

JAVNI BILJEŽNIK
broj 39/2013.

Poštovani čitatelji,

približavamo se dvadesetoj obljetnici djelovanja Hrvatske javnobilježničke komore. U tom je razdoblju i časopis Javni bilježnik zadržao s početka planirani ritam - dva broja svake godine. Pred nama je tako i 39. edicija koja obiluje raznolikim događanjima, aktivnostima, sjednicama i susretima koji su se zbili od proljeća do ovih jesenskih dana.

Prije svega, u Bruxellesu je krajem rujna 2013., kao znak pažnje prijema HJB u tijela Vijeća notarijata Europske unije, održana primjerena svečanost dobrodošlice hrvatskom notarijatu. Riječu i slikom prenosimo taj događaj prijema u društvo 22 europske zemlje članice. Valja svakako i ovdje naglasiti da su nam riječi dobrodošlice poželjeli predsjednik CNUE *Frank Molitor*, zatim hrvatski veleposlanik pri EU-u *Mato Škrabalo*, *Paraskevi Michou*, dužnostica u Direkciji za građansko pravosuđe Europske komisije i *Ivan Crnčec*, predstavnik Ministarstva pravosuđa RH.

Posebno dojmljiv govor održala je predsjednica HJK *Lucija Popov*, podsjetivši sudionike ove svečanosti što je notarijat na prostoru Hrvatske nekad značio i što je on danas. Sa sadržajem njezine prigodne riječi naši čitatelji se cjelovitije mogu upoznati u ovome broju. Podijeljeni su i zanimljivi suvenir i izdanja, koji su podsjetili na tu bogatu prošlost, knjižica *Hrvatsko javno bilježništvo*, suvenir „Penkala“ i promidžbeni materijal Hrvatske turističke zajednice.

No svakako najvažnija je vijest odnosno događaj koji je zabilježen na samom početku časopisa - izbor novog predsjednika Međunarodne unije latinskog notarijata *Danijela Sedara Sengora*, na 27. kongresu u Limi, Peru. On je prvi predsjednik UINL-a s afričkog kontinenta, iz Senegala.

Sam tijek događanja i kratki pregled tema o kojima se raspravljalo na Konferenciji te nekoliko fotografija iz Perua prenosi nam *Stjepan Šaškor*, naš predstavnik u Međunarodnoj uniji latinskog notarijata.

Ulaskom u Vijeće notarijata Europske unije (CNUE) svakako se trebalo prisjetiti i ljudi koji su početkom devedesetih najzaslužniji za obnovu javnog bilježništva u Hrvatskoj. To je prije svega austrijski notar i nekada predsjednik, a sada počasni predsjednik Austrijske notarske komore *dr. Klaus Woschnak*. Povod za razgovor *Ivana Malekovića*, urednika časopisa, bilo je predstavljanje njegove knjige: „Susretnište: Srednja Europa. Javnobilježnička reforma u Srednjoj Europi od 1989. do 1995. iz austrijske perspektive“, u kojoj autor prikazuje sliku Europe pred kraj 20. st. Razgovor se posebno odnosio na Hrvatsku i njegovo viđenje tadašnje situacije, ali i ocjene hrvatskog bilježništva danas kada smo postali ravnopravna članica Europske unije. Dio teksta iz knjige, uz dopuštenje nakladnika, objavljujemo u ovome broju.

I mlade snage hrvatskog bilježništva iz Udruge prisjednika, savjetnika i vježbenika dobile su novog predsjednika - *Duju Ordulja*, prisjednika u uredu bilježnice *Sanje Barbarić* u Zagrebu.

Njegovu viziju, što i kako bi trebala raditi u narednom razdoblju ova udruga i koju bi suradnju valjalo uspostaviti s drugim tijelima HJK, zabilježili smo s njim u razgovoru ove jeseni.

Razumije se, i u ovom broju donosimo stručne teme, značajne za nova saznanja u javnom bilježništvu. Sredinom 2013. godine stupila su na snagu pravila iz čl. 356. – 364. OZ-a, usvojena temeljem Uredbe kojim počinje „era“ EON-a, kao nove vrste ovršne isprave ili ovršnog naslova u nacionalnom pravu. Uvođenjem Europskog ovršnog naloga vrlo temeljito i stručno bavi se *doc. dr. sc. Gabrijela Mihelčić*. U svome radu autorica zaključuje kako je kod provedbe ovrhe temeljem ovršnog naslova, potvrđenog kao EON (sudske odluke, sudske nagodbe ili javne isprave), najvažnije da se ovrha određuje i provodi na temelju ovršnog naslova potvrđenog kao EON u skladu i na način kako to predviđaju nacionalna ovršna pravila, ovisno o predmetu ovrhe za koji se predlaže odrediti i provesti ovrhu određenim ovršnim sredstvom.

O istoj temi, uz niz praktičnih savjeta i obrazaca, piše i *Iva Kemec Kokot*.

Pitanje odštetnopravne zaštite zbog neodgovarajuće usluge hrvatskih privatnopravnih registara očigledno je, ne samo izuzetno važno pitanje zbog vrlo ozbiljnih imovinskopravnih posljedica koje mogu nastupiti uslijed nemarnog (ili čak namjernog) postupanja registarskog tijela, nego i izuzetno kompleksno i, nažalost, podnormirano pravno područje. O ovoj temi pišu dvoje autora, *doc. dr. sc. Hano Ernst* s Pravnog fakulteta u Zagrebu i *doc. dr. Gabrijele Mihelčić*.

Zanimljivo je i područje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zemljišnim knjigama, o čemu također objavljujemo odgovarajući prilog s ciljem da se olakša i ubrza zemljišnoknjižni postupak, prvenstveno informatizacijom zemljišnih knjiga i usklađivanjem katastarskoga i zemljišnoknjižnog stanja. Naša stalna suradnica *Marija Butković*, javnobilježnička prisjednica u Opatiji ukazuje u svom članku na brojne i bitne promjene za zemljišnoknjižno pravo općenito, a samim time i za javne bilježnike koji svojim djelovanjem neizostavno pridonose stvaranju zemljišnoknjižne prakse.

Svi znamo da u našem poslu dostava u zemljišnoknjižnom postupku nije nimalo jednostavna. Posebnim osvrtom na dostavu elektroničkim putem na stranicama ovoga broja časopisa bavi se *Goran Milaković*, sudac Županijskog suda u Bjelovaru.

Od događanja koje posebno želimo naglasiti, u časopisu je zabilježen vrlo dobro organiziran 10. sastanak Europske notarske mreže, zatim 18. redovna sjednica Skupštine Hrvatske javnobilježničke komore, redovna izborna sjednica Skupštine Udruge prisjednika savjetnika i vježbenika, prisega novih jedanaest bilježnika, izbor *Nikole Tadića* za predsjednika zajedničkog Javnobilježničkog zbora Grada Zagreba, Zagrebačke županije, Karlovačke županije i Krapinsko-zagorske županije te Multilateralni hospicij u Bonnu na kojem su sudjelovali naši prisjednici.

I na kraju, zanimljivo promišljanje Radoslava Vukovića, javnog bilježnika iz Omiša o temi pravde. Vječna tema i uvijek zanimljiva i poticajna. Možda se zaista u ovo naše vrijeme pravda "ubija" s ciljem da ona bezbolno nestane, a autor zaključuje - dok je pravde, do tada je i čovječanstva.

Uza zapis i slike o različitim aktivnostima u proteklih nekoliko mjeseci broj 39. zaključujemo uobičajenim adresarom svih javnih bilježnika u Republici Hrvatskoj.

Molimo čitatelje i ovaj put da elektroničkom poštom pošalju možebitne ispravke, a novoimenovane javne bilježnike da pažljivo provjere svoje podatke.

Pozivamo vas također da i nadalje svojim stručnim priložima i zanimljivostima iz prakse sadržajno obogatite sljedeća izdanja.

Uredništvo časopisa Javni bilježnik

Snimio: Stjepan Šaškor

DANIEL SÉDAR SENGHOR

Novi predsjednik Međunarodne unije latinskog notarijata

Senegal i Afrika su počašćeni. Bilježnik *Daniel Sédar Senghor* izabran je na 27. kongresu u Limi, Peru, za predsjednika Međunarodne unije latinskog notarijata. On je prvi predstavnik Afrike na čelu ove organizacije koja postoji od 1948. godine, a u svom članstvu ima 86 zemalja članica.

Njegov izbor bio je između tri kandidature za predsjednika, i to: Houcine Sefrioui (Maroko), Daniel Sedar Senghor (Senegal), Alfonso Zermeño Infante (Meksiko). U trećem krugu glasovanja izabran je Daniel-Sédar Senghor, rođen u Parizu 9. prosinca 1950., a javni je bilježnik u Dakru (Senegal). Obavljao je različite notarske poslove i bio na različitim

funkcijama u međunarodnim organizacijama javnih bilježnika. Spomenimo samo da je bio član Upravnog odbora UINL i potpredsjednik za Afriku, član Glavnog odbora UINL i savjetnik predsjednika, dopisni član Centra za informiranje bilježnika u Lyonu, član je UINL od 2000. godine, bio je također tajnik Afričkog odbora UINL te tajnik i predsjednik notarske komore Senegala. Potpredsjednik Međunarodnog instituta za bilježništvo-Fistoire (IIHN), potpredsjednik frankofonske Udruge bilježnika (ANF) te obavlja ili je obavljao i druge dužnosti u UINL-u. Govori francuski i engleski, a služi se španjolskim i nizozemskim jezikom te jezikom Wolof naroda koji žive u Senegal, Gambiji i Mauritaniji. Stručno se usavršavao i stekao diplomu u poznatoj školi bilježništva u Montpellieru (Fran-

cuska), a prijediplomski i diplomski studij završio Pravnom fakultetu u Montpellieru.

Za svoj rad nagrađivan je u Senegal (2009.), Santo Domingu (1996), a dobitnik je medalje za zasluge grada Nîmesa (Francuska, 1998). Bio je predsjednik Rotary kluba Dakar (1988./1989.).

Od 1976. godine radi kao pomoćnik bilježnika u Parizu i Montpellieru, a od 1979. godine u uredu svog oca u Dakaru. Godine 1986. prisegom postaje javni bilježnik u Dakaru, Senegal. Kao bilježnik vrlo je aktivno sudjelovao na međunarodnim skupovima bilježnika.

Novoizabrani predsjednik Međunarodne unije latinskog notarijata imao je i veliku podršku pri kandidaturi za predsjednika UINL-a javnih bilježnika u Senegal, koji su u pismu Uniji predstavili i pojasnili njegovu kandidaturu kao svoga počasnog predsjednika.

Također, imao je izrazitu potporu na općem sastanku CAAF/UINL-a u Yaoundei (Kamerun), na kojem se predlagao kandidat s afričkoga kontinenta.

U ovom trenutku može se reći samo dio toga za što se Daniel Sedar Sengor zalagao u svome radu, a što je djelomice ostalo i zabilježeno. Tako doznajemo da je Daniel Sedar Senghor notar u Dakaru i počasni predsjednik Komore javnih bilježnika u Senegal. Vjeruje da zemlje poput Senegala, Francuske i Španjolske pripadaju istoj kulturi. Posebno se zalaže za svoju zemlju u kojoj želi da se pravosudne reforme usklađuju s globalnim procesima, a da percepcija bilježnika na tome rubnom dijelu afričkoga kontinenta bude kao u cijelom svijetu.

Inače, senegalski bilježnici imaju različite aktivnosti kao što su prodaja imovine, hipoteke i krediti, praćenje aktivnosti komercijalnih tvrtki, područje obiteljskog prava, oporuke, ostavinski poslovi i sl. Da bi se izbjegli mnogi sporovi često se ukazuje na značaj i važnost pisanih ugovora.

Javnobilježnička djelatnost u Senegal započela je prije 200 godina. To je tijesno povezano s francuskim zakonom i dugogodišnjom integracijom s europskim bilježništvom. Prema mišljenju novoga predsjednika Unije, rad bilježnika u njegovoj zemlji izjednačen s radom bilježnika u Švicarskoj, Belgiji, Španjolskoj, Francuskoj, Kanadi, Maroku i Alžiru,

a nada se uskoro i u drugim arapskim zemljama.

Značajno je što uvijek napominje kako javni bilježnici, posebno u Africi, pridonose razvoju vlastite zemlje i djeluju preventivno te tako sprječavaju moguće sukobe. I na afričkom kontinentu sve više se radi na obrazovanju i ukazuje na značaj razumijevanja pravnih i gospodarskih interesa.

Danas, kada utjecaj u svjetskom gospodarstvu i politici pripada SAD-u, on lobistima iz Washingtona poručuje kako u Kini, najmnogoljudnijoj zemlji na svijetu, prevladava latinski tip notarijata i da je Kina članica Međunarodne unije latinskog notarijata. Upravo na pitanju otvaranja Unije prema drugim notarijatima novoizabrani predsjednik i tijela UINL-a imat će dosta zadataka, uvažavajući činjenicu da postoje globalni problemi s kojima se svi notarijati susreću. Novi predsjednik će, dakle, morati otvoriti suradnju s ostalim notarskim službama, ne namećući nužno potrebu da se ove službe mijenjaju. No morat će promicati ideju o isticanju prednosti latinskoga tipa notarijata i naglašavati kako ovaj tip notarijata koristi tri četvrtine svjetske populacije. Uostalom, on je to u svojim nastupima i tekstovima i do sada u više navrata činio.

Naglašavajući ulogu Afrike i njegove zemlje Senegal u svim prilikama, Daniel Sedar Sengor naglašava značaj što ga mora imati bilježnik koji je najpozvaniji, uz pravne modele i propise, preuzeti dio poslova koji kruži u svjetskim razmjerima i tako osigurati pravnu sigurnost. Također, u ovome dvogodišnjem mandatu imat će zadatak ostvarivanja ključnih ciljeva o kojima se raspravljalo na 27. Kongresu UINL-a. Jedan od najvažnijih je svakako i modernizacija bilježništva, prije svega ona informatička, u skladu s razvojem novih tehnologija, ali uvijek u službi države, građana i gospodarskih subjekata.

Očekuju ga i poslovi vezani uz obiteljski zakon i novoga koncepta društva u kojem živimo, sve veću integraciju zemalja te migraciju stanovništva i radne snage. Tu su i sve značajniji poslovi s nekretninama te sigurnost i regulatornost tih poslova, zatim poslovi gdje bilježnik postaje protagonist mirnog rješavanja pravnih sporova u građanskim i gospodarskim odnosima. Mnogo je i drugih recentnih međunarodnih bilježničkih pitanja i novoizabrani predsjednik će morati na njih odgovoriti kako bi se ova struka što više prilagodila potrebama građana, vladavini prava i društvu 21. stoljeća.

KLAUS WOSCHNAK

Predsjednik Austrijske notarske komore u mirovini i počasni predsjednik Heksagonale kao aktivni sudionik i svjedok reformi u Srednjoj Europi, dr. Klaus Woschnak, svakako je jedan od europskih bilježnika koji najbolje poznaju događanja u Hrvatskoj u samim počecima uvođenja javnog bilježništva.

Povod za razgovor Ivana Malekovića, urednika časopisa, bilo je predstavljanje njegove knjige: *Susretište: Srednja Europa. Javnobilježnička reforma u Srednjoj Europi od 1989. do 1995. iz austrijske perspektive.* (Klaus Woschnak. Treffpunkt: Europa Mitte. Die Notariatsreform der Jahre 1989 bis 1995 in Mitteleuropa aus österreichischer Sicht).

Iz ove knjige, nakladnika Manza (ISBN: 9783214106089), u kojoj autor prikazuje sliku Europe početkom devedesetih 20. st., na više od 300 str. opisuje se suradnja s bivšim tranzicijskim zemljama u kojima se s mnogo želje i entuzijazma uvodio latinski tip notarijata zanimljivim opisima, anegdota i osobnim sjećanjima. (Dio iz knjige, uz dopuštenje nakladnika, objavljujemo u ovome broju).

Koje su okolnosti prethodile uvođenju javnobilježničke službe u Hrvatskoj?

- Početkom lipnja 1990. potpredsjednik Vlade gospodin *Ramljak* i doministar pravosuđa gospodin *Lončarević* u Ministarstvu pravosuđa RH primili su predsjednika austrijske bilježničke komore g. *Michaleka* na razgovor o pravosudnoj politici. Michalek je u Zagreb doputovao u pratnji predsjednika regionalnih bilježničkih komora g. *Anderluha*

(iz *Koruške*) te gospode *Tascheka* (iz *Štajerske*) i *Kirschner* (Bilježnička akademija). Gosti iz Austrije ustanovili su da se u Hrvatskoj očito razmišlja o ponovnom uvođenju javnobilježničke službe. Na poziv Michaleka hrvatski ministar pravosuđa *Babac* u studenom 1990. sudjelovao je na okruglom stolu javnih bilježnika koji je Austrijska bilježnička komora organizirala u *Keszthelyju* (u *Mađarskoj*). Koliko je poznato, već tada se u Ministarstvu pravosuđa u Zagrebu radilo na pripremama Zakona o javnom bilježništvu.

Što, po Vašem mišljenju, za hrvatsko javno bilježništvo znači status punopravnog članstva u Vijeću notarijata EU-a (CNUE-a)?

- Hrvatska javnobilježnička komora još od 2004. ima status promatrača u CNUE-u. Od 2007. hrvatskom izaslanstvu ponudena je mogućnost da aktivno sudjeluje u radu CNUE-a. To je bila sjajna prilika da se bilježništvo bolje upozna s procesom europske integracije. Hrvatski su promatrači u CNUE-u vrlo angažirano sudjelovali u raspravama vezanim uz stalešku politiku. To je, nadam se, pridonijelo tome da se bilježništvo pripremi za izazove s kojima će se susresti na jedinstvenom tržištu.

Primjeri za to su utjecaji prava EU-a na organizaciju bilježništva kao i na poslove javnih bilježnika. Pomislimo samo na uvjete za pristup zvanju ili prekogranične učinke javnobilježničkih isprava. Hrvatske kolegice i kolege informirani su o legislativnim inicijativama, kao što je kupoprodajno pravo, potrošačko pravo, režim bračne imovine ili nasljedno pravo, ili aktualni prijedlozi propisa vezanih uz korporativno pravo, ili javne isprave. Hrvatska javnobilježnička komora, po mom je mišljenju, bila optimalno pripremljena za primanje u CNUE. Punopravno članstvo svakako će pospješiti suradnju hrvatskog bilježništva u CNUE-u, te time dalje ojačati njegov položaj među članicama CNUE-a.

Što za CNUE znači, ili može značiti, ulazak HJK u punopravno članstvo CNUE-a?

Dr. Klaus Woschnak dobitnik je plakete Hrvatske javnobilježničke komore

- Članstvo hrvatskog bilježništva u CNUE-u obogaćuje raznolik spektar europskog bilježništva kao struke. Njegovu srž čine načela latinskog notarijata koje je formulirala Međunarodna unija latinskog notarijata (UINL). Bilježnici su uvijek dio identiteta i integriteta svake države, te obilježeni pravnom kulturom te zemlje. Na temelju staleško-političkih i praktičnih stručnih stavova svojih članica, CNUE dolazi do vrijednih spoznaja za svoj rad. Očito je da svako bilježništvo može dati svoj prinos europskoj staleškoj politici zanimljivim motrištima, vezanim uz ovlasti bilježnika te tehničkim i proceduralnim gledištima svoga rada. Stoga, za CNUE članstvo HJBK predstavlja priliku da se u stručnom smislu prošire horizonti, ujedno i na dobrobit budućih članica iz Jugoistočne Europe. Hrvatsko bilježništvo tamo bi moglo imati funkciju uzora te svojim stručnim znanjem podržati proces razvoja bilježništva u regiji. Uvjeren sam da CNUE profitira od svake nove članice, što se pozitivno odražava na njegove inicijative na području staleške politike.

Može li se i kako valorizirati "dodana vrijednost" koja nastaje za građanina, pravnu osobu, državu, društvo u cjelini, pružanjem javnobilježničkih usluga?

- Najbolje bi bilo citirati Europski sud pravde koji je 2011. ustanovio da bilježnici svojim radom jamče pravovaljanost i pravnu sigurnost akata između privatnih osoba. Iz toga proizlazi da bilježnici građanima pružaju pravnu sigurnost kod privatnopravnih odnosa između građana i poduzeća. Dodana vrijednost njihovih usluga danas se više ne može demonstrirati samo idejno i teorijski. Strukture usmjerenja informacija i formiranja javnog mnijenja odavno su pod jakim utjecajem ekonomskih interesa. Strukovna i proceduralna pravila, uz malobrojne iznimke, u ekonomskoj se politici predstavljaju kao prepreka za funkcioniranje liberaliziranih tržišta te kao ograničenje autonomije građana i poduzeća. To nije tako samo na nacionalnoj razini i na unutarnjem tržištu EU-a. Vrijedi to i za politiku OECD-a, Svjetske banke i Svjetske trgovinske organizacije (WTO) i njihov utjecaj na ekonomsku valorizaciju usluga pravnih zvanja. Stoga se prednosti uloge bilježnika u prevenciji sporova ne smiju tumačiti samo na temelju teorijsko-apstraktnog modela. Dodanu vrijednost, koja svakako nastaje radom bilježnika, treba prikazati i empirijski konkretno. Zbog toga vjerujem da je put k uvjerljivoj argumentaciji moguć dijalogom o ekonomici. Pravna ekonomika na području ekonomskih disciplina igra sve značajniju ulogu. Austrijsko bilježništvo s takvim je pristupom imalo pozitivna iskustva.

Javnobilježnička reforma u Srednjoj Europi od 1989. do 1995. iz austrijske perspektive

Pogleda li se razvoj novih srednjoeuropskih javnih bilježništava u prva dva desetljeća postojanja, može se s gledišta pravne i pravosudne politike zaključiti da su javnobilježničkom reformom postignuti itekako zadovoljavajući rezultati. Nova javna bilježništva pronašla su svoju ulogu, dok se proces konsolidacije nastavlja. To se odnosi na skladnu integraciju među tijela pravosuđa, prihvaćenost kod građana njihovih zemalja i razvoj samostalnoga i neovisnog profila.

Pad komunističkih vlada u državama Srednje Europe ranih 1990-ih godina doveo je do novog ustrojstva sudbene vlasti i pravosudne uprave. Tradicija „latinskih“ notarijata bila je u tim zemljama prekinuta već četrdeset i više godina, jer su javni bilježnici u tim državama obično bili integritarni u pravosuđe („državni notarijat“). U Jugoslaviji od 1940. godine više nije bilo javnog bilježništva. Stoga su u privatizaciji javnog bilježništva ili u njegovom ponovnom uvođenju od 1989. godine pravosudnim upravama tih država savjet i podrška bili dobro došli. U tim reformama pravosuđa bila su im na usluzi tijela zapadnoeuropskih vlada i njihove pravosudne uprave, pravni fakulteti, izvansveučilišni istraživački instituti, vladama bliske razvojne agencije i stručnjaci, udruženja pravnika, udruženja slobodnih zanimanja, banke i osiguravajuća društva i drugi zainteresirani dionici pravnoga i gospodarskog života. Međunarodna unija latinskog notarijata (UINL) i Vijeće notarijata Europske unije (CNUe) podržali su uvođenje „latinskih notarijata“ u tim tranzicijskim zemljama. Vijeće Europe poduprlo je također uspostavljanje slobodnih notarijata u svom nastojanju da potpomogne obnovu struktura vladavine prava u zemljama srednje i istočne Europe.

Tim reformama pogodovala su politička zbivanja tijekom demokratskog obrata u 1989. godini. U toj sveobuhvatnoj reformi javnog bilježništva preuzeo je UINL vodeću ulogu. Postizanje ovog cilja potpomogle su zapadnoeuropske javnobilježničke organizacije, njihovi dužnosnici i mnogi njihovi članovi svojom ekspertizom, ulažući znatna tehnička i financijska sredstva, te osobnim angažmanom. Odlučujući poticaji dolazili su s Europskih dana javnih bilježnika u Salzburgu i Kolokvija javnih bilježnika u Keszthelyju. Oba skupa održavaju se od 1989. godine.

Idejna pozadina tih tadašnjih događanja može se pronaći u novoj raspravi o Srednjoj Europi koja se počela voditi od 1980-ih godina. Rasprava o pojmu Srednje Europe – odvojeno od političkih, strateških i ideoloških pozicija u prošlosti – predstavljala je kulturno i intelektualno važnu referentnu točku za ljude koji su bili pod nekadašnjom sovjetskom vlašću. Diskurs ih je ohrabrio i osnažio u potrazi za demokracijom i vladavinom prava. Stjecaj volje i odlučnosti za preuređenjem vladajućih prilika u Srednjoj Europi i polje sile koje se tada formiralo u središtu Europe udahnuo je život paradigmi „Susretište: Srednja Europa“.

Radilo se tada o sudbinama ljudi i o kulturi onih civilnih društava kojima su pripadali. Željelo se pobjeći od naslijeđenih političkih hegemonija i vojnopolitičkoga blokovskog razmišljanja. Nije bilo govora o koncepcijama Srednje Europe kao što su se razvijale od sredine 19. stoljeća pa do 40-ih godina 20. st. Postojalo je jedinstvo oko toga da je ta Srednja Europa dio jedne cjeline, naime Europe. Budila se svijest o srednjoeuropskim sličnostima koje su poticale kreativnost duhovnog života jednako kao i njegovanje zajedničkih kulturnih vrijednosti u mnogim područjima života.

U ovoj Srednjoj Europi, kao “metarazini našeg sadašnjeg postojanja” (Busek), nastala je kod državnih notara nekadašnjih komunističkih država predodžba o jednom novom profilu javnobilježničkog zanimanja, primjerenom promjenama u državi i društvu. Kulturalne sličnosti regije, njezinih pravnih kultura i zajednički povijesni korijeni notarijata srednje i istočne Europe bili su omogućili da se do kraja 19. stoljeća razviju notarijati za koje se može smatrati da su pripadali jednom javnobilježničkom pravnom krugu. Stvaranje neovisnih slobodnih notarijata bilo je potom povezano s etabriranjem

Dr. Klaus Woschnak za govornicom HJK

slobodnih zanimanja u tadašnjim tzv. tranzicijskim zemljama. Proces proširenja Europske unije donio je istodobno sa sobom promjene u okruženju slobodnih zanimanja, što nije ostalo bez utjecaja na njihove regulativne okvire. To je također važno i za notarijat. Pritisak za liberalizacijom koji je potjecao od europskih institucija nije bio neproblematičan za nove, tek uspostavljene notarijate koji su težili za konsolidacijom.

Na Europskim danima javnih bilježnika u Salzburgu okupljali su se od 1989. godine stručnjaci pravnici Europske zajednice i bruxelleskih institucija, zajedno s predstavnicima javnih bilježnika i drugih slobodnih zanimanja. U središtu izlaganja i rasprava bile su slobode zajedničkog tržišta, dovršavanje unutarnjeg tržišta i njihovi utjecaji na strukovna prava. Pri tome se pred javnim bilježnicima pojavio prijedor oko primjenjivosti ili neprimjenjivosti članka 55. EEZ-a (kasnije čl. 45. u EZ, sada čl. 51. UFEU). Tek nedavno se Europski sud pravde (ESP) u presudama od 24. svibnja 2011. izjasnio o pitanju participiranja javnih bilježnika u javnoj vlasti. Tim presudama je potvrđeno mišljenje pravnih stručnjaka EZ-a o slobodi poslovnog nastana za javne bilježnike koje su oni već zastupali i na Europskim danima javnih bilježnika 1989. godine – uz tada žestoko protivljenje predstavnika notarijata – da javni bilježnici ne participiraju u javnoj vlasti „u smislu članka 45. stavka 1. EZ-a“ (sada članak 51. stavak 1. UFEU). Participacija u suverenoj vlasti na razini država članica EU-a preciziranjem „u smislu članka 45. stavka 1. EZ-a“ ne čini se nipošto isključenom.

S donošenjem Jedinstvenog europskog akta (JEA), 17. veljače 1986., povećala se dinamika u Europskoj ekonomskoj zajednici. Razlike u pravnom poimanju slobode poslovnog nastana i slobode pružanja usluga donijele su neizvjesnost glede

budućeg razvoja strukovnih prava javnih bilježnika. Iz izlaganja i rasprava na Europskim danima 1989. i narednih godina postalo je sudionicima tih skupova jasno - dugo prije Lisabonske agende Europske komisije u 2000. godini - kako bi „temeljne slobode“, u određenom kontekstu upravo sloboda poslovnog nastana, mogle postati velik izazov za javno bilježništvo.

Već na prvim Europskim danima javnih bilježnika u proljeće 1989. inicirani su kontakti s državnim notarijatima Srednje Europe. To je dovelo do planiranja Kolokvija javnih bilježnika Srednje Europe, koji se po prvi put održao u studenom 1989. U fokusu toga skupa bila je javnobilježnička funkcija preventivne pravne zaštite i izbjegavanja pravnih sporova koja kao takva predstavlja bitan oslonac za pravosuđe. UINL-ova načela latinskog notarijata bila su temelj rasprave: neovisna i nepristrana funkcija javne službe, javna isprava, njena dokazna snaga i ovršnost, dužnost pravnog savjetovanja, javnobilježnička tajna, nepremjestivost, nesmjernost i nevezanost za naredbe.

Javni bilježnici, čiji profil zanimanja pripada latinskom notarijatu, zovu se također i “civil law-notaries” za razliku od notara (“public notaries”) u common law zemljama anglosaksonskoga (anglo-američkoga) pravnoga kruga. Glavno razlikovno obilježje ovih dvaju oblika notarijata je u tome što isprave common law notarijata, za razliku od isprava latinskih javnih bilježnika, nemaju snagu javnih isprava. Nakon “Unibank presude” Europskog suda pravde od 17. lipnja 1999. (Rs C-260/97) moraju tri preduvjeta biti ispunjena da bi se moglo govoriti o javnoj ispravi: solemnizaciju mora izvršiti neko javno tijelo, ta solemnizacija mora se odnositi na sadržaj i ne samo na formalnosti npr. potpis, te kao takva mora biti ovršna u zemlji podrijetla. To je slučaj kod javnih isprava koje sastavljaju latinski javni bilježnici.

Državni notarijati bivših komunističkih zemalja bili su državna tijela, nisu bili neovisni i nepristrani dio pravosuđa. Ovo ilustrira izazove s kojima je bio povezan prijelaz s državnog notarijata u notarijat latinskog tipa kao slobodnog zanimanja u srednjoeuropskim državama. U Keszthelyju je 1989. godine postavljen kamen temeljac koji je imao za posljedicu metamorfozu državnih notarijata Srednje Europe i genezu slobodnih notarijata tamo gdje ih nije bilo. Pri tome se oslanjalo na zapamćene, međusobno srodne pravne kulture izvanparnične sudbenosti (dobrovoljne jurisdikcije). Austrijsko javno bilježništvo preuzelo je na početku 1990-ih godina ulogu katalizatora u ovom reformskom procesu. Austrijska javnobilježnička komora (Österreichische Notariatskammer - ÖNK) i Austrijska javnobilježnička akademija (Österreichische Notariatsakademie - ÖNotAk) intenzivno su

nastojale da od početka 1990. godine uspostave kontakte s ministarstvima pravosuđa Republike Hrvatske, Poljske, Slovenije, Mađarske i tadašnje Čehoslovačke. Proces javnobilježničke metamorfoze i geneze doživio je zamah. Osnovu za postizanje reformskih ciljeva predstavljala je izgradnja povjerenja i poštovanje sugovornika, njegove kulture i njegove povijesne pozadine. Koristile su se metode razmjene iskustava i usporedbe pravnih i javnobilježničkih sustava sastajališta vladavine prava.

Nakon prvog održanog Kolokvija javnih bilježnika Srednje Europe uslijedio je od početka 1990. godine niz konferencija, okruglih stolova i uzajamnih radnih posjeta predstavnika pravosudnih uprava i notarijata zapadne, srednje i istočne Europe, što je do 1995. godine rezultiralo pretvorbom postojećih državnih notarijata u notarijate latinskog tipa u Poljskoj, Njemačkoj Demokratskoj Republici (izuzev Istočnog Berlina, gdje sada kao i u Zapadnom Berlinu postoji odvjetnički notarijat), Mađarskoj, Češkoj, Slovačkoj, Albaniji i Rumunjskoj. Od bivših jugoslavenskih republika, gdje nije bilo javnih bilježnika, uspostavljeno je javno bilježništvo u Sloveniji i Hrvatskoj. Taj razvoj nastavio se sve do 2012. godine u Bugarskoj, Makedoniji, Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Kosovu i Srbiji. U državama bivšeg Sovjetskog Saveza latinski notarijati zamijenili su državne notarijate, kao primjerice u Estoniji, Latviji i Litvi.

U ovome prikazu daje se pregled o kontaktima s pravosudnim upravama i predstavnicima državnih notarijata iz austrijske perspektive. Od početka 1990. godine organizirala je Austrijska javnobilježnička akademija kontaktne razgovore, informativne manifestacije, studijske posjete i seminare. Značajnu financijsku i idejnu podršku ukazale su Austrijska javnobilježnička komora, zapadnoeuropski notarijati, a prvenstveno i uz posebno velik angažman njemačka Savezna javnobilježnička komora te regionalne javnobilježničke komore njemačkih pokrajina. U Austriji se Austrijsko društvo za međunarodnu suradnju u notarijatu (Österreichische Gesellschaft für internationale Zusammenarbeit im Notariat - ÖGIZIN) od svog osnutka 1991. posvetilo tim zadacima. U Njemačkoj je također od 1991. godine te zadatke postupno preuzela novoosnovana Njemačka udruga notarijata (Deutscher Notarverein - DNotV). Austrijsko društvo za međunarodnu suradnju u notarijatu usredotočilo je svoje aktivnosti isprva na susjedne zemlje Austrije, da bi kasnije uključilo i druge srednjoeuropske i istočnoeuropske zemlje u ove inicijative. Društvo je za svoj rad dobilo tehničku i financijsku podršku UINL-a i nekoliko europskih javnobilježničkih komora te Austrijske javnobilježničke komore. Prilozi austrijskih i njemačkih banaka, doprino-

si članova društva i donacije mnogih austrijskih i inozemnih javnih bilježnica i bilježnika omogućili su Društvu da ostvari konstruktivan i kontinuiran rad. Težište toga razvojnog rada temeljilo se na stručnim skupovima, seminarima za obrazovanje i daljnje usavršavanje te pružanju ekspertize zagovornicima javnobilježničkih reformi i političkim donositeljima odluka. Njemačka udruga notarijata podržala je ponajprije s velikim angažmanom izgradnju suvremenoga javnobilježničkog sustava u nekadašnjoj Istočnoj Njemačkoj (DDR-u) i proširila svoje uspješne aktivnosti tijekom 1990-ih posebice na Poljsku, baltičke zemlje, Rusiju, Ukrajinu i Jugoslaviju. Drugi zapadnoeuropski notarijati također su se angažirali u tom procesu, prije svega francuski, talijanski i švicarski. Vijeće Europe pratilo je preobrazbu državnih notarijata srednje i istočne Europe u notarijate latinskog tipa od razgovora na Okruglom stolu u Keszthelyju u studenom 1990.

Povodom Europskih dana javnih bilježnika u travnju 1990. godine pozvalo je austrijsko javno bilježništvo na Okrugli stol o javnobilježničkoj reformi u Srednjoj Europi. Visoki predstavnici pravosudnih uprava iz susjednih zemalja Austrije i UINL-a odazvali su se pozivu. Nakon tog skupa, održanog u Salzburgu koji je imao za cilj i izgradnju povjerenja, slijedili su drugi okrugli stolovi, naime u jesen 1990. godine u Keszthelyju, u proljeće 1991. u Salzburgu te u jesen 1991. još jednom u Keszthelyju. Gosti iz srednjoeuropskih tranzicijskih zemalja imali su u travnju 1990. godine na Drugim po redu Europskim danima javnih bilježnika u Salzburgu priliku da se pobliže upoznaju s položajem javnog bilježnika na tržištu pravnih usluga Europske zajednice i sa žestokom raspravom vezanom uz politiku tržišnog natjecanja. Sudionici skupa bili su suočeni s modelima liberalizacije usluga, s raspravama o makroekonomskim troškovima regulacije

U trenucima druženja i razgovora s Denisom Krajačarom

tržišta te s propagiranim smanjenjem državnog reguliranja kod pristupa tržištu i tržišnog ponašanja. Pritom su postale evidentne napetosti između tih koncepata s jedne strane i standarda strukovnih poslovnika slobodnih zanimanja i notarijata s druge strane. Sudionicima skupa iz tranzicijskih zemalja postalo je jasno da ubuduće neće moći izbjeći kontroverzu oko profesionalnih i strukovnih prava. Ipak su te zemlje odreda težile k članstvu u Europskoj zajednici. Zaista je na europsku stalešku politiku javnog bilježništva u prvom desetljeću novog tisućljeća uvelike utjecao pokušaj Europske komisije da ostvari ciljeve jedinstvenog europskog tržišta.

Došlo je također i do promjena vrijednosti, što je također utjecalo i na gospodarske predodžbe. Zanimljivim je postao samo brz i povoljan, a istodobno ipak kvalitetan proizvod koji slobodna zanimanja trebaju pružiti i učiniti u okviru svojih usluga. Ekonomisti tumače često profesionalne dužnosti osobnoga i individualnog savjetovanja kao „rent-seeking“ koji povećava troškove. Ne želi se uvidjeti da se pravni savjetnik koji ocjenjuje i upozorava na pravne posljedice, i ekonomist koji se mora obzirirati na pravne okvire, međusobno moraju dopunjavati. Stav ekonomista i Europske komisije prema „latinskom“ notarijatu naišao je u tim pitanjima – a nailazit će i dalje - na značajnu podršku iz anglosaksonskih pravničkih krugova. Predstavnici tzv. „public notaries“ Ujedinjenog Kraljevstva pojačali su u Bruxellesu svoje lobiranje protiv strukovnih pravila kontinentalnoeuropskog notarijata s obrazloženjem da se tim pravilima anglosaksonske notare želi isključiti iz kontinentalnoeuropskog pravnog prometa. Naposljetku, ambicije da se širom svijeta globalizira međunarodna trgovina uslugama (npr. GATS - Opći sporazum o trgovini uslugama Svjetske trgovinske organizacije - WTO) pridonijele su stvaranju otpora protiv izgradnje struktura slobodnih zanimanja.

Tranzicijske države nastojale su prilagoditi svoje pravne sustave pravnoj stečevini Europske unije (EU, naziv za Europsku zajednicu nakon Ugovora iz Maastrichta od 7. veljače 1992.), ali nastojale su se pridružiti onim prostorima i kulturama kojima su pripadale početkom 1950-ih godina, prije priključenja komunističkom sovjetskom bloku. To nije vrijedilo samo za pitanje formiranja strukovnih prava novih javnih bilježnika. Vrijedilo je to i za ključna radna područja javnog bilježništva, dakle građansko pravo, trgovačko pravo i pravo o trgovačkim društvima te zemljišnoknjižno pravo i trgovački registar. Nije to bila nostalgija, nego štoviše ponovno otkriveni identitet koji se želio slobodno razvijati. Srednjoeuropski prostor predstavljao je za to interakcijski prostor. Ta regija je pred ovom pozadinom i s obzirom na svoju regionalnu povijest činila „kontaktnu arenu“ (Jürgen Osterhammel), sferu

Na Gornjem gradu u Zagrebu

u kojoj je više različitih civilizacija u stalnom međusobnom kontaktu. Srednjoeuropska kontaktna arena dovela je naposljetku u pravnom prostoru do kulturnih poveznica čiji je potencijal za identifikaciju građana s novim pravnim institucijama tih tranzicijskih država mogao biti samo koristan.

Na 2. Okruglom stolu u studenom 1990. u Keszthelyju sudjelovali su predstavnici iz Češke, Slovačke, Hrvatske i Slovenije te po prvi put jedna predstavnica Vijeća Europe. Vidljiv rezultat tog skupa bilo je jednoglasno usvajanje rezolucije koja je ostala u sjećanju kao „Rezolucija iz Keszthelyja od 15. studenog 1990“. Dokument sadrži apel da se podrže nastojanja za obnovom vladavine prava i pravosuđa u europskim tranzicijskim zemljama. Okrugli stol je također usvojio „Program obuke pri ponovnom uvođenju slobodnoga latinskog notarijata“. U dokumentu se ukazuje na iskustva prema kojima je golema većina dotadašnjih državnih notara odlučna prijeći na obavljanje djelatnosti u vidu slobodnog zanimanja. Navodi se također da se s obzirom na predstojeću provedbu projekta javljaju snažne psihološke zapreke, izazvane rizicima koje sa sobom donosi samoodgovorna i gospodarski samostalna djelatnost i da je prijeko potrebno stvoriti mentalne, stručne i materijalne pretpostavke koje će javnom bilježniku omogućiti da tu djelatnost obavlja neovisno i samoodgovorno.

U tranzicijskim zemljama, primjerice Poljskoj, Mađarskoj i Čehoslovačkoj formirane su u to vrijeme, udruge državnih notara kojima je cilj bio uspostavljanje slobodnih notarijata. Ta su udruženja također trebala pripremiti svoje članove na nove zadatke koji ih u tom pogledu očekuju. Udruga mađarskih notara zabilježila je svoj prvi uspjeh suorganizirajući Okrugli stol i Kolokvij javnih bilježnika 1990. godine.

Na 2. Kolokvij u javnih bilježnika Srednje Europe u studenom 1990. u Keszthelyju bila su na dnevnom redu ljudska prava, vladavina prava, europske integracije, međudržavni odnosi u građanskim stvarima, notarijat i rasterećenje sudova te

reforma notarijata u Poljskoj. Vijeće Europe bilo je i na tom skupu službeno predstavljeno. U INL-u koji je akreditiran pri Vijeću Europe kao nevladina organizacija podržavani su aktivno njegovi ciljevi. Srednjoeuropska reforma notarijata uklopila se savršeno u koncepcije Vijeća Europe i uvrštena je u potprojekt „Dém-Droit“ programa Vijeća Europe „Démsthène“ koji je bio namijenjen multilateralnim i bilateralnim skupovima o reformi vladavine prava. Od toga su primjerice profitirali okrugli stolovi javnih bilježnika u Salzburgu i Keszthelyju. Studijske posjete državnih notara tranzicijskih zemalja u zemljama članicama Vijeća Europe s latinskim notarijatom podupiralo je Vijeće Europe jednako kao i analizu zakonskih projekata tranzicijskih zemalja radi uspostave notarijata latinskog tipa. Vijeće Europe dalo je i supstancijalan financijski doprinos razvoju javnog bilježništva, među ostalim u Estoniji, Albaniji i Hrvatskoj.

Program Vijeće Europe „Thémis 8 - Javni bilježnik kao jamac pravne sigurnosti u socijalnoj demokraciji“ iznikao je iz „koncepta o prikazu i promicanju sustava pravnih usluga u službi građana europskih tranzicijskih zemalja pri traženju i ostvarivanju prava“, koji je na Okruglom stolu srednjoeuropskih javnih bilježnika 18. travnja 1991. u Salzburgu iznio Erik Harremoës. Taj dokument, ubrzo nakon toga nazvan „Koncept Harremoës“, razvijen je u suradnji s UINL-om. Pod pokroviteljstvom Vijeća Europe održani su sastanci ministara pravosuđa tranzicijskih zemalja srednje i istočne Europe, npr. 18. travnja 1991. u Salzburgu, 14. studenog 1991. u Keszthelyju, 29. travnja 1993. u Zakrzewu (Poljska) i 4. i 5. travnja 1995. u Varšavi. Među temama ovih skupova bila je i reforma notarijata. Vijeće Europe podržalo je mnogobrojne obrazovne seminare, npr. 3. i 4. svibnja 1995. u Rigi o trgovačkom registru, tjedan obuke za albanske javne bilježnike u Beču od 10. do 17. rujna 1995. i studijski boravak javnih bilježnika iz Estonije u Beču od 11. do 15. prosinca 1995. Teme su pokrivala sva područja javnobilježničke djelatnosti, uključujući promet nekretnina i zemljišnu knjigu, založno pravno

osiguranje hipotekom, javnobilježničko osiguranje ugovorom predviđene uzajamne činidbe, pravo trgovačkih društava i trgovački registar, obiteljsko pravo, nove tehnologije, profesionalne odgovornosti javnih bilježnika, javnobilježnička strukovna prava, stegovne odgovornosti i još mnogo toga.

Prve tranzicijske zemlje koje su donijele zakone o uspostavi javnog bilježništva latinskog tipa bile su Poljska u proljeće 1991. i Mađarska u jesen 1991. Poljska i mađarska javna bilježništva mogla su se s pravom i ponosom smatrati avangardom javnobilježničke reforme u Srednjoj Europi. U Poljskoj je izvanredno veliko zanimanje za iskustvima austrijskoga javnog bilježništva bilo na području društvenoga i gospodarskog sustava, iskustvima koja su trebala igrati važnu ulogu u odgovarajućem uređenju daljnje prakse poljskoga javnog bilježništva. Čehoslovačka je slijedila kao sljedeća tranzicijska zemlja s kompliciranom javnobilježničkom reformom, uvjetovano time što su tada postojale dvije pravosudne uprave, jedna za češki i jedna za slovački dio tadašnje zemlje. No reforma se uspješno dovršila s obzirom na to da je od siječnja 1993. došlo do odvajanja države na Češku i Slovačku. U obje nove države javni bilježnici su od početka 1993. godine otpočeli sa svojim radom.

U Rumunjskoj i Bugarskoj razmišljalo se o dvojnomoj sustavu državnih i slobodnih notarijata, kao što je postojao prije 1991. godine u jednom prijelaznom razdoblju u Poljskoj. Cilj je bio postići nesmetan prijelaz iz postojećeg sustava na novouspostavljeni sa slobodnim javnim bilježništvima. Međutim, ovaj izbor je u stvari doveo do konkurencije između ta dva oblika notarijata, u kojoj su nepovoljniji položaj imali javni bilježnici koji su svoju djelatnost obavljali kao slobodno zanimanje. Različite materijalne mogućnosti kod planiranja ulaganja i zapošljavanja osoblja dovele su do utakmice pod nejednakim uvjetima. Obje zemlje su se na kraju zbog te spoznaje odlučile za sustav javnog bilježništva kao slobodnog zanimanja. U Rumunjskoj su prvi javni bilježnici otpočeli sa svojom djelatnošću 17. studenog 1995. U Bugarskoj rade javni bilježnici latinskog tipa od 1. listopada 1998.

U Albaniji je 1993. godine izrađen prvi nacrt zakona o javnom bilježništvu koji je predstavljao dobar temelj za pretvorbu državnog bilježništva u javno bilježništvo latinskog tipa. Probleme su predstavljali još nedostajuća pravna infrastruktura i za zapadne standarde nezamislivi radni uvjeti u uredima. Stvaranje neovisnoga javnog bilježništva bilo je stoga posebno teško. Vijeće Europe prepoznalo je to i podnijelo velike napore kako bi u Albaniji podržalo izgradnju javnog bilježništva novčanim sredstvima iz jednog razvojnog fonda koji je u te svrhe namijenila austrijska vlada. Prvi albanski javni bilježnici otpočeli su sa svojim radom 1994. godine.

U razgledavanju Zagreba

U Sloveniji i Hrvatskoj nije bilo javnih bilježnika od 1940-ih godina. Prvi kontakti s ministarstvima pravosuđa tih dviju sastavnih jugoslavenskih republika uspostavljeni su u proljeće 1990. Još iste godine započele su pripreme za zakone o javnom bilježništvu. U Hrvatskoj je ovaj zakonodavni proces usporen zbog ratnih sukoba koji su otpočeli u proljeće 1991. godine. Javnobilježnička reforma bila je u objema državama kao i u svim tranzicijskim zemljama srednje i istočne Europe usko vezana uz obnovu građanskoga i gospodarskog zakonodavstva. U Hrvatskoj je Zakon o javnom bilježništvu objavljen u kolovozu 1993., a u Sloveniji 1994. godine. U Makedoniji, Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Srbiji i Kosovu nastali su notarijati latinskog tipa poslije 1995. godine, dakle nakon razdoblja obuhvaćenog ovim izlaganjem. Do prvih javnobilježničkih kontakata s Estonijom, Latvijom i Litvom došlo je više slučajno i na temelju pojedinačnih, individualnih inicijativa. Austrijsko javno bilježništvo stupilo je u dodir s javnim bilježnicima baltičkih država tijekom ranih 1990-ih godina.

Revolucionarni događaji u jesen 1989. godine rezultirali su evolucijom koja je u nepredvidivo kratkom razdoblju stvorila osnove za preuređenje državnih, društvenih i gospodarskih sustava, što je zahvatilo sva politička, pravna, gospodarska i kulturna područja. Uspostava demokracija s vladavinom prava i socijalnim tržišnim ekonomijama donijela je sa sobom znatne poteškoće. Dosta često su nastajali problemi upravo zbog nade da će se vladajuće prilike brzo moći preurediti. U tome nije igrala malu ulogu konkurencija dobronamjernih stranih (zapadnih) savjetnika. To se moglo zamijetiti i na području pravne reforme. Na tom polju su se posebno predstavnici dviju pravnih kultura, kontinentalnoeuropskoga i anglosaksonskoga pravnoga kruga, trudili da sa svojom tradicijom naidu na sluh kod reformatora.

Novo usmjerenje nacionalnih gospodarstava u srednjoeuropskim zemljama bilo je popraćeno porastom dobrodošlih stranih ulaganja. Kod uspješno sklopljenih ugovora za investicijske projekte redovito su se uvažavale želje stranih investitora da se na ugovore primjenjuje njihovo vlastito pravo. Matične zemlje investitora imale su (i imaju) pravne kulture koje su djelomično vrlo različite. Došlo je do natjecanja pravnih kultura, što su liberalni tržišni modeli podupirali potpuno u smislu međunarodnih financijskih i gospodarskih institucija, poput Svjetske banke, Međunarodnog monetarnog fonda, Svjetske trgovinske organizacije i OECD-a. Vladama srednjoeuropskih tranzicijskih zemalja te su institucije stalno preporučivale liberalizaciju njihovih nacionalnih tržišta. Tim zahtjevima bili su obuhvaćeni i tek nedavno reformirani notarijati. To je moralo dovesti do napetosti između različitih

konceptata zaštite prava i pravne sigurnosti. Kod obnove javnog bilježništva postavilo se dakle pitanje kojemu bi sustavu javnog bilježništva trebalo dati prednost i sve su se tranzicijske zemlje odlučile za javno bilježništvo latinskog tipa.

Pravni reformatori u srednjoeuropskim zemljama bili su svjesni potrebe da se ispravno moraju ocijeniti posljedice preuzimanja stranih pravnih instituta u recipirajuće pravne poretke. Očuvanje pravne sigurnosti, pravne jasnoće i pravne jednakosti moralo se podjednako uzeti u obzir kao i pitanje pravnoga kontinuiteta i orijentacijske sigurnosti. Polaganje prava na očuvanje vlastite pravne kulture i da se ne popusti svakoj vanjskoj kritici sadrži ogroman eksplozivni potencijal. To se može promatrati ne samo u Srednjoj Europi, nego općenito u cijeloj kontinentalnoj Europi između *common lawa* angloameričkog pravnog sustava s jedne strane i pisanog *civil lawa* rimsko-germanskoga pravnoga kruga u kontinentalnoj Europi s druge strane. Dok su liberalni ekonomisti već stalno promatrali kontinentalnoeuropske javne bilježnike, od sredine 1990-ih postala su uočljiva još veća nastojanja anglosaksonskih notara Ujedinjenog Kraljevstva i njihovih udruženja da dobiju pristup kontinentalnoeuropskom tržištu pravnih usluga. Jedan od ciljeva bio je da se potkopa položaj latinskoga javnog bilježništva kao nositelja suverene vlasti s javnopravnim ovlastima. Razlike u profilu profesije i nadležnostima između kontinentalnih javnih bilježnika i *common law* notara (*public notaries*) širokogrudno su se ignorirale kao i one između kontinentalnog prava i *common law* prava i pravnih instrumenata u tim pravnim kulturama.

Najoštija sredstva kojima se služilo u toj utakmici bili su opomene Europske komisije protiv država latinskog notarijata zbog postupaka koje je pokretalo Ujedinjeno Kraljevstvo i tužbe pred Europskim sudom pravde zbog protuugovornoga daljnjeg zahtijevanja da se mora posjedovati državljanstvo određene zemlje kao uvjet za pristup zanimanju javnog bilježnika. Sve tužbe su u toj točki - kao što je već spomenuto - usvojene s obrazloženjem da javni bilježnici tuženih država ne participiraju u javnoj vlasti u smislu članka 45. stavka 1. EZ (sada članak 51. stavak 1. UFEU). U svim svojim presudama Europski sud pravde, međutim, utvrđuje kako se zamjerka Europske komisije ne odnosi ni na status niti na organizaciju javnih bilježnika u pravnim poredcima država članica. Pitanje participacije javnih bilježnika u javnoj vlasti u njihovim državama Europski sud pravde nije niti razmatrao. Primanje zainteresiranih nacionalnih notarijata u UINL odvijalo se progresivno od kraja 1980-ih godina. UINL-ova Komisija za međunarodnu notarsku suradnju (CCNI) imala je pri tome važnu ulogu. Predsjednik Vittorio di Cagno neumorno se

zalagao kod vlada i pravosudnih uprava srednje i istočne Europe za uvođenje notarijata latinskog tipa. CCNI je imala pri tome u velikoj mjeri potporu drugih ustrojstvenih jedinica UINL-a, kao što su Savjetodavno vijeće i Komisija za poslove Europe i Mediterana (CAEM) te Komisija za poslove Europske unije (CAUE). Di Cagnoje kao uzor u odlučnosti i predanosti savršeno je znao na diplomatski način pronalaziti i povezivati inicijative koje su se posvuda razvijale i koje zaista nije bilo lako koordinirati kako bi se postigao ovaj zajednički cilj. On je 1990-ih godina sa svojim kolegama i suradnicima iz zemalja zapadne Europe obišao sve države koje su se posvetile obnovi demokratskih struktura i pravnih država.

Sastanci na okruglim stolovima, Europski dani javnih bilježnika i Kolokviji javnih bilježnika Srednje Europe nisu pratili samo europsku javnobilježničku reformu. Na dnevnom redu skupova bila je i europska politika unutarnjeg tržišta i njezin utjecaj na osjetljivo tržište pravnih usluga. Razlike u poimanju tih tema između europskih tijela i ekonomista s jedne strane i notarijata s druge strane dovele su u tijeku rasprava do zauzimanja sve krućih stavova. Političari zajedničkoga unutarnjeg tržišta i ekonomisti nisu reguliranost željeli shvatiti kao zaštitu od zakazivanja tržišta, nego su u javnom bilježništvu vidjeli protusustavnoga i visokoregularanog sudionika na tržištu koji ometa tržišnu utakmicu. Predstavnicima javnih bilježnika stalo je do toga da se zakazivanje tržišta, koje se moglo zapažati, ne mora *ex post* korigirati, nego da se *ex ante* sprječava. Ovim pitanjima ne bave se samo javni bilježnici, nego i druga slobodna zanimanja.

Kod odabira tema za skupove uzimalo se također u obzir da se djelatnost javnih bilježnika ne smije marginalizirati. Iz perspektive intenziviranja prekograničnoga pravnog prometa, što se već naziralo, govorilo se o ključnim radnim područjima javnih bilježnika i njihovoj vezi s europskim pravnim prometom. Prvenstveno se pri tome radilo o građanskom pravu, trgovačkom pravu i pravu trgovačkih društava, izvanparničnom pravu (dobrovoljnoj jurisdikciji), uključujući nasljedno pravo, zemljišne knjige i trgovački registar. To je bilo nužno jer se radilo o stručno vrlo zainteresiranom krugu sudionika. Rasprava o tim pitanjima dobila je posebnu važnost jer su na tim područjima prava pokrenute reforme u svim srednjoeuropskim zemljama.

Prostor između Salzburga i Keszthelyja, Varšave i Zagreba, Praga i Budimpešte, Bratislave i Ljubljane postao je za javne bilježnike susretno u središtu Europe, gdje su se u prvoj polovini 1990-ih godina povezale inicijative za srednjoeuropsku javnobilježničku reformu. Osnova za javnobilježničku reformu bila su načela UINL-a po kojima su se uredila strukovna i ustrojstvena prava. Cilj je bio

Predavanje na ovogodišnjim Danima javnih bilježnika u Salzburgu

reguliranje struke kako bi se osigurala kvaliteta i primjerenost javnobilježničkih usluga. U fazi kada se uspostavljaju novi notarijati reguliranje, osim toga, ispunjava važnu funkciju. Jasna pravila naimbitno olakšavaju prijelaz s državnih notarijata u notarijate koji djeluju na vlastitu odgovornost. Stvoreni pravni okvir omogućuje novim javnim bilježnicima da se bez većih poteškoća uklape u državnu i društvenu strukturu. To što se ovaj „novootkriveni“ poziv tako skladno uklopio u pravosudnu praksu, može se smatrati stvarnim uspjehom javnog bilježništva latinskog tipa.

„Prvo“ desetljeće novih notarijata donijelo je s već često spomenutim obratom u političkim prilikama 1989. godine neočekivanu priliku da se građani Srednje Europe ponovno susretnu. „Stari“ i „novi“ notarijati dobro su prepoznali kako je vrijeme da se o vlastitim pozicijama, postupcima i krutim pravilima, koja su postala ustaljena kao rituali, ponovo razmisli i da se potraže bolja rješenja gdje god je to moguće. Pokrenuta razmjena nije bila korisna samo za pripadnike tranzicijskih zemalja. Od toga su profitirali i zapadnoeuropski notarijati. Javni bilježnici našli su se naime u jednom okružju koje se počelo vrlo brzo mijenjati. „Tržište“ stilizirano u nepogrešiv sustav skloni je zahtijevati prakticiranje zanimanja onako kako isključivo služi ekonomski liberalnom razmišljanju. Od financijske i gospodarske krize koja je započela 2007. godine pa do sada nisu izvedene odgovarajuće pouke. Svim time bili su posebno pogođeni oni notarijati koji su nastali nakon 1989. godine. Ne smijemo zaboraviti da su javni bilježnici u zemljama tranzicije morali proći proces korjenitih promjena iz službeničkog položaja u državnoj službi autoritarnih ustavnih sustava na djelatnost u vidu slobodnog zanimanja u demokratski uredenim državama. Za njih je regu-

lacija značila, i još uvijek znači, neizostavan oslonac u njihovom odgovornom poslu.

U drugom desetljeću novog tisućljeća, nakon zakonskog preustroja i praktične tehničke implementacije srednjoeuropskih notarijata, uslijedila je kušnja za ovo, u tim zemljama novo pravno zanimanje. Izazovi su bili veliki za bilježnice i bilježnike koji su većim dijelom dolazili iz državnih službeničkih notarijata i dobrim dijelom sa sudačkih položaja. Iznenada su se našli suočeni s potpuno promijenjenim zahtjevima u obavljanju zanimanja. Pozornost su morali obratiti usavršavanju, uslužnom ponašanju, upravljanju osobljem i novim uredskim tehnikama kao i promjenama u računovodstvu koje je sve više bilo pod utjecajem zakonodavstva Europske unije. Osim toga, sve se većim prekograničnim pravnim prometom nije više moglo upravljati isključivo kolizijskim normama. Europsko zakonodavstvo nije donijelo samo nova područja rada za javne bilježnike. Struka se našla sve više pod pritiskom da ključne javnobilježničke kompetencije na području pravne sigurnosti i preventivne pravne zaštite prilagodi novim potrebama, a da pri tome ne dovede u opasnost povjereni zadatak prema kojemu javnim ispravama treba jamčiti upravo tu pravnu sigurnost. Javna bilježništva moraju stoga stalno preispitivati svoj položaj na unutarnjem tržištu i svoja strukovna prava promišljeno prilagodavati novim okolnostima. Primjeri pokazuju da je moguće sačuvati načela latinskih javnih bilježnika, a istodobno i prilagoditi propise struke okvirima koje određuje Europski sud pravde. Vješto treba spojiti očuvanje ključnih javnobilježničkih strukovnih dužnosti i postizanje „kompatibilnosti s principima unutarnjeg tržišta“.

Na sveučilištu u Ateni je 14. svibnja 2004. svečano obilježeno primanje notarijata novih zemalja člani-

ca EU-a u CNUE, nakon što su te zemlje pristupile Europskoj uniji s 1. svibnjem 2004. U CNUE su primljeni srednjoeuropski notarijati Estonije, Latvije, Litve, Poljske, Slovačke, Slovenije, Češke i Mađarske (uključujući i notarijat Malte koji je tada također postao član CNUE-a). Na jednom prijemu u Bruxellesu svečano se 2. ožujka 2007. obilježio ulazak notarijata Rumunjske i Bugarske u CNUE, a obje zemlje su članice EU-a od početka 2007. godine. Drugi ključan datum za europska javna bilježništva bio je 24. svibnja 2011. Europski sud pravde se doduše u već spomenutim presudama izjasnio protiv državljanstva kao preduvjeta za ulazak u profesiju, ali također izričito navodi da javni bilježnik svojim radom ima zadatak jamčiti pravovaljanost i pravnu sigurnost pravnih radnji između privatnih osoba, što je cilj od općeg interesa. To predstavlja uvjerljiv razlog općeg interesa koji može opravdati ograničenja članka 43. EZ-a (sada članak 49. UFEU-a) što proizlazi iz specifičnosti javnobilježničke profesije. Kao primjere za to navodi važeće propise o imenovanju javnih bilježnika, ograničavanju njihova broja i o njihovoj mjesnoj nadležnosti, reguliranju njihovih nagrada, neovisnosti, nespojivosti dužnosti s drugim dužnostima i njihovoj nepremjestivosti.

Pogleda li se razvoj novih srednjoeuropskih javnih bilježništava u prva dva desetljeća postojanja, može se s gledišta pravne i pravosudne politike zaključiti da su javnobilježničkom reformom postignuti itekako zadovoljavajući rezultati. Nova javna bilježništva pronašla su svoju ulogu, dok se proces konsolidacije nastavlja. To se odnosi na skladnu integraciju među tijela pravosuđa, prihvaćenost kod građana njihovih zemalja i razvoj samostalno-ga i neovisnog profila.

DUJE ORDULJ

Nužne su nam stalne stručne izobrazbe

S novoizabranim predsjednikom Udruge javnobilježničkih prisjednika, savjetnika i vježbenika Dujom Orduljom, razgovarali smo o nekim aktualnim pitanjima rada ove Udruge, njezinim aktivnostima te o pojedinim zamislima koje u sadašnjem mandatu prisjednici, savjetnici i vježbenici žele ostvariti.

Izabrani ste velikom većinom glasova članova Udruge prisjednika, savjetnika i vježbenika. Slušali smo Vaše dojmljivo predstavljanje kao kandidata za izbor predsjednika. Što mislite danas nakon izbora provesti odmah, a što je dugoročniji plan?

- Kratkoročni planovi su početak funkcioniranja Predsjedništva Udruge, naše uhadavanje u rad kako bi se počelo s donošenjem zaključaka, odluka i konkretnih poteza. Nisam imao cjelovit uvid u dosadašnji rad Udruge i predsjedništva, ali smatram da samo kontinuiranim radom Pred-

sjedništva ona može proizvesti učinke zbog kojih je i osnovana.

Jedan od ključnih motiva za last minute kandidiranje je bio što sam primijetio da mjesto predsjednika, kao i sama Udruga, nikome nisu bili zanimljivi, a držim da je to pogrešno jer, ako neko tijelo i dužnost nisu nikome zanimljivi postavlja se pitanje smisla njihova postojanja. Također, mislim da sam svojim pojavljivanjem na čelu Udruge PSV-a već pobudio zanimanje članova za to mjesto tako da će idući izbori pokazati znatno veću pozornost za funkcije u tijelima Udruge, a samim time i prijeko potrebnu inicijativu te nove ideje.

Forum za članove Udruge

Iz zapisnika s redovne i izborne sjednice Skupštine Udruge javnobilježničkih prisjednika, savjetnika i vježbenika te izlaganja na samoj sjednici predloženo je niz novina za rad ove Udruge. Što smatrate prioritetom koji se mora provesti u sljedećem mandatu?

- Ono što je ostvarivo u ovome mandatu je da članovi postanu svjesni postojanja Udruge i da se počnu osjećati kao njezini članovi. Nakon toga polako treba sudjelovati u radu kroz neke interaktivne sadržaje koje ćemo predstaviti u skorije vrijeme. S oduševljenjem sam prihvatio ideju koju je na samoj sjednici Skupštine iznijela Danira Margeta Nuber o formiranju posebnog foruma za članove Udruge. Tu bi se mogla razmjenjivati iskustva iz prakse, ali i konzultirati članstvo o rješavanju konkretnih situacija s kojima se vježbenici, savjetnici i prisjednici susreću u svakodnevnom radu. Osobno zamišljam takav forum kao živ i brz izvor informacija, od velike pomoći sudionicima u raspravi i čitatelju. I sâm se već duže vrijeme bavim mišlju da uz pomoć članarine pustimo u rad zatvorenu stranicu na kojoj bi bili dostupni svi podaci o članstvu Udruge, kao i forum otvoren za aktualne teme. Ako bi i javni bilježnici bili zainteresirani za prisutnost i sudjelovanje na takvoj stranici, ne bih imao ništa protiv da, pod šifrom ili bez nje, pregledavaju sadržaje na takvoj stranici i sudjeluju u njihovu obogaćivanju.

Dojam je da Udruga do sada formalno obavljala svoje zadatke, aktivno se uključila u sportske i druge susrete, ali malo je suradnje ostvarila s Hrvatskom javnobilježničkom komorom i Hrvatskom javnobilježničkom akademijom. Slažete li se s ovom tvrdnjom i što predlažete kako bi se ta suradnja poboljšala.

- Apsolutno se slažem s tim. Doduše, već samo kontinuirano uspješno održavanje sportskih susreta, kao i redovnih druženja za Božić, dosta znače zbog same povezanosti članstva, razmijene iskustva i znanja, ali kako Udruga PSV-a nije osnovana samo zbog organizacije sportskih igara i božićnih domjenaka, njezine aktivnosti neće ostati samo na tome.

Imate li Vi, kao predsjednik i tijela Udruge, razrađen plan aktivnosti u 2014. godini (edukacije, druženja, izleti, učenja stranih jezika i sl.)?

- Osim već tradicionalnih druženja u svibnju na sportskim igrama te na božićnom domjenku, smatram da bi bilo svrsishodno organizirati još jedan vikend izlet u susjedne zemlje, ovisno o okolnostima, sa ili bez posjeta našim kolegama u tim državama. Kad ste već spomenuli edukacije i učenja stranih jezika, moram istaknuti da je to tema na kojoj ću inzistirati u svom mandatu. Možda nisam pozvan govoriti što naša Komora mora, ali svakako smatram da je jedan od prioriteta i stručni odgoj mladih kadrova i „proizvodnja“ konkurentnih pravnikâ, tako da pripravništvo u javnom bilježništvu postane prednost, a ne nedostatak u kasnijem radu pravnikâ. U tome vidim i našu Udrugu kao partnera Komori. Tu svakako mogu pomoći kontinuirane edukacije kojih već ima, ali nedovoljno. Možda sve edukacije nisu fizički ili materijalno dostupne članovima Udruge, ali za to postoje zborovi koji mogu ponuditi rješenja putem svojih tijela. Za stručno usavršavanje zapreke ne bi smjele postojati, a sve što se odnosi na edukacije, moralo bi se dvostruko odnositi na programe učenja stranih jezika. Trend je povećanja prisutnosti stranih pravnikâ i fizičkih osoba u Republici Hrvatskoj, kao i kontakata s kolegama iz inozemstva i nepoznavanje stručnih termina na barem jednom stranom jeziku bi predstavljalo ozbiljan problem. Prvi ću se prijaviti na tečaj učenja stranog jezika za pravnikâ kada ga Udruga ili Komora organiziraju za svoje članove.

Za niz aktivnosti potrebna su i financijska sredstva. Ostvaruju li se odluke o plaćanju simbolične članarine prisjednika, savjetnika i vježbenika?

- Odluka o plaćanju simbolične članarine još nije donesena, ali će ona biti tema na idućem sastanku Predsjedništva Udruge, kao i odluka o načinu upotrebe sredstava prikupljenih od članarine. Ono što je sigurno, ako bude uvedena, ona će biti zaista simbolična i trošit će se u sadržaje namijenjene članovima.

Ostvariti suradnju u časopisu Javni bilježnik

Malo je vaših aktivnosti do sada publicirano u časopisu Javni bilježnik i na stranicama Hrvatske javnobilježničke komore. Koji su Vaši prijedlozi u tom smislu?

- Onog trenutka kada naša Udruga postane za-

DUJE ORDULJ
Predsjednik
Udruge jav-
nobilježničkih
prisjednika,
savjetnika i
vježbenika

nimljiva, a nakon toga i lako dostupna članovima, uvjeren sam da će oni članovi koji su agilni u svom radu početi objavljivati svoje radove u časopisu Javni bilježnik. Ako to bude prekrupan iskorak za mlade članove, omogućit ćemo im na već spomenutoj stranici Udruge da se izbruse u objavljivanju stručnih tekstova, kratkih osvrti i komentara, kao pripremu za aktivnost u Javnom bilježniku. S obzirom na velik broj kolega koji su osposobljeni za takav rad, izvjesno je da će doći i neke nove osobe koje će objavljivati radove u našem listu. Pritom bih volio da se potpišu i u svojstvu člana Udruge jer bi to bila još jedna potvrda opravdanja njezina postojanja.

Kakvu ulogu vidite za novoizabranog člana u Upravnom odboru HJK i na koji način ćete nakon saziva sjednica UO-a prenositi "glas" i zahtjeve Udruge? Naravno, tu su i drugi predstavnici u tijelima HJK gdje je izuzetno važna koordinacija sa zahtjevima i tijelima Udruge.

- O našem članu u Upravnom odboru ne treba trošiti riječi. Riječ je o osobi koja je već dokazala svoju vrsnost kao djelatnik u javnom bilježništvu i kao takva ima dovoljno samoinicijative da određena pitanja postavlja sama. Novost je da će dodatna pitanja i aktualne teme biti kreira-

ne na sjednicama Predsjedništva Udruge, što je već i učinjeno na posljednja dva sastanka. U dogledno vrijeme u taj oblik komunikacije služit ćemo se i elektroničkom poštom kao i stranicom Udruge o kojoj smo već razgovarali.

Javno bilježništvo obilježeno pozitivnim ozračjem

Na kraju nekoliko pitanja o Vašim poslovima i planovima kao predsjednika Udruge (iz životopisa, napredovanja do prisjednika, poticaj za kandidaturu za predsjednika Udruge ...). Navedite neke dobre i loše strane te Vaše osobne prijedloge.

- Manje bih vremena i prostora potrošio na govor o sebi odnosno o biografskim podacima. Radije bih se osvrnuo na svoj put kroz pripravništvo u uredu javnog bilježnika Alemke Gajski, kojoj se i ovom prilikom zahvaljujem za svu potporu i razumijevanje u mom profesionalnom odrastanju. Nakon nje hvala i mojim dragim kolegama s kojima sam radio na dosadašnjim poslovima, pa tako i u sadašnjem uredu javne bilježnice Sanje Barbarić. Mojih 10 godina u javnom bilježništvu obilježeno je kolegijalnošću, pozitivnim ozračjem i pozitivnim pogledom u perspektivu.

Poštovani čitatelji,

uskoro će 20. godina od osnivanja Hrvatske javnobilježničke komore. Obljetnice su prilika da se podsjetimo ranijih događanja. Molimo stoga sve koji su fotoaparatom zabilježili neke naše susrete, konferencije, skupštine ili posjedujete fotografije koje bi nas mogle podsjetiti na prvih dvadeset godina djelovanja javnobilježničke službe da nam pošaljete u digitaliziranom obliku na e-mail hjk@hjk.hr ili poštom na adresu Komore (fotografije vraćamo).

Unaprijed zahvaljujemo.
Uredništvo časopisa *Javni bilježnik*

Europski ovršni nalog - nova vrsta ovršne isprave*

I. UVOD

Od kada su čl. 24. Zakona o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona iz 2008.¹ u tadašnji Ovršni zakon² uvedeni čl. 307. a. do 307. i. OZ/96, odnosno četvrti dio Zakona pod naslovom „Postupak za izdavanje potvrde o europskom ovršnom nalogu za nesporne tražbine te za određivanje i provedbu ovrhe na temelju europskog ovršnog naloga,“ stupanje na snagu tih pravila „čekalo je“ da Republika Hrvatska (dalje: RH) postane članicom Europske unije (dalje: EU).³ Naime, navedeni čl. 307. a. do 307. i. OZ/96 sadržajno su bili jednaki odredbama čl. 356. do 364. novog Ovršnog zakona⁴ koji je na snazi od jeseni prošle godine (15. listopada 2012.) i kojim se, kada je riječ o stupanju na snagu ovih pravila, također, određuje da će stupiti na snagu danom prijama RH-a u punopravno članstvo EU-a (čl. 371. OZ). *Vacatio legis* istekao je 1. srpnja 2013., pa od ovog dana u hrvatskom ovršnom pravu postoji još jedna nova vrsta ovršne isprave-tzv. europski ovršni nalog (dalje: Nalog ili EON).⁵

Ovršna pravila kojima je ureden EON (čl. 356. do 364. OZ) donesena su na temelju Uredbe EZ br. 805/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. g. kojom je ustanovljen EON za nesporne tražbine (*Regulation (EC) No 805/2004 of the European Parliament and of the Council of 21 April 2004 creating a European Enforcement*

Order for uncontested claims, dalje: Uredba).^{6 7} Republika Hrvatska opredijelila se pravila Uredbe inkorporirati u nacionalnu ovršnu kodifikaciju.⁸ No, u smislu, čl. 33. st. 2. Uredbe, ona je u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u državama članicama u skladu s Ugovorom o osnivanju. Prema čl. 1. Uredbe, njezin je cilj uvođenje EON-a za nesporne tražbine propisivanjem temeljnih pretpostavki (tzv. minimalnih standarda) za slobodan protok sudskih odluka (presuda), sudskih nagodbi i javnih isprava (autentičnih isprava u smislu čl. 25. Uredbe) u državama članicama.⁹ Suština tzv. slobodnog protoka (prometa, kolanja) sadržana je u izostanku zahtjeva za provođenjem bilo kakvog postupka koji bi prethodio priznanju i ovrši.¹⁰

Ukidanje egzekvatur, izriekom naglašeno odredbom čl. 5. Uredbe, implicira da će se sudska odluka koja je potvrđena kao EON u državi podrijetla, priznati i ovršiti u drugoj državi članici bez potrebe da se prethodno utvrđuje (deklarira) njezina ovršnost i bez mogućnosti protivljenja njezinu priznanju. U odnosu na sudske nagodbe i javne isprave

Doc. dr. sc.
Gabrijela Mihečić

Katedra za
građansko
pravo,
Pravni fakultet
Sveučilišta u
Rijeci

* Rad je prethodno objavljen: Uvod u pravo EU-neka izdvojena pitanja“, prilog časopisu Pravo i porezi, RRIF, str. 213., str. 69.-88.

1 Narodne novine br. 67/08, dalje: ZIDOZ/08 ili Novela OZ/08.
2 Narodne novine br. 57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 194/03, 151/04, 88/05, 121/05 i 67/08, dalje: OZ/96.
3 Sadržajno jednake odredbe sadržavao je i derogirani Ovršni zakon iz 2010., Narodne novine br. 139/10, 125/11, 150/11, 154/11, 12/12, 70/12 i 80/12, dalje: OZ/10.
4 Narodne novine br. 112/12 i 25/13, dalje: OZ.
5 Dika smatra da je riječ o ovršnom naslovu. DIKA, M., Ovršni zakon, Narodne novine, Zagreb, 2012., str. 380. Isto i Babić i Jessel Holst koji koriste naziv „europski ovršni naslov.“ BABIĆ, D., JESSEL HOLST, C., Međunarodno privatno pravo, Narodne novine, Zagreb, 2011., str. 794. et seq.

6 Uredba je objavljena u *Official Journal of the European Union* (dalje: OJ) L 143, 30. 4. 2004, p. 15–39 (ES, DA, DE, EL, EN, FR, IT, NL, PT, FI, SV), Izmjene i dopune koje su se ticale čl. 33. Uredbe učinjene su u travnju 2005., OJ L 97, 15. 4. 2005, p. 64–64 (DE, EN, FR, SV). *Prilagodba je učinjena* nakon pristupanja novih država članica 1. svibnja 2004., tako da su Prilozi I. do IV Uredbe prilagođeni standardnim obrascima za korištenje u novim državama članicama, OJ L 300, 17. 11. 2005, p. 6-18 (ES, CS, DA, DE, ET, EL, EN, FR, IT, LV, LT, HU, NL, PL, PT, SK, SL, FI, SV), OJ L 321 M, 21. 11. 2006, p. 145.-157 (MT).

7 V. tekst Uredbe u izvorniku i prijevodu u: BABIĆ, D., JESSEL HOLST, C., op. cit. str. 794.-833. i KUNŠTEK, E., Pretpostavke za izdavanje potvrde o europskom ovršnom nalogu, Zbornik PFR, 2007., v. 28., br. 1., str. 441.-492. Prijevod Uredbe nalazi se i na mrežnim stranicama Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija (dalje: MVP): <http://www.mvep.hr/pre/default.aspx?p=19.20>

8 Pravilom čl. 356. OZ određeno je da se odredbama glave tridesetčetvrtre (četvrtog dijela OZ-a) uređuje postupak izdavanja potvrde o EON-u za nesporne tražbine prema Uredbi (EZ) br. 805/2004. Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. kojom se uvodi EON za nesporne tražbine te postupak određivanja ovrhe na temelju EON-a.

9 Kako stoji u t. 7. Preambule Uredbe, Uredba se primjenjuje na sudske odluke (presude), sudske nagodbe i javne isprave o nespornim tražbinama te na odluke donesene povodom pravnih lijekova protiv sudskih odluka, sudskih nagodbi i javnih isprava koje su potvrđene kao EON.

10 V. detaljno o razlozima uredenja EON-a i određenim spornim pitanjima u KUNŠTEK, E., o. c., str. 441.-447.

o nespornim tražbinama koje mogu biti potvrđene kao EON, treba imati u vidu čl. 24. i 25. Uredbe. Najprije treba reći da je navedenim odredbama predviđeno da će se za sudske nagodbe i javne isprave o nespornim tražbinama koje mogu biti potvrđene kao EON primijeniti pravila Poglavlja II, osim čl. 5., čl. 6. st. 1. i čl. 9. st. 1., te Poglavlja IV, osim čl. 21. st. 1. i čl. 22. Uredbe. Dakle, ona koja vrijede i kada je riječ o potvrđi sudskih odluka kao EON-a, uz izuzetak naprijed navedenih odredbi. Za razmjere pitanja u vezi s potrebom proglašenja ovršnosti i ovlaštenja u pravcu osporavanja ovršnosti, treba imati u vidu čl. 24. st. 2. i čl. 25. st. 2. Uredbe koji određuju da se sudska nagodba, odnosno javna isprava potvrđene kao EON u državi članici podrijetla (i u toj državi ovršne), ovršavaju u drugim državama članicama bez potrebe proglašenja ovršnosti i mogućnosti preispitivanja ovršnosti.

Navedeno se (kada je riječ o sudskim odlukama) ističe kao značajna prednost postupka predviđenog Uredbom, kako se navodi u t. 9. Preambu- le gdje se pravila Uredbe dovode u korelaciju s Uredbom Vijeća (EZ) broj 44/2001 od 22. prosinca 2000. godine o nadležnosti i priznanju i ovrsi presuda u građanskim i trgovačkim stvarima (Council Regulation (EC) No 44/2001 of 22 December 2000 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters, dalje: Uredba 44/2001¹¹). To iz razloga što postupak (pravila) predviđena Uredbom doprinosi efikasnosti i smanjenju troškova usporede li se s postupkom predviđenim i uređenim Uredbom 44/2001. S tim što je vjerovniku (ovrhovoditelju) ostavljeno na izbor hoće li izabrati postupak prema pravilima ove Uredbe ili pravilima o sustavu priznanja i ovrhe koja predviđa Uredba 44/2001,¹² odnosno u skladu s drugim propisima Unije (t. 20. preambule Uredbe).

Pravila iz čl. 356. do 364. OZ sadrže: a) pravila o postupku potvrde domaćih ovršnih isprava kao EON-a

(čl. 356.-359. OZ) te b) pravila koja uređuju određivanje i provedbu ovrhe na temelju stranih isprava koje su potvrđene kao EON (čl. 360.-364. OZ).

II. PRETPOSTAVKE ZA POTVRDU DOMAĆIH OVRŠNIH ISPRAVA KAO EON-a (IZDAVANJE POTVRDE O EON-u)

1. Općenito

Kada je riječ o postupku potvrde domaćih ovršnih isprava kao EON-a, odnosno izdavanju potvrde o EON-u, ključno je pitanje koje je domaće ovršne isprave dopušteno potvrditi kao EON. Naime, nisu sve domaće ovršne isprave podobne (ne udovoljavaju pretpostavkama) kako bi bile potvrđene kao EON. Odnosno, ne mogu se sve domaće ovršne isprave potvrditi kao EON. Odgovor na pitanje o tome koje je ovršne isprave dopušteno potvrditi kao EON ravna se cijelim nizom kriterija (traži se više pretpostavki).

Kao početni kriterij diferencijacije (ili kao prvu skupinu pretpostavki) treba uzeti parametre (pretpostavke) prema kojima se određuju „dosezi“ Uredbe i s njom kompatibilnih nacionalnih ovršnih pravila tj. kriteriji ili pretpostavke koje se tiču polja primjene:

- a) *ratione territorii* (gdje se i na koje države članice Uredba primjenjuje i ima li kakvih rezervi),
- b) *ratione temporis* (od kada se Uredba primjenjuje u državama članicama), i
- c) *ratione materiae* (u kojim se pravnim stvarima Uredba primjenjuje).¹³

Slijedeća skupina kriterija (pretpostavki) polazi od:

- a) vrste tražbine (novčane i nesporne tražbine) utvrđene ovršnom ispravom kao pretpostavkom da se određena vrsta ovršne isprave može potvrditi kao EON, te
- b) vrste ovršnih isprava koje je uopće dopušteno potvrditi kao EON.

Postoje i pretpostavke koje se tiču tzv. minimalnih kriterija (standarda) odnosno temeljnih pretpostavki kojima moraju udovoljiti postupci iz kojih proizlaze nesporne tražbine i tiču se postupovnih (procesnih) pravila nacionalnih prava.¹⁴

11 Uredba je objavljena u: OJ L 12 of 16. 1. 2001, Za ispravak, izmjene i dopune, v. OJ L 307, 24. 11. 2001, p. 28-28 (ES, DA, DE, EL, EN, FR, IT, NL, PT, FI, SV), OJ L 225, 22. 8. 2002, p. 13-13 (ES, DA, DE, EL, EN, FR, IT, NL, PT, FI, SV), OJ L 334, 10. 11. 2004, p. 3-4 (ES, CS, DA, DE, ET, EL, EN, FR, IT, LV, LT, HU, NL, PL, PT, SK, SL, FI, SV), OJ L 381, 28. 12. 2004, p. 10-11 (ES, CS, DA, DE, ET, EL, EN, FR, IT, LV, LT, HU, NL, PL, PT, SK, SL, FI, SV) OJ L 183M, 5. 7. 2006, p. 458-459 (MT), OJ L 93, 7. 4. 2009, p. 13-19 (BG, ES, CS, DA, DE, ET, EL, EN, FR, IT, LV, LT, HU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SL, FI, SV), OJ L 50, 23. 2. 2012, p. 3-10 (BG, ES, CS, DA, DE, ET, EL, EN, FR, IT, LV, LT, HU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SL, FI, SV). Prijevod u: BABIĆ, D., JESSEL HOLST, C., op. cit. str. 258.-326. V. i na mrežnim stranicam MVP: <http://www.mvpe.hr/pre/default.aspx?p=19.20>

12 Pravila o priznanju i ovrsi sudskih odluka sadrži poglavlje III. Uredbe 44/2001. V. detaljno u: SIKIRIĆ, H., Razlozi za odbijanje priznanja i ovrhe sudskih odluka po Uredbi Vijeća (EZ) br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. o sudskoj nadležnosti i priznanju i ovrsi odluka u građanskim i i trgovačkim predmetima, Zbornik PFZ, 60, (1) 45-100 (2010), str. 51.-98.

13 KUNŠTEK, E., op. cit., str. 449.-451.

14 Kunštek navodi da je za potvrdu o EON-u potrebno da se ispunje pretpostavke koje dijeli u dvije skupine: opće i posebne. Pod općima navodi: 1) teritorijalne pretpostavke, 2) pretpostavke koje se tiču vrste predmeta (*ratione materiae*), 3) pretpostavke koje se odnose na vrijeme nastanka isprava (*ratione temporis*), 4) pretpostavke glede tražbine koja je određena u ispravi koja se potvrđuje i 5) pretpostavke glede postupka u kojem je potvrda izdana. Posebne pretpostavke predviđaju se za presude. KUNŠTEK, E., o. c., str. 446.-447.

2. Pretpostavke koje se tiču polja primjene (dosega) Uredbe

Kada se sada (nakon 1. srpnja 2013. g.) u rukama hrvatskog sudca ili javnog bilježnika nađe prijedlog da određenu ovršnu ispravu koju je donio, odnosno sačinio (potvrdio) potvrdi kao EON, svakako će morati imati u vidu pretpostavke koje se tiču primjene Uredbe *ratione temporis* i *ratione materiae*. To naravno ne oduzima relevantnost zahtjevu da se ispune i pretpostavke za primjenu Uredbe *ratione territorii*, no kada je riječ o potvrdi domaćih ovršnih isprava kao EON-a ovaj zahtjev nema veći praktični značaj. Naime, domaća nadležna tijela ovlaštena izdavati potvrdu o EON-u tu potvrdu izdaju samo za domaće ovršne isprave koje udovoljavaju traženim pretpostavkama. Ipak, treba spomenuti da rezerva u odnosu na važenje Uredbe postoji u pogledu Danske (t. 25. Preambule Uredbe), pa u čl. 2. st. 3. Uredbe stoji da izraz „država članica“ u Uredbi označava države članice, osim Danske.

Važnije je, međutim, pitanje od kada se Uredba primjenjuje i s tim u vezi koje se domaće ovršne isprave, a s obzirom na to kada su donesene (sačinjene, potvrđene), mogu potvrditi kao EON primjenom odrednice *ratione tempore*. Odgovor se nalazi u čl. 33. Uredbe. U vezi njim (čl. 33. Uredbe) treba upozoriti da je u prvoj verziji odredbe (prije ispravka) postojala omaška u vezi s danom stupanja na snagu Uredbe, pa se određivalo da Uredba stupa na snagu 21. siječnja 2004. A što bi značilo da stupa na snagu prije donošenja i objave (negativna vakacija), budući da je objavljena 30. travnja 2004. (trebalo je 21. siječnja 2005., v. bilješku 6.). Ovo je ispravljeno 15. travnja 2005. i određeno da Uredba stupa na snagu 21. siječnja 2005., s tim da se primjenjuje od 21. listopada 2005. osim članaka 30., 31. i 32., za koje je određeno da se primjenjuju od 21. siječnja 2005. (čl. 33. st. 2. Uredbe).

U skladu s čl. 26. Uredbe, njezina se pravila primjenjuju samo na sudske odluke koje su donesene, odnosno sudske nagodbe koje su potvrđene ili sklopljene i javne isprave koje su sačinjene ili registrirane kao takve nakon što je Uredba stupila na snagu. Dakle, nakon 21. siječnja 2005.¹⁵

Odgovor na pitanje o području primjene Uredbe daje čl. 2. st. 1. Uredbe i prema njemu se Uredba primjenjuje u građanskim i trgovačkim stvarima neovisno o vrsti suda. Ne primjenjuje se, međutim, u poreznim, carinskim ili upravnim stvarima niti na odgovornost država za radnje ili propuštanja u izvršavanju državne vlasti (*acta iure imperii*).

Uredba se, kako to određuje čl. 2. st. 2. Uredbe,

ne primjenjuje niti na:

- a) status ili pravnu sposobnost fizičkih osoba, imovinskopravne odnose bračnih drugova, nasljeđivanje (zakonsko i oporučno),
- b) stečaj, prisilnu nagodbu i likvidaciju,
- c) socijalno osiguranje, te
- d) arbitražu.

3. Pretpostavke koje se tiču vrste tražbine utvrđene ovršnom ispravom

Prema čl. 357. OZ za izdavanje potvrde o EON-u nadležni su sudovi, upravna tijela, javni bilježnici i pravne i fizičke osobe s javnim ovlastima koji su ovlašteni izdati ovršni otpravak domaće europske ovršne isprave o nespornim tražbinama. Zakonodavac koristi sintagmu „**ovršni otpravak domaće europske ovršne isprave o nespornim tražbinama**,“ što je moguće razumjeti u smislu domaće ovršne isprave opskrbljene klauzulom ovršnosti (otpravak isprave) kojom je utvrđena tzv. nesporna tražbina, a koja udovoljava pretpostavkama da bude potvrđena kao EON. S tim da termin domaće tj. hrvatske ovršne isprave o nespornoj tražbini u smislu čl. 357. OZ *et. seq.* valja promatrati u koneksitetu s:

a) čl. 4. t. 4. Uredbe za pitanje države članice podrijetla, prema kojem se „državom članicom podrijetla“ označava državu članicu u kojoj je donesena sudska odluka, odobrena ili zaključena sudska nagodba ili sastavljena ili registrirana javna isprava, i u kojoj te isprave trebaju biti potvrđene kao EON, te

b) čl. 3. st. 1. Uredbe u kojem se određuje kada se tražbina smatra nespornom.

Naime, esencijalna razlika koja postoji u odnosu na pravilo iz čl. 357. OZ u smislu značenja domaće europske ovršne isprave, kada se ovo pravilo usporedi sa čl. 23. do 29. OZ koji uređuju vrste ovršnih isprava u hrvatskom pravu (ovršnost i podobnost), postoji s obzirom na zahtjev iz čl. 357. OZ da ovršnom ispravom bude utvrđena tzv. *nesporna tražbina*. Odnosno, potvrditi kao EON mogu se, od ovršnih isprava na temelju kojih je inače prema nacionalnom pravu dopušteno tražiti ovrhu, samo one ovršne isprave kojima su utvrđene nesporne tražbine.

Hrvatski ovršni zakonodavac ne određuje što je to nesporna tražbina (u smislu čl. 357. OZ, odnosno glave OZ-a koja uređuje EON).

Što je nesporna tražbina uređuju pravila Uredbe i njezina Preambula. U t. 5. Preambule Uredbe navodi se da bi pojam „nesporne tražbine“ trebao obuhvatiti sve one situacije u kojima je vjerovnik, a kraj činjenice da dužnik nije osporio vrstu ili visinu

¹⁵ KUNŠTEK, E., op. cit., str. 451.

novčane tražbine, ishodio protiv njega sudsku odluku, odnosno ovršnu ispravu koja sadrži dužnikov izričiti pristanak (na tražbinu) kao što su sudska nagodba ili javna isprava. Konkretizacija ovog zahtjeva predviđena je u čl. 3. st. 1. Uredbe, pa se određuje da se tražbina smatra nespornom u slijedećim slučajevima:

- a) ako se dužnik tijekom sudskog postupka izrijeком suglasio s tražbinom bilo tako što ju je priznao ili se o njoj nagodio u nagodbi potvrđenoj po sudu ili sklopljenoj tijekom sudskog postupka,
- b) ako, u skladu s postupovnim pravilima države podrijetla, dužnik u tijeku sudskog postupka nije nikad osporio tražbinu,
- c) ako je dužnik izostao sa sudskog ročišta ili nije bio zastupan na ročištu povodom tražbine, a nakon što je osporio tražbinu, pod pretpostavkom da se takvo postupanje prema pravu države podrijetla može smatrati prešutnim priznanjem zahtjeva ili činjenica koje je iznio vjerovnik, te
- d) ako je dužnik tražbinu izrijeком priznao u javnoj ispravi.

S tim da se „tražbinom“ u smislu čl. 4. t. 2. Uredbe označava tražbina za isplatu određenog novčanog iznosa koji je dospio ili za koji se datum dospelja navodi u sudskoj odluci, sudskoj nagodbi ili u javnoj ispravi-novčana tražbina.

4. Pretpostavke koje se tiču vrste ovršne isprave i podobnosti i ovršnosti

4.1. Pretpostavke koje se tiču svih ovršnih isprava

Nacionalnim ovršnim pravilima određeno je da su ovršne isprave: ovršna sudska odluka i nagodba, ovršna odluka arbitražnog sud, ovršna upravna odluka i nagodba, ako glase na ispunjenje novčane obveze i ako zakonom nije drugačije uređeno (za iznimku v. čl. 276. st. 2. OZ), ovršna javnobilježnička odluka i isprava, nagodba sklopljena u postupku pred sudovima časti pri komorama u RH-a, te druge isprave koje su zakonom određene kao ovršne isprave (čl. 23. OZ). Podobna je za ovrhu ovršna isprava u kojoj su naznačeni vjerovnik i dužnik, predmet, vrsta, opseg i vrijeme ispunjenja obveze (kada je predviđeno da opseg ili vrijeme ispunjenja tražbine odredi vjerovnik ili treća osobe, čl. 29. OZ).

Već je rečeno da nije dopušteno za sve ovršne isprave iz čl. 23. OZ tražiti potvrdu o EON-u.

Osim zahtjeva da ovršnom ispravom bude utvrđena nesporna novčana tražbina, Uredbom je određeno i kojim ovršnim ispravama točnije ko-

jom vrstom ovršne isprave treba biti utvrđena ta nesporna novčana tražbina. Naravno, pod pretpostavkom da je uopće riječ o stvarima na koje se Uredba odnosi.

Primjerice, kako se Uredba ne primjenjuje na arbitražu, to se ne će kao EON moći potvrditi odluke arbitražnih sudova (a na temelju kojih se, inače, može tražiti ovrha i predstavljaju ovršne isprave u smislu čl. 23. OZ).

Povrh navedenog treba imati u vidu i pravila Uredbe koja određuju za koje se vrste ovršnih isprava Uredba primjenjuje i koje su to isprave. Prema čl. 3. st. 1. Uredbe, Uredba se primjenjuje na sudske odluke, sudske nagodbe i javne isprave o nespornim tražbinama. Nadalje, sukladno čl. 3. st. 2. Uredbe, Uredba se primjenjuje i na odluke koje su donesene nakon pobijanja (postupka po pravnim lijekovima) sudskih odluka, sudskih nagodbi ili javnih isprave koje su potvrđene kao EON (za koje je izdana potvrda o EON-u).

Odredba čl. 3. Uredbe izrijeком govori o sudskim odlukama i sudskim nagodbama.

Što je sudska odluka, odnosno sudska nagodba u smislu Uredbe određuje se u slijedećim odredbama. Prema čl. 4. t. 1. Uredbe, „sudska odluka“ označava svaku odluku koju je donio sud države članice, bez obzira na njen naziv, uključujući presudu, rješenje, nalog, odluku ili rješenje o ovrši, te odluku o utvrđivanju troškova koju je sačinio sudski službenik. Što se tiče sudske nagodbe, iz čl. 24. st. 1. Uredbe, proizlazi da se misli na nagodbe (u vezi s nespornim tražbinama, čl. 4. st. 2. Uredbe) odobrene od suda ili pred njim sklopljene tijekom postupka, i koje su ovršne u državi članici podrijetla. Uredba ne spominje ovršne upravne odluke i nagodbe (odluke i nagodbe koje su donijela, odnosno sklopila upravna tijela). Na temelju ove vrste ovršnih isprava iz čl. 23. OZ, odnosno za ove isprave ne bi se moglo (s ovog naslova) tražiti potvrda o EON-u.

Uređenje iz naprijed navedenog čl. 4. t. 1. Uredbe u bitnom korespondira (osim u dijelu koji se tiče arbitraže) s onim iz čl. 24. st. 1. OZ koji određuje da se sudskom odlukom, prema OZ-u, smatra presuda, rješenje, platni nalog te druga odluka donesena u postupku pred sudom i izbranim sudom. Prema istoj odredbi, sudskom nagodbom smatra se nagodba sklopljena u postupku pred navedenim sudovima.¹⁶

¹⁶ Sudska nagodba je nagodba koju stranke zaključe tijekom cijelog postupka pred parničnim sudom do njegovog pravomoćnog okončanja o predmetu spora (sudska nagodba), pa i tijekom postupka pred drugostupanskim sudom do donošenja drugostupanske odluke u povodu žalbe (čl. 321. st. 1. Zakona o parničnom postupku, Narodne novine br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11-pročišćeni tekst, i 25/13, dalje: ZPP). Nagodba se može odnositi na ci-

Osim sudskih odluka i nagodbi, kao EON se mogu potvrditi i javne isprave. Koje se **javne isprave** mogu potvrditi kao EON proizlazi iz čl. 4. t. 3. Uredbe. Ovim je pravilom određen pojam javne isprave u smislu Uredbe i određeno da je javna isprava: a) isprava koja je službeno sastavljena ili registrirana kao javna isprava i čija se vjerodostojnost odnosi na: 1. potpis i sadržaj isprave i 2. koju utvrđuje državno tijelo ili drugo tijelo koje je u tu svrhu ovlastila država članica iz koje isprava potječe, ili b) sporazum o uzdržavanju sklopljen pred upravnim tijelima ili sporazum koji su ta tijela potvrdila.

Sumira li se navedeno moguće je zaključiti da se potvrditi se kao EON mogu:

a) u prvom redu ovršne sudske presude, među kojima, i presude na temelju priznanja, presude zbog izostanka, presude zbog ogluhe, ali i rješenja, zaključci, rješenja o ovrsi, i sl. i pri tome može biti riječ o odluci bilo kojeg (nadležnog) suda,¹⁷

b) ovršne sudske nagodbe, te

c) ovršne javne isprave, npr. javnobilježničke isprave u kojima je potvrđen potpis i sadržaj isprave, pa bi najmanje došle u obzir solemnizirane privatne isprave te javnobilježnički akti,¹⁸

jeli tužbeni zahtjev ili na jedan njegov dio (čl. 321. st. 2. ZPP). Ne može se zaključiti nagodba u pogledu zahtjeva kojima stranke ne mogu raspolagati u smislu čl. 3. st. 3. ZPP (čl. 321. st. 4. ZPP). V. čl. 186. a. st. 1. ZPP prema kojem je osoba koja namjerava podnijeti tužbu protiv RH-a dužna prije podnošenja tužbe obratiti se sa zahtjevom za mirno rješenje spora državnom odvjetništvu, osim u slučajevima u kojima je posebnim propisima određen rok za podnošenje tužbe. Nagodba postignuta između podnositelja zahtjeva i Državnog odvjetništva ima svojstvo ovršnosti (čl. 186. a. st. 4. ZPP). Prema čl. 186. d. st. 5. ZPP i nagodba sklopljena pred sucem izmiriteljem je sudska nagodba.

17 Prema KUNŠTEK, E., o. c., str. 447.-449

18 Prema čl. 3. st. 1. Zakona o javnom bilježništvu, Narodne novine br.: 78/93, 29/94, 162/98, 16/07 i 75/09, dalje: ZJB, javnobilježničke isprave su isprave o pravnim poslovima i izjavama koje su sastavili javni bilježnici (javnobilježnički akti), zapisnici o pravnim radnjama koje su obavili ili kojima su bili nazočni javni bilježnici (javnobilježnički zapisnici) i potvrde o činjenicama koje su posvjedočili javni bilježnici (javnobilježnička potvrda). Javnobilježničke isprave i njihovi otpravci izdani po pravilima ZJB-a imaju snagu javnih isprava, ako su prigodom njihova sastavljanja i izdavanja ispunjene bitne formalnosti propisane ZJB-om (čl. 3. st. 2. ZJB). Javnobilježnički akt može biti ovršna isprava u slučajevima predviđenim ZJB-om (čl. 3. st. 3. ZJB). Javnobilježnički akt potreban je osobito za pravnu valjanost: 1) ugovora o raspolaganju imovinom maloljetnih osoba i osoba kojima je oduzeta poslovna sposobnost, 2) darovnih ugovora bez predaje stvari u neposredan posjed daroprimca, te 3) svih pravnih poslova među živima koje osobno poduzimaju gluhi koji ne znaju čitati ili nijemi koji ne znaju pisati. S tim da se ova pravila ne odnose se na pravne poslove čija vrijednost ne prelazi 50.000,00 kuna (čl. 53. st. 1. i 2. ZJB). Važno je da samo potpuni otpravak javnobilježničkog akta može biti ovršna isprava. Izvod ne može biti ovršna isprava (čl. 101. st. 2. ZJB). Naime, moguće je u slučaju kada javnobilježnički akt sadrži više samostalnih pravnih poslova, na zahtjev tražitelja umjesto potpunog otpravka izdati izvod koji se odnosi na pojedini pravni posao (čl. 101. st. 1. ZJB). No on nije ovršna isprava. Ako nisu u pitanju pravni poslovi iz čl. 53. ZJB, sudionici u pravnom poslu, svi ili neki od njih, mogu isprave o pravnom poslu potvrditi kod javnog bilježnika. Potvrđena isprava ima snagu javnobilježničkog akta, a ako je sastavljena po propisima čl. 54. ZJB ima snagu i ovršnog javnobilježničkog akta. S

d) potvrditi se mogu i ovršne javne isprave upravnih tijela te pravnih i fizičkih osoba s javnim ovlastima.

Ranije se smatralo, a prije izmjena učinjenih OZ/10-om kojima je za urednost forme zadužnice, bjanko zadužnice, odnosno administrativne zabrane predviđeno da te isprave trebaju biti potvrđene, da zbog toga što njihov sadržaj nije potvrđen kako nalaže čl. čl. 4. t. 3. Uredbe, ove isprave nije moguće potvrditi kao EON (iako su prema hrvatskom pravu ove isprave bile ovršne isprave kojim je utvrđena nesporna tražbina).¹⁹ Budući da se sada predviđa potvrda sadržaja navedenih isprava po javnom bilježniku, pa se one mogu smatrati javnim ispravama u smislu čl. 4. t. 3. Uredbe, otklonjena je zapreka da se zadužnice, bjanko zadužnice i izjave dužnika o zapljeni plaće ili drugog stalnog primanja potvrde kao EON.

Osim pretpostavki koje se tiču vrste ovršne isprave i traže kako bi se tu ispravu moglo potvrditi kao EON, postoje i neki zahtjevi u odnosu na ovršnost i podobnost.

Ovršna isprava treba imati svojstvo ovršnosti. U čl. 25.-28. OZ nalaze se pravila o ovršnosti odluka (čl. 25. OZ), ovršnosti prvostupanjskih sudskih odluka (čl. 26. OZ), ovršnosti nagodbi (čl. 27. OZ) i ovršnosti javnobilježničkih isprava (čl. 28. OZ). Osim što ovršne isprave moraju imati svojstvo ovršnosti, moraju biti i podobne za ovrhu. Podobnost ovršnih isprava uređuje čl. 29. OZ. U čl. 25. OZ uređena je ovršnost sudskih odluka (i odluka donesenih u upravnom postupku). Odnosno određeno je kojim pretpostavkama moraju udovoljavati kako bi imale (stekle) svojstvo ovršnosti. Kada je riječ o sudskim odlukama, prva je pretpostavka kako bi sudska odluka stekla svojstvo ovršnosti to da je odluka postala pravomoćna. Kada je sudska odluka pravomoćna uređuju pravila ZPP-a. Prema osnovnom pravilu iz čl. 333. st. 1. ZPP presuda koja se više ne može pobijati žalbom postaje pravomoćna ako je njome odlučeno o zahtjevu tužbe ili protutužbe.²⁰ U nekim slučajevima, ispunjenjem ove pretpostavke, dakle pravomoćnošću sudske odluke, nastupa

tim što je za zasnivanje osiguranja tražbine uređene zakonom, dovoljno je da privatnu ispravu potvrdi obveznik (čl. 59. st. 1. ZJB). Ako privatna isprava odgovara po svom obliku propisima javnobilježničke isprave (čl. 43. do 48. ZJB) i propisima o sadržaju javnobilježničkog akta (čl. 69. st. 1. t. 2., 4. i 6. ZJB), te ako su ju potpisali sudionici iz čl. 69. st. 1. t. 2. ZJB, potvrditi će se bez sastavljanja posebnog javnobilježničkog akta na taj način što će se na ispravu staviti posvjedočenja navedena u čl. 69. t. 1., 3. i 5. ZJB (čl. 59. st. 3. ZJB). U suprotnom, dakle kada ne odgovara zahtjevima iz st. 3., čl. 59. ZJB, potvrda se vrši sastavljanjem posebnog javnobilježničkog akta. Privatna se isprava u tom slučaju mora proširiti s javnobilježničkim aktom, i smatra se sastavnim dijelom i dopunom javnobilježničkog akta (čl. 59. st. 4. ZJB).

19 KUNŠTEK, E., o. c., str. 448.

20 V. npr. čl. 333. st. 3. ZPP kojim se određuje da kada je presudom odlučeno o potraživanju koje je tuženik istakao prigovorom radi pribijanja, odluka o postojanju ili nepostojanju toga potraživanja postaje pravomoćna.

i ovršnost te odluke. U nekima se traže još i daljnje pretpostavke.²¹

Od pravila da je pravomoćnost sudske odluke pretpostavka njezine ovršnosti postoje neki u zakonu predviđeni izuzeci. Mogu se, općenito govoriti, podijeliti u dvije skupine.

a) U prvu skupinu spadaju slučajevi kada se zakonom ne dira u pravomoćnost ili ovršnost određene odluke, već se zakonom određuje da je ovrhu takve odluke moguće provesti prije njezine pravomoćnosti. Najčešće je riječ o rješenjima kojima se, na temelju pravila parničnog postupka, kažnjava stranka koja na određeni način zlorabiti ili krši postupovne ovlasti.²²

b) U drugu skupinu spadaju slučajevi kada se samim zakonom, u konkretnom pravilima OZ-a, određene odluke «proglašavaju» ovršnim i temeljem njih dopušta ovrhe, pa čak u slučaju i kada, moguće nisu pravomoćne. Takav je slučaj predviđen u čl. 26. st. 1. i 2. OZ. Prema čl. 26. st. 1. OZ prvostupanjska sudska odluka kojom se: a) fizičkoj osobi koja ne obavlja registriranu djelatnost nalaže isplata tražbine čija glavnica ne prelazi 5.000,00 kuna, odnosno kojom se b) fizičkoj osobi koja obavlja registriranu djelatnost u pravnoj stvari u vezi s tom djelatnošću ili pravnoj osobi nalaže isplata tražbine čija glavnica ne prelazi 10.000,00 kuna, postaje ovršna u roku od osam dana od dana dostave osobi kojoj je naložena isplata. Žalba protiv takve odluke ne odgađa ovrhu. Isto vrijedi i u slučaju pred-

videnom u čl. 26. st. 2. OZ. Tako, kada se sudskoj odluci nekoj od osoba iz čl. 26. st. 1. OZ nalaže samo da naknadi troškove postupka u iznosu koji ne prelazi iznose navedene u toj odredbi, žalba protiv takve odluke o naknadi troškova postupka ne odgađa ovrhu.²³

4.2. Posebne pretpostavke koje se tiču sudskih odluka

Osim onih, koji zapravo korespondiraju sa zahtjevom ovršnosti i podobnosti ovršne isprave iz čl. 25., 26. i 29. OZ, a predviđaju se u čl. 6. st. 1. a. Uredbe kojim je određeno da će sudska odluka o nespornoj tražbini donesena u državi članici, po podnesenom prijedlogu sudu države podrijetla (dakle, domaćem sudu), biti potvrđena kao EON pod pretpostavkom da je ovršna (u državi podrijetla), u odnosu na sudske odluke traže se još neke pretpostavke.

One se određuju u čl. 6. st. 1. b. do d. Uredbe, pa se tako traži da:

a) odluka nije u suprotnosti s pravilima o nadležnosti iz odjeljaka 3. i 6. Poglavlja II Uredbe 44/2001,²⁴

b) sudski postupak u državi podrijetla udovoljava pretpostavkama predviđenim u Poglavlju III²⁵ ako je tražbina nesporna u smislu čl. 3. st. 1. t. b. ili c. Uredbe, te da je

c) odluka donesena u državi članici u kojoj je dužnikovo prebivalište u smislu čl. 59. Uredbe 44/2001,²⁶ u slučajevima kada je: 1. tražbina nesporna u smislu čl. 3. st. 1. t. b. ili c. Uredbe, 2. tražbina se odnosi na ugovor sklopljen od osobe, potrošača, u svrhu koja se ne može smatrati njezinom trgovačkom ili profesionalnom djelatnošću te da je 3. dužnik potrošač.

21 One su u vezi s tim glasi li tražbina čije je ispunjenje naloženo određenom sudskom odlukom na: a) davanje, b) činjenje, c) trpljenje ili d) nečinjenje (propuštanje). U slučaju kada je sudskom odlukom naloženo ispunjenje tražbine na neko davanje ili činjenje, osim pravomoćnosti, za ovršnost takve odluke, potrebno je i da protekne rok za dobrovoljno ispunjenje (paricijski rok) koji teče od dana dostave odluke ovršeniku ako zakonom nije drukčije određeno. Istekom paricijskog roka pravomoćna sudska odluka kojom je naloženo ispunjenje tražbine na neko davanje ili činjenje postaje ovršnom (čl. 25. st. 1. OZ). Takva se pretpostavka ne traži kada je riječ o sudskim odlukama kojom je naloženo ispunjenje tražbine na neko trpljenje ili nečinjenje (propuštanje), osim u iznimnom slučaju kada je u ovršnoj ispravi određen poseban rok za usklađivanje ponašanja ovršenika s njegovom obvezom u kojem slučaju takva sudska odluka postaje ovršna istekom posebno određenog roka. Inače, ovršnost nastupa kada i pravomoćnost. Pa sudska odluka kojom je naloženo ispunjenje tražbine na neko trpljenje ili nečinjenje (propuštanje) postaje ovršna, ako je postala pravomoćna (čl. 25. st. 2. OZ).

22 Tako se npr. u čl. 122. ZPP određuje da se ovrha na temelju rješenja kojim je odlučeno o zahtjevu protivne stranke za naknadu troškova postupka izazvanih propuštanjem i odlučivanjem o prijedlogu za povrat u prijašnje stanje može tražiti prije njegove pravomoćnosti. Jednako je dopušteno i kada s naslova čl. 149. a. st. 2. ZPP sud rješenjem odluči o troškovima koje je prouzročila stranka (osoba) koja je neopravdano odbila dokazati svoju istovjetnost ili primiti pismeno, odnosno na drugi način ometa la dostavu svjesno onemogućavajući ili otežavajući postupanje u smislu cit. pravila. Prije pravomoćnosti može se tražiti i ovrha rješenja kojim je odlučeno o troškovima koje je jedna stranka (zakonski zastupnik ili punomoćnik stranke) uzrokovala drugoj svojom krivnjom ili slučajem koji se njoj dogodio (čl. 156. st. 2. ZPP). Predviđeno je i provođenje ovrhe prije pravomoćnosti rješenja kojim je trećoj osobi naloženo da preda određenu ispravu i to po službenoj dužnosti (čl. 234. st. 5. ZPP).

23 U predmetnoj odredbi upotrijebljena su dva kriterija: a) kriterij vrijednosti predmeta spora i b) kriterij o kojoj se vrsti osobe-stranke radi na pasivnoj strani. Kada vrijednost predmeta spora, odnosno kada nalaže isplata tražbine čija glavnica ne prelazi 5.000,00 kuna, takva sudska odluka postaje ovršna istekom osmog dana od dana dostave tuženiku (ovršeniku). Da bi imala isto svojstvo, sudska odluka kojom je naložena isplata tražbine čija glavnica ne prelazi 10.000,00 kuna mora biti donesena protiv tuženika (ovršenika) koji je: a) fizička osoba koja obavlja registriranu djelatnost u pravnoj stvari u vezi s tom djelatnošću ili b) pravna osoba.

24 Odjeljak 3. Uredbe 44/2001 sadrži pravilo o nadležnost u stvarima koji se odnose na osiguranje (čl. 8. -14. Uredbe 44/2001), a u odjeljku 6. Uredbe 44/2001 pravila o isključivoj nadležnosti (čl. 22. Uredbe 44/2001).

25 U čl. 12. *et seq.* Uredbe uređuju se tzv. minimalni standardi za postupke iz kojih proizlaze nesporne tražbine o čemu će više biti riječi. Prema st. 1. predmetne odredbe sudska odluka o nespornoj tražbini može se potvrditi kao EON samo ako je postupak u državi podrijetla udovoljio zahtjevima iz Poglavlja III. Uredbe (čl. 12.-19. Uredbe).

26 Prema čl. 59. st. 1. Uredbe 44/2001, ima li stranka domicil u državi članici pred čijim je sudom pokrenut postupak, sud utvrđuje primjenom domaćeg prava. U slučaju da stranka nema domicil u državi članici pred čijim je sudom pokrenut postupak, u cilju utvrđenja ima li stranka domicil u drugoj državi članici, sud primjenjuje pravo te države članice (čl. 59. st. 2. Uredbe 44/2001).

Predviđena su posebna pravila za slučaj da je sudska odluka potvrđena kao EON prestala biti ovršna, ili je njezina ovršnost odgođena ili ograničena. U tom slučaju sud države podrijetla, po podnesenom prijedlogu, na standardiziranom obrazcu iz Dodatka IV izdaje potvrdu u kojoj je dužan naznačiti izostanak ili ograničenje ovršnosti (čl. 6. st. 2. Uredbe).

Postoji i posebno, važno, pravilo koje uređuje slučaj kako se postupa kada je sudska odluka (u povodu pravnog lijeka) donesena nakon pobijanja sudske odluke (već) potvrđene kao EON. U takvom se slučaju, a koji uređuje čl. 6. st. 3. Uredbe, neovisno o čl. 12. st. 2. Uredbe,²⁷ dakle, kada je odluka donesena nakon pobijanja odluke koja je potvrđena kao EON, izdati zamjenska potvrda na obrascu iz Dodatka V, ako je odluka o (povodom) pravnom lijeku ovršna u državi podrijetla.

3. Pretpostavke koje se tiču tzv. minimalnih standarda

3.1. Općenito

Osim što je, a nezavisno o tomu o kojoj je vrsti sudske odluke riječ, potrebno da je u pitanju takva odluka u kojoj ju utvrđena nesporna novčana tražbina koja je ovršna i podobna, traži se i da te odluke (kako bi se potvrdile kao EON) udovoljavaju i tzv. minimalnim standardima (točnije postupci u kojima su odluke donesene i utvrđene nesporne tražbine moraju zadovoljiti te kriterije).

Riječ je o određenim procesnim pretpostavkama koje uređuju čl. 12.-19. Uredbe, a u bitnom se radi o zahtjevu da su postupci u kojima su donesene sudske odluke opskrbljene potvrdom o EON-u provedeni uz poštivanje najmanje tzv. minimalnog standarda. Kada se analiziraju čl. 12.-19. Uredbe kroz prizmu pravila hrvatskog ZPP-a, ne čini se izglednim da odluke donose pred našim parničnim sudovima ne će zadovoljiti navedene zahtjeve predviđene Uredbom kako bi se odluka potvrdila kao EON.

Napominje se da se provođenje i određivanje ovrhe na temelju sudskih odluka potvrđenih kao EON drugih država članica provodi jednako kao na temelju ovršnog naslova perfektnog po hrvatskom pravu i takve se odluke smatraju domaćim ovršnim naslovom.²⁸

27 Čl. 12. st. 2. Uredbe određuje se da se pravila o udovoljenju tzv. minimalnim kriterijima primjenjuju i za izdavanje potvrde o EON-u u smislu čl. 6. st. 3. Uredbe, dakle kada se kao EON potvrđuje odluka donesena u postupku pobijanja ranije sudske odluke potvrđene kao EON (i pod pretpostavkom da je udovoljeno čl. 3. st. 1. t. b. ili c. Uredbe-nesporna tražbina).

28 V. detaljno: KUNŠTEK, E., o. c., str. 454.-458.

3.2. Tzv. minimalni standardi iz čl. 12.-19. Uredbe

Pravilom iz čl. 12. st. 1. Uredbe određeno je da se presuda o nespornoj tražbini (čl. 3. st. 1. b ili c Uredbe) može potvrditi kao EON samo ako je postupak u državi podrijetla bio sukladan (proveden u skladu sa) zahtjevima iz čl. 12. do 19. Uredbe.

U predmetnim odredbama sadržana su određena procesna pravila u vezi s:

a) pitanjem dostave, odnosno minimalnih kriterija uz koje mora biti izvršena dostava pismena u postupku:

1. čl. 13. Uredbe-dostava pismena koja bi se mogla usporediti s osobnom dostavom po ZPP-u uz dužnikovu potvrdu primitka,²⁹

2. čl. 14. Uredbe-dostava pismena bez dužnikove potvrde primitka,³⁰ i

3. čl. 15. Uredbe-dostava pismena zastupniku,³¹ te

b) tzv. upoznatost dužnika s tražbinom i postupkom njezina osporavanja:

1. čl. 16. Uredbe-zahtjev da visina tražbine i pripadajuće kamatne stope budu označeni u ispravi

29 Čl. 13. Uredbe određuje u st. 1. da se pismeno kojim se pokreće postupak (drugo odgovarajuće pismeno) može dostaviti dužniku: a) osobnom dostavom s potvrdom primitka koji sadrži datum primitka potpisanom po dužniku, b) osobnom dostavom koju je na dostavnici potvrdila osoba koja je izvršila dostavu i u kojoj je navedeno da je dužnik primio pismeno ili ga je bez opravdanja odbio primiti, te dan izvršene dostave, c) poštanskom pošiljkom s povratnicom na kojoj je dužnik potvrdio prijem kao i nadnevak primitka te d) elektronskom dostavom poput telefaksa ili elektronske pošte, s potvrđenim prijemom i nadnevkom primitka, potpisanim i vraćenim od strane dužnika. Prema st. 2., na isti se način dostavlja i pozivi za ročište, ili usmeno na ranijem ročištu povodom iste tražbine što mora biti zapisnički konstatirano.

30 Prema čl. 14. st. 1. Uredbe, osim na način predviđen st. 13. Uredbe, pismeno kojim se pokreće postupak i poziv za ročište mogu se dostaviti dužniku i: a) osobnom dostavom na adresu tako da se dostava obavi osobama koje s njim žive u istom kućanstvu ili su u njemu zaposlene, b) kada je dužnik fizička osoba koja obavlja registriranu djelatnost ili pravna osoba, osobnom dostavom njegovim zaposlenicima u poslovnim prostorijama dužnika, c) ostavljanjem isprave u dužnikovom poštanskom sandučiću, d) ostavljanjem isprave u poštanskom uredu ili kod nadležne javne vlasti i stavljanjem pisane obavijesti u dužnikov poštanski sandučić da je isto učinjeno, a u kojoj se obavijesti jasno navodi da je riječ o sudskom pismenu, odnosno da se njome ostvaruju pravni učinci izvršene dostave i početka tijeka rokova, e) poštanskom dostavom bez dokaza sukladno st. 3. ako dužnik ima adresu u državi članici podrijetla, f) elektronskim putem koji je potvrđen automatskom potvrdom o isporuci, uz pretpostavku da je dužnik unaprijed izričito prihvatio takav način dostave. Nije dopušteno na opisane načine izvršiti dostavu, ako dužnikova adresa nije utvrđena sa sigurnošću (st. 2.). Prema st. 3. dostava obavljena u skladu sa st. 1. t. a) do d) potvrđuje se: a) ispravom koju je potpisao dostavljač i u kojoj se navodi: korišteni način dostave, nadnevak dostave, i, ako je isprava dostavljena osobi koja nije dužnik, ime te osobe i njen odnos s dužnikom, odnosno b) potvrdom prijema od osobe kojoj je dostava izvršena u svrhu primjene st. 1. t. a) i b).

31 Odredbom čl. 15. Uredbe određeno je da se dostava prema čl. 13. i 14. Uredbe (v. bilješke 29. i 30.) može se izvršiti i dužnikovom zastupniku.

kojom se pokreće postupak,³² te

2. čl. 17. Uredbe-zahtjev da postupovna prava i obveze dužnika u postupku osporavanja tražbine te sankcije za njihovo propuštanje budu predočene dužniku.³³

Posljedica izostanka tzv. minimalnih standarda sastoji se u tome da se odluka donesena u takvom postupku ne može potvrditi kao EON. Odnosno, iznimno će to biti moguće tj. ti se nedostaci mogu otkloniti, a sama sudska odluka potvrditi kao EON pod slijedećim pretpostavkama:

a) da je sudska odluka dostavljena dužniku u skladu s čl. 13. i 14. Uredbe,

b) da je dužniku bilo omogućeno izjaviti pravni lijek protiv presude u cijelosti (njezino preispitivanje u cijelosti, odnosno iz svih žalbenih razloga), i da je dužnik pravodobno bio upoznat s tim ovlaštenjem (dakle, da je imao saznanja o ovlasti na podnošenje pravnog lijeka, komu se lijek podnosi i u kojem roku), i

2) da je dužnik propustio izjaviti pravni lijek protiv sudske odluke u skladu s odgovarajućim procesnim pretpostavkama (čl. 18. Uredbe).³⁴

c) tzv. minimalnim standardima za preispitivanje u izvanrednim slučajevima (čl. 19. Uredbe). Naime, osim udovoljenju minimalnim standardima iz čl. 13. do 18. Uredbe, sudska odluka može biti potvrđena kao EON samo ako je dužnik, prema pravu države podrijetla, ovlašten tražiti njezino preispitivanje:

a) 1. zbog toga što je pismeno kojim se pokreće postupak ili drugo odgovarajuće pismeno, odnosno poziv na ročište, dostavljen na jedan od načina iz čl. 14. Uredbe, odnosno

2. zbog toga što dostava, iz razloga za koje on nije odgovoran, nije izvršena tako da mu je ostavljeno dovoljno vremena za očitovanje, ili

b) zbog toga što je dužnik bio onemogućen ospo-

³² Prema čl. 16. Uredbe, s ciljem da se osigura da dužnik bude uredno obaviješten o tražbini, pismeno kojim se pokreće postupak mora sadržavati: a) imena i adrese stranaka, b) iznos tražbine, c) ako se potražuju kamate, kamatnu stopu i vrijeme za koje se kamate traže, osim ako se (prema pravu države članice) automatski zaračunavaju zakonske kamate na glavicu, te d) pravnu osnovu iz koje proizlazi tražbina.

³³ U čl. 17. Uredbe određuje se da se, zajedno s pismenom kojim se pokreće postupak, drugom odgovarajućem pismenu, pozivu na ročište (drugom odgovarajućem pozivu) mora navesti: a) postupovne pretpostavke za osporavanje tražbine, uključujući rok za osporavanje pisanim putem, vrijeme održavanja ročišta, naziv suda kojem se treba obratiti ili pred koji treba pristupiti i mora li dužnika zastupati odvjetnik, i b) posljedice nepodnošenja prigovora ili izostanka s ročišta, mogućnost određivanja ili provođenja ovrhe sudske odluke protiv dužnika te obveza naknade troškova postupka.

³⁴ Pravilom čl. 18. st. 2. Uredbe predviđeno je da se, u slučaju kada postupak u državi podrijetla nije bio u skladu s postupovnim pretpostavkama iz čl. 13. ili 14. Uredbe, ti nedostaci mogu otkloniti ako iz postupanja dužnika tijekom sudskog postupka proizlazi kako je on osobno primio pismeno koje mu je trebalo biti dostavljeno i da mu je bilo ostavljeno dovoljno vremena za pripremu njegovog očitovanja.

riti tražbinu zbog više sile ili izvanrednih okolnosti, a iz razloga za koje on nije odgovoran i uz pretpostavku da je u oba slučaja poduzeo odgovarajuću radnju bez odlaganja (čl. 19. st. 1. Uredbe).³⁵

III. NADLEŽNOST I OBRASCI ZA IZDAVANJE POTVRDE O EON-U

1. Općenito

Ključ prema kojem je uređena nadležnost sadržan je u odredbi čl. 357. OZ kojom se predviđa da su u RH-a za izdavanje:

a) potvrde o EON-u prema odredbi čl. 9. st. 1. Uredbe,

b) potvrde o ovršnosti sudske nagodbe prema odredbi čl. 24. st. 1. Uredbe,

c) potvrde o ovršnosti druge javne isprave koja je ovršna u RH-a prema odredbi čl. 25. st. 1. Uredbe, te

d) potvrda prema odredbama čl. 6. st. 2. i 3. Uredbe,

nadležni sudovi, upravna tijela, javni bilježnici ili pravne i fizičke osobe s javnim ovlastima koji su ovlašteni izdati ovršni otpravak domaće europske ovršne isprave o nespornim tražbinama.

Općenito, može se reći da je nadležnost za izdavanje potvrde o EON-u među tim tijelima podijeljena tako da je svako od navedenih nadležnih tijela nadležno potvrditi kao EON domaću europsku ovršnu ispravu o nespornoj tražbini koju je samo donijelo, odnosno sastavilo (sačinilo).

Imajući u vidu naprijed navedeno kada je bila riječ o pretpostavkama za donošenje potvrde o EON-u i pravila o nadležnosti te formi potvrde o EON-u (tzv. standardiziranog obrazca), može se kazati da se:

a) Sudske presude (presude, rješenja, zaključak ili rješenje o ovrsi i sl.) potvrđuju kao EON po sudu koji ih je donio, odnosno po sudu koji je ovlašten izdati ovršni otpravak domaće europske ovršne isprave za nesporne tražbine. Potvrda se izdaje na standardiziranom obrazcu iz Dodatka I.-čl. 9. st. 1. Uredbe.

b) Sudske nagodbe potvrđuju kao EON po sudu koji ju je zaključio, odnosno koji je ovlašten izdati ovršni otpravak domaće europske ovršne isprave za nesporne tražbine. Potvrda o EON-u izdaje se na standardiziranom obrazcu iz Dodatka II.-čl. 24. st. 1. Uredbe.

³⁵ Prema čl. 19. st. 2. Uredbe države članice mogu dopustiti preispitivanje presude pod povoljnijim pretpostavkama od onih koje se navode u st. 1. predmetne odredbe.

c) Javne isprave (solemnizirane isprave ili javnobilježnički akti) potvrđuju kao EON po javnom bilježniku koji je ovlašten izdati ovršni otpravak domaće europske ovršne isprave za nesporne tražbine. Potvrda o EON-u izdaje se na standardiziranom obrascu iz Dodatka III.-čl. 25. st. 1. Uredbe.

d) Javne isprave (ovršni naslovi) upravnih tijela te pravnih i fizičkih osoba s javnim ovlastima po upravnom tijelu odnosno pravnoj ili fizičkoj osobi s javnim ovlastima koje je ovlašteno izdati ovršni otpravak domaće europske ovršne isprave za nesporne tražbine. Potvrda o EON-u izdaje se na standardiziranom obrascu iz Dodatka III.-čl. 25. st. 1. Uredbe.

2. Sudska nadležnost

Sudovi su nadležni potvrditi kao EON sudske odluke i nagodbe koje su donijeli. Važno je istaći, a kako je višekratno naglašeno, da među te odluke spadaju, osim presuda i rješenja ili zaključci, sve naravno, kada je riječ o ovršnim ispravama kojima su utvrđene nesporne tražbine. Među njih, kada je riječ o pravilima OZ-a, točnije posebnim rješenjima iz OZ-a, spadale bi i sudske odluke za koje se u čl. 26. st. 1. i 2. OZ predviđa poseban režim kada je u pitanju ovršnost. Ovim se pravilima, naime, „priznaje“ ovršnost prvostupanjskim sudskim odlukama kojima se fizičkoj osobi koja ne obavlja registriranu djelatnost nalaže isplata tražbine čija glavnica ne prelazi 5.000,00 kuna i fizičkoj osobi koja obavlja registriranu djelatnost u pravnoj stvari u vezi s tom djelatnošću ili pravnoj osobi nalaže isplata tražbine čija glavnica ne prelazi 10.000,00 kuna, odnosno sudskoj odluci kojom se nekoj od navedenih osoba nalaže samo da naknadi troškove postupka u iznosu koji ne prelazi navedene iznose i prije pravomoćnosti (usp. s čl. 25. st. 1. OZ). Ovo stoga što je u odnosu na ovršnost čl. 6. st. 1. a. Uredbe određeno da će sudska odluka o nespornoj tražbini donesena u državi članici nakon podnošenja prijedloga sudu države podrijetla biti potvrđena kao EON ako je ovršna u državi podrijetla. Presude (rješenja) koja sud donosi i čija se ovršnost određuje u smislu čl. 26. OZ ovršne su prema pravilima hrvatskog ovršnog prava.

Potvrda O EON izdaje se u obliku standardiziranog obrasca iz Priloga I (čl. 9. st. 1. Uredbe) i na jeziku na kojemu je sastavljena sudska odluka (čl. 9. st. 2. Uredbe).

Kada je u pitanju potvrda sudske nagodbe kao EON-a, prema čl. 24. st. 1. Uredbe, nagodba koja se odnosi na tražbinu u smislu čl. 4. st. 2. (nespor-

nu novčanu tražbinu) i koja je odobrena ili sklopljena pred sudom RH-a i ovršiva u RH-a, potvrđuje se kao EON po prijedlogu upućenom sudu koji ju je odobrio ili pred kojim je sklopljena i to korištenjem standardiziranog obrasca iz Priloga II. Prema čl. 24. st. 2. Uredbe, nagodba koja je potvrđena kao EON u državi članici podrijetla (i u toj državi ovršna), ovršava se u drugim državama članicama bez potrebe proglašenja ovršnosti i mogućnosti preispitivanja ovršnosti.

3. Javnobilježnička nadležnost

Javni bilježnici nadležni su, u prvom redu, potvrditi kao EON tzv. javne isprave u smislu čl. 25. Uredbe, gdje bi spadale potvrđene (solemnizirane) isprave i javnobilježnički akti kojima su utvrđene nesporne novčane tražbine i koje su dospjele i ovršive. U smislu čl. 25. st. 1. Uredbe javna isprava koja se odnosi na tražbinu iz čl. 4. st. 2. Uredbe, koja je ovršiva u jednoj državi članici, na prijedlog upućen tijelu koje je ovlastila država članica podrijetla, potvrđuje se kao EON korištenjem standardiziranog obrasca iz Priloga III. Takva isprava ovršava se u državama članicama bez potrebe proglašenja ovršnosti i mogućnosti preispitivanja ovršnosti (čl. 25. st. 2. Uredbe).

Posebno pitanje predstavlja dvojba koju je za očekivati u praksi kada je riječ o rješenjima o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave.

Imajući u vidu čl. 3. st. 1. Uredbe kojim se određuje da se Uredba primjenjuje na sudske odluke (kao ovršne isprave koje mogu biti potvrđene kao EON), moguće bi postojali argumenti za stajalište kako rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave ne će biti moguće potvrditi kao EON. S druge strane, kraj činjenice da je pravomoćnim i ovršnim rješenjem o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave utvrđena nesporna novčana tražbina (pravomoćnost i ovršnost nastupile su upravo zahvaljujući činjenici što ovršenik nije uložio prigovor i time osporio tražbinu), te da je takvo rješenje, zapravo, javna isprava čiji je sadržaj i vjerodostojnost potvrđena po ovlaštenom tijelu, životno bi i u duhu Uredbe bilo zauzeti stajalište o dopuštenosti potvrde pravomoćnog i ovršnog rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave kao EON-a.³⁶

³⁶ V. u ovom smislu čl. 4. st. 7. Uredbe prema kojem u Švedskoj, izraz „sud“ kada je riječ o postupcima za izdavanje platnog naloga (*betalningsföreläggande*), uključuje i švedsku ovršnu službu (*kronofogdemyndighet*).

4. Nadležnost upravnih tijela i drugih pravnih i fizičkih osoba s javnim ovlastima koji su ovlašteni izdati ovršni otpravak domaće europske ovršne isprave o nespornim tražbinama

U slučajevima kada su upravna tijela i druge pravne i fizičke osobe s javnim ovlastima ovlaštene izdati ovršni otpravak domaće europske ovršne isprave o nespornim tražbinama činiti će to primjenom čl. 25. st. 1. Uredbe prema kojem se javna isprava koja se odnosi na tražbinu iz čl. 4. st. 2. Uredbe, koja je ovršiva u jednoj državi članici, na prijedlog upućen tijelu koje je ovlastila država članica podrijetla, potvrđuje kao EON korištenjem standardnog obrasca iz Priloga III. Takva isprava ovršava se u državama članicama bez potrebe izjavljivanja ovršnosti i bez ikakve mogućnosti osporavanja njezine ovršnosti (čl. 25. st. 2. Uredbe). Određena pitanja mogu se pojaviti u vezi s tzv. obračunom poslodavca o neispalti dospjelog iznosa plaće, naknade plaće ili otpremnine, koji je prema nacionalnom pravu ovršna isprava, a kako određuje čl. 85. st. 3. (u vezi st. 1. i 2.) Zakona o radu.^{37 38} Ovdje treba imati u vidu i čl. 217. OZ. Odredba čl. 217. OZ, naime, sadrži posebna pravila o provedbi ovrhe radi naplate novčane tražbine po osnovi radnog odnosa koja je utvrđena u bruto iznosu. Odredbom čl. 217. st. 1. OZ predviđeno je da je ovrhovoditelj u slučaju kada predlaže provedbu ovrhe radi naplate novčane tražbine po osnovi radnog odnosa koja je utvrđena u bruto iznosu, ovlašten na temelju izvješća obračuna dospjele, a neisplaćene plaće kao ovršne isprave, tražiti ovrhu radi naplate ukupno utvrđenog iznosa. U tom će pravcu od Porezne uprava tražiti izdavanje potvrde o obračunu poreza, prireza i doprinosa, uključujući i doprinos za individualnu kapitaliziranu štednju iz ukupno utvrđenog iznosa, u skladu s važećim propisima koji uređuju obračunavanje i plaćanje doprinosa iz plaće i poreza na dohodak, uz naznaku propisanih računa na koje će se uplatiti porez, prirez i doprinosi, uključujući i doprinos za individualnu kapitaliziranu štednju, a koju je Porezna uprava dužna izdati u skladu s čl. 18. OZ (čl. 217. st. 2. OZ).³⁹ Navedeni obračun

nema značenje upravnog akta i protiv njega nisu dopušteni pravni lijekovi (čl. 217. st. 3. OZ).

Traži li provedbu ovrhe radi naplate novčane tražbine po osnovi radnog odnosa koja je utvrđena u bruto iznosu, uz prijedlog za ovrhu, ovrhovoditelj je dužan priložiti potvrdu o obračunu koja se ovršeniku dostavlja uz rješenje o ovrsi (čl. 217. st. 4. OZ).⁴⁰ U tom će slučaju, a nakon primitku zahtjeva za izravnu naplatu, Agencija naložiti prijenos iznosa iz ovršne isprave prema podacima iz potvrde o obračunu (čl. 217. st. 6 OZ).⁴¹

Ovrhovoditelju koji raspolaže ovršnom ispravom-obračunom poslodavca o neispalti dospjelog iznosa plaće, naknade plaće ili otpremnine te potvrdom Porezne uprava o obračunu poreza, prireza i doprinosa, uključujući i doprinos za individualnu kapitaliziranu štednju iz ukupno utvrđenog iznosa, treba priznati ovlast da takve isprave potvrdi kao EON kako bi, eventualno, temeljem njih mogao za tražiti određivanje i provedbu ovrhe u nekoj državi članici, pa ovu varijantu valja „tehnički“ profilirati.

IV. POSTUPAK ZA IZDAVANJE POTVRDE O EON-U

1. Usvajanje zahtjeva

1.1. Tzv. izvorna potvrda o EON-u

Zahtjev za izdavanje potvrde o EON-u podnosi se nadležnom tijelu koji potvrdu o EON-u izdaje bez saslušanja dužnika (čl. 358. st. 1. OZ). Nade li nadležno tijelo da je udovoljeno pretpostavkama kako bi se domaća ovršna isprava potvrdila kao EON, zahtjevu će udovoljiti u cijelosti i izdati potvr-

osiguranja, odnosno osoba koja namjerava pokrenuti postupak izravne naplate preko Agencije. Zahtjev, pored onog što inače trebao sadržavati podnesak u smislu noveliranog čl. 106. ZPP, treba sadržavati i: a) naznaku tražbine radi čijeg će ostvarenja ili osiguranja pokrenuti ovršni postupak, odnosno postupak osiguranja, b) ispravu na kojoj se ona temelji (čl. 18. st. 7. OZ), s tim da je vjerovnik kada traži podatke od porezne uprave dužan: a) predočiti ovršnu ispravu i b) podatke o imenu, prezimenu i datumu rođenja ili broju osobne iskaznice dužnika. Porezna uprava dužna je vjerovniku dati potvrdu na njegov zahtjev i odgovara za štetu koju vjerovnik pretrpi zbog povrede te dužnosti (čl. 18. st. 9. OZ). Također, zabranjeno joj je obavijestiti dužnika o tome da je potvrda tražena (čl. 18. st. 8. OZ). Kršenje te dužnosti ima za posljedicu odgovornost za štetu koju bi vjerovnik pretrpio.

40 Potvrdu je dužan podnijeti i u slučaju da na temelju ovršne odluke i nagodbe domaćeg suda ili upravnog tijela koje glase na ispunjenje određene novčane tražbine po osnovi radnog odnosa koja je utvrđena u brutoiznosu i koja ima potvrdu o ovršnosti traži izravnu naplatu ukupno dosuđenog iznosa od Agencije. U tom je slučaju uz zahtjev za izravnu naplatu dužan dostaviti i potvrdu o obračunu poreza, prireza i doprinosa, uključujući i doprinos za individualnu kapitaliziranu štednju iz ukupno utvrđenog iznosa, u skladu s važećim propisima koji uređuju obračunavanje i plaćanje doprinosa iz plaće i poreza na dohodak, uz naznaku propisanih računa na koje će se uplatiti porez, prirez i doprinosi, uključujući i doprinos za individualnu kapitaliziranu štednju (čl. 217. st. 5. OZ).

41 V. i čl. 218. OZ.

37 Narodne novine br.; 149/09, 61/11 i 82/12, dalje: ZR.

38 Prema čl. 85. st. 1. ZR, poslodavac je dužan, najkasnije petnaest dana od dana isplate plaće, naknade plaće ili otpremnine, radniku dostaviti obračun iz kojeg je vidljivo kako su ti iznosi utvrđeni. Odnosno, poslodavac koji na dan dospjelosti ne isplati plaću, naknadu plaće ili otpremninu ili ih ne isplati u cijelosti, dužan je do kraja mjeseca u kojem je dospjela isplata plaće, naknada plaće ili otpremnine radniku dostaviti obračun iznosa koje je bio dužan isplatiti (čl. 85. st. 2. ZR). Ovi su obračuni ovršne isprave (čl. 85. st. 3. ZR).

39 Pretpostavka za ishodjenje potvrde da je vjerovnik u tom pravcu stavio zahtjev. Vjerovnik je u smislu čl. 18. OZ osoba koja tvrdi da namjerava pokrenuti ovršni postupak ili postupak

du o EON-u (u smislu čl. 9. st. 1., čl. 24. st. 1., čl. 25. st. 1. i čl. 6. st. 3. Uredbe) na odgovarajućem standardiziranom obrascu.

Otpravak potvrde o EON-u, tijelo koje ju je izdalo dostavlja dužniku po službenoj dužnosti (čl. 358. st. 2. OZ).

Moguć je, međutim, i slučaj da samo dijelovi sudske odluke ispunjavaju pretpostavke predviđene Uredbom kako bi se izdala potvrda o EON-u. Dakle, moguće je da sudska odluka bude samo djelomično (samo u određenom dijelu) podobna biti potvrđena kao EON. U takvom je slučaju, a prema čl. 8. Uredbe, dopušteno izdati djelomičnu potvrdu o EON-u. Ova mogućnost postoji i kada je riječ o potvrdi sudske nagodbe kao EON-a, odnosno javnih isprava. Takav zaključak proizlazi iz čl. 24. st. 3. i 25. st. 3. Uredbe kojim je predviđeno kada je riječ o potvrdi sudskih nagodbi i javnih isprava kao EON-a na odgovarajući način primijeniti odredbe Poglavlja II, uz izuzetak čl. 5., čl. 6. st. 1. i čl. 9. st. 1., te Poglavlja IV, uz izuzetak čl. 21. st. 1. i čl. 22. Uredbe. Dakle, i čl. 8. Uredbe kojim je predviđeno izdavanje djelomične potvrde o EON-u.

Vrlo je važno istaći da prema čl. 10. st. 4. Uredbe, **protiv izdane potvrde o EON-u nije dopušteno ulaganje „klasičnog“ pravnog lijeka (žalbe)**. Naime, u smislu čl. 10. st. 1. do 3. Uredbe, potvrda o EON-u, po podnesenom zahtjevu, može se ispraviti ili povući (ukinuti, v. *infra* 4.).

Do povlačenja potvrde o EON-u (ukidanja) dolazi po prijedlogu za povlačenje (ukidanje), a ne po pravnom lijeku (žalbi). Razlike su bitne i očituju se u tome:

- a) što se osnovanost prijedloga za povlačenje (ukidanje) potvrde o EON-u prosuđuje prema pravilima iz čl. 36. OZ i
- b) što za podnošenje ovog prijedloga ne vrijedi rok od osam dana iz čl. 11. st. 3. OZ (koji vrijedi inače za žalbu, kad nije što drugo propisano).

1.2. Ponovno izdavanje potvrde o EON-u

Moguć je i predviđen Uredbom i slučaj da je nakon što je za sudsku odluku, sudsku nagodbu ili javnu ispravu izdana potvrda o EON-u, došlo do pobijanja te odluke, nagodbe ili isprave. Prema čl. 3. st. 2. Uredbe, njezina će se pravila, također, primjenjivati na odluke donijete nakon pobijanja sudskih odluka, sudskih nagodbi ili javnih isprava za koje je izdana potvrda o EON-u. Dakle i naprijed navedena pravila o potvrdi kao EON-a takve odluke, odnosno nagodbe ili isprave.

U opisanom slučaju, temeljem čl. 6. st. 3. Uredbe, dakle, kada je odluka donesena nakon pobijanja sudske odluke potvrđene kao EON, postupajući

po prijedlogu u tom pravcu, izdaje se zamjenska potvrda uporabom standardiziranog obrasca iz Dodatka V, naravno, pod pretpostavkom da je odluka o pobijanju ovršna u državi podrijetla.

Važno je naglasiti da je u slučaju kada je sudska odluka koja je potvrđena kao EON prestala biti ovršna, ili je njena ovršnost odgođena ili ograničena, sud države podrijetla dužan, po podnesenom prijedlogu, izdati potvrdu u kojoj će se naznačiti nedostatak ili ograničenje ovršnosti, pri čemu će koristiti standardizirani obrazac iz Dodatka IV (čl. 6. st. 2. Uredbe).

2. Odbijanje ili odbacivanje zahtjeva

U slučaju kada nije udovoljeno materijalnim pretpostavkama da se domaća ovršna isprava potvrdi kao EON nadležno tijelo odbiti će prijedlog (zahtjev) za izdavanje potvrde o EON-u. Potvrda o EON-u ne će se izdati niti u slučaju kada izostanu procesne pretpostavke za njezino izdavanje. U takvom će slučaju, nadležno tijelo, odbaciti prijedlog za izdavanje potvrde o EON-u.

Odbiti ili odbaciti prijedlog (zahtjev) za izdavanje potvrde o EON-u ovlašteni su: a) sud i b) upravno tijelo (čl. 358. st. 3. OZ). Takvo ovlaštenje nema javni bilježnik kojem je podnesen prijedlog za izdavanje potvrde o EON-u za neku od isprava koje je potvrdio ili sastavio, odnosno druge pravne i fizičke osobe s javnim ovlastima koji su, inače, ovlaštene izdati ovršni otpravak domaće europske ovršne isprave o nespornim tražbinama.

O odbijanju ili odbacivanju prijedloga za izdavanje potvrde o EON-u sud, odnosno upravno tijelo odlučuje rješenjem. Rješenje mora biti obrazloženo (*arg. per analog.* čl. 41. st. 6. OZ). Protiv rješenja kojim je odbijen ili odbačen prijedlog za izdavanje potvrde o EON-u dopuštena je žalba, prema izričitom ovlaštenju iz čl. 358. st. 3. OZ. Istim je pravilom određeno da se o žalbi odlučuje odgovarajućom primjenom zakonskih odredbi koje uređuju žalbu protiv odluke kojom je prijedlog za ovrhu (izvršenje) odbačen ili odbijen. Što se tiče roka za podnošenje žalbe, kako se ne određuje ništa posebno, vrijedi opće pravilo iz čl. 11. st. 3. OZ prema kojem se žalba izjavljuje u roku od osam dana od dostave prvostupanjskoga rješenja. Sukladno čl. 42. st. 2. OZ prema kojem se rješenje kojim se odbacuje ili odbija prijedlog za ovrhu doneseno prije nego što je ovršeniku bilo omogućeno da se o njemu očituje dostavlja samo ovrhovoditelju, rješenje kojim se odbija ili odbacuje prijedlog za izdavanje potvrde o EON-u dostavlja se samo podnositelju prijedloga.

3. Postupanje javnog bilježnika kada nađe da zahtjev treba odbiti ili odbaciti

Za razliku od suda, odnosno upravnog tijela, javni bilježnik nije ovlašten odbiti ili odbaciti zahtjev za izdavanje potvrde o EON-u. Javni su bilježnici, naime, ovlašteni samo izdati potvrdu da određena domaća ovršna isprava koju su potvrdili ili izdali (javna isprava) udovoljava pretpostavkama koje se traže da bi se potvrdila kao EON.

Stoga kada javni bilježnik, postupajući po prijedlogu za izdavanje potvrde o EON-u, nađe da nisu ispunjene pretpostavke za izdavanje potvrde o EON-u (materijalne ili postupovne), dužan je prijedlog za izdavanje potvrde zajedno s prijepisom isprave ili spisa dostaviti nadležnom općinskom sudu radi odluke (čl. 358. st. 4. OZ). U postupku odlučivanja po prijedlogu za izdavanje potvrde o EON-u nadležan je općinski sud na čijem se području nalazi službeno sjedište javnog bilježnika.

Zakonodavac traži da javni bilježnik, kada nađe da nije udovoljeno pretpostavkama za izdavanje potvrde o EON-u, radi čega spis treba proslijediti sudu, obrazloži zašto smatra da nisu ispunjene pretpostavke za usvajanje zahtjeva za izdavanje potvrde o EON-u. Nije predviđeno ništa posebno u odnosu na formu ovog atipičnog podneska-obrazloženja, pa bi trebalo biti dovoljno da javni bilježnik uz dopis kojim prosljeđuje spis predmeta naznači kojoj to pretpostavci za izdavanje potvrde o EON-u ne udovoljava konkretna isprava kako bi mogla biti potvrđena kao EON.

Nade li sud da uistinu nije udovoljeno materijalnim ili postupovnim pretpostavkama za izdavanje potvrde o EON-u postupiti će u smislu čl. 358. st. 3. OZ i prijedlog za izdavanje potvrde o EON-u rješenjem odbiti, odnosno odbaciti. U suprotnom, ako smatra da postoje pretpostavke za izdavanje potvrde o EON-u, istu će i izdati u smislu pravila iz čl. 358. st. 1. OZ.

4. Ispravljanje i ukidanje potvrde o EON-u

Postupanje za slučaj ispravljanja i ukidanja potvrde o EON-u predviđeno je u čl. 359. OZ, odnosno u čl. 10. Uredbe.

Odredbom čl. 10. st. 1. Uredbe određeno je da se potvrda o EON-u, po prijedlogu (zahtjevu) podnesenom sudu države podrijetla, može:

- a) ispraviti, ako zbog očite greške postoji nesuglasnost između sudske odluke i potvrde,
- b) povući (ukinuti), kada je očito da je pogrešno izdana imajući u vidu pretpostavke propisane Uredbom.

Zahtjev za ispravak ili povlačenje (ukidanje) potvrde o EON-u podnosi se na standardiziranom obrascu iz Dodatka VI (čl. 10. st. 3. Uredbe). Prema pravilu iz čl. 10. st. 2. Uredbe na ispravak ili povlačenje (ukidanje) potvrde o EON-u primjenjuje se pravo države podrijetla.

Konkretizacija ovog pravila u nacionalnom čl. 359. OZ određuje da se postupanje točnije nadležnost za postupanje povodom ispravljanja odnosno povlačenja potvrde o EON-u (ukidanju) razlikuje ovisno o tome je li riječ o ispravljanju i ukidanju:

- a) sudske potvrde o EON-u, ili
- b) javnobilježničke potvrde, odnosno potvrde upravnog tijela ili fizičke ili pravne osobe s javnim ovlastima o EON-u.

U prvom slučaju prijedlog (zahtjev) za ispravljanje ili povlačenje (ukidanje) potvrde o EON-u podnosi se sudu koji je izdao potvrdu. Sud o prijedlogu odlučuje rješenjem uz odgovarajuću primjenu pravila OZ-a odnosno ZPP-a. I to:

- a) o ispravku potvrde o EON-u odgovarajućom primjenom čl. 342. ZPP,⁴² a
- b) o povlačenju (ukidanju) potvrde o EON odgovarajućom primjenom čl. 36. OZ (čl. 359. st. 1. OZ).

U drugom slučaju prijedlog (zahtjev) za ispravljanje ili povlačenje (ukidanje) podnosi se javnom bilježniku, odnosno upravnom tijelu ili fizičkoj ili pravnoj osobi s javnim ovlastima koji su izdali potvrdu o EON-u. Ove osobe nisu ovlaštene odlučivati po prijedlogu kojim se predlaže ispravljanje ili povlačenje potvrde o EON-u, već su dužne proslijediti zahtjev s prijepisom spisa u povodu kojega su izdali potvrdu o EON-u općinskom sudu na području kojega imaju sjedište, a radi donošenja odluke (čl. 359. st. 2. OZ),

Kada je riječ o povlačenju potvrde o EON-u i primjeni pravila iz čl. 36. OZ o potvrdi ovršnosti, pravilo je da potvrdu ovršnosti svoje ovršne isprave u skladu sa čl. 36. st. 2. OZ daje tijelo koje je o tražbini odlučivalo u prvom stupnju (sud, upravno tijelo). Ukoliko se pokaže da za izdavanje potvrde ovršnosti nisu bili ispunjeni zakonom propisane pretpostavke, ukinut će je rješenjem sud koji ju je

⁴² Prema čl. 342. st. 1. ZPP, pogreške u imenima i brojevima, i druge očite pogreške u pisanju i računanju, nedostatke u obliku i nesuglasnost prijepisa presude s izvornikom ispravit će sudac pojedinac, odnosno predsjednik vijeća u svako doba. Ispravljanje će se obaviti posebnim rješenjem i unijeti na kraju izvornika, a strankama će se dostaviti prijepis rješenja (čl. 342. st. 2. ZPP). Ako između izvornika i prijepisa presude postoji nesuglasnost u pogledu kakve odluke sadržane u izreci presude, strankama će se dostaviti ispravljeni prijepis presude s naznakom da se tim prijepisom presude zamjenjuje prijašnji prijepis presude. U takvu slučaju rok za izjavljivanje pravnog lijeka u pogledu ispravljenog dijela presude teče od dana dostave ispravljenog prijepisa presude (čl. 342. st. 3. ZPP). O ispravljanju presude sud može odlučiti bez saslušanja stranaka (čl. 342. st. 3. ZPP).

dao, odnosno tijelo, na prijedlog ili po službeno dužnosti (čl. 36. st. 3. OZ). Međutim, o zahtjevu za ukidanje potvrde o ovršnosti koju je dao javni bilježnik na svojoj ispravi, podnesenom izvan ovršnog postupka, odlučuje u izvanparničnom postupku općinski sud na čijem je području sjedište javnog bilježnika (čl. 36. st. 6. OZ).⁴³ S tim da su u čl. 36. st. 5. OZ predviđena posebna pravila koja uređuju preispitivanje ovršnosti javnobilježničke isprave u povodu pravnih lijekova ovršenika. Tako će u povodu pravnog lijeka ovršenika sud koji vodi ovršni postupak ispitati jesu li bili ispunjeni uvjeti za davanje potvrde o ovršnosti javnobilježničke isprave uzimajući u obzir i izjave osoba koje su prema toj ispravi ovlaštene potvrditi nastupanje okolnosti o kojima ovisi stjecanje toga svojstva (čl. 29. st. 5. i 6. OZ). Ako sud utvrdi da uvjeti za davanje javnobilježničke potvrde o ovršnosti nisu bili ispunjeni, tu će potvrdu ukinuti rješenjem u ovršnom postupku.⁴⁴

V. ODREĐIVANJE I PROVEDBA OVRHE NA TEMELJU EON-a

1. Općenito

Osnovno je pravilo da se ovrha se na temelju ovršne isprave koja je u nekoj drugoj članici EU-a potvrđena kao EON određuje (i provodi) pod istim pretpostavkama kao i na temelju domaće ovršne isprave (čl. 20. st. 1., čl. 24. st. 2 i čl. 25. st. 2. Uredbe, v. čl. 5. Uredbe). Tako proizlazi i iz nacionalnog čl. 360. OZ koji određuje da se ovršna isprava koja je u drugoj državi članici EU-a potvrđena u skladu s Uredbom kao EON, ovršava u RH-a pod istim pretpostavkama kao i domaća ovršna isprava, bez potrebe provedbe posebnog postupka radi priznanja te isprave i proglašenja njezine ovršnosti, odnosno bez potrebe da se o

⁴³ Usp. s čl. 55. st. 1. ZJB koji određuje da se ovršnost javnobilježničkog akta može se pobijati po odredbama OZ-a. S tim da je pravilom iz st. 2., čl. 55. ZJB ovlašten sud u slučaju kada pri sastavljanju ili otpravljaju javnobilježničkog akta nisu poštivani uvjeti koji moraju biti ispunjeni da bi taj akt dobio snagu javne isprave ili postao ovršan, obustaviti ovrhu određenu na temelju istog.

⁴⁴ Postoje i posebna pravila o potvrdi o pravomoćnosti i ovršnosti kada je riječ o rješenju na temelju vjerodostojne isprave. Tako, prema čl. 283. st. 1. OZ, na zahtjev ovrhovoditelja javni bilježnik stavlja na otppravak rješenja o ovrši koje je donio potvrdu o njegovoj pravomoćnosti i ovršnosti ako u roku od osam dana od isteka roka za prigovor ne primi prigovor. S tim da je, a prema čl. 283. st. 2. OZ, ovlašten na otppravak rješenja o ovrši staviti potvrdu o njegovoj pravomoćnosti i ovršnosti i u slučaju kada je protiv tog rješenja prigovor podnesen u roku od osam dana od isteka roka za prigovor ako ocijeni da očito nije pravodoban. Otppravak rješenja o ovrši s potvrdom o pravomoćnosti i ovršnosti javni bilježnik predat će ovrhovoditelju (čl. 283. st. 4. OZ). Potvrdu pravomoćnosti i ovršnosti rješenja o ovrši na temelju vjerodostojne isprave u spisima koji se nalaze kod suda izdaje sud (čl. 283. st. 6. OZ).

njezinu priznanju odluči kao o prethodnom pitanju. Štoviše, čl. 20. st. 3. Uredbe određeno je da se od stranke koja u jednoj od država članica traži ovrhu presude koja je potvrđena kao EON u drugoj državi članici ne će tražiti nikakvo osiguranje, jamstvo ili depozit na temelju činjenice što je ona strani državljanin ili nema prebivalište ili boravište u državi ovrhe (čl. 20. st. 3. Uredbe).

Ovršni postupak provodi se prema pravilima OZ-a o ovrši određenim ovršnim sredstvima na određenim predmetima ovrhe. Uz prijedlog za ovrhu na temelju EON-a ovrhovoditelj je dužan podnijeti i prijevod ovjerovljen po ovlaštenoj osobi u državama članicama EU-a (čl. 361. OZ).

Ovršni postupak provodi se prema odredbama OZ-a.

2. Postupanje po prijedlogu za ovrhu na temelju EON-a

Prema čl. 20. st. 2. Uredbe, ovrhovoditelj koji predlaže određivanje i provedbu ovrhe na temelju EON-a, dužan je uz prijedlog za ovrhu priložiti:

- judsku odluku u izvorniku ili otppravku koji udovoljava pretpostavkama za ustanovljavanje njene vjerodostojnosti (sudsku nagodbu ili javnu ispravu),
- potvrdu o EON-u u izvorniku ili otppravku koji udovoljava pretpostavkama za ustanovljavanje njezine vjerodostojnosti, te
- prijevod potvrde o EON na službeni jezik ili na jedan od službenih jezika države ovrhe (kada je to potrebno), odnosno u smislu čl. 361. OZ prijevod sastavljen na hrvatskom jeziku i ovjerovljen od osobe koja je u nekoj od članica EU-a za to ovlaštena.

Iz pravila da se ovrha određuje i provodi temeljem domaćih ovršnih pravila za zaključiti je da prijedlog za ovrhu treba udovoljiti zahtjevima koje za osnovanost i urednost prijedloga za ovrhu na temelju ovršne isprave (čl. 39. OZ) postavljaju nacionalna pravila, a u vezi s tim na kojem se predmetu i kojim sredstvima ovrha određuje i provodi.

Stvarna i mjesna nadležnost za određivanje i provedbu ovrhe ravna se pravilima o stvarnoj i mjesnoj nadležnosti za određivanje, odnosno provedbu ovrhe, a opet u vezi s tim o kojem je sredstvu i predmetu ovrhe riječ (za stvarnu nadležnost, v. čl. 37. i 43. OZ, za mjesnu nadležnost v. čl. 38. OZ).

Međutim, iako se, u načelu, ovrha određuje i provodi u skladu s nacionalnim pravilima čl. 362. i 363. OZ predviđene su i još neka pravila.

Najprije, kada je riječ o ovim odredbama, treba reći da ona, primarno, određuju primjenu nacio-

nalnih pravila na pitanja određivanja i provedbe ovrhe. Tako, rješavajući pitanje nadležnosti za:

- a) odlučivanje o prijedlogu za ovrhu na temelju EON-a,
- b) pravnim lijekovima ovršenika protiv rješenja o ovrši donesenog na temelju EON-a prema odredbi čl. 21. Uredbe,
- c) o prijedlozima za odgodu, obustavu i ograničenje ovrhe prema odredbama čl. 23. Uredbe, u čl. 362. st. 1. OZ određuje se da je stvarno nadležan sud koji je za odlučivanje o tim prijedlozima, odnosno pravnim lijekovima nadležan prema odredbama čl. 37. i 43. OZ, te prema čl. 20. t. 6. Zakona o sudovima.⁴⁵ Imajući u vidu nova ovršna pravila o nadležnosti kao i pravila ZS-a (v. bilješku 45.), stvarno će nadležni u navedenim slučajevima biti općinski sudovi pred kojima se vodi ovršni postupak na određenom predmetu ovrhe i određenim sredstvom povodom EON-a kao ovršne isprave.

Prema čl. 362. st. 2. OZ mjesna nadležnost suda za odlučivanje u navedenim situacijama ravna se pravilima OZ-a o mjesnoj nadležnosti suda u ovršnom postupku koja je uređena kao isključiva.⁴⁶

Pravilo iz čl. 362. st. 3. OZ sadrži temeljno određenje o primjeni nacionalnih pravila i određuje da

⁴⁵ OZ-e ovdje upućuje na stari Zakon o sudovima, Narodne novine br. 150/05, 16/07, 113/08, 153/09, 116/10 i 130/11, dalje: ZS/05, kojim je u navedenoj odredbi bilo predviđeno da pored nadležnosti propisane drugim zakonima trgovački sudovi u izvanparničnom postupku provode postupak priznanja i ovrhe inozemnih sudskih odluka kao i arbitražnih odluka u trgovačkim sporovima. Međutim, stupanjem na snagu novog Zakona o sudovima, Narodne novine br. 28/13 derogiran je stari ZS/05, pa i navedena odredba, a novim čl. 21. ZS određuje se samo da, pored nadležnosti propisane drugim zakonima, trgovački sudovi provode postupak priznanja inozemnih sudskih odluka, kao i arbitražnih odluka u trgovačkim sporovima, dok je ovrha izostavljena.

⁴⁶ Npr. za odlučivanje o prijedlogu za ovrhu na nekretnini i za provedbu te ovrhe mjesno nadležan sud na čijem se području nekretnina nalazi (*lex rei sitae*), čl. 79. OZ, kada je poznato mjesto gdje se pokretnine nalaze, sud na čijem se području, prema naznaci u prijedlogu za ovrhu, one nalaze, čl. 133. st. 1. OZ, kada nije poznato, sud na čijem se području nalazi prebivalište ili, podredno, boravište ovršenika fizičke osobe odnosno sjedište ovršenika pravne osobe, čl. 134., st. 2. OZ, za odlučivanje o prijedlogu za ovrhu na novčanjoj tražbini i za provedbu te ovrhe mjesno je nadležan sud na čijem se području nalazi prebivalište ovršenika, a ako nema prebivalište u RH, nadležan je sud na čijem se području nalazi ovršenikovo boravište, odnosno ako nema ni boravište, sud na čijem se području nalazi prebivalište ovršenikova dužnika, a ako ovaj nema prebivalište u RH, nadležan je sud na čijem se području nalazi boravište ovršenikova dužnika, čl. 171. st. 1. i 2. OZ. S tim da je, kada je ovršenik RH ili koja druga pravna osoba s javnim ovlastima koja djeluje na cijelom državnom području, nadležan sud na čijem području ovrhovoditelj ima prebivalište ili sjedište u RH, a ako nema prebivalište ili sjedište u RH, za ovrhu protiv RH nadležan je sud u Zagrebu, a za ovrhu protiv drugih pravnih osoba s javnim ovlastima sud na čijem je području njihovo sjedište, čl. 171. st. 4. OZ, i sl. V. čl. 219., čl. 228., čl. 233. čl. 246. čl. 249., čl. 255., čl. 260., čl. 267., čl. 271., čl. 295. i dr.

o navedenim prijedlozima (za odgodu, obustavu i ograničenje ovrhe prema odredbama čl. 23. Uredbe), odnosno pravnim lijekovima odlučuje primjenom pravila OZ-a.

Logičan je nastavak ovog pravila ono iz čl. 363. OZ koje određuje da će se ovrha obustaviti, odnosno ograničiti prema odredbama OZ-a o obustavi ovrhe iz čl. 72. OZ-a, odnosno o ograničenju ovrhe iz čl. 5. OZ i na temelju otp Ivanka potvrde o neovršivosti ili o ograničenju ovrhe prema čl. 23. Uredbe.

No za razumijevanje oba pravila (i čl. 362. i čl. 363. OZ) potrebno je voditi računa o pravilima čl. 21. i 23. Uredbe koja zajedno s ovim pravilima čine suštinski povezanu cjelinu.

Tako se u čl. 21. st. 1. Uredbe koji uređuje tzv. odbijanje ovrhe određuje da se ovrha odluke koja je potvrđena kao EON može odbiti po zahtjevu dužnika podnesenom nadležnom sudu države ovrhe, ako ona nije u skladu s ranijom odlukom (u istoj pravnoj stvari) donesenom u bilo kojoj državi članici ili trećoj državi pod pretpostavkama:

- a) da se ranija odluka odnosi na isti razlog za pokretanje postupka (o istom tužbenom zahtjevu) i donesena je u postupku između istih stranaka i
- b) da je ranija odluka donesena u državi ovrhe ili ispunjava pretpostavke za priznanje u državi ovrhe, te
- c) da ta činjenica (neusklađenost) nije mogla biti istaknuta u postupku države podrijetla.

Navedeni razlog iz čl. 21. st. 1. Uredbe predstavlja poseban razlog za odbijanje ovrhe, odnosno prijedloga za ovrhu u slučaju kada se ovrha predlaže na temelju EON-a kao ovršne isprave. To ne vodi u pitanje tj. ne dira ovlaštenje suda da odbije prijedlog za ovrhu na temelju EON-a koji ne udovoljava pretpostavkama za određivanje i provedbu ovrhe na određenom predmetu ovrhe, odnosno određenim sredstvom prema nacionalnim pravilima OZ-a.

Posebni slučajevi, izvan onih koji su predviđeni OZ-om, postoje i u situacijama koje uređuje čl. 23. Uredbe, a povodom prijedloga za određivanje i provedbu ovrhe na temelju EON-a kao ovršne isprave. Naime, u čl. 23. Uredbe ovlašćuje se sud (tijelo) države ovrhe da, postupajući po prijedlogu ovršenika u tom pravcu, u slučajevima:

- a) kada dužnik pobija odluku koja je potvrđena kao EON, uključujući i podnošenje zahtjeva za preispitivanje u smislu članka 19. Uredbe,⁴⁷ ili
- b) podnio prijedlog za ispravak ili povlačenje (ukidanje) potvrde o EON-u sukladno čl. 10. Uredbe, postupi na jedan od slijedećih načina:

⁴⁷ U čl. 19. Uredbe navedeni su minimalni standardi za preispitivanje presude u izvanrednim slučajevima.

1) ograniči ovršni postupak na osiguranje privremenim mjerama, što znači da bi u duhu nacionalnog zakonodavstva ovršenik trebao predložiti da se, zapravo, ne odredi ovrha na temelju EON-a, već osiguranje nekom od Zakonom predviđenih privremenih mjera, kao izvanredni razlog i osnov za ograničenje ovrhe iz čl. 23. Uredbe,

2) uvjetovati određivanje ovrhu polaganjem jamstva, odnosno

3) u izvanrednim okolnostima odgoditi ovrhu (s tim da Uredba ne određuje koje se to okolnosti imaju smatrati izvanrednima, pa bi iz općeg pravila o primjeni nacionalnih pravila OZ-a trebalo zaključiti da je moguće koristiti iste one razloge radi kojih se ovrha može odgoditi na prijedlog ovršenika po OZ-u, čl. 65. OZ).

Već citirani čl. 363. OZ, nadalje, određuje da će se ovrha obustaviti, odnosno ograničiti prema odredbama OZ-a o obustavi ovrhe (čl. 72.), odnosno o ograničenju ovrhe (čl. 5.) i na temelju opravka potvrde o neovršivosti ili o ograničenju ovrhe prema čl. 23. Uredbe.

Konačno, čl. 364. OZ određuju da se pravila o žalbi nakon isteka roka, odnosno o tužbi zbog razloga zbog kojih se ta žalba može podnijeti (čl. 53. do 55.) primjenjuju se i u ovrshi na temelju EON-a.

VI. ZAKLJUČAK

Dana 1. srpnja 2013. stupila su na snagu pravila iz čl. 356. do 364. OZ donesena temeljem Uredbe kojim počinje „era“ EON-a kao nove vrste ovršne isprave ili ovršnog naslova u nacionalnom pravu. Premda je zakonodavac dio legislature ugradio u nacionalna pravila navedenih članka, valja imati na umu da su ona samo manji nomotehnički rakurs Uredbe, pa za sva pitanja koja se tiču EON-a, u svako doba valja voditi računa o pravilima Uredbe, ali i o postavkama predviđenim njezinom Preambulom kako bi se pravila mogla tumačiti u skladu s njihovim smislom i razlogom donošenja. Pravila koja uređuju EON strukturirana su oka dvije okosnice.

Prvu čini skupina pravila koja se odnose na pretpostavke kojima mora udovoljiti domaća ovršna

isprava (ovršni naslov) kako bi se prema pravilima Uredbe i na njoj utemeljenih nacionalnih ovršnih pravila mogla potvrditi kao EON. Ove su pretpostavke u radu iscrpno analizirane, a zaključno se može kazati slijedeće:

a) Ovršni naslov (sudska odluka, sudska nagodba ili javna isprava) ne smije biti u vezi s pravnim stvarima koje se tiču statusa ili pravne sposobnost fizičkih osoba, imovinskopravnih odnosa bračnih drugova, nasljeđivanja (zakonskog i oporučnog), stečaja, prisilne nagodbe, likvidacije, socijalnog osiguranja, te arbitraže.

b) Ovršni se naslov mora odnositi na tzv. nespornu novčanu tražbinu. Odnosno njime treba biti utvrđena i određena novčana tražbina koja se prema čl. 3. st. 1. Uredbe smatra nespornom tražbinom.

c) Kada su u pitanju sudske odluke, odnosno kada je riječ o potvrdi sudske odluke kao ovršnog naslova, traži se, u smislu čl. 12. do 19. Uredbe, da su tražbine utvrđene tim odlukama donesene (pod pretpostavkama navedenim pod a) i b)) i u takvim sudskim postupcima u kojima je udovoljeno zahtjevima iz navedenih odredbi o tzv. minimalnim standardima. Oni se odnose na pitanja vezana uz urednu dostavu pismena (kojima se inicira postupak, poziva za ročište i drugih pismena jednakog reda značaja) dužniku (ovršeniku) i mogućnosti dužnika (ovršenika) da protiv odluka donesenih u postupku ulaže pravne lijekove te na upoznatost dužnika (ovršenika) s ovlaštenjem da u određenom roku i pred određenim tijelom uloži pravni lijek.

d) Ovršni naslov (sudska odluka, sudska nagodba ili javna isprava) mora biti ovršan, s tim da se pitanje ovršnosti cijeni u skladu s nacionalnim pravilima.

Drugu skupinu čine pravila koja se odnose na postupanje nacionalnih ovršnih tijela u vezi s određivanjem i provedbom ovrhe temeljem ovršnog naslova potvrđenog kao EON (sudske odluke, sudske nagodbe ili javne isprave). Najvažnije je, svakako, da se ovrha određuje i provodi na temelju ovršnog naslova potvrđenog kao EON u skladu i na način kako to predviđaju nacionalna ovršna pravila ovisno o predmetu ovrhe za koji se predlaže odrediti i provesti ovrhu određenim ovršnim sredstvom.

Europski ovršni naslov

Iva Kemec Kokot
javnobilježnička
savjetnica u
Slavonskom
Brodu

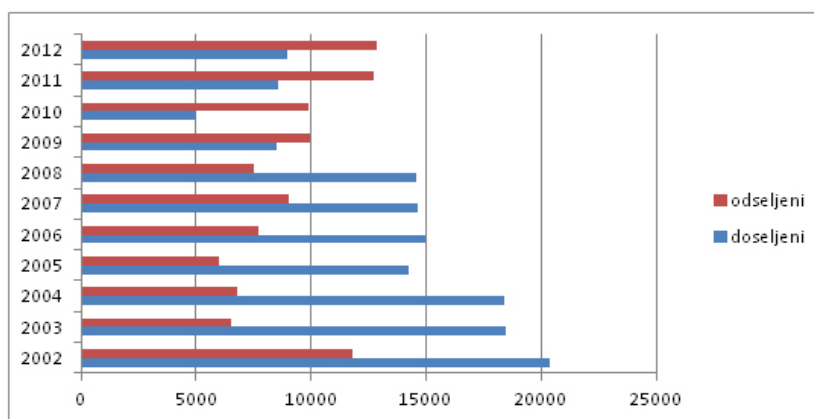
Uvod

Odmah u uvodnom dijelu, radi boljeg razumijevanja instituta koji je predmetom ovog rada, zgodno je analizirati pitanje što je konkretno navelo europskog zakonodavca da kreira jedan takav institut kao što je europski ovršni naslov (u daljnjem tekstu: EON)? Za razumijevanje takve potrebe možemo se pozabaviti jednim, naizgled, pravno trivijalnim pitanjem migracija stanovništva.

Primjerice, prema dostupnim podacima Hrvatskog zavoda za statistiku, u razdoblju od 2002. do 2008. godine, Republika Hrvatska ima pozitivan

s punopravnim članstvom Republike Hrvatske u Europskoj uniji (u daljnjem tekstu: EU), očekuje se da će podaci o migracijskim kretanjima „otići“ još više na stranu negativnog salda, barem po pitanju naših državljana.

Uzimajući u obzir da se ključna ideja EU – jedinstveno tržište – ostvaruje realizacijom tzv. četiriju sloboda; sloboda kretanja ljudi, kapitala, roba i usluga, uvjetuje europskom zakonodavcu uvođenje i normiranje instrumenta koji će omogućiti vjerovnicima ekspeditivniji, odnosno brži i efikasniji, a ponajprije jeftiniji način ostvarenja svojih tražbina. Dakle, po provedbi formalnog postupka koji je za vjerovnika rezultirao stjecanjem ovršne isprave, ili

Slika 1 Migracije stanovništva Republike Hrvatske od 2002. do 2012. g.

migracijski saldo – veći broj useljenih, nego iseljenih, dok 2009. godine započinje razdoblje negativnih migracijskih kretanja – veći broj iseljenih, nego useljenih.¹

Razlozi navedenome se, prije svega, kriju u problemima ekonomske prirode, kada državljani Republike Hrvatske u uvjetima nepovoljnih gospodarskih kretanja, „trbuhom za kruhom“, traže bolju priliku u inozemstvu. Povezujući navedeno

pak stjecanjem takve isprave po dospijeću obveze zasnovane pravnim poslom u formi javnobilježničkog akta, vjerovniku je neophodan instrument kojim će se odluka ili isprava certificirati kao, u pravnom smislu, podobna za realizaciju u bilo kojem dijelu EU.

Naravno, bez slobode „kretanja“ odluka i isprava, ne može se u punom smislu riječi, ostvariti niti ideja unutarnjeg tržišta. Do sada smo imali skup i dugotrajan postupak priznanja i ovrhe stranih sudskih odluka, a nemali problem je predstavljalo i prisilno ostvarenje tražbina koje proizlaze iz javno-

¹ http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2013/07-01-02_01_2013.htm, (15. rujna 2013.).

bilježničkih akata. Upravo da bi se doskočilo tim i sličnim problemima, uveden je institut koji je tema ovoga rada.

Za bolje razumijevanje instituta EON, odnosno Uredbe (EZ) br. 805/2004 o uvođenju europskog naloga za izvršenje za nesporne tražbine (u daljnjem tekstu: Uredba o EON),²³ uputno je odrediti položaj Uredbe kao akta sekundarnog zakonodavstva EU, u odnosu na ostale izvore međunarodnog privatnog prava te odrediti relaciju iste prema nacionalnom pravu. Prvenstveno s razlogom, kako ćemo vidjeti, ista materija može biti uređena međunarodnim konvencijama, sekundarnim zakonodavnim aktima EU (uredbom ili direktivom) te nacionalnim propisima. Kako bismo dali odgovor na pitanje koji izvor prava (međunarodna konvencija, uredba/direktiva ili nacionalni propis) primijeniti na konkretnu situaciju, prije svega, potrebno je razlikovati izvore međunarodnog privatnog prava te njihovu hijerarhiju.

I. Uredba o EON - Međunarodno privatno pravo

Međunarodno privatno pravo – *Conflict of Laws*⁴ obuhvaća skup pravnih pravila kojime se, u bitnome, daje odgovor na sljedeća tri pitanja: 1) nadležnost suda za odlučivanje o spornoj privatnopravnoj situaciji s međunarodnim elementom (eng. *jurisdiction*); 2) mjerodavno pravo (eng. *applicable law*); te 3) pretpostavke priznanja i ovrhe odluke/ isprave u državi različitoj od države podrijetla odluke (eng. *recognition and enforcement*).

Međunarodno privatno pravo je grana unutarnjeg prava pa bismo ga isto tako mogli nazvati nacionalno međunarodno privatno pravo. Svaka država ima svoje međunarodno privatno pravo (npr. hrvatski, njemački, američki, europski mpp). „Međunarodno“ u nazivlju označava samo da se tim skupom pravnih normi regulira privatnopravna situacija s međunarodnim elementom. Stoga pro-

izlazi da je mpp, „međunarodno“ ne po pravnom izvoru, nego samo po sadržaju situacije koju uređuje.⁵

Izvori međunarodnog privatnog prava koji sadržavaju kolizijskoppravna i procesnopravna rješenja za privatnopravne situacije s međunarodnim elementom, dijele se na unutarnje i međunarodne. Međunarodne izvore čine, s jedne strane, međunarodni ugovori (dvostrani i višestrani), i, s druge strane, pravo EU (prvenstveno, uredbe⁶ i smjernice,⁷ tzv. europsko međunarodno privatno pravo), dok unutarnje izvore čine nacionalni propisi (npr. Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima⁸ te drugi posebni propisi).

Pitanje prvenstva odnosno primat u primjeni jednog od navedenih izvora međunarodnog privatnog prava u odnosu na unutarnje izvore međunarodnog privatnog prava, reguliran je odredbama Ustava Republike Hrvatske,⁹ odnosno sudskom praksom Europskog suda u Luxemburgu.

Tako, u pogledu odnosa međunarodnih ugovora prema unutarnjim izvorima, čl. 140. Ustava Republike Hrvatske uređuje da međunarodni ugovori, koji su sklopljeni i potvrđeni u skladu s Ustavom i objavljeni, čine dio unutarnjeg pravnog poretka Republike Hrvatske, a po pravnoj snazi su iznad zakona, dok je sudska praksa Europskog suda, u pogledu odnosa europskog i nacionalnog prava, usvojila načelo nadređenosti europskog prava nacionalnom pravu (eng. *principle of primacy/ supremacy*).¹⁰ Dakle, zaključujemo da su međunarodni ugovori i akti EU u primjeni nadređeni nacionalnom pravu.¹¹

U daljnjem dijelu teksta slijedi detaljniji prikaz Uredbe o EON kao i analiza instituta EON.

2 OJ L 143, 30. travnja 2004.g., str. 15–39, OJ L 97, 15. travnja 2005.g., str. 64.

3 U daljnjem tekstu koristit ćemo sintagmu „europski ovršni naslov“ umjesto „europski ovršni nalog“. Predmetni institut na engleskom jeziku glasi „*European enforcement order*“, a na njemačkom jeziku „*Der Europäische Vollstreckungstitel*“. Obzirom da njemački izraz očitava bit instituta, a hrvatski pravni sustav pripada germanskom pravnom krugu, smatramo da bi prijevod s njemačkog jezika odgovarao biti i smislu samog instituta.

4 Jedan od naziva za međunarodno privatno pravo (eng. *Private International Law*) je i sukob zakona (eng. *Conflict of Laws*), obzirom da je odgovor na pitanje koje od dva konkurirajuća prava primijeniti na određenu privatnopravnu situaciju s međunarodnim elementom, jedno od centralnih pitanja međunarodnog privatnog prava. Danas se naziv *Conflict of Laws* koristi u angloameričkom pravu.

5 Sajko, Krešimir, Međunarodno privatno pravo, V. izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Narodne novine, Zagreb, 2009., str. 11.

6 Uredbe su izravno pravnoobvezujuće, ne transponiraju se u nacionalno zakonodavstvo država članica, a cilj im je ujednačavanje (eng. *unification*).

7 Smjernice su također pravnoobvezujuće, ali samo u odnosu na rezultat, koji se istima treba postići, prenose se u nacionalno zakonodavstvo, a stvar je svake države članice na koji će način transponirati istu u zakonodavstvo (novim zakonom, izmjenama ili dopunama zakona). Cilj im je usklađenje (eng. *harmonisation*).

8 Narodne novine, br. 53/91 i 88/01.

9 Narodne novine, br. 56/90, 135/97, 8/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10.

10 Predmeti: 26/62, *Van Gend en Loos* (1963) ECR 1, predmet 6/64 *Costa v. ENEL* (1964) ECR 585 i predmet 106/77 *Simmmenthal II* (1978) ECR 629.

11 Odgovore na pitanja nadređenosti europskog prava ustavima država članica te relaciji europskog i međunarodnog prava možete potražiti u knjizi Rodin, S.; Čapeta, T.; Goldner Lang, I., Izbor presuda Europskog suda, Gradivo za nastavu prava EU, Novi informator, Zagreb, 2009.

II. Pojam europskog ovršnog naslova - EON

EON je potvrda uz sudsku odluku, sudsku nagodbu ili javnu ispravu, koja "omogućava" istima slobodno cirkuliranje unutar EU. Također, EON je i "EUROPSKA PUTOVNICA" za sudske odluke, nagodbe i javne isprave.¹²

Uveden je Uredbom o EON, kako bi se omogućio, propisivanjem minimalnih standarda, slobodan protok sudskih odluka, sudskih nagodbi i javnih isprava u svim državama članicama, bez ikakvih posrednih postupaka koje bi trebalo pokrenuti u državi članici izvršenja prije priznanja i ovrhe.¹³

Uredba o EON je dio sekundarnog zakonodavstva EU, koja sadrži procesnopravne pretpostavke, zadovoljenje kojih je preduvjet upotrebe odluke, nagodbe ili javne isprave izvan granica države podrijetla, a u svrhe ostvarenja u njima sadržane tražbine. Dakle, ista je dijelom europskog međunarodnog privatnog prava. Cilj, a ujedno i posljedica, normiranja međunarodnog privatnog prava na europskoj razini je, prije svega, ujednačavanje nacionalnih međunarodnih privatnih prava, a k tome i nestajanje potrebe da se ista materija regulira nacionalnim međunarodnim privatnim pravom. Kako je već ranije navedeno, u hijerarhiji izvora međunarodnog privatnog prava međunarodni izvori imaju prednost u odnosu na unutarnje.

Uredba o EON dio je prava Europske unije i kao takva ima primat u odnosu na primjenu nacionalnog prava, odnosno, točnije, ima primat u odnosu na nacionalno međunarodno privatno pravo. Nadalje, uredbe su u cijelosti pravno obvezujuće te se izravno primjenjuju, bez potrebe transponiranja istih u nacionalno zakonodavstvo. U tom smislu, napominje se da odredbe o EON koje se nalaze u Četvrtom dijelu Ovršnog zakona¹⁴ nisu transponirane odredbe same Uredbe o EON, nego je europski zakonodavac određena pitanja iz Uredbe o EON prepustio nacionalnim zakonodavcima da ih sami normiraju.

EON nalazi svoju primjenu u slučajevima u kojima vjerovnik iz jedne države članice (države članice EU, osim Danske) želi provesti ovrhu temeljem sudske odluke, sudske nagodbe ili javne isprave donesene/ sklopljene/sastavljene u državi članici različitoj od države članice u kojoj se ovrha namjerava provesti, naravno, samo ako se radi o nespornim tražbinama.¹⁵

¹² http://ec.europa.eu/civiljustice/publications/docs/guide_european_enforcement_order_en.pdf, (13. rujna 2013.).

¹³ Članak 1. Uredbe o EON.

¹⁴ Narodne novine, br. 57/96., 29/99., 42/00., 173/03., 194/03., 151/04., 88/05., 121/05. i 67/08., 139/10., 150/11., 154/11., 12/12., 70/12., 80/12. i 25/13., u daljnjem tekstu: OZ

¹⁵ U slučaju primjene Uredbe (EZ-a) br. 1896/2006 Europskoga parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. kojom se uvodi postu-

III. Alternativno rješenje

Uredba o EON nije jedini izvor međunarodnog privatnog prava, koji regulira način „osnaženja“ ovršnog akta, kao akta podobnog za upotrebu izvan zemlje podrijetla akta. Uredba (EC) broj 44/2001 o nadležnosti, priznanju i ovrši odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (tzv. "Brisel I", u daljnjem tekstu: Uredba Brisel I) također regulira priznanje stranih sudskih odluka, sudskih nagodbi te javnih isprava. Materijalno područje primjene, Uredbe Brisel I je puno šire od Uredbe o EON, obzirom da, uz priznanje, regulira i procesnopravna pitanja nadležnosti i ovrhe.

Za razliku od Uredbe o EON, Uredba Brisel I predviđa intermedijarni postupak priznanja, u kojemu nadležni organ države u kojoj će se provesti ovrha ispituje da li odluka čije se priznanje traži zadovoljava uvjete koji su propisani uredbom. Po ishođenju takve potvrde o priznanju vjerovnik može pokrenuti postupak provedbe ovrhe.

Stoga, osnovna bi razlika između Uredbe Brisel I i Uredbe o EON bila u mjestu osnaženja ovršnog akta za upotrebu izvan države podrijetla. Prema drugonavedenoj Uredbi, za izdavanje potvrde o EON nadležno je tijelo države podrijetla odluke, nagodbe odnosno javne isprave, dok prema Uredbi Brisel I nadležno je tijelo države gdje će se provesti ovrha odluke, nagodbe ili javne isprave čije se priznanje traži. Također, važno je istaknuti da priznanje prema Uredbi Brisel I vrijedi samo za državu u kojoj je priznanje ishodeno, dok potvrda o EON prema Uredbi o EON je primjenjiva u svim državama članicama EU, osim Danske.

Europski zakonodavac, u članku 27. Uredbe o EON regulira da Uredba o EON ne utječe na mogućnost traženja priznanja i izvršenja, u skladu s Uredbom Brisel I, sudske odluke, sudske nagodbe ili javne isprave o nespornim tražbinama. Stoga zaključujemo kako odluka, primjenom koje uredbe će se osnažiti ovršni akt za provedbu u inozemstvu, ostaje na vjerovniku, barem u pogledu onih isprava koje po svojem datumu „nastanka“ otvaraju primjenu i jedne i druge uredbe.

Naravno, važno je istaknuti da vremenski period potreban za izdavanje potvrde o EON u odnosu na period potreban za priznanje, zasigurno sugerira vjerovniku odabir rješenja predviđenih Uredbom o EON.¹⁶

pak europskoga platnog naloga (SL, L 399 od 30. 12. 2006., str. 1) ili Uredbe (EC-a) br. 861/2007 Europskoga parlamenta i Vijeća od 11. srpnja 2007. o uvođenju europskog postupka za sporove male vrijednosti (SL, L 199 od 31. srpnja 2007., str. 1) neće morati ishoditi potvrdu o europskom ovršnom naslovu uz europski platni nalog odnosno odluke donesene u postupku za sporove male vrijednosti jer su takve odluke automatski ovršne u EU.

¹⁶ U recitalu 9. Uredbe o EON, europski zakonodavac objašnjava

IV. Vremensko važenje, materijalno te zemljopisno/geografsko područje primjene

Kako bismo pravilno odredili da li norme određenog zakonodavnog akta možemo primijeniti na konkretnu pravnu situaciju, prije svega, moramo odrediti njihovo vremensko važenje (lat. *ratione temporis*), materijalno područje primjene (lat. *ratione materiae*) te zemljopisno/geografsko područje primjene (lat. *ratione loci*).

I. Vremensko važenje

Uredbom o EON, člancima 26. i 33., određeno je da se ista primjenjuje na sudske odluke, sudske nagodbe, javne isprave donesene, sklopljene, sastavljene nakon stupanja na snagu Uredbe. Uredba o EON stupila je na snagu 21. siječnja 2005.g., a primjenjuje se od 21. listopada 2005. g u državama članicama koje su u tom trenutku bile države članice EU-a.¹⁷ Za Republiku Hrvatsku, odnosno za sudske odluke, sudske nagodbe i javne isprave, koje su donesene, sklopljene odnosno sastavljene na teritoriju Republike Hrvatske, Uredba o EON počela se primjenjivati tek od 1. srpnja 2013. godine. Dakle, potvrda o EON izdaje se samo uz sudske odluke, sudske nagodbe te javne isprave, koje su donesene, sklopljene ili sastavljene nakon 1. srpnja 2013.g.¹⁸

II. Materijalno područje primjene

Uredba o EON se primjenjuje u građanskim i trgovačkim stvarima,¹⁹ a ne primjenjuje se u:

- u poreznim, carinskim i upravnim stvarima ili u stvarima koje se odnose na odgovornost

država za činidbe ili propuštanja prilikom njihova djelovanja kao nositelja vlasti (*acta iure imperii*);

- na osobni status ili pravnu i poslovnu sposobnost, bračne imovinske odnose, oporuke te zakonsko nasljeđivanje;²⁰
- na stečaj, likvidaciju i druge slične postupke;²¹
- na socijalno osiguranje;
- na arbitražu.²²

III. Zemljopisno/geografsko područje primjene

Svoju primjenu Uredba o EON nalazi u državama članicama EU, osim Danske.

V. Ovršne isprave koje se potvrđuju kao EON

Kako smo već ranije naveli, Uredba o EON se primjenjuje na sudske odluke, sudske nagodbe te javne isprave o nespornim tražbinama, ali također i na odluke donesene nakon ispitivanja (pobijanja) sudske odluke, sudske nagodbe ili javne isprave koje su potvrđene kao EON. Kako je ovaj rad prvenstveno namijenjen javnobilježničkoj profesiji, orijentirat ćemo se na javne isprave o nespornim tražbinama, obzirom da sudske odluke i sudske nagodbe nisu u nadležnosti javnih bilježnika.

Prema Uredbi o EON javne isprave su isprave koje su:

službeno sastavljene ili registrirane kao javne isprave, pri čemu se njihovo potvrđivanje:

I) odnosi na njezin potpis i sadržaj i

II) utvrđuje od strane državnog tijela ili drugog tijela koje je u tu svrhu ovlastila država članica iz koje isprava potječe;

ili

20 Pitanja priznanja i ovrhe u navedenim pravnim stvarima regulirana su drugim aktima europskog međunarodnog privatnog prava, kao npr. Uredbom (EC) 2201/2003 od 27. veljače 2003.g. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću (OJ L 338, 23. prosinca 2003.g., str. 1, Uredbom (EU) br. 650/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju, koja stupa na snagu 17. kolovoza 2015.g. (OJ L 201, 27. srpnja 2012.g., str. 296-323.).

21 Pitanja priznanja i ovrhe u navedenim pravnim stvarima regulirana su: Uredbom Vijeća (EC) br. 1346/2000 od 29. svibnja 2000.g. o stečajnom postupku (OJ L 160, 30. lipnja 2000.g., str. 1.).

22 Europskim međunarodnim privatnim pravom još uvijek nije uređeno područje socijalnog osiguranja i arbitraže.

razlog uvođenja instituta EON-a uspoređujući dosadašnja rješenja prema Uredbi Brisel I i nova, prvenstveno ističe kao prednost, da nije potrebno potvrđivanje pravosudnog tijela iz druge države članice, uz odgodu i troškove koje ono podrazumijeva.

17 Europski parlament i Vijeće, 15. travnja 2005.g., izmijenili su odredbu Uredbe o EON o stupanju na snagu iz razloga što je omaškom bilo upisano da ista stupa na snagu prije njene objave službenom glasilu Europske unije, tako je ispravljeno da ista stupa na snagu 21. siječnja 2005.g., a ne 21. siječnja 2004.g., *Corrigendum to Regulation (EC) No 805/2004 of the European Parliament and of the Council of 21 April 2004 creating a European Enforcement Order for uncontested claims (Official Journal of the European Union L 143 of 30 April 2004).*

18 Akti EU-a stupaju na snagu u novim državama članicama EU-a u trenutku njihova punopravnog članstva u EU, osim ako aktima o pristupanju nije što drugo određeno, *case law* dostupan na <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62010CJ0514:EN:HTML> (24. rujna 2013.).

19 Što su građanske i trgovačke stvari, Europski sud je dao odgovor u sljedećim presudama: *Eurocontrol (C-29/76 LTU Lufttransportunternehmen GmbH & Co KG v Eurocontrol, ECR 1976, 1541); Ruffer (C-814/79 Netherlands v Ruffer; ECR 1980, 3807); Sonntag (C-172/91, ECR 1993, I-1963); Gemeente Steenberghe (C-271/00 ECR 2002, I-10489); Preservatrice fonciere (C-266/01, ECR 2003, I-4867); Frauhiil/Assitalia (C-265/02, ECR 2004, I-1543); Lechouritou (C-292/05, ECR 2007, I-1519)* dostupno na http://ec.europa.eu/civiljustice/publications/docs/guide_european_enforcement_order_en.pdf, (13. rujna 2013.), str. 9.

pred upravnim tijelom sklopljen ili potvrđen sporazum o uzdržavanju.²³

Nesporna tražbina, označena u javnoj ispravi, označava zahtjev za isplatu određenog novčanog iznosa koji je dospio ili za koji se datum dospijeća navodi u javnoj ispravi, a koju je dužnik izričito prihvatio u javnoj ispravi.²⁴

Nadalje, u članku 25. Uredbe o EON propisano je da javna isprava koja se odnosi na novčanu tražbina, koja je dospjela, te koja je ovršna u jednoj državi članici, na prijedlog upućen tijelu koje je ovlastila država članica podrijetla, potvrđuje se kao EON, korištenjem standardnog obrasca iz Priloga III.

Iz navedenoga proizlazi da se potvrda o EON izdaje samo uz javne isprave, u kojima je označena novčana tražbina na koju je dužnik izričito pristao te koja je postala ovršna (prema propisima nacionalnog zakonodavstva).

Prema našem nacionalnom pravu, javne isprave podobne za izdavanje potvrde o EON bi bile sljedeće:

- a) javnobilježnički akti i potvrđene (solemnizirane) privatne isprave

Prema Zakonu o javnom bilježništvu,²⁵ javnobilježničke isprave su isprave o pravnim poslovima i izjavama koje su sastavili javni bilježnici (javnobilježnički akti), zapisnici o pravnim radnjama koje su obavili ili kojima su bili nazočni javni bilježnici (javnobilježnički zapisnici) i potvrde o činjenicama koje su posvjedočili javni bilježnici (javnobilježnička potvrda). Javnobilježničke isprave i njihovi otpravci izdani prema ZJB imaju snagu javnih isprava, ako su prigodom njihova sastavljanja i izdavanja ispunjene bitne formalnosti propisane ZJB-om. Isti učinak kao i javnobilježnički akt ima i privatna isprava koju je javni bilježnik potvrdio (solemnizirao). Javnobilježnički akt je ovršna isprava ako je u njemu utvrđena određena obveza na činidbu o kojoj se stranke mogu nagoditi i ako sadrži izjavu obvezanika o tome da se na temelju tog akta može radi ostvarenja dužne činidbe, nakon

dospjelosti obveze, neposredno provesti prisilna ovrha.

Stoga, jedino bi javnobilježnički akti i potvrđene (solemnizirane) privatne isprave u spektru javnobilježničkih isprava zadovoljile kriterije javnih isprava prema Uredbi o EON-u.²⁶

- b) Rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave- potvrda o EON?

Nakon početka primjene Uredbe o EON u Republici Hrvatskoj, zasigurno jedno od najinteresantnijih pitanja je i mogućnost izdavanja potvrde o EON-u uz rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave.

Uredbom o EON-u, sudska odluka je definirana kao sudska odluka koju donosi sud države članice, bez obzira na njezin naziv, uključujući dekret, nalog, odluku ili rješenje o izvršenju, te izračun troškova ili izdataka koje izračunava službenik suda.²⁷ U Republici Hrvatskoj je za izdavanje rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave stvarno nadležan javni bilježnik. Stoga, postavlja se pitanje da li bi mogli navedenu definiciju sudske odluke prema Uredbi o EON proširiti i na javne bilježnike i time izdati potvrdu o EON-u uz predmetna rješenja. Naime, Švedska se, kao država članica, na vrijeme pobrinula oko navedenog problema i tražila da se izraz „sud“ proširi i na švedsku službu za izvršenje nadležnu za izdavanje platnih naloga u skraćenim postupcima.²⁸

Pravomoćno i ovršno rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave doneseno od strane hrvatskog javnog bilježnika, svakako bi trebalo predstavljati temelj za izdavanje potvrde o EON. Naime, pravomoćnost i ovršnost kao svojstva isprave kojom se nalaže isplata novčane tražbine, nastupaju kao posljedica pasivnosti dužnika koja se u konkretnom slučaju može podvesti pod čl. 3. st. 2. alineja b) Uredbe – „dužnik nikada nije osporio tražbinu“. Međutim, obzirom na naprijed navedenu definiciju sudske odluke iz Uredbe, koja, prema slučaju Švedske, očito ne dopušta šire tumačenje, ne preostaje drugo, nego zaključiti kako trenutno ne postoji jednoznačan odgovor na navedeno pitanje.

Nadalje, neovisno o navedenom, svakako treba naglasiti, a o čemu nije bilo posebnog osvrta u ovom tekstu (obzirom da se te odredbe Uredbe o EON odnose na sudske odluke i sudske nagodbe)

²³ Članak 4. stavak 3. Uredbe o EON

²⁴ Članak 3. stavak 1. točka d) Uredbe o EON.

²⁵ Članak 3. i članak 54. Zakona o javnom bilježništvu (Narodne novine br. 78/93, 29/94, 162/98., u daljnjem tekstu: ZJB).

²⁶ Republika Litva-javne isprave uz koje se izdaje potvrda o europskom ovršnom naslovu mjenica i ček

²⁷ Članak 4. stavak 1. točka 1. Uredbe o EON.

²⁸ Članak 4. stavak 1. točka 7. Uredbe o EON.

kako takvo rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave, čak i ako zadovoljava ostale pretpostavke za izdavanje potvrde, mora zadovoljiti i minimalne postupovne standarde za nesporne tražbine iz Poglavlja III Uredbe o EON-u, a koje se ne odnose na javne isprave.

Prema članku 13. Uredbe o EON-u podnesak kojim se pokreće sudski postupak ili ekvivalentno pismo (u konkretnom primjeru prijedlog za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave) može biti dostavljeno dužniku na jedan od propisanih načina:

(a) osobna dostava s potvrdom o primitku koja sadrži i datum primitka, a koju potpisuje dužnik; (b) osobna dostava potvrđena dokumentom koji potpisuje ovlaštena osoba koja je izvršila dostavu, a u kojoj se navodi da je dužnik pismeno primio ili odbio primiti bez pravnog opravdanja, uz datum dostave; (c) dostava poštom s potvrdom o primitku, koja sadrži i datum primitka, koju potpisuje i vraća dužnik; (d) dostava elektroničkim sredstvima kao što su telefaks ili elektronička pošta, s potvrdom o primitku uključujući datum primitka, koju potpisuje i vraća dužnik.

Osim navedenoga, dostava podneska kojim se pokreće sudski postupak ili ekvivalentnog pismena i bilo kakvog poziva na ročište dužniku, može se obaviti i na jedan od sljedećih načina, bez potvrde o primitku:

(a) osobna dostava na osobnoj adresi dužnika osobama koje žive u istome kućanstvu kao i dužnik ili su tamo zaposlene; (b) u slučaju samozaposlenog dužnika ili pravne osobe, osobna dostava u poslovnim prostorijama dužnika, osobama koje dužnik zapošljava; (c) ostavljanjem pismena u dužnikovom poštanskom sandučiću; (d) ostavljanjem pismena u poštanskom uredu ili kod nadležnih javnih tijela uz ostavljanje pisane obavijesti o pismenu u dužnikovom poštanskom sandučiću, pod uvjetom da se u pisanoj obavijesti jasno navodi vrsta pismena kao sudskog pismena, ili pravni učinci te obavijesti kao obavljene dostave pismena zbog koje počinju teći rokovi; (e) dostava poštom, bez dokaza u smislu odredaba stavka 3., ako dužnik ima adresu u državi članici podrijetla; (f) elektroničkim putem, uz automatsku potvrdu uručivanja, pod uvjetom da je dužnik unaprijed izričito pristao na ovakav način dostave.² U smislu ove Uredbe, dostava u skladu sa stavkom 1. nije dopuštena ako sa sigurnošću nije utvrđena adresa dužnika.³ Dostava u skladu sa stavkom 1. točkama (a) do (d) potvrđuje se:(a) dokumen-

tom koji potpisuje ovlaštena osoba koja je obavila dostavu uz navođenje: i. načina dostave koji je korišten; iii. datuma dostave; iiiii. ako je pismeno dostavljeno osobi koja nije dužnik, imena te osobe i njezina veza s dužnikom; ili (b) potvrdom o primitku od strane osobe kojoj je pismeno uručeno, u smislu stavka 1. točaka (a) i (b).

U recitalu 13. Uredbe o EON stoji da zbog razlika između država članica s obzirom na pravila građanskog postupka, a posebno ona koja uređuju dostavu pismena, potrebno je propisati određene i detaljne definicije tih minimalnih standarda. Nije dan način dostave koji se temelji na pravnoj fikciji o ispunjavanju tih minimalnih normi ne može se smatrati dostatnim za potvrđivanje sudske odluke kao EON.

Kako bi se izdala potvrda o EON moraju biti zadovoljeni i nacionalni propisi o dostavi dužniku.²⁹ Kada napravimo presjek pretpostavaka predviđenih prema Uredbi o EON i nacionalnih propisa, kojima se uređuje dostava, zaključujemo da se potvrda o EON može izdati samo uz rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave, koje je dužnik osobno primio odnosno kada je umjesto njega primila osoba koja živi u istome kućanstvu kao i dužnik, ali samo ako je prvi puta ostavljena obavijest kod

²⁹ Fizičkoj osobi koja ne obavlja registriranu djelatnost te fizičkoj osobi koja obavlja registriranu djelatnost u sporovima koji se ne tiču te djelatnosti, tužba, platni nalog, presuda i rješenje protiv kojeg je dopuštena posebna žalba te pravni lijek, dostavit će se osobno stranci odnosno njezinom zakonskom zastupniku odnosno opunomoćeniku. Ostala pismena dostavit će se osobno kada je to ovim Zakonom izričito predviđeno ili kada sud smatra da je zbog priloženih isprava u izvorniku ili zbog kojega drugog razloga potrebna veća opreznost. Ako se osoba kojoj se pismeno mora osobno dostaviti ne zatekne tamo gdje se dostava prema podacima iz tužbe, odnosno spisa ima obaviti, dostavljač će se obavijestiti kad bi i na kojem mjestu mogao tu osobu zateći i ostaviti joj kod jedne od osoba navedenih u članku 141. stavku 1., 2. ili 3. ovoga Zakona pisanu obavijest da radi primanja pismena bude u određeni dan i sat u svom stanu odnosno na svome radnom mjestu. Ako i nakon toga dostavljač ne zatekne osobu kojoj se pismeno ima dostaviti, postupit će se prema odredbama članka 141. ovoga Zakona, na koji način je dostava obavljena. Ako pismeno iz stavka 1. ovoga članka treba dostaviti fizičkim osobama koje obavljaju registriranu djelatnost u vezi s tom djelatnošću, dostava se obavlja prema odredbama članka 134. i 134.a ovoga Zakona, ako posebnim odredbama ovoga Zakona nije drukčije određeno. Ako se osobama iz članka 141. i 142. ovoga Zakona dostava ne uspije obaviti prema odredbama tih članaka, dostava će im se iznova pokušati obaviti na adresi njihova prebivališta u Republici Hrvatskoj prema podacima o njihovu prebivalištu koji će se pribaviti iz evidencija Ministarstva unutarnjih poslova. Ako se osobama iz članka 141. i 142. ovoga Zakona ponovna dostava prema odredbama tih članaka ne uspije obaviti ni na adresi iz stavka 1. ovoga članka, dostava će se tim osobama pokušati još jednom obaviti prema odredbama tih članaka nakon isteka roka od trideset dana. Ako se ni ta ponovljena dostava ne uspije obaviti, dostava će se obaviti stavljanjem pismena na oglasnu ploču suda. Smatrat će se da je dostava obavljena istekom osmog dana od dana stavljanja pismena na oglasnu ploču suda.

jednoga od članova kućanstva, susjeda ili kućepazitelja, pa ako i nakon toga dostavljač nije zatekao osobu kojoj se pismeno ima dostaviti, postupit će se prema odredbama o običnoj dostavi (odnosno članovima kućanstva), čime se smatra da je dostava obavljena.

c) Zadužnica?

Prema čl. 214. OZ-a zadužnica je privatna isprava potvrđena kod javnog bilježnika kojom dužnik daje suglasnost da se radi naplate tražbine odrednoga vjerovnika zaplijene svi računi koje ima kod banaka te da se novac s tih računa, u skladu s njegovom izjavom sadržanom u toj ispravi, isplaćuje vjerovniku. Takva isprava izdaje se u jednom primjerku i ima učinak pravomoćnoga rješenja o ovrsci kojim se zapljenjuje tražbina po računu i prenosi na ovrhovoditelja, s tim da prema st. 7. istog članka navedena isprava ima svojstvo ovršne isprave na temelju koje se može tražiti ovrha protiv dužnika ili jamaca plateca na drugim predmetima ovrhe.

Uredba o EON se primjenjuje na javne isprave o nespornim tražbinama. Javne isprave u smislu Uredbe o EON označavaju isprave koje su službeno sastavljene ili potvrđene kao javne isprave, pri čemu se njihovo potvrđivanje odnosi na njezin potpis i sadržaj i utvrđuje od strane državnog tijela ili drugog tijela koje je u tu svrhu ovlastila država članica iz koje isprava potječe. U konkretnom slučaju; zadužnica se potvrđuje kao javna isprava, potvrda se odnosi na njezin potpis i sadržaj, a istu potvrđuje javni bilježnik, ovlašten za potvrđivanje prema čl. 214. OZ-a. Stoga, mogli bismo zaključiti da zadužnica zadovoljava ključne segmente definicije javne isprave kako to regulira Uredba o EON.

Međutim, zadužnica kao javna isprava mora ispuniti i pretpostavku da je tražbina koja je u njoj određena nesporna te da sama tražbina ispunjava uvjete koje Uredba o EON zahtijeva.

Prema Uredbi o EON, tražbina se smatra nespornom kada je dužnik izričito prihvati u javnoj ispravi. U zadužnici dužnik daje suglasnost da se radi naplate tražbine određenoga vjerovnika zaplijene svi računi koje ima kod banaka te da se novac s tih računa, u skladu s njegovom izjavom sadržanom u toj ispravi, isplaćuje vjerovniku.

Dakle, postavlja se pitanje da li izjava dužnika da se radi naplate tražbine određenog vjerovnika zaplijene svi računi, može smatrati nespornom tražbinom u smislu Uredbe.

Prisjetimo se da je zadužnica prvenstveno instrument osiguranja plaćanja te da dužnik izdaje za-

dužnicu kao osiguranje da će određena tražbina, koja svoju osnovu nalazi van zadužnice, biti podmirena. Dakle, pravno relevantne činjenice da se, neovisno o propagiranoj apstraktnosti zadužnice, ista u suštini veže uz pravni posao o kojem u samoj zadužnici nema spomena, te da sudbina zadužnice i tražbine u njoj sadržane, pa i sudbina eventualnog rezultata provedbe zadužnice (naplata) vežu uz određene okolnosti koje se ne mogu iščitati iz same isprave, zapravo, po našem mišljenju, u najmanju ruku opterećuju kvalitetu zadužnice kao isprave iz koje proizlazi nesporna tražbina u smislu Uredbe o EON.

Nadalje, tražbina prema Uredbi o EON označava zahtjev za isplatu određenog novčanog iznosa koji je dospio ili za koji se datum dospijeća navodi u javnoj ispravi. Prema Pravilniku o obliku i sadržaju zadužnice, u obrascu zadužnice se navodi da je vjerovnik sam ovlašten odrediti vrijeme ispunjenja tražbine prilikom podnošenja iste na naplatu, odnosno u prijedlogu za provedbu ovrhe ili prijedlogu za ovrhu. Postavlja se pitanje da li bi javni bilježnik bio ovlašten upisati u potvrdu o EON dospijeće tražbine pouzdajući se pritom jedino u kazivanje vjerovnika, odnosno prema navodima iz pisanog zahtjeva, kojim se traži izdavanje potvrde ili su takva navođenja i kazivanja u cijelosti van onoga što Uredba zahtijeva kao preduvjete izdavanje potvrde o EON.

Prema OZ-u (čl. 357.) za izdavanje potvrde o EON, nadležan je onaj javni bilježnik, koji je nadležan izdati otpis takve javne isprave. Javni bilježnik izdaje stranci izvornik zadužnice, a javnom bilježniku za potrebe spisa ostaje preslika isprave. Stoga, javni bilježnik nije ovlašten izdavati otpis zadužnice, jer, s jedne strane ni ne posjeduje izvornik zadužnice, a, s druge strane, sama zadužnica kao isprava se izdaje u jednom primjerku. Dakle, i na ovom mjestu se postavlja pitanje zakonitog postupanja u slučaju izdavanja potvrde o EON u odnosu na zadužnicu.

S prethodnim u vezi, navodi se da potvrda o EON ima isto značenje kao i klauzula ovršnosti, samo što se potvrda o EON koristi za upotrebu isprave izvan države podrijetla isprave. Zaduznica, prema OZ-u ima svojstvo ovršne isprave – *ex lege*, bez potrebe otiskivanja klauzule ovršnosti. Štoviše, otiskivanje klauzule ovršnosti na zadužnicu bi bilo pravno pogrešno.

Slijedom navedenoga, da li bi bilo moguće izdati potvrdu o EON, koja, u bitnome, ima isto značenje kao i klauzula o ovršnosti, s tom razlikom da potvrda o EON služi za provedbu ovrhe u inozemstvu. Nadalje, kako postupiti u slučaju da dužnik zatraži ukidanje potvrde o EON-u uz zadužnicu, s obzi-

rom na činjenicu da naše nacionalno pravo u čl. 359. OZ-a u takvim slučajevima, propisuje odgovarajuću primjenu odredbi čl. 36. OZ-a, vezano uz ukidanje klauzule ovršnosti. Prethodno, obzirom da se, kako je već navedeno, na zadužnicu niti ne otiskuje takva klauzula.

Zaključno u ovom dijelu, a nastavno na već u teoriji i praksi iznesena sporna pitanja vezana uz pravne učinke instituta zadužnice, navodi se da i kontekstu ovog rada zadužnica otvara polemike kojima je, u svrhe pravne sigurnosti, potrebno što ranije „uspješno“ doskočiti.

VI. Nadležnost

U pogledu nadležnosti javnih bilježnika za izdavanje potvrde o EON, mjerodavan je članak 357. OZ-a, koji propisuje da su u Republici Hrvatskoj za izdavanje:

- potvrde o EON uz sudsku odluku,
- potvrde o ovršnosti sudske nagodbe uz sudsku nagodbu,
- potvrde o ovršnosti **druge javne isprave** koja je ovršna u Republici Hrvatskoj,
- i potvrdama o neovršnosti ili ograničenju ovršnosti te potvrdi o EON nakon uloženog pravnog lijeka;

nadležni sudovi, upravna tijela, **javni bilježnici** ili pravne i fizičke osobe s javnim ovlastima koji su ovlašteni izdati ovršni otpravak domaće europske ovršne isprave o nespornim tražbinama.³⁰

Dakle, za izdavanje potvrde o EON uz javne isprave stvarno i mjesno je nadležan onaj javni bilježnik koji je ovlašten izdati ovršni otppravak domaće europske ovršne isprave o nespornim tražbinama.

³⁰ Nadležna tijela u drugim državama za izdavanje potvrde o EON-u uz javnu ispravu:

- *Belgija*-javni bilježnik, koji je sastavio javnu ispravu;
- *Republika Češka*-Okresni soudy;
- *Njemačka*-javni bilježnik kod kojega se nalazi isprava te socijalna služba;
- *Španjolska*-javni bilježnik;
- *Francuska*-javni bilježnik ili pravna osoba vlasnik javnobilježničkog ureda, kod koje se nalazi izvornik javne isprave;
- *Italija*-sud (Tribunale);
- *Madarska*-sudovi, nadležni za tijelo koje je izdalo javnu ispravu;
- *Austrija*-za javnobilježničke akte nadležni su javni bilježnici, a za sporazume o uzdržavanju nadležna su administrativna tijela pred kojima je sporazum sklopljen;
- *Poljska*-sudovi u čijem djelokrugu je isprava sastavljena;
- *Slovenija*-javni bilježnici;
- *Slovačka*-Krajske sudy, dostupno na: http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/index_en.htm, (13. rujna 2013.).

Iz navedenoga proizlaze sljedeće pretpostavke za izdavanje potvrde o EON-u uz javnu ispravu:

- Javna isprava
- Novčana tražbina (čl. 4. st. 2.)
- Građanska ili trgovačka stvar
- Sastavljena nakon 1.7.2013.
- Isprava mora biti ovršna – tražbina ovršiva
- Nadležnost – samo onaj jb koji je ovlašten izdati otppravak isprave

VII. Jezik potvrde

Uredba o EON ne definira eksplicite u poglavlju o javnim ispravama na kojem se jeziku izdaje potvrda, već se zaključak izvodi iz članka 9. stavak 2. i članka 25. stavak 3. Uredbe o EON. Potvrda o EON izdaje se na jeziku na kojemu je sastavljena sudska odluka. Kako se odredba kojom se određuje jezik izdavanja potvrde o EON uz sudsku odluku nalazi u članku 9. stavak 2. Uredbe o EON proizlazi da se ista primjenjuje prema potrebi i na javne isprave. Stoga bi zaključak bio da se potvrda o EON izdaje na jeziku na kojemu je sastavljena javna isprava. Za javne isprave sastavljene na hrvatskom jeziku potvrda se izdaje na hrvatskom jeziku.

VIII. Troškovi izdavanja potvrde o EON

U podzakonskim aktima o nagradama i naknadi troškova javnog bilježnika za obavljanje službenih radnji, Pravilniku o privremenoj javnobilježničkoj tarifi,³¹ ne postoji izričita odredba o nagradi javnog bilježnika za izdavanje potvrde o EON-u. Najbliža odredba PPJT, kojom bi se odredila nagrada javnobilježnika bila bi „Potvrda o izvršnosti javnobilježničkog akta“, članak 31. - Za izdavanje potvrde o izvršnosti javnobilježničkog akta javni bilježnik ima pravo na nagradu od 4 boda.

Određivanje nagrade prema članku 26. PPJT, „Posvjedočenje drugih činjenica“ nije primjenjiv u konkretnoj situaciji, jer se isti primjenjuje u vezi s člankom 90. ZJB-a, koji traži da se takvo posvjedočenje drugih činjenica sastavi u obliku zapisnika, u kojem će se navesti mjesto, vrijeme, imena i adresa stranaka i drugih sudionika te točan opis onoga što se u njegovoj nazočnosti dogodilo ili što je inače utvrdio. Uredba o EON strogo propisuje izgled formulara o EON koji se nalazi u Prilogu samoj Uredbi o EON, stoga se dodatna forma potvr-

³¹ Narodne novine br. 38/94., 82/94., 52/95. i 97/01., u daljnjem tekstu: PPJT).

de o EON u obliku zapisnika ne može zahtijevati. Europski zakonodavac je upravo iz toga razloga i propisao formu same potvrde kako bi se osiguralo nesmetano cirkuliranje iste u pravnom prometu EU. Nametanjem dodatnih obveza, u smislu forme-zapisnika, a time i neujednačenosti primjene same Uredbe o EON-u, samo se osujećuje intencija europskog zakonodavca. Stoga bi bilo uputno izmijeniti PPJT te dodati dodatni članak, kojim se uređuje nagrada javnog bilježnika za izdavanje potvrde o EON-u.³²

IX. Zahtjevi vjerovnika i/ili dužnika u okolnostima izdane potvrde o EON

a) zahtjevi vjerovnika

I) Ako javni bilježnik nade da nisu ispunjeni uvjeti za izdavanje potvrde o EON-u, zahtjev za izdavanje potvrde s prijepisom odgovarajuće svoje isprave ili spisa proslijedit će općinskom sudu na čijem je području njegovo sjedište radi donošenja odluke o zahtjevu. Javni bilježnik je dužan obrazložiti zašto smatra da nisu ispunjene pretpostavke za prihvaćanje zahtjeva stranke. Dakle, javni bilježnik nije nadležan odbaciti ili odbiti zahtjev za izdavanje potvrde o EON. Javni bilježnik može samo proslijediti prijepis isprave ili predmeta sudu, koji će odlučiti o tome da li će izdati potvrdu, odbaciti ili odbiti zahtjev.³³

Protiv odluke suda o odbacivanju ili odbijanju zahtjeva za izdavanje potvrde, podnositelj zahtjeva ima pravo žalbe uz odgovarajuću primjenu odredaba zakona koje uređuju žalbu protiv odluke kojom je prijedlog za ovrhu odbačen ili odbijen.³⁴

II) Kada potvrda o EON sadrži pogrešku, zahtjev za ispravljanje javnobilježničke potvrde podnosi se javnom bilježniku koji ju je izdao, a isti je dužan proslijediti zahtjev s prijepisom svoga spisa u povodu kojega je izdao potvrdu, općinskom sudu na području kojega je njegovo sjedište radi donošenja odluke. O zahtjevu za ispravak potvrde odluču-

32 Npr., u Republici Litvi, nagrada javnog bilježnika za izdavanje potvrde iznosi 50 LTL (oko 15 Eura), Europäischer Vollstreckungstitel, Entwurf eines Fragebogens für die Kommission für europäische Angelegenheiten der UINL (CAE), str. 9.

33 Članak 358. stavak 4. OZ-a.

34 Članak 358. stavak 3. OZ-a.

je se uz odgovarajuću primjenu odredaba članka 342. Zakona o parničnom postupku.³⁵ ³⁶Obrazac zahtjeva za ispravak potvrde nalazi se u Prilogu VI Uredbe o EON-u.

III) Ukoliko vjerovnik ne želi ulagati žalbu ili je žalba odbijena, uvijek može pokrenuti postupak priznanja javne isprave u državi u kojoj namjerava provesti ovrhu prema Uredbi Brisel I. No, izvjesno je da će osnovanost razloga za odbijanje u državi podrijetla, vjerojatno značiti i neuspjeh s priznanjem prema Uredbi Brisel I.

b) zahtjevi dužnika

Uredba o EON propisuje generalno pravilo da žalba protiv potvrde o EON nije dopuštena.³⁷ Neovisno o navedenom, dužnik ima pravo: tražiti ispravak potvrde ukoliko ista sadrži pogrešku, tražiti ukidanje potvrde o EON-u, ako je izdana neosnovano. Ako je ovršna isprava prestala biti ovršna ili je ovršnost odgođena li suspendirana, dužnik ima pravo tražiti od nadležnog organa izdavanje „Potvrde o neizvršivosti ili ograničenju ovršivosti“.

I) U slučaju kada potvrda o EON sadrži pogrešku zahtjev za ispravljanje javnobilježničke potvrde podnosi se javnom bilježniku koji ju je izdao, a isti je dužan proslijediti zahtjev s prijepisom svoga spisa u povodu kojega je izdao potvrdu općinskom sudu na području kojega je njegovo sjedište radi donošenja odluke. O zahtjevu za ispravak potvrde odlučuje se uz odgovarajuću primjenu odredaba članka 342. ZPP-a.

II) Ako je potvrda o EON izdana suprotno odredbama Uredbe o EON, zahtjev za ukidanje javnobilježničke potvrde podnosi se javnom bilježniku koji ju je izdao, a isti je dužan proslijediti zahtjev s prijepisom svoga spisa u povodu kojega je izdao

35 Pogreške u imenima i brojevima, i druge očite pogreške u pisanju i računanju, nedostatke u obliku i nesuglasnost prijepisa presude s izvornikom ispravit će sudac pojedinac odnosno predsjednik vijeća u svako doba. Ispravljanje će se obaviti posebnim rješenjem i unijeti na kraju izvornika, a strankama će se dostaviti prijepis rješenja. Ako između izvornika i prijepisa presude postoji nesuglasnost u pogledu kakve odluke u izreci presude, strankama će se dostaviti ispravljeni prijepis presude s naznakom da se tim prijepisom presude zamjenjuje prijašnji prijepis presude. U takvu slučaju rok za izjavljivanje pravnog lijeka u pogledu ispravljenog dijela presude teče od dana dostave ispravljenog prijepisa presude. O ispravljanju presude sud može odlučiti bez saslušanja stranaka, (Narodne novine, br. 53/91., 91/92., 112/99., 88/01., 117/03., 88/05., 2/07., 84/08., 96/08., 123/08., 57/11. i 148/11, i 25/13., u daljnjem tekstu: ZPP).

36 U članku 359. stavku 2. i 3. OZ-a regulirano je i ukidanje potvrde o EON-u, međutim taj pravni lijek nije na raspolaganju vjerovniku jer isti nema pravni interes ishoditi ukidanje potvrde o EON.

37 Članak 10. stavak 4. Uredbe o EON.

potvrdu općinskom sudu na području kojega je njegovo sjedište radi donošenja odluke. O zahtjevu za ukidanje potvrde odlučuje se uz odgovarajuću primjenu odredaba članka 36. OZ-a.³⁸ Obrazac zahtjeva za ispravak ili ukidanje potvrde nalazi se u Prilogu VI Uredbe o EON-u.

III) Ako je javna isprava prestala biti ovršna ili je njena ovršnost odgođena ili ograničena prema pravu države podrijetla javne isprave, dužnik može podnijeti zahtjev nadležnom organu ukazujući na nedostatak ili ograničenje ovršnosti (Prilog IV Uredbe o EON).

Primjerice, javni bilježnik je prvotno na zahtjev vjerovnika u uvjetima dospjeća obveze i ovršivosti tražbine iz javnobilježničkog akta ili solemnizirane privatne isprave, izdao potvrdu o EON. Međutim, nakon toga dužnik i vjerovnik su u kvalificiranom obliku (u javnoj ili po zakonu ovjerovljenoj ispravi) postigli sporazum o tome da za određeno vrijeme odgađaju ili ograničavaju ovrhu. Obzirom da navedeni sporazum, prepoznat kao i žalbeni razlog iz čl. 50. st. 1. točkom 4. OZ-a, predstavlja prema nacionalnom pravu valjani sporazum o odgodi/ograničenju ovrhe (lat. *pactum de non exequendo*), to bi javni bilježnik koji je prethodno izdao po-

tvrdu o EON, ujedno bio i nadležan izdati „Potvrdu o neovršivosti ili ograničenju izvršivosti“.

X. Obrasci

U ovom dijelu, umjesto zaključka, ukratko se navodi popis isprava potrebnih za provedbu ovrhe, a donosi se i cjelovit prikaz priloga Uredbe o EON vezanim uz javne isprave, na hrvatskom jeziku.

Isprave potrebne za provedbu ovrhe su:

1. primjerak javne isprave,
2. potvrda o EON, te

prijepis ili prijevod potvrde EON na službeni jezik države članice izvršenja.³⁹

³⁹ Službeni jezici u nekim državama: *Belgija*: nizozemski, francuski i njemački; *Republika Češka*: češki, engleski i njemački; *Njemačka*: njemački; *Francuska*: francuski, engleski, njemački, talijanski i španjolski; *Italija*: talijanski; *Mađarska*: engleski i mađarski; *Slovenija*: slovenski; *Hrvatska*: hrvatski.

³⁸ Potvrdu o ovršivosti za izdavanje koje nisu bili ispunjeni zakonom propisani uvjeti ukinut će rješenjem isti sud, odnosno tijelo, na prijedlog ili po službenoj dužnosti. Javni bilježnici sami daju potvrde o ovršivosti svojih isprava. U povodu pravnog lijeka ovršenika, sud koji vodi ovršni postupak ispitat će jesu li bili ispunjeni uvjeti za davanje takve potvrde uzimajući u obzir i izjave osoba koje su prema toj ispravi ovlaštene potvrditi nastupanje okolnosti o kojima ovisi stjecanje toga svojstva (članak 29. stavci 5. i 6. OZ-a). Ako sud utvrdi da uvjeti za davanje javnobilježničke potvrde o ovršivosti nisu bili ispunjeni, tu će potvrdu ukinuti rješenjem u ovršnom postupku. O zahtjevu za ukidanje potvrde o ovršivosti koju je dao javni bilježnik na svojoj ispravi, podnesenom izvan ovršnog postupka, odlučuje u izvanparničnom postupku općinski sud na čijem je području sjedište javnog bilježnika.

1. Država članica podrijetla: Belgija Češka Republika Njemačka Estonija Grčka
 Španjolska Francuska Irska Italija Cipar Latvija
 Litva Luxemburg Mađarska Malta Nizozemska
 Austrija Poljska Portugal Slovačka Slovenija Finska
 Švedska Ujedinjena Kraljevina
2. Sud/tijelo koji/koje izdaje potvrdu:
 2.1. Naziv:
 2.2. Adresa:
 2.3. Tel./telefaks/e-mail:
3. Ako je drukčije, sud/tijelo koji/koje je sastavilo ili registrirao/registriralo javnu ispravu
 3.1. Naziv:
 3.2. Adresa:
 3.3. Tel./telefaks/e-mail:
4. Autentična isprava
 4.1. Datum:
 4.2. Poziv na broj:
 4.3. Stranke
 4.3.1. Ime i adresa vjerovnika (imena i adrese vjerovnika):
 4.3.2. Ime i adresa dužnika (imena i adrese dužnika):
5. Tražbina, kako je potvrđena
 5.1. Glavnica:
 5.1.1. Valuta
 euro ciparska funta češka kruna estonska kruna
 funta sterlinga mađarska forinta litavski litas
 latvijski lats malteška lira poljski zlot švedska kruna
 slovačka kruna slovenski tolar ostalo (obrazložite)
 5.1.2. Ako se tražbina odnosi na obročna plaćanja
 5.1.2.1. Iznos svakog obroka:
 5.1.2.2. Dospijeće prvog obroka:
 5.1.2.3. Dospijeće sljedećih obroka:
 tjedno mjesečno ostalo (obrazložiti)
 5.1.2.4. Trajanje tražbine
 5.1.2.4.1. Trenutačno neodređeno ili
 5.1.2.4.2. Dospijeće posljednjeg obroka:
- 5.2. Kamate
 5.2.1. Kamatna stopa
 5.2.1.1. ...% ili
 5.2.1.2. ...% iznad osnovne kamatne stope ESB-a ⁴¹
 5.2.1.3. Ostalo (obrazloži)
 5.2.2. Kamate se obračunavaju od:
- 5.3. Iznos troškova za povrat, ako su navedeni u javnoj ispravi:
6. Javna isprava je izvršiva u državi članici podrijetla

U.....dana.....

.....
Potpis i/ili pečat

⁴⁰ U praksi bi se trebali koristiti prilogi, koji su izmijenjeni i u konačnom obliku objavljeni Uredbom Komisije od 16. studenog 2005.g. o zamjeni priloga Uredbi (EZ) br. 805/2004 Europskog parlamenta i Vijeća o uvođenju europskog naloga za izvršenje za nesporne tražbine (OJ L 300/6, str. 48-60.), dostupno na: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:19:10:32005R1869:HR:PDF>, (13. rujna 2013.).

⁴¹ Kamatna stopa koju Europska središnja banka primjenjuje u svojim operacijama refinanciranja.

Prilog IV POTVRDA O NEIZVRŠIVOSTI ILI OGRANIČENJU IZVRŠIVOSTI

1. Država članica podrijetla: Belgija Češka Republika Njemačka Estonija Grčka
Španjolska Francuska Irska Italija Cipar Latvija
Litva Luxemburg Mađarska Malta Nizozemska
Austrija Poljska Portugal Slovačka Slovenija Finska
Švedska Ujedinjena Kraljevina

2. Sud/tijelo koji/koje izdaje potvrdu:

2.1. Naziv:

2.2. Adresa:

2.3. Tel./telefaks/e-mail:

3. Ako je drukčije, sud/tijelo koji/koje je sastavilo ili registrirao/registriralo javnu ispravu

3.1. Naziv:

3.2. Adresa:

3.3. Tel./telefaks/e-mail:

4. Autentična isprava

4.1. Datum:

4.2. Poziv na broj:

4.3. Stranke

4.3.1. Ime i adresa vjerovnika (imena i adrese vjerovnika):

4.3.2. Ime i adresa dužnika (imena i adrese dužnika):

5. Ova sudska odluka/sudska nagodba/autentična isprava (*) potvrđena je kao europski nalog za izvršenje, ali

5.1. sudska odluka/sudska nagodba/autentična isprava (*) više nije izvršiva

5.2. Izvršenje je privremeno

5.2.1. obustavljeno

5.2.2. ograničeno na zaštitne mjere

5.2.3. ovisi o polaganju jamstva koje još nije pruženo

5.2.3.1. Iznos jamstva:

5.2.3.2. Valuta

euro ciparska funta češka kruna estonska kruna

funta sterlinga mađarska forinta litavski litas

latvijski lats malteška lira poljski zlot švedska kruna

slovačka kruna slovenski tolar ostalo (obrazložite)

5.2.4. ostalo (obrazložiti)

U.....dana.....

.....
Potpis i/ili pečat

Prilog VI ZAHTJEV ZA ISPRAVAK ILI POVLAČENJE POTVRDE O EUROPSKOM NALOGU ZA IZVRŠENJE

1. Država članica podrijetla: Belgija Češka Republika Njemačka Estonija Grčka
Španjolska Francuska Irska Italija Cipar Latvija
Litva Luxemburg Mađarska Malta Nizozemska
Austrija Poljska Portugal Slovačka Slovenija Finska
Švedska Ujedinjena Kraljevina

2. Sud/tijelo koji/koje izdaje potvrdu:

2.1. Naziv:

2.2. Adresa:

2.3. Tel./telefaks/e-mail:

3. Ako je drukčije, sud/tijelo koji/koje je sastavilo ili registrirao/registriralo javnu ispravu

3.1. Naziv:

3.2. Adresa:

3.3. Tel./telefaks/e-mail:

4. Autentična isprava

4.1. Datum:

4.2. Poziv na broj:

4.3. Stranke

4.3.1. Ime i adresa vjerovnika (imena i adrese vjerovnika):

4.3.2. Ime i adresa dužnika (imena i adrese dužnika):

MORA SE

5. ISPRAVITI, budući da, zbog materijalne pogreške, postoji proturječnost između potvrde europskog naloga za izvršenje i sudske odluke/sudske nagodbe/javne isprave na kojoj se ona temelji (obrazložite)

6. POVUĆI, jer:

6.1. je potvrđena sudska odluka u vezi s potrošačkim ugovorom, ali je donesena u državi članici u kojoj potrošač nema domicil u smislu članka 59. Uredbe (EZ) br. 44/2001.

6.2. Potvrda europskog naloga za izvršenje očito je pogrešno izdana zbog drugog razloga (obrazložite)

U.....dana.....

.....

Potpis i/ili žig

Odštetnopravna zaštita zbog neodgovarajuće usluge privatnopravnih registara u hrvatskom pravu*

I. UVOD

U Republici Hrvatskoj postoje brojni javni (ograničeno javni) upisnici (registri, evidencije) koji nomenklaturno ulaze u tzv. privatnopravne upisnike. U njih se upisuju ili se upisima u njih stječu, ograničavaju ili prestaju određena prava, pravni odnosi ili pravnorelevantne činjenice. Osnovni zahtjev koji se postavlja u vezi s upisom u neki registar je da upis bude zakonit i pravilan kako bi se njime mogli polučiti namjeravani pravni učinci.¹ Pretpostavke za zakonitost i pravilnost postupanja pružatelja usluge predviđene su pravilima koja uređuju pojedini upisnik te ovise o nizu čimbenika, u pravilu o tome o kojoj je vrsti upisa riječ, što je predmet upisa, koji su njegovi učinci i svrha itd. Upis će biti zakonit i pravilan kada je udovoljeno pretpostavkama koje se traže za određenu vrstu upisa u neki registar.² Upis treba biti proveden pravodobno, dakle u razumnom vremenu.

Iz različitih razloga može se dogoditi da tijela koja vode upisnike (odgovorne osobe u tim tijelima) nezakonitim ili nepravilnim radom povrijede registarska pravila o vodenju i upisu u upisnik, pa da uslijed tih povreda nastupi šteta. Šteta može nastupiti npr. kao posljedica nepravodobnog upisa, bilo da upis uopće nije proveden, bilo da je došlo do zakašnjenja s provedbom, neistinitog ili nepotpunog upisa, kada su upisom povrijeđena pravila o pretpostavkama koje se traže za upis, odnosno kada je upis proveden različito nego li proizlazi iz registarskih isprava na temelju kojih je određen. Osim navedenih povreda koje imaju značenje tzv. izravnih povreda, jer se vežu uz upis i njegove pravne učinke (povrede upisa u užem smislu), može doći i do neizravnih povreda u vezi s upisom (povrede upisa u širem smislu). Do takvih povreda i nastupa štete doći će u vezi s obavljanjem poslova vezanih za vođenje upisnika kao javne evidencije, a koje se ne tiču izravnog samog upisa. U pitanju mogu biti povrede u vezi s izdavanjem izvadaka iz upisnika koji imaju dokaznu snagu javnih isprava kada ti podaci ne odgovaraju onima iz upisnika, povrede urednog čuvanja i pohrane upisničkih podataka, neodržavanje ili nepravilno održavanje računalne podrške za elektronske baze podataka, kada se upisnici vode elektronskom obradom podataka, i sl.

Nastane li nekom od povreda (štetnih radnji) šteta s njom u uzročnoj vezi, potrebno je utvrditi postojanje odgovornosti za štetu i njezinih pretpostavki, a time i popravljaju štete. Šteta može nastupiti oštećeniku koji može, ali i ne mora biti nositelj nekog registarskog prava, odnosno stjecatelj takvog prava. Ipak, najčešće će upravo biti riječ o šteta-ma prouzročenim oštećeniku u svojstvu nositelja registarskog prava (registarskom predniku), kao i onome tko tek treba biti upisan kao nositelj takvog prava (stjecatelj).

Važno je naglasiti da pitanje odgovornosti za štetu i njezina popravljaju treba promatrati neovisno od

**Doc. dr. sc.
Hano Ernst,**
Pravni fakultet
u Zagrebu

**Doc. dr. sc.
Gabrijela
Mihelčić,**
Pravni fakultet
u Rijeci

* Rad je prethodno objavljen u zborniku Pravnog fakulteta Univerziteta u Kragujevcu, Uslužno pravo, Kragujevac. 2013.

1 Posebno mjesto u pravnom prometu imaju registri za koje je predviđeno da se upisom stječu, ograničavaju ili prestaju stvarna prava. Moguće je da se upisom stvarna ili druga knjižna prava samo publiciraju, odnosno da je upis u funkciji deklariranja činjenice postojanja prava, pa se upisom omogućuje apsolutno djelovanje tj. djelovanje prema trećima (*erga omnes*). Upis određenog pravnog odnosa ili pravne činjenice može biti i u funkciji evidentiranja postojanja tog odnosa ili činjenice. U nekim slučajevima upisi se vrše kako bi se osnažila vjerodostojnosti i potvrdila istinitosti isprava o čijem se postojanju vode evidencije. Pojedini upisnici postoje, a upisi u njih provode radi sustavnog uvida u određene vrste podataka o određenim pravnim odnosima ili pravnim činjenicama.

2 Za načela registarskog materijalnog prava, v.: JOSIPOVIĆ, T., Zajednička načela registarskog materijalnog prava, u: DIKA, M., ERNST, H., JELČIĆ, O., JOSIPOVIĆ, T., LISIČAR, H., MARIN, J., MARKOVIĆ, N., MATANOVAC, R., RAČKI MARINKOVIĆ, A., RADIŠIĆ, N., ROIĆ, M., Hrvatsko registarsko pravo, Narodne novine, Zagreb, 2006., dalje DIKA, M., et al., *Registar.*, str. 3.-28. Za načela registarskog postupovnog prava, v.: DIKA, M., Zajednička načela registarskog materijalnog prava, u: DIKA, M., et al., *Registar.*, str. 31.-39.

ovlasti nositelja registarskog prava ili onoga tko je takvo pravo trebao steći, pa nije uslijed nezakonitog ili nepravilnog upisa, da ostvaruje registarskopravnu zaštitu, odnosno zaštitu koja mu pružaju pravila o ulaganje pravnih lijekova ili brisovne tužbe ili kvazibrisovne tužbe, a u vezi s tim o kojem se postupku upisa i u koji registar radi. Odgovornost za štetu i pravo na popravlanje štete može postojati neovisno o tome je li sredstvima registarskopravne naravi ostvarena zaštita i „sanirana“ učinjena povreda. Odgovornost može postojati i u slučaju kada su posljedice povrede po registarska prava naknadno otklonjene uporabom odgovarajućih instrumenata zaštite. Ono što će takve slučajeve razlikovati je visina nastale štete i s tim u skladu i oblici njezinog popravlanja.

Kada šteta nastane, a posebice kada je ona posljedica nezakonitog ili nepravilnog rada tijela koje vode upisnike, uvijek je zanimljivo odgovoriti na pitanja tko je odgovoran za štetu učinjenu u vezi s vođenjem odnosno upisom u upisnike, s naslova koje vrste odgovornosti se odgovara za takvu štetu, koje su pretpostavke te odgovornosti, te kako se takva šteta treba popraviti.

II. ODGOVORNOST ZA ŠTETU U VEZI S VOĐENJEM ILI UPISOM U UPISNIK

1. Općenito

Javne upisnike, u pravilu, vode sudovi ili upravna tijela za čiji zakonit i pravilan rad odgovara država, pa je prva pomisao upravo da za štetu u vezi s vođenjem/upisom u upisnike kao posljedicu nezakonitog ili nepravilnog rada tijela koje vodi upisnik odgovara Republika Hrvatska. Pojedine upisnike, međutim, vode i drugi: javni bilježnici, odnosno njihovo krovno tijelo, Hrvatska javnobilježnička komora (dalje: HJK ili Komora). Neke upisnike vode određene pravne osobe koje imaju javne ovlasti, a čiji je osnivač RH, npr. takav je slučaj kod upisnika koje vodi Financijska agencija (dalje: FINA). Ima i registara koje vode trgovačka društva pod nadzorom neke regulatorne agencije čiji je osnivač RH kakav je npr. slučaj sa Središnjim kliničkim depozitarnim društvom (dalje: SKDD). Razložno je, zato, očekivati da će se kao osobe odgovorne za štetu zbog nezakonitog ili nepravilnog vođenja upisnika/upisa u iste pojaviti različite osobe. U vezi s tim postavlja se i pitanje temelja odgovornosti, odnosno s naslova koje odgovornosti odgovaraju.

Opće obveznopravno pravilo o odgovornosti za štetu u hrvatskom pravu iz čl. 1045. st. 1. i 2. Zakona o obveznim odnosima³ počiva na odgovornosti

3 Narodne novine br. 35/05, 41/08 i 125/11, dalje: ZOO.

štetnika po načelu *culpa*, po sustavu predmnjevine obične nepažnje. Postoje i slučajevi kada se temeljem općih obveznopravnih pravila za štetu odgovara objektivno,⁴ između ostalog i kada je riječ o odgovornosti za štetu uslijed povreda u vezi s vođenjem/upisom u upisnike.

Izvan je ambicija ovog rada posebno analizirati svaki upisnik. Koncentrirajući se na navedene kriterije oko toga tko odgovara za štetu i s naslova koje odgovornost najprije se promatraju upisnici za koje je posebnim pravilima predviđeno da za štetu zbog navedenih povreda odgovara Republika. Tu je moguće govoriti i o štetama uslijed nezakonitog i nepravilnog rada kada upisnike vode i upise u njih vrše tijela sudbene vlasti (općinski građanski i trgovački sudovi) i o takvim štetama kada upisnike vode i upise u njih vrše upravna tijela. Nastavno, se promatraju upisnici kod kojih za navedene štete odgovaraju i neke druge osobe solidarno s državom. Na kraju se analiziraju oni upisnici za koje je posebnim pravilima predviđeno da za štetu zbog navedenih povreda odgovaraju neka druga tijela.

2. Upisnici kod kojih odgovara država

2.1. Odgovornost u slučajevima kada upisnike vode tijela sudbene vlasti

2.1.1. Zemljišna knjiga

Zemljišna knjiga je javni registar (čl. 7. Zakona o zemljišnim knjigama)⁵ o pravnom stanju nekretnina na području Republike Hrvatske mjerodavnom za pravni promet⁶ koji vode općinski sudovi kao zemljišnoknjižni sudovi.⁷ U zemljišnu knjigu upisuju se knjižna prava na nekretninama (stvarna prava i neka obvezna prava te ostala prava na nekretninama za koja je to posebnim zakonom dopušteno).⁸ Upisima se knjižna prava stječu, prenose, ograničavaju ili prestaju bez ili sa naknadnim opravdanjem,⁹ odnosno čine se vidljivim mjerodavne okolnosti ili osnivaju pravni učinci kad je to predviđeno zakonom.^{10 11}

4 Takvi su slučajevi, primjerice predviđeni u čl. 1063. st. 1. ZOO kod odgovornosti za štetu od opasne stvari ili opasne djelatnosti, u čl. 1073. st. 1. ZOO kod odgovornosti za neispravan proizvod, i sl. Pravila o objektivnoj odgovornosti za štetu (načelo cause) predviđena su i nekim posebnim propisima.

5 Narodne novine br. 91/96, 68/98, 137/99, 114/01, 100/04, 107/07, 152/08 i 126/10, dalje: ZZK.

6 čl. 1. ZZK

7 čl. 5. st. 1. i 2. ZZ

8 čl. 31. st. 1. ZZK

9 čl. 30. st. 2. i 3. ZZK

10 čl. 30. st. 4. ZZK

11 Prijedlog za upis uknjižbe ili predbilježbe ovlaštena je staviti osoba koja bi time stekla, promijenila ili izgubila knjižno (čl. 95. st. 1. ZZK). Upis zabilježbe može predložiti onaj tko ima pravni interes za provedbu određene zabilježbe ili je na to ovlašten posebnim propisom (čl. 95. st. 2. ZZK). Prijedlog se podnosi u pisanom obliku ili usmeno na zapisnik kod zemljišnoknjižnoga suda (čl. 97. st. 1. ZZK).

Prva radnja koju je zemljišnoknjižni sud dužan provesti u samoj zemljišnoj knjizi kada primi prijedlog za upis je stavljanje plombe na mjestu gdje u zemljišnoknjižnom ulošku treba provesti upis.¹² Time se odmah čini vidljivim ("plombira") dan i vrijeme kad mu je stigao prijedlog za upis, te broj dnevnika zemljišnoknjižnog podnesaka pod kojim je zaprimljen. Ne postupi li na opisan način, za štetu koja nastane primjenom pravila o zaštiti povjerenja u potpunost i istinitost zemljišnih knjiga zbog nepravodobnoga unošenja plombe objektivno odgovara Republika Hrvatska.¹³

Zakonodavac štetnom radnjom označava „nepravodobno unošenje plombe,” zapravo neunošenje ili nepravodobno unošenja plombe. Dužnost pravodobnog upisa plombe najprije je na zemljišnoknjižnom referentu kojeg je za tu dužnost ovlastio voditelj zemljišne knjige,¹⁴ odnosno na samom voditelju zemljišne knjige. Prema čl. 72. Poslovnika, naime, voditelj zemljišne knjige dužan je odmah po primitku zemljišnoknjižnog podneska ispitati je li podnesak već upisan u urudžbenom brojevniku te je li plomba, ako ju je bilo potrebno upisati, već upisana u zemljišnoj knjizi. U pogledu dužnosti zemljišnoknjižnog suca Poslovnik predviđa u čl. 63. da je sudac, u slučaju kada utvrdi da nije upisana plomba, dužan narediti da se odmah poduzmu propuštene radnje. Nastupi li, primjenom pravila o zaštiti povjerenja u potpunost i istinitost zemljišnih knjiga šteta u uzročnoj vezi s nepravodobnim unošenjem plombe, oštećeniku za štetu odgovara Republika Hrvatska u režimu objektivne odgovornosti, dakle bez obzira na krivnju. Oštećenik je, dakle, osoba kojoj je radi neunošenja ili nepravodobnog unošenja plombe primjenom pravila o zaštiti povjerenja u potpunost i istinitost zemljišnih knjiga nastupila šteta. Zapravo, to je podnositelj prijedloga za upis u zemljišnu knjigu u odnosu na čiji je prijedlog plomba nepravodobno unesena.

Do štete dolazi zbog gubitka prvenstvenog reda, jer je osoba koja je podnijela prijedlog za upis, a čiji prijedlog nije adekvatno "plombiran" izgubila mogućnost zaštite uslijed primjene pravila o prvenstvenom redu. Osoba koja je npr. upisana kasnije uslijed dvostruke prodaje može raspolagati za korist poštenog trećeg koji će moći steći nekretninu pod pretpostavkama o zaštiti povjerenja, čime će osoba koja je ostvarila pretpostavke za upis biti oštećena. Slično tome, moguće je da netko stekne opterećenu nekretninu zbog toga jer je plomba radi upisa tereta unesena prije nepravodobno unesene plombe u prijenosu vlasništva, u

kojem slučaju očito može doći do štete za stjecatelja nekretnine.

Pitanje prava na regres Republike od štetnika uređuje čl. 116. st. 1. Zakona o državnim službenicima i namještenicima.¹⁵ Njime je određeno da je službenik dužan naknaditi štetu koju u službi ili u svezi sa službom namjerno ili iz krajnje nepažnje nanese državnom tijelu.¹⁶ Takvom se štetom smatra i šteta koju je državno tijelo imalo naknadujući građanima i pravnim osobama štetu koju su pretrpjeli namjerom ili krajnjom nepažnjom službenika.¹⁷ U rijetkom slučaju kada bi šteta bila počinjena po sucu, pitanje prava na regres uređuje čl. 105. st. 2. Zakona o sudovima.¹⁸ Prema ovom pravilu, Republika Hrvatska ima pravo regresa isplaćene naknade od suca u slučaju kada je sudac štetu učinio namjerno ili iz krajnje nepažnje.

Ovo je jedino pravilo kojim je, kada je riječ o ručno vodenoj zemljišnoj knjizi, uređena odgovornost za štetu. Postoji još i pravilo iz čl. 209. ZZK o odgovornosti za štetu, ali u vezi s zemljišnom knjigom vodenom elektroničkom obradom podataka (EOP-zemljišnom knjigom), o čemu *infra*. Nije isključeno, međutim, da, osim opisanom štetnom radnjom (nepravodobnim unošenjem plombe) u postupku upisa u ručno vodenu zemljišnu knjigu nastupi šteta uslijed kakve druge štetne radnje u vezi s upisom, ali se u takvom slučaju ne primjenjuju pravila o objektivnoj, već o subjektivnoj odgovornosti za štetu.

Zemljišnoknjižna pravila, naime, određuju da je za odlučivanje o prijedlogu za upis mjerodavno stanje u času kad je prijedlog stigao zemljišnoknjižnom sudu.¹⁹ Rješenjem koje donosi povodom prijedloga za upis sud može udovoljiti prijedlogu ili ga odbiti.^{20 21} Pritom sudac, naravno, može pogriješiti, uslijed čega nastupi šteta.

15 Narodne novine br.: 92/05, 142/06, 77/07, 127/07, 27/08, 34/11, 49/11, 150/11, 34/12 i 49/12, dalje: ZDSN.

16 V. čl. 20. ZDSN koji određuje da je državni službenik dužan obavljati poslove učinkovito i pravodobno te u skladu sa zakonom pružiti pravnu pomoć izbjegavajući neopravdano složene i teško provedive postupke i sprječavajući situacije koje mogu dovesti do postupanja štetnog za očuvanje pravnog interesa stranaka ili države.

17 čl. 116. st. 2. ZDSN. Člankom 55. st. 3. ZDSN predviđeno je da se propisima za pojedine službe mogu propisati i posebni slučajevi odgovornosti za štetu nanesenu u službi ili u svezi sa službom, ali se odgovornost mora temeljiti na namjeri ili krajnjoj nepažnji.

18 Narodne novine br.: 28/13, dalje: ZS.

19 čl. 107. ZZK

20 čl. 109. st. 1. ZZK

21 Udovoljiti će prijedlogu i dopustiti upis nakon što je pregledao prijedlog i priloge pod pretpostavkama da: a) iz zemljišne knjige nije vidljivo da u odnosu na predmeta upisa postoje zapreke, b) nema osnove za sumnju je li knjižni prednik sposoban raspolagati predmetom na koji se upis odnosi i je li podnositelj prijedloga na to ovlašten, c) utemeljenost prijedloga proizlazi iz sadržaja podnesenih isprava, te d) isprave imaju potrebni oblik (čl. 108. st. 1. ZZK). Odnosno, u slučaju kada upis određuje drugi sud ili tijelo, pod pretpostavkama da: a) je upis odredilo nadležno tijelo i b) i da je provediv s obzirom na stanje zemljišne knjige (čl. 108. st. 2. ZZK). Odbije li prijedlog za upis, zemljišnoknjižni sud je dužan zabilježiti odbijeni prijedlog u zemljišnoj knjizi (čl. 111. st. 1. ZZK).

12 čl. 98. st. 1. ZZK

13 čl. 98. st. 2. ZZK

14 v. čl. 57. st. 6. Pravilnika o unutarnjem ustroju, vodenju zemljišnih knjiga i obavljanju drugih poslova u zemljišnoknjižnim odjelima sudova, Zemljišnoknjižni poslovnik, Narodne novine br. 81/97, 109/02, 123/02, 153/02, 14/05 i 60/10, dalje: Poslovnik.

Pored toga, sjetimo se da se upis u zemljišnu knjigu može provesti samo po nalogu koji je zemljišnoknjižni sud izdao u rješenju o upisu i ne drukčije nego prema sadržaju toga naloga.^{22 23} Moguće je da i u toj fazi – fazi provedbe upisa – dode do pogreške i da je upis jednostavno pogrešno proveden premda je ispravno odlučeno. Takva situacija je daleko češća, i može povući za sobom odgovornost Republike Hrvatske, pa posredno i državnog službenika koji je upis nezakonito ili nepravilno proveo.

Među zemljišnoknjižnim pravilima (zakonskim i podzakonskim) nema drugih posebnih pravila (osim onih *supra* navedenih) koji uređuju odgovornost za štetu prouzročenu nezakonitim i nepravilnim postupanjem (sudaca i službenika) u vezi s upisom. Dakle, osim kada je u pitanju šteta prouzročena nepravodobnim unošenjem plombe i kada RH odgovara za štetu prema pravilima objektivne odgovornosti, u odnosu na druge štete koje mogu biti prouzročene nezakonitim ili nepravilnim upisom u ručno vodenu zemljišnu knjigu nema posebnih pravila, slijedo čega se primjenjuju opća pravila o odgovornosti za drugoga iz čl. 1061. ZOO o odgovornosti poslodavca i čl. 1062. ZOO o odgovornost pravne osobe za štetu koju prouzroči njezino tijelo.

Poseban oblik odgovornosti za drugoga, o kojem je ovdje riječ, dakle o odgovornosti za nezakonit ili nepravilan rad Republike Hrvatske za rad sudaca i državnih službenika i namještenika uređuju, već spominjana, pravila ZS-a (čl. 105. ZS) i ZDSN-a (čl. 116. et seq. ZDSN).²⁴ Primjena odgovarajućih pravila ZS-a, odnosno ZDSN-a u vezi je s tim čijom je štetnom radnjom nastupila šteta.

Ova pravila, iako su vrlo slična, nisu potpuno jednaka. Pravilo iz čl. 105. st. 1. ZS određuje da Republika Hrvatska odgovara za štetu koju stranci u postupku nanese sudac svojim nezakonitim ili nepravilnim radom u obnašanju sudačke duž-

nosti. U smislu ove odredbe, osim u „klasičnom“ značenju, „nezakonit ili nepravilan rad“ sudca kao štetna radnja (činjenjem ili propuštanjem) uslijed koje je nastala šteta, uključuje i dužnost suca na suđenje u razumnom roku. Odnosno nezakonit je ili nepravilan rad suca i takav rad čija je duljina dovela do povrede prava na suđenje u razumnom roku. Nastupi li stranci povredom prava na suđenje u razumnom roku šteta, za takvu štetu odgovara Republika Hrvatska.²⁵

Osim što određuje da RH odgovara za nezakonit ili nepravilan rada sudaca, pravilo iz čl. 105. ZS, ne govori ništa o tome odgovara li Republika Hrvatska prema pravilima o kauzalnoj ili kulpoznoj odgovornosti.²⁶ Primjena općih obveznopравnih pravila o vrsti odgovornosti iz čl. 1045. ZOO-a (kraj činjenice da posebnih pravila nema) uputila bi na zaključak da Republika Hrvatska odgovara s naslova subjektivne odgovornosti za pretpostavljenu krivnju, s tim da se pretpostavlja obična nepažnja.

Izneseno je stajalište, međutim, predmetom rasprave u teoriji i sudskoj praksi koja je otvorena odlukom Ustavnog suda u predmetu U-III-2314/06 od 21. veljače 2007.,²⁷ u kojoj je Ustavni sud, istina tumačeći čl. 13. starog Zakona o sustavu državne uprave,²⁸ zaključio da je za postojanje odgovornosti za štetu Republike zbog nepravilnog ili nezakonitog rada tijela državne uprave dovoljna

22 čl. 112. st. 1. ZZK

23 Osnovno je pravilo da se tekst upisan u zemljišnoj knjizi ne smije naknadno mijenjati niti učiniti nečitljivim (čl. 116. st. 1. ZZK). Dode li do pogreške pri upisu postoje posebna pravila u vezi s tim kako se ona otklanja, a ovise o tome: a) je li se pogreška opazila za samog upisa ili b) nakon provedbe upisa. U prvom slučaju, ispravlja se na kraju upisa izričitim navođenjem koji se dio teksta ispravlja i kojim riječima (čl. 116. st. 2. ZZK). U drugom slučaju, ispravlja se: a) na temelju rješenja zemljišnoknjižnoga suda o ispravku pogrešnoga upisa, donesenoga na temelju sporazuma svih zainteresiranih osoba u postupku pred zemljišnoknjižnim sudom za ispravak pogrešnoga upisa (čl. 117. st. 1. ZZK), odnosno b) po službenoj dužnosti, bez vođenja postupka za ispravak pogrešnoga upisa, pod pretpostavkom da takav ispravak ne dovodi u pitanje već stečena prava, niti u opasnost osobe koje postupaju s povjerenjem u zemljišne knjige (čl. 118. st. 1. ZZK).

24 V. čl. 108. st. 2. ZS u kojem je određeno da se zapošljavanje državnih službenika i namještenika u sudu, plaće i ostala prava, obveze i odgovornosti iz rada te odgovornost za povrede službene dužnosti uređuju propisima o državnim službenicima i namještenicima i općim propisima o radu.

25 Pravo na suđenje u razumnom roku, odnosno povrede tog prava i odgovornost za štetu, predstavljaju cijelo jedno novo poglavlje kada je u pitanju odgovornost države za nezakonit ili nepravilan rad njezinih tijela. Pravom na suđenje u razumnom roku rad se ne bavi. Napominje se samo da čl. 105. st. 3. i 4. ZS uređujući pravo regresa Republike Hrvatske za povredu prava na suđenje u razumnom roku određuje da RH-a može od sudca tražiti povrat isplaćene naknade zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku ako je povreda nastala namjerom ili krajnjom nepažnjom sudca. U takvom je slučaju predsjednik suda pred kojim je došlo do povrede prava na suđenje u razumnom roku dužan nadležnom državnom odvjetništvu dostaviti podatke potrebne za pokretanje regresnog postupka. U vezi s citiranim uređenjem treba spomenuti da bi se iz činjenice što, zapravo s dvije odredbe (čl. 105. st. 2. i 3. ZS) zakonodavac uređuje regres RH-a od štetnika, jednom određujući da će RH-a „zatražiti od suca povrat isplaćene naknade samo kad je sudac štetu učinio namjerno ili iz krajnje nepažnje,“ a drugi put „tražiti će od suca povrat isplaćene naknade zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku ako je povreda nastala namjerom ili krajnjom nepažnjom suca,“ moglo zaključiti da suđenje u nerazumno dugom roku ne predstavlja „nezakonit ili nepravilan rad“ sudova. Riječ je, ipak o specifičnom obliku nezakonitog ili nepravilnog rada, koji se zbog svojih posebnih obilježja, gotovo osmostalio i najčešće se i posebno analizira.

26 Čl. 105. ZS, pored pravila o povredi prava na suđenje u razumnom roku, sadrži još samu u čl. 105. st. 2. ZS pravilo o pravu regresa RH-a kojim se određuje da Republika Hrvatska pravo na regres isplaćene naknade od sudca ima samo kad je sudac štetu učinio namjerno ili iz krajnje nepažnje.

27 Narodne novine br. 36/07. Napominje se da je u Narodni novinama odluka objavljena pod pogrešnim brojem U-III-2314/05.

28 Narodne novine br. 75/93, 92/96-Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i državnih upravnih organizacija, 48/99, 15/00, 127/00, 59/01, 190/03-pročišćeni tekst, 199/03.

objektivna činjenica da je nastupila šteta.^{29 30} Tako je ustanovljena praksa prema kojoj se u procjenjivanju ove odgovornosti isključuje primjena načela culpe, što se dotada beziznimno činilo. Navedeno stajalište, čini se ne slijedi vertikala redovne sudbene vlasti, pa je tako iz novijih odluka Vrhovnog suda (donesenih nakon citirane odluke Ustavnog suda) vidljivo da Vrhovni sud odgovornost države za štetu zbog nepravilnog ili nezakonitog rada tijela državne uprave procjenjuje kulpoznim kriterijem cijeneći imaju li određene radnje tijela državne uprave obilježja nezakonitih ili nepravilnih radnji, pa time i obilježja štetne radnje.³¹ U teoriji

se daju razložni argumenti u prilog stajalištu da zakonodavac uređujući odgovornost za štetu države, nije imao na umu bezrezervno odrediti da je takva odgovornost za nepravilan i nezakonit rad sudova (upravnih tijela) uvijek objektivna. Dapače, da iz činjenice što se izriječkom za pojedine slučajeve predviđa objektivna odgovornost, da to daje za pravo mišljenju prema kojem je u ostalim slučajevima odgovornost subjektivna.³² Sličnog su stajališta i autori koji smatraju da u tzv. preostalim slučajevima (dakle, kada objektivna odgovornost nije izriječkom propisana) ne bi trebalo primijeniti pravila o objektivnoj odgovornosti, ali ipak smatraju da nije niti riječ o „čistoj“ subjektivnoj odgovornosti, pa da bi valjalo redefinirati pravila objektivne odgovornosti (moguće i unošenjem nekih novih) koja bi posebno uređivala ovu odgovornost.³³ Okosnica je u raspravama, zapravo, oslonjena na pravilno tumačenje ili pojmovno određenje pojмова „nezakonitog“ i „nepravilnog“ rada kao štetne radnje uslijed koje nastaje šteta.³⁴

Dok pravilo iz čl. 105. st. 1. ZS-a predviđa odgovornost RH za štetu koju stranci u postupku nanese sudac svojim nezakonitim ili nepravilnim radom, s druge strane, kada je riječ o odgovornosti Republike Hrvatske za rad državnih službenika i namještenika, ranije citirano pravilo iz čl. 116. ZDSN-a uopće ne uređuju odgovornost RH-a zbog nepravilnog ili nezakonitog rada državnih službenika. Ono samo uređuje pravo na regres državnog tijela prema državnom službeniku za štetu koju on u službi ili u vezi sa službom namjerno ili iz krajnje nepažnje nanese državnom tijelu.³⁵ Takva šteta je i ona koju je imalo državno tijelo naknadujući fizičkim i pravnim osobama štetu koju su pretrpjeli

29 U citiranoj odluci, između ostalog, stoji: „...Ustavni sud utvrđuje da su navedena pravna stajališta redovnih sudova u cijelosti neprihvatljiva u dijelu u kojem se tumači da nema nezakonitog ili nepravilnog rada tijela državne uprave u smislu članka 13. Zakona o sustavu državne uprave ako nema „volje i pristanka državnih tijela da se time oštete prava i interesi trećega“, odnosno „svjesnog postupanja suprotno zakonu s voljom da se nekome nanese šteta.“ Nadležni sudovi pogrešno smatraju, naime, da je za javnopravnu odgovornost Republike Hrvatske za štetu bitno postojanje volje ili pristanka da se nezakonitim ili nepravilnim radom oštete prava i interesi trećeg, odnosno da bez ispunjenja voljnog elementa nema ni nezakonitog, odnosno nepravilnog rada tijela državne uprave, kao prve pretpostavke odgovornosti države za štetu u smislu članka 13. Zakona o sustavu državne uprave. Ustavni sud u tom smislu ističe da je Zakonom o sustavu državne uprave ustanovljen sustav objektivne odgovornosti Republike Hrvatske za štetu zbog nezakonitog ili nepravilnog rada tijela državne i javne uprave, koji se temelji na načelu uzročnosti (*causa*), a ne na načelu krivnje (*culpe*). Primarna i neposredna odgovornost države za štetu zbog nezakonitog ili nepravilnog rada tijela državne i javne uprave poseban je izraz načela vladavine prava, jedne od najviših vrednota ustavnog poretka Republike Hrvatske utvrđene u članku 3. Ustava...“

30 PEČEK, R., Objektivna odgovornost države za štetu, Informator, 2007., 5564.-5565., str. 14. ŠERNHORSTN, N., Odgovornost države za štetu zbog nezakonitog rada tijela državne uprave-prikaz odluke Ustavnog suda RH, Pravo i porezi, 2007., br. 7., str. 3.-5., ŠERNHORSTN, N., Odgovornost i postpovnovpravni položaj države, Pravo i porezi, 2011., br. 4., str. 55.-56.

31 U odluci VS, Rev 725/08-2 od 12. siječnja 2010. stoji: „Prema odredbi čl. 13. ZSDU za štetu koja građaninu nastane nezakonitim ili nepravilnim radom tijela državne uprave, tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave), odnosno pravnih osoba koje imaju javne ovlasti u prenijetom im poslovanju državne uprave, naknaduje Republika Hrvatska. Dakle, da bi oštećenik mogao osnovano zahtijevati naknadu štete pretpostavke su da je riječ o obavljanju službe ili druge djelatnosti državnog tijela i da je šteta posljedica nezakonitog ili nepravilnog rada osobe ili tijela koja obavlja tu službu ili djelatnost. Pri tome valja istaknuti da se nezakonit rad očituje kao postupanje suprotno zakonu, drugom propisu ili općem aktu ili propuštanje da se zakon, drugi propis ili opći akt primijeni s voljom ili pristankom da se trećem nanese šteta. Nepravilan rad očituje se kao činjenje ili nečinjenje suprotno uobičajenom ili propisanom načinu obavljanja djelatnosti, a može se zaključiti o postojanju volje ili pristanka da se time oštete prava ili interesi trećega. Stoga, imajući na umu pravno pitanje zbog kojeg je izjavljena revizija, treba odgovoriti da bi odgovornost tuženika u predmetnoj situaciji mogla postojati samo da je šteta posljedica nepravilnog ili nezakonitog rada djelatnika tuženika, a takvog postupanja prema ocjeni nižestupanijskih sudova, koju ocjenu prihvaća i ovaj revizijski sud, u konkretnom slučaju nema. Prema tome, u konkretnom slučaju nedostaje osnovna pretpostavka za odgovornost tuženika za štetu u smislu čl. 13. ZSDU pa su nižestupanijski sudovi pravilno ocijenili zahtjev tužitelja neosnovanim.“ Slično se navodi i u odluci VS, Rev-232/10-2od 30. lipnja 2010.: „Dakle, prema citiranoj odredbi čl. 13. ZSDU pretpostavka za odgovornost prema tom propisu je između ostalog nezakonit ili nepravilni rad tijela državne uprave. Nepravilan rad se općenito definira kao činjenje ili nečinjenje su-

protno uobičajenom ili propisanom načinu obavljanja djelatnosti, dok se nezakoniti rad definira kao postupanje suprotno zakonu, drugom propisu ili općem aktu ili propuštanje postupanja u skladu sa zakonom i drugim propisom ili općim aktom. U konkretnom slučaju nije utvrđeno da bi došlo do nepravilnog rada a isto tako nezakonitog rada, slijedom čega nema niti pretpostavki za odgovornost tužene. Privremeno oduzimanje predmeta povodom carinskog prekršajnog postupka ili kaznenog postupka u situaciji kada postoji osnovana sumnja u počinjenje određenog kaznenog djela ne može se smatrati nezakonitim radom, već upravo suprotno o postupanju u okviru ovlasti i zakona od strane nadležnih državnih tijela (u konkretnom slučaju od strane policije). Sama činjenica dužine vođenja carinskog prekršajnog odnosno kaznenog postupka nije pretpostavka i osnov temeljem kojeg bi se mogla tražiti naknada štete temeljem čl. 13. ZSDU, već je to eventualno osnov za traženje zaštite prava na suđenje u razumnom roku sukladno čl. 27. i 28. Zakona o sudovima (Narodne novine br.: 150/05, 16/07, 113/08 i 153/09, dalje: ZS).“

32 CRNIĆ, I., Odgovornost države za štetu, Novi informator, Zagreb, 2010., str. 16.-39. str. 63.-87.

33 BUKOVAC PUVAČA, M., ŽUNIĆ KOVAČEVIĆ, N., Problem temelja odgovornosti države za štetu prouzročenu nezakonitim i nepravilnim radom njenih tijela, Zbornik Pravnog fakulteta, Sveučilišta u Rijeci, 2011., v. 32., br. 1, str. 292.-293.

34 CRNIĆ, I., op. cit., str. 19. i 20. BUKOVAC PUVAČA, M., ŽUNIĆ KONAČEVIĆ, N., str. 281.-292., JUG, J., Odgovornost za štetu zbog nezakonitog ili nepravilnog rada sudaca, Zbornik Pravnog fakulteta, Sveučilišta u Rijeci, 2012., v. 33, br. 1, str. 450.-452.,

35 čl. 116. st. 1. ZDSN

namjerom ili krajnjom nepažnjom službenika.³⁶ Tumačenje ovog pravila vodi zaključku da je, zapravo, štetu fizičkim i pravnim osobama koju su one pretrpjele u vezi s radom državnog službenika dužno naknaditi državno tijelo, dakle Republika Hrvatska. Dakle da za štetu uslijed nezakonitog ili nepravilnog rada državnih službenika, odnosno namještenika odgovara RH-a. Ponovo se ništa ne govori o vrsti odgovornosti, pa bi vrijedilo sve *supra* navedeno.³⁷

Osim odgovornosti za štetu uslijed pravila o povjerljivi zbog nepravodobnog unošenja plombe, među pravilima ZZK-a nalazi se još jedno važno pravilo o odgovornosti za štetu. Riječ je o već spominjanom pravilu iz čl. 209. ZZK o odgovornosti države za nezakonit i/nepravilan rad, a kada je riječ o vodenju EOP-zemljišne knjige.³⁸ Prema čl. 209. st. 1. ZZK Republika Hrvatska odgovara za štete prouzročene pogreškama u vodenju EOP-zemljišne knjige. Odgovornost je objektivna i isključiti se može samo kada je prouzročena neotklonjivim događajem, s tim da odgovornost postoji ako je šteta prouzročena manom ili nedostatkom računalnoga programa ili zakazivanjem računala.³⁹ Pravilom iz čl. 209. st. 3. ZZK određeno je da se naprijed navedenim pravilima ne dira se u pravila o odgovornosti sudaca i službenika za štetu.

Slijedom toga, za svaku štetu nastalu u vezi s vodenjem EOP-zemljišne knjige, a ne samo nepravodobno unošenje plombe, kako je to slučaj kod ručno vodene zemljišne knjige, postoji objektivna odgovornost RH, ako je šteta prouzročena manom ili nedostatkom računalnog programa ili zakazivanjem računala, jer je odgovornost je predviđena „za štete prouzročene pogreškama u vodenju EOP-zemljišne knjige. Time se zapravo nameće izuzetno visoki standard informatizacije. Na ovom mjestu nemamo dovoljno prostora za raspravu oko ozbiljnih posljedica koje upravo ovakvo propisivanje odgovornosti ima, ali skrećemo pozornost na to da je o ovom uređenju potrebno posebno voditi

računa prilikom nabave i instalacije informatičke opreme, bilo da se radi o hardwareu, bilo da se radi o softwareu. Upravo je zbog objektivne odgovornosti izuzetno visoki rizik koji država preuzima kada jamči za neispravnost računalnog sustava. To implicira da se prilikom informatizacije moraju primijeniti posebni visoki standardi i pažnja, što je moguće smetnuti uma u svjetlu propisa o javnoj nabavi. Pritom, naravno, postoji i kolateralni, regresni odnos između dobavljača odnosno osoba koje su odgovorne za održavanje informatičkog sustava. Za očekivati je da će visoki iznosi odšteta redovito dovesti do stečaja ovih pravnih osoba, o čemu i one trebaju voditi računa i zato posvetiti posebnu pažnju prilikom sklapanja i ispunjenja ovih poslova.

2.1.2. Sudski registar

Sudski registar je javna knjiga koja sadrži podatke i isprave o subjektima upisa za koje je upis u registar propisan Zakonom o sudskom registru⁴⁰ (čl. 2. st. 1. ZSR). Osnovno je pravilo da se u registar upisuju podaci propisani zakonom i promjene tih podataka (čl. 24. st. 1. ZSR). Zakonom je određeno koji podaci se upisuju za sve subjekte upisa (v. čl. 24. i 24. a. ZSR, odnosno koji se podaci upisuju za pojedine subjekte, primjerice za trgovca pojedinca, za javno trgovačko društvo, za komanditno društvo, za dioničko društvo, i sl. (čl. 28. *et seq.* ZSR). Oblik registra, način vodenja i upis u registar, osiguranje i čuvanje registarskih podataka, sadržaj i oblik prijave za upis, sadržaj drugih propisanih obrazaca i šifriranih oznaka, kao i druga pitanja važna za vodenje registra i korištenje informatičke tehnologije uređeni su Pravilnikom o načinu upisa u sudski registar.⁴¹

Registar vode trgovački sudovi (registarski sudovi, čl. 3. st. 1.). Postupak za upis pokreće se pisanom prijavom s određenim zahtjevom za upis podataka ili zahtjevom za promjenu upisanih podataka, koji se predaje registarskom sudu na papiru ili elektroničkim putem (čl. 9. st. 1. ZSR), u roku od 15 dana od dana kada se ispune propisane pretpostavke za upis, ako zakonom nije drugačije propisano (čl. 9. st. 2. ZSR). Registarski sud dužan je obaviti upis u registar bez odgađanja, ako utvrdi da je prijava ili zahtjev za upis osnovan (čl. 10. ZSR). Upis ima pravni učinak prema subjektu upisa sljedećeg dana od dana upisa u registar, osim ako zakonom nije drugačije propisano (čl. 11. st. 1. ZSR), a prema trećima od dana javne objave upisa (čl. 11. st. 2. ZSR).⁴²

36 čl. 116. st. 2. ZDSN. Čl. 116. st. 3. ZDSN predviđena je mogućnost propisima za pojedine službe propisati posebne slučajeve odgovornosti za štetu nanесenu u službi ili u svezi sa službom, ali se ta odgovornost mora temeljiti na namjeri ili krajnjoj nepažnji.

37 Odredbe čl. 116. do 123. ZDSN sadrže, zapravo, pravila o utvrđivanje okolnosti pod kojima je nastala šteta (čl. 117.-čl. 119. ZDSN), o roku za naknadu i popravljajući štete (čl. 120.-121. ZDSN), o naknada štete nastale državnom tijelu povredom službene dužnosti (čl. 121. ZDSN) te o oslobođenju od odgovornosti za štetu (čl. 123. ZDSN).

38 EOP-zemljišna knjiga je evidencija vodena elektroničkom obradom podataka o pravnom stanju nekretnina mjerodavnom za pravni promet, a sastoji se od katastarskih podataka o obliku, površini i izgrađenosti zemljišta, te podataka zemljišnoknjižnoga suda o pravnom stanju zemljišta pohranjenih u bazu zemljišnih podataka (BZP) kako određuje čl. 163. st. 1. ZZK. Na nju se primjenjuju odredbe o ručno vodenoj zemljišnoj knjizi kada nije što posebno određeno (čl. 163. st. 2. ZZK). Tako npr. posebne odredbe o zemljišnoknjižnom postupku iz čl. 174. do 177. ZZK (v. pravilo o plombiranju iz lk. 175. ZZK).

39 čl. 209. st. 2. ZZK

40 Narodne novine br.: 1/95, 57/96, 1/98, 30/99, 45/99, 54/05, 40/07, 91/10 i 90/11, dalje: ZSR.

41 Narodne novine br.: 22/12, dalje: PNUŠR.

42 O biti zahtjeva sud odlučuje rješenjem, a zaključkom o pitanjima

Temeljno pravilo o odgovornosti je ono iz čl. 3. st. 7. ZSR kojim je određeno da svaki registarski sud odgovara za vjerodostojnost upisa kojega je proveo. K tome, pravilom iz čl. 10. PNUSR određuje se da su predsjednik suda, suci, sudski savjetnici i ovlašteni sudski službenici odgovorni rukovati sustavom sudskog registra u skladu s mjerama, sredstvima i uvjetima osiguranja, pohranjivanja i zaštite podataka.

Daljnjih posebnih pravila o odgovornosti nema. Za razliku od zemljišnoknjižnih pravila, ovim se registarskim pravilima ne predviđa ništa o objektivnoj odgovornosti Republike Hrvatske za kakvu povredu pravila o upisu, odnosno pravila o vođenju registra. Stoga će, za prosuđivanje odgovornosti Republike Hrvatske za štetu zbog nezakonitog ili nepravilnog rada njezinih tijela, u obzir doći primjena pravila koja uređuju odgovornost za štetu države za nezakonit ili nepravilan rad sudaca iz ZS-a, odnosno službenika i namještenika iz ZDSN-a, o kojima je bilo riječi kod odgovornosti za štetu u vezi s upisima i vođenjem zemljišne knjige.

2.2. Odgovornost u slučajevima kada upisnike vode upravna tijela

2.2.1. Evidencija o registriranim i označenim vozilima

Evidencija o registriranim i označenim vozilima je upravna evidencija koja služi evideniranju činjenica vezanih uz vozila koje obavljaju policijske postaje.⁴³ Ta se evidencija čuva trajno na informacijskom sustavu Ministarstva unutarnjih poslova.⁴⁴

Predmet upisa su prava i pravne činjenice koje obuhvaćaju podatke o nadležnom tijelu, registarskoj oznaci, prometnoj dozvoli, knjižici vozila, osiguranju, vlasniku i korisniku te tehničkom pregledu vozila i tehničkim podacima vozila.⁴⁵ Zanimljivo je da ova evidencija sadrži i zabilježbu ovrhe na motornom vozilu, upisom ograničenja: »ovrha – zabrana otuđenja«, a na temelju pravomoćnog zaključka Službe upisa Financijske agencije evidencija će sadržavati i broj zaključka o upisu sudskog ili javnobilježničkog osiguranja tražbine vjerovnika.

Ti upisi utemeljeni su na čl. 161. st. 2. i 3. OZ. Zabilježbom ovrhe ovrhovoditelj stječe založno pravo na motornom vozilu, a prednosni red se računa od dana dostave rješenja.⁴⁶ Nakon zabilježbe ovrhe nije dopušten upis promjene prava vlasništva na motornom vozilu niti upis tereta na tom vozilu na temelju raspoložbi ovršenika, bez obzira na to kad je ta raspoložba poduzeta. Raspoložbe učinjene protivno ovoj zabrani nemaju pravnog učinka.⁴⁷ Iz navedenog je jasno da policijska uprava kao upravno tijelo može i te kako uzrokovati štetu ako propusti evidentirati ili pogrešno evidentira ovu važnu činjenicu.

Pravni učinci upisa su različiti. Prvenstveno su oni **upravnopravne prirode**. Oni se odnose na mogućnost korištenja određenog vozila u prometu. S tim u vezi je i pravo i dužnost nadležnog tijela da u izda posebne isprave povezane sa upisom (registracijom). Pa ipak, u okviru odredbi OZ, upis ima i privatnopravni značaj, jer je upis zabilježbe ovrhe konstitutivan za stjecanje založnog prava, te brani daljnje prijenose na temelju raspoložbi ovršenika. Upis vlasništva, međutim, nije konstitutivan, pa niti u ovršnom postupku, jer je izričito čl. 164. st. 4. OZ propisano da kupac postaje vlasnikom motornog vozila njegovom predajom (a ne upisom, kao što je to bilo po ranijim propisima). To je logično. Motorno vozilo je pokretnina, pa se na stjecanje vlasništva primjenjuju opće odredbe o pravnim temeljima i načinima stjecanja prava vlasništva na pokretnini.

U Zakonu o sigurnosti prometa na cestama,⁴⁸ osim što se u čl. 238. st. 4. ZSPC određuje da se o registriranim vozilima i označenim lakim prikolicama vodi se evidencija, ne određuje se ništa posebno o odgovornosti za povredu pravila o upisima u tu evidenciju, odnosno pravila o vođenju evidencije. Takva pravila ne postoje niti u Pravilniku o registraciji i označavanju vozila.⁴⁹ U obzir bi, dakle, imajući u vidu da u smislu čl. 18. PROV o registriranim vozilima nadležno tijelo vodi evidenciju u kartoteci i na informacijskom sustavu Ministarstva unutarnjih poslova, a u smislu čl. 2. PROV takvo je ono tijelo koje obavlja registraciju vozila, dakle policijske uprava, odnosno policijska postaja prema prebivalištu ili sjedištu vlasnika vozila, došla primjena pravila o odgovornosti za štetu Republike Hrvatske. Ali, u ovom slučaju ne ona iz čl. 105. ZS koja uređuju odgovornost za rad sudaca, odnosno iz čl. 116. *et. seq.* ZDSN koja uređuju odgovornost za rad državnih službenika, odnosno namještenika (ova posljednja, u biti, primjeniti će se nakon što se o pitanju temelja odgovornosti raspravi u skladu s posebnim pravilom), već posebno pravilo u

upravljanja postupkom (čl. 14. ZSR). Rješenje o upisu provodi se nakon što ga registarski sudac elektronički potpiše u glavnoj knjizi vodenoj na računaru i vlastoručno potpiše ispis za glavnu knjigu vodenu u pisanom obliku, osim ako se rješenjem izričito ne odredi da će se rješenje provesti tek nakon pravomoćnosti ili ako je zakonom propisano da se upis u registar obavlja po pravomoćnosti rješenja (čl. 15. st. 1. ZSR).

43 Čl. 2. st. 1. PROV

44 Čl. 47. st. 1. PROV.

45 Čl. 19. st. 2. PROV.

46 Čl. 161. st. 4. i 5. OZ.

47 Čl. 161. st. 6. OZ.

48 Narodne novine br.: 67/08, 48/10 i 74/11, dalje: ZSPC.

49 Narodne novine br.: 15/08, 89/10 i 104/10, dalje: PROV.

vezi s radom tijela državne uprave i odgovornosti za taj rad. Takvo je pravilo ono iz čl. 14. Zakona o sustavu državne uprave⁵⁰ koje predviđa da štetu koja građaninu, pravnoj osobi ili drugoj stranci nastane nezakonitim ili nepravilnim radom tijela državne uprave, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno pravnih osoba koje imaju javne ovlasti i povjerenim im poslovima državne uprave, naknađuje Republika Hrvatska. Dakle za nezakonit ili nepravilan rad tijela državne uprave tj. tijela koje obavlja registraciju vozila (policijske uprave, odnosno policijske postaje) odgovara RH-a.

Ništa se posebno ne određuje o vrsti te odgovornosti. Stoga bi došla u obzir primjena naprijed navedenih pravila koja uređuju vrstu odgovornost kod tzv. „ostalih“ zemljišnoknjižnih povreda (onih za koje Republika Hrvatska ne odgovara objektivno ili bar takva odgovornost nije izrijekom propisana). Naravno, ne i onih koja se odnose na pravilan i zakonit rad sudaca, već samo pravila koja uređuju pojedina pitanja u vezi s odgovornosti za štetu za nezakonit i nepravilan rad državnih službenika i namještenika, a u vezi s povredama upisa.

3. UPISNICI KOD KOJIH DRŽAVA ODGOVARA SOLIDARNO S PRAVNIM OSOBAMA S JAVNIM OVLASTIMA

3.1. Upisnik sudskih i javnobilježničkih osiguranja tražbina vjerovnika na pokretnim stvarima i pravima

Upisnik sudskih i javnobilježničkih osiguranja tražbina vjerovnika na pokretnim stvarima i pravima (dalje: USJBO) je javni upisnik (čl. 3. st. 1. Zakona o Upisniku sudskih i javnobilježničkih osiguranja tražbina vjerovnika na pokretnim stvarima i pravima).^{51 52} Vodi ga Financijska agencija (dalje: FINA) kao jednu od djelatnosti predviđenih čl. 3. Zakona o Financijskoj agenciji,⁵³ odnosno, unutar FINE⁵⁴ osnovana Služba upisa (čl. 2. st. 1. ZU).⁵⁵

50 Narodne novine br. 150/11 i 12/13, dalje: ZSDU.

51 Narodne novine br. 121/05, dalje: ZU.

52 V. i pripadajuće pravilnike: Pravilnik o obliku i sadržaju upisnika te unutarnjem ustrojstvu i radu službe upisa, Narodne novine br.: 77/06, dalje: POSUUURSU, Pravilnik o naknadama za upise u upisnik, Narodne novine br.: 77/06, dalje: PNUU, i Pravilnik o uvjetima korištenja i o naknadi za korištenje podataka preko elektroničkih medija sadržanih u upisnicima i drugim evidencijama službe upisa, Narodne novine br.: 77/06; dalje: PUKNKPPEMSU-DESU.

53 Narodne novine br. 117/01, 60/04 i 42/05, dalje: ZFA.

54 U smislu čl. 1. st. 1. ZFA, FINA je pravna osoba čije je ustrojstvo i način rada ureden ZFA-om i propisima na temelju njega, njezin je osnivač Republika Hrvatska (čl. 1. st. 2. ZFA) i kao takva upisana je u sudski registar (čl. 1. st. 3. ZFA).

55 Prema čl. 2. st. 1. POSUUURSU na ustroj i poslovanje Službe upisa odgovarajuće se primjenjuju opći akti FINE o unutrašnjoj

U USJBO se upisuju prava i mjere koje se ne upisuju u koju drugu javnu knjigu i to: 1. založno pravo na pokretnini, pravu, dionici, udjelu i poslovnom udjelu u trgovačkom društvu koje se, u skladu sa zakonom, stječe ovrhom ili osiguranjem, 2. založno pravo na ukupnosti stvari koje pripadaju protivniku osiguranja, odnosno dužniku ili ukupnosti stvari tih osoba koje se nalaze u ili na određenom prostoru, čiji se sadržaj može mijenjati, 3. prijenosi prava vlasništva na pokretnini ili prijenosi kojeg drugog prava radi osiguranja u skladu sa zakonom, 4. prijenosi dionica, udjela i poslovnih udjela radi osiguranja, 5. mjere zabrane otuđenja ili opterećenja predmeta osiguranja, određene u skladu sa zakonom, 6. prijenosi prava vlasništva na pokretninama, odnosno prijenosi prava, dionica, udjela ili poslovnih udjela na kojima su zasnovana založna prava (prema čl. 6. st. 1. t. 1. ZU), nakon zasnivanja tih založnih prava, ako su ti prijenosi, u skladu sa zakonom, dopušteni, 7. pravo vlasništva na pokretnini koje je zadržano na temelju ugovora, ako je njegovo trajanje duže od jedne godine, 7. založno pravo na pokretnini koja je pripadak nekretnine, ako nekretnina nije opterećena hipotekom ili kojim drugim pravom koje obuhvaća i taj pripadak, i 8. dobrovoljna založna prava te prijenos prava vlasništva radi osiguranja na pokretninama i pravima trećih osoba (stvarno pravni dužnik) radi osiguranja tražbina vjerovnika prema njegovom osobnom dužniku (čl. 6. ZU).⁵⁶⁵⁷

Pravilima ZU-a predviđena je dužnost Službe zaštiti računarski sustav i podatke koje on sadrži od neovlaštenog korištenja, izmjene i gubitka te na sigurnom mjestu trajno čuvati izvornu dokumentaciju na temelju koje su obavljani upisi (čl. 4. st. 1. ZU). S tim u skladu pravilom iz čl. 5. st. 1. ZU određeno je da FINA, a u vezi s vođenjem USJBO-a, odgovara za štetu koja nastane zbog nepravodobnog unošenja podataka, netočnosti podataka, te

organizaciji i sistematizaciji poslova i drugi opći akti donijeti na temelju ZFA-a i ZU-a.

56 Postupak upisa pokreće se prijedlogom stranke ili po službenoj dužnosti (čl. 22. ZU). Upis se može izvršiti: glavnim upisom, zabilježbom i napomenom (čl. 7. st. 1. ZU). Na temelju prijedloga i priloga uz prijedlog Služba upisa određuje glavni upis ako utvrdi da je zahtjev za upis osnovan (čl. 26. st. 2. ZU). Kada se glavni upis određuje po službenoj dužnosti, Služba upisa određiti će na temelju odluke ili druge isprave na temelju koje se glavni upis određuje po službenoj dužnosti, ako utvrdi da prilozima uz odluku, odnosno ispravu opravdavaju takav upis i ako upis ne bi bio u protivnosti s već postojećim upisima (čl. 26. st. 2. ZU).

57 Zaključak o zahtjevu za glavni upis Služba je dužna donijeti u roku od osam dana od dana primitka prijedloga za glavni upis (čl. 26. st. 10. ZU). Istog dana kada primi prijedlog za glavni upis, odnosno odluku ili drugu ispravu na temelju koje je dužna pokrenuti postupak za takav upis po službenoj dužnosti, Služba upisa dužna je osnovati privremeni uložak koji sadržajno treba odgovarati zaključku o upisu, i na kojemu će naznačiti da je to privremeni uložak (čl. 27. st. 1. ZU). Privremeni uložak ostaje u USJBO sve dok se ne donese zaključak o glavnom upisu, u kojem će slučaju biti zamijenjen novim uloškom (čl. 27. st. 2. ZU). Za zaključak o glavnom upisu, smatra se da je donesen onog dana kada je osnovan privremeni uložak (čl. 27. st. 4. ZU).

gubitka podataka u odnosu na podatke sadržane u ispravama na temelju kojih je izvršen upis⁵⁸ i to prema načelu pretpostavljene krivnje.

Odgovornost Republike kao osnivača FINE (čl. 1. st. 2. ZF) za navedene štete uređenja je neobično. Naime, za štetu koju FINA prouzroči zakašnjelim ili netočnim upisima, odnosno gubitkom podataka, Republika odgovara samo u slučaju da je tužena zajedno s FINOM. Tako proizlazi iz čl. 5. st. 2. ZU koji glasi: "Republika Hrvatska solidarno odgovara za štetu iz čl. 5. st. 1. ZU samo ako je tužena zajedno sa Financijskom agencijom." Ništa se pri tome posebno ne određuje s naslova koje odgovornosti odgovara Republika. Već je bilo riječi u općem pravilu iz čl. 14. ZSDU kojim je predviđeno da štetu koja građaninu, pravnoj osobi ili drugoj stranci nastane nezakonitim ili nepravilnim radom tijela državne uprave, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno pravnih osoba koje imaju javne ovlasti u povjerenim im poslovima državne uprave,⁵⁹ naknadijuje Republika Hrvatska. Prihvati li se da je ovim pravilom „pokrivena“ i djelatnost FINE za vođenje USJBO, nameće se pitanje da li specijalna odredba ZU isključuje odgovornost države u situacijama kada nije obuhvaćena tužbom. Naime, imajući u vidu posebno pravilo iz čl. 5. ZU moglo bi se zaključiti je da RH-a može, ali i ne mora biti odgovorna za štetu, tj. odgovorna je kada je obuhvaćena pasivnom legitimacijom zajedno s FINOM. Prema općem pravilu iz čl. 14. ZSDU, koje se očito ne primjenjuje, odgovornost za štetu je samo na Republici Hrvatskoj. Usporede li se naprijed navedena pravila koja uređuju odgovornost Republike Hrvatske u vezi s vođenjem zemljišne knjige s ovim pravilima prema kojima FINA odgovara prema načelu pretpostavljene krivnje, očito je da su upotrijebljeni različiti kriterije za uređenje odgovornosti za slične ili iste štetne radnje u vezi s vođenjem upisnika. Prema našem mišljenju, tumačenje koje bi materijalnoppravnu poziciju činilo ovisnom o procesnopravnoj dispoziciji je neprilagodljivo. Slijedom toga, odredbu o solidarnoj odgovornosti treba tumačiti na način da se omogućava da se Republiku Hrvatsku tuži zajedno sa FINOM kao solidarnog dužnika, čime se samo potvrđuje njihova solidarnost. Ništa više se toj odredbi ne bi trebalo priznati.

58 Čl. 5. st. 3. ZU određeno je da će Služba upisa općim aktom, koji će donijeti uz suglasnost ministra nadležnog za poslove pravosuđa, utvrditi uvjete za obavljanje pojedinih poslova u Službi te odrediti osobe odgovorne za pravodobno unošenje podataka i njihovu točnost te ispravnost pojedinih postupaka prilikom upisa.

59 Imajući u vidu čl. 2. ZSDU u kojem se određuje da poslove državne uprave obavljaju tijela državne uprave, no da je posebnim zakonom moguće određene poslove državne uprave povjeriti tijelima jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili drugim pravnim osobama koje na temelju zakona imaju javne ovlasti, moguće je držati da bi u konkretnom FINA bila „pravna osoba koje na temelju Zakona ima javne ovlasti.“

Pitanje regresa od štetnika, a to bi u smislu 5. st. 3. ZU bila osoba odgovorna za pravodobno unošenje podataka i njihovu točnost te ispravnost pojedinih postupaka prilikom upisa, uređivala bi, ranije analizirana, pravila čl. 116. et seq. ZDSN i ovisila bi o tome je li šteta prouzročena namjerno ili krajnjom nepažnjom.

4. UPISNICI KOD KOJIH ODGOVARAJU NEKA DRUGA TIJELA

4.1. Upisnici koje vode javni bilježnici, odnosno HJK

4.1.1. Hrvatski upisnik oporuka

4.1.1.1. Općenito

Hrvatski upisnik oporuka (HUO) poseban je registar u kojem se evidentira činjenica da je sastavljena, pohranjena, te proglašena neka oporuka.⁶⁰ Predmet upisa u ovaj registar su zakonom određene pravne činjenice,⁶¹ koje se odnose i na privatne i na javne oporuke, bez obzira tko je sastavio oporuku odnosno u kojem je obliku ona sastavljena. Pohrana podataka u HUO obavlja se pomoću informatičkog sustava u Hrvatskoj javnobilježničkoj komori (HJK), odnosno na drugi odgovarajući način.⁶² Trenutno se podaci vode pomoću informatičkog sustava, a komuniciranje ovlaštenih osoba s HUO omogućeno je putem interneta, na stranica <http://upisnik.hjk.hr>.

Upisnik oporuka vodi Hrvatska javnobilježnička komora (HJK) u svom sjedištu u Zagrebu, a po pravilima propisanim PHUO (čl. 68. st. 2. ZN, čl. 1. st. 2. PHUO). HJK podatke dobiva od osoba koje su ovlaštene i dužne podatke o oporuci dostaviti HUO. To su nadležni sudovi (općinski sudovi), javni bilježnici, odvjetnici, diplomatsko-konzularna predstavništva te osobe koje su napravile oporuku (čl. 68. st. 3. ZN, čl. 3. st. 1. PHUO). Podaci se u pravilu dostavljaju putem elektroničkog prijenosa podataka (čl. 5. st. 3. PHUO). Javni bilježnici, općinski sudovi i diplomatsko-konzularna predstavništva dužni su osigurati sve uvjete potrebne za elektronički prijenos podataka (mrežna povezanost, software, hardware) (čl. 5. st. 4. PHUO). Iznimno, osobe koje su sastavile oporuku mogu

60 Čl. 68. Zakona o nasljeđivanju («Narodne novine» 48/03, 163/03, dalje: ZN). Osim temeljnog pravnog izvora koji uređuje ovaj registar (ZN), o njemu odredbe sadrži Pravilnik o hrvatskom upisniku oporuka («Narodne novine» 135/03, 164/04, dalje: PHUO). Taj pravilnik detaljnije uređuje sadržaj HUO i način njegova vođenja (čl. 1. st. 1. PHUO), osobito postupak upisa i dostave podataka, uvida u upisnik, komuniciranje putem elektroničkih medija, troškove upisa i uvida i dr.

61 Čl. 68. st. 1. ZN, čl. 2. st. 2. PHUO

62 Čl. 5. st. 1. PHUO

dostaviti podatke u HUO osobno, odnosno putem javnog bilježnika (čl. 9. st. 2. PHUO).

Komora je pravna osoba s javnim ovlastima. Ona je samostalna organizacija svih javnih bilježnika koji su upisani u Upisnik i Imenik.⁶³ Komoru sačinjavaju svi javni bilježnici koji su upisani u njene upisnike.⁶⁴ Komora čuva ugled, čast i prava javnobilježničkog staleža i skrbi da javni bilježnici savjesno i u skladu sa zakonom obavljaju svoje dužnosti,⁶⁵ ali i vodi HUO. Ako pogriješi u svojem radu, odgovara za štetu po općim pravilima odgovornosti za štetu, dakle po načelu presumirane krivnje.

Da bismo pojasnili odgovornosti, krenimo od toga za što komora ne odgovara. Kao prvo, komora ne odgovara za sadržaj oporuke. Upravo zbog toga jer HUO nije zbirka oporuka, uvidom u koji bi se mogli saznati bilo kakvi podaci o oporučnim raspolaganjima oporučitelja, već isključivo zakonom određene pravne činjenice koje se odnose na postojanje odnosno nepostojanje oporuke, njezino proglašenje te njezin smještaj, HJK ne može odgovarati za bilo kakvu štetu koja bi proizlazila iz samog sadržaja oporuke. HJK niti nema uvid u sadržaj oporuke jer joj se oporuka ne predaje. Učinci upisa su isključivo publicitetni, jer se u HUO ne evidentira sadržaj oporuku, niti se oporuka predaje HUO ili HJK na uvid, ili na čuvanje odnosno pohranu. HUO

Uspostavom HUO-a htjelo se omogućiti izbjegavanje sporova oko postojanja oporuke, eventualnog uništenja ili skrivanja činjenice postojanja oporuke od strane potencijalnih nasljednika, a omogućuje se i olakšavanje pronalaženja oporuke.⁶⁶ Kraj upisa u HUO i eventualna rekonstrukcija oporuke⁶⁷ je daleko jednostavnija, jer, obzirom da se radi o javnom upisniku, čiji sadržaj ima karakter javne ispra-

63 Čl. 2. st. 1. Statuta HJK (Narodne novine 26/95, 32/96, 78/99, 69/00, 9/04, 139/2006, 65/07, 55/10)

64 Čl. 132. st. 1. ZJB.

65 Čl. 132. st. 2. ZJB.

66 U odredbama Sudskog poslovnika (»Narodne novine« 158/09, 3/11, 34/11, 100/11, 123/11, 138/11, 38/12, 111/12, 28/13, dalje: SP) predviđeno je u čl. 337. vođenje sudskog upisnika Popisa isprava («Pi»). Člankom 406. SP propisano je da općinski sudovi upisuju u upisnik Pi sve isprave koje su im povjerene na čuvanje, pa tako i sudsku oporuku, koja se upisuje u imenik A. Eventualni gubitak oporuke koja je dana na čuvanje mogao bi svakako imati vrlo ozbiljne posljedice na oporučnog nasljednika, bez obzira na sustav *ipso iure* stjecanja zbog faktične nemogućnosti edicije. No, tu se ne radi o usluzi vezanoj strogo zu tematiku ovog rada, pa problem ostavljamo za drugu priliku.

67 Člankom 41. ZN predviđen je poseban postupak rekonstrukcije oporuke, po kojem će oporuka uništena slučajem ili radnjom neke druge osobe, izgubljena, skrivena ili zametnuta prije ili nakon oporučiteljeve smrti, ali bez njegova znanja proizvesti učinke valjane oporuke ako zainteresirana osoba dokaže da je oporuka postojala, da je uništena, izgubljena, sakrivena ili zametnuta, da je bila sastavljena u obliku propisanom u zakonu i ako dokaže sadržaj onoga dijela oporuke na koji se poziva.

ve, koja uživa presumpciju istinitosti, dokazivanje navedenih činjenica je pojednostavljeno.

Pored toga, komora ne odgovara za nevaljanost oporuke. Prema izričitoj zakonskoj odredbi činjenica da oporuka nije evidentirana u Hrvatskom upisniku oporuka, niti bilo gdje posebno pohranjena ne šteti njezinoj valjanosti.⁶⁸ Stoga sama okolnost da je propušteno izvršiti registraciju oporuke u HUO ni na koji način ne može utjecati na nasljednopravne učinke postojeće, a neevidentirane oporuke.

Za ispravno razumijevanje problema odgovornosti HJK kao tijela nadležnog za vođenje HUO, potrebno je nastaviti u analizi počev svrhe registra i učinaka upisa. Pritom prvenstveno treba naglasiti da uvođenje HUO-a nije imalo za svrhu publicirati sadržaj oporučnih raspolaganja, već publicirati činjenice vezane uz postojanje oporuke, kako bi se na brz i jednostavan način mogla odrediti pravna osnova nasljeđivanja. Slijedom toga, i eventualne povrede imaju odgovarajuće posljedice.

4.1.1.2. Povrede dužnosti evidentiranja

4.1.1.2.1. Propuštanje ili pogrešno evidentiranje činjenice da je oporuka sastavljena

Ova situacija prepostavlja da je HUO jednostavno propustio evidentirati činjenicu nastanka oporuke. Odgovornost postoji ako se u kritičnom trenutku za oporuku ne sazna, jer se sud o njezinom postojanju nije obavijestio na drugi način. Ostavinski sud dužan je bez odgode zatražiti sve podatke iz Hrvatskog upisnika oporuka o mogućim oporukama umrle osobe, a od osobe i tijela kojima je oporuka povjerena na čuvanje da mu je dostave.⁶⁹

Ako se za oporuku naknadno sazna, radit će se o naknadno pronađenoj oporuci. Čl. 232. st. 5. ZN predviđeno je da čak niti osobe koje su sudjelovale na ostavinskoj raspravi nisu vezane pravomoćnim rješenjem o nasljeđivanju ako se radi o pravima koja proizlaze iz naknadno pronađene oporuke, što donekle olakšava situaciju. Nakon što sud takvu oporuku proglasi, dostavit će je ostavinskom sudu u preslici, koji će o tome obavijestiti zainteresirane osobe, bez vođenja nove ostavinske rasprave.⁷⁰ Te osobe svoja prava mogu ostvarivati u parnici, premda to svoje pravo neće moći ostvariti ako je u međuvremenu došlo do raspolaganja od strane poštenog posjednika, ili ako je taj dio ostavine propao. S druge strane, čak i u ovim slučajevima, oštećeni oporučni nasljednik je pretrpio

68 Čl. 68. st. 5. ZN

69 Čl. 203. st. 3. ZN

70 Čl. 235. ZN

štetu u vidu troškova vezanih uz povrat stvari, kao i u vidu izgubljene koristi tijekom razdoblja dok se za oporuku nije saznalo.

Greška mora u svakom slučaju biti na strani registarskog tijela, tj. HJK., a ne osobe koja dostavlja podatak. Kad se radi o privatnim oporukama (holografska i alografska oporuka)⁷¹ podatak o sastavljanju oporuke HUO u pravilu dostavlja oporučitelj. U slučaju kad se radi o holografskoj (vlastoručnoj oporuci), jedino je oporučitelj upoznat s činjenicom da je oporuka sastavljena, pa je on i jedini koji taj podatak može dostaviti HUO. Na njegovoj je dispoziciji hoće li to učiniti ili ne. Kad se radi o alografskoj oporuci (pisanoj oporuci pred svjedocima), oporuku također u pravilu HUO dostavlja oporučitelj. U praksi ovaj tip oporuke često sastavljaju i odvjetnici, pa kako je čl. 68. st. 2. t. 3. ZN, kao i čl. 3. st. 1. al. 2. PHUO predviđena mogućnost dostave podataka i od strane odvjetnika, to može učiniti i on. Kad se radi o javnim oporukama⁷² oporuku sastavlja zakonom određena ovlaštena osoba.⁷³ U ovim slučajevima (sudska, javnobilježnička i konzularna oporuka), zakon je naizgled nešto stroži u odnosu na evidentiranje oporuke u HUO jer u čl. 148. st. 8. predviđa da će ovlaštena osoba o sastavljenoj javnoj oporuci bez odgode poslati obavijest u Hrvatski upisnik oporuka, ali zbog formulacija čl. 68. st. 3. ZN čini se da bi navedene dvije odredbe valjalo čitati zajedno tako da ovlaštena osoba dostavlja doduše bez odgode obavijest o sastavljenoj javnoj oporuci u HUO ali samo ako postoji zahtjev oporučitelja, o čemu se ovlaštena osoba treba sama obavijestiti.⁷⁴

Obrnuta situacija je teško zamisliva, premda moguća: da je pogrešno evidentirana oporuka koja uopće ne postoji. To, naime, samo po sebi ne bi moglo dovesti do velikih poteškoća, s obzirom da se takva oporuka neće moći progasiti niti rekonstruirati, premda će vrlo vjerojatno izazvati dodatne troškove. Ako se radi o falsificiranoj oporuci, kod koje je falsificirana i obavijest HUO-u, tada se odgovornost HUO-a može vrlo teško uspostaviti, s obzirom da HUO nije dužan ispitivati autentičnost podataka koji mu se dostavljaju.

4.1.1.2.2. Propuštanje ili pogrešno evidentiranje činjenice gdje se oporuka nalazi

Propuštanje ili pogrešno evidentiranje činjenice gdje se oporuka nalazi odnosi se na pitanje pohrane oporuke. To znači da je točno evidentirana činjenica postojanja oporuke, ali je njezina lokacija pogrešna ili nedostupna. U ovom slučaju odgovornost je vrlo ograničena. Naime, pohranjivanje odnosno čuvanje oporuke evidentira se u HUO⁷⁵ na temelju obavijesti tijela nadležnog za to čuvanje. Čuvanje oporuke u nadležnosti je sudova i drugih osoba ovlaštenih za sastavljanje javnih oporuka,⁷⁶ a ne HUO.⁷⁷ Člankom 169. ZN posebno je predviđeno da će sud, javni bilježnik, odnosno konzularno ili diplomatsko-konzularno predstavništvo Republike Hrvatske koje je primilo oporuku na čuvanje o tome bez odgode poslati obavijest u Hrvatski upisnik oporuka. Obavijest o tome da su primili oporuku na čuvanje mogu dostaviti i odvjetnici⁷⁸ i druge fizičke ili pravne osobe,⁷⁹ jer i one mogu primiti oporuku na čuvanje po općim pravilima obveznog prava.⁸⁰ Slijedom toga, ako je došlo do pogrešnog evidentiranja, redovito će to biti posljedica pogrešno dostavljenog podatka od strane osobe koja je dostavila obavijest, a ne nepravilnog postupanja HUO.

Iznimno, ako je uistinu pogreška nastala na strani HUO, tada postoji odgovornost HJK kao registarskog tijela.

Ovdje dolazi u obzir i evidentiranje činjenice da je oporuka koja se nalazi na čuvanju kod suda, javnog bilježnika odnosno konzularnog ili diplomatsko-konzularnog predstavništva Republike Hrvatske vraćena oporučitelju, na njegov zahtjev.⁸¹ Nakon vraćanja oporuke (o čemu se sastavlja poseban zapisnik) nadležna tijela o tome bez odgode šalju obavijest u Hrvatski upisnik oporuka.⁸² Isti podatak mogu dostaviti i odvjetnici ili druge fizičke ili pravne osobe koje su vratile oporučitelju njegovu oporuku, koja se kod njih nalazila na čuvanju.⁸³

71 Čl. 30. i 31. ZN, čl. 4. t. 1. al. 6. PHUO

72 Čl. 4. t. 1. al. 1 PHUO

73 U Republici Hrvatskoj to su sudac općinskog suda, sudski savjetnik u općinskom sudu ili javni bilježnik, a u inozemstvu konzularni odnosno diplomatsko-konzularni predstavnik Republike Hrvatske. Čl. 32. st. 2. ZN

74 U tom smislu i Crnić, J.: Nasljeđivanje na temelju oporuke, u: Crnić, J., et. al. Novo nasljednopravno uređenje, 2003, str. 85-86. Isto vrijedi i za odgovarajuće formulacije korištene u odredbama o čuvanju oporuke (čl. 169 ZN), vraćanju oporuke (čl. 170. st. 5. ZN), primanju izjave o usmenoj oporuci (čl. 172. ZN), te o opozivu javne oporuke (čl. 173. st. 4. ZN) o čemu iscrpnije v. infra.

75 čl. 4. t. 1. al. 2. PHUO

76 čl. 167. ZN

77 Na zahtjev oporučitelja, bez obzira tko je oporuku sastavio njegovu će oporuku, otvorenu ili zatvorenu, primiti na čuvanje u Republici Hrvatskoj sud ili javni bilježnik, a u inozemstvu hrvatskim državljanima konzularno odnosno diplomatsko-konzularno predstavništvo Republike Hrvatske. Čl. 167. ZN

78 čl. 4. t. 1. al. 4. PHUO

79 čl. 4. t. 1. al. 5. PHUO

80 V. depozit – čl. 725-743. Zakona o obveznim odnosima («Narodne novine» 35/05).

81 čl. 170. ZN, čl. 4. t. 2. al. 1. PHUO

82 čl. 170. st. 5. ZN

83 čl. 4. t. 2. al. 4. PHUO

4.1.1.2.3. Propuštanje ili pogrešno evidentiranje činjenice proglašenja oporuke

Kad sud kod kojega se nade oporuka utvrdi da je osoba koja je ostavila oporuku umrla ili da je proglašena umrlom otvorit će njezinu oporuku bez oštećenja pečata, pročitat će je i o tome sastaviti zapisnik.⁸⁴ To je proglašenje pismene oporuke. Ova pravila primjenjuju se i kad se radi o naknadno pronađenoj oporuci.⁸⁵ Sud koji je proglasio oporuku bez odgode će o tome poslati obavijest u Hrvatski upisnik oporuka, koji će odmah provesti upis.⁸⁶ Sud proglašenja postupa po službenoj dužnosti, i za obavještanje HUO nije potreban pristanak eventualnih nasljednika.^{87 88}

U slučaju kada HUO propusti izvršiti evidentiranje, ili pogrešno evidentira da je neka oporuka proglašena (premda nije), moguće je da dode do ako sud proglašenja ujedno nije i ostavinski sud. U takvom slučaju, moguće je da ostavinski sud ne sazna za oporuku, čime eventualno dode do štete oporučnom nasljedniku. To se, međutim, redovito neće dogoditi, jer će oporučni nasljednik biti svjestan činjenice postojanja oporuke i moći svojom intervencijom spriječiti eventualnu štetu.

4.1.1.2.4. Propuštanje ili pogrešno evidentiranje opoziva oporuke

U HUO se evidentiraju i promjene vezane uz činjenice koje se tamo evidentiraju. Tako se evidentira činjenica da je oporuka opozvana pred sudom ili drugim osobama ovlaštenim za sastavljanje javnih oporuka.⁸⁹ Propuštanje opoziva oporuke može

imati negativne posljedice za zakonske nasljednike koji bi naslijedili da je bilo poznato da je oporuka opozvana. Na odgovarajući se način primjenjuju ista pravila kao i kod propuštanja ili pogrešnog evidentiranja činjenice sastavljanja oporuke, s obzirom da je opoziv oporuke zapravo također izjava volje koja ima značaj oporuke.

4.1.1.3. Povrede dužnosti informiranja

Hrvatski upisnik oporuka je javni registar, ali je uvid u njega prilično ograničen i to na nekoliko razina. Naime, podaci iz HUO ne mogu se prije oporučiteljeve smrti nikome staviti na raspolaganje, osim oporučitelju ili osobi koju je on za to posebno ovlastio.⁹⁰ Drugim riječima, bilo kakva javnost upisnika dolazi do izražaja tek nakon oporučiteljeve smrti. U povredi te svoje dužnosti, teško da bi se mogla uspostaviti situacija u kojoj bi nastala šteta.

Nakon oporučiteljeve smrti, HUO dobiva karakter javnog upisnika, s ograničenim uvidom. Prema čl. 3. st. 2. PHUO Podatke evidentirane u HUO nakon oporučiteljeve smrti mogu tražiti osobe i tijela taksativno nabrojena u čl. 3. st. 1. PHUO. To su javni bilježnici, odvjetnici, općinski sudovi, diplomatsko-konzularna predstavništva i osobe koje su napravile oporuku.⁹¹

Ako bi HJK odbila dati podatke osobama kojima ih je dužan dati, odgovarala bi za štetu koja bi iz toga proizašla, npr. zato je bi ostalo nepoznato da je oporuka sastavljena ili gdje se nalazi. Premda je takva situacija teško zamisliva, s obzirom na to da je jasno tko ima, a tko nema pravo uvida u HUO, povreda ove dužnosti gotovo bi bezinimno dovela do odgovornosti, jer bi se radilo o namjeri, a ne samo nepažnji.⁹²

84 čl. 204. st. 1. ZN

85 čl. 235. st. 1. ZN

86 čl. 208. ZN, čl. 4. t. 2. al. 3. PHUO

87 Osoba koja posjeduje ispravu za koju može pretpostaviti da je oporuka umrle osobe dužna ju je bez odgode predati najbližem općinskom sudu, a osoba koja zna da je ostavitelj sastavio oporuku i gdje se ona nalazi dužna je o tome obavijestiti općinski sud. Čl. 203. st. 1. i 2. ZN. Analogno vrijedi i za **usmenu oporuku**. Čl. 4. t. 1. al. 3. PHUO. Ako je ostavitelj napravio usmenu oporuku, i o tome postoji isprava koju su svjedoci vlastoručno potpisali, sud će sadržaj te isprave proglasiti po odredbama koje vrijede za proglašenje pisane oporuke (čl. 206. st. 1. ZN), a ako takve isprave nema, sud će odvojeno saslušati svjedoke pred kojima je usmena oporuka izjavljena, pa će se zapisnik o saslušanju tih svjedoka proglasiti po istim odredbama (čl. 206. st. 2. ZN).

88 I kad se radi o proglašenju nestale ili uništene oporuke vrijede slična pravila. U tom slučaju, ako je nezavisno od ostaviteljeve volje nestala ili je uništena isprava u koju je bila oblikovana ostaviteljeva oporuka, a među zainteresiranim osobama nema spora o prijašnjem postojanju te oporuke, o obliku u kojem je sastavljena, o načinu nestanka ili uništenja, kao i ni o njezinu sadržaju, ostavinski će sud o tome saslušati sve zainteresirane osobe i o njihovim prijedlozima izvesti potrebne dokaze, pa će se zapisnik o tome proglasiti po odredbama koje vrijede za proglašenje pisane oporuke. V. čl. 207. st. 1. ZN

89 čl. 4. t. 2. al. 2. PHUO. Oporučitelj, naime, može pred osobom ovlaštenom za sastavljanje javne oporuke opozvati svaku svoju oporuku, bez obzira u kojem je obliku napravljena, na što se na

odgovarajući način primjenjuju odredbe ZN o sastavljanju javne oporuke. O tome ovlaštena osoba bez odgode dostavlja obavijest Hrvatskom upisniku oporuka. V. čl. 173. st. 1., 2. i 4. ZN. Ako je oporuka **opozvana na koji drugi način**, tada je oporučitelj ovlašten podatak o tome dostaviti HUO, neovisno o tome u kojem je obliku oporuka sastavljena. Oporučitelj i ovlaštene osobe ovaj podatak o opozivu mogu dostaviti radi evidentiranja u HUO i neovisno o tome je li već u njemu evidentirana činjenica da je oporuka sastavljena. U tom slučaju HUO će sadržavati samo podatak o tome da je određena oporuka opozvana.

90 čl. 68. st. 4. ZN, čl. 3. st. 2. PHUO

91 Praktično se čini da je ograničenje javnosti koje postavlja PHUO (a ne ZN) registra izrazito veliko, jer pravo uvida u HUO nemaju npr. bliski srodnici koji su potencijalni zakonski i oporučni nasljednici, koji bi svakako imali pravni interes da izvrše uvid u HUO. Jednako tako uvid u taj registar nemaju niti druge osobe koje bi možda imale neki pravni interes za uvid u HUO, iz drugih posrednih razloga (npr. oporučiteljevi vjerovnici).

92 Uvid u registar ostvaruje se komuniciranjem sa HUO posebnim zahtjevom za dostavu podataka. U zahtjevu za dostavu podataka iz HUO moraju se navesti podaci o oporučitelju i to prezime, ime, datum rođenja, datum smrti oporučitelja, smrtni list za oporučitelja ili smrtnoosoba, broj ostavinskog spisa, te obavezni podaci o tražitelju podataka u HUO-u.. V. čl. 1. t. 3. i čl. 8. st. 4. PHUO

4.1.1.4. Odnos Komore i ovlaštenih osoba

Treba istaknuti da PHUO predviđa svojevrsni kontrolni mehanizam, koji može utjecati na stupanj odgovornosti. Radi provjere točnosti dostavljenog podatka od strane same ovlaštene osobe, sustav automatski generira nakon svakog podnesenog zahtjeva za upis kontrolni ispis upisa. Ako se u roku od 14 dana od dana ispisa ne uloži prigovor, smatrat će se da je upis potvrđen kao ispravan.⁹³

Ovakav sustav djelomično prebacuje odgovornost za točnost upisa na ovlaštenu osobu. Naime, osoba koja je dobila kontrolni ispis, dužna je u okvirima granica dužne pažnje provjeriti ga i reagirati na eventualnu pogrešku.

U slučaju da je došlo do pogrešnog upisa, moguć je njegov ispravak, ali se tada se mora ponovno postaviti zahtjev za novu evidenciju ovih podataka. Propuštanje takve radnje prevladuje odgovornost i na ovlaštenu osobu, premda ne u cijelosti. Do pogreške je ipak došlo radnjom HJK, a ne od strane ovlaštene osobe,⁹⁴ pa i dalje postoji odgovornost HJK, ali podijeljena. Omjeri ovise o procjeni doprinosa pojedinog štetnika odnosno oštećenika, što će u konačnici pasti na teret sudske prakse.

4.1.2. Registar zadužnica i bjanko zadužnica

Registar zadužnica i bjanko zadužnica⁹⁵ uređuje čl. 216. Ovršnog zakona⁹⁶ kao jedina registarska odredba zakonske snage. Osnovan je i vodi se pri HJK. Registarska pravila iz čl. 216. OZ prati pravilnička legislatura podzakonske naravi iz: Pravilnika o registru zadužnica i bjanko zadužnica (dalje: PRZBZ),⁹⁷ Pravilnika o obliku i sadržaju zadužnice (dalje: POSZ) i Pravilnika o obliku i sadržaju bjanko zadužnice.⁹⁸ Prema čl. 216. st. 1. OZ kojem odgovara čl. 1. st. 2. PRZBZ, RZBZ je elektronička baza podataka u kojoj su sadržani podaci o osobi koja je izdala zadužnicu/bjanko zadužnicu, vrsti zadužnice, u čiju je korist izdana (kada je u pitanju „obična“ zadužnica), je li preuzeto jamstvo za obvezu iz zadužnice i tko ga je preuzeo, za koji je iznos tražbine izdana, odnosno najviši iznos koji se u bjanko zadužnicu može upisati, te podaci o javnom bilježniku koji je potvrdio ispravu, datum i poslovni broj potvrde. RZBZ vodi HJK-a⁹⁹ prema podacima

koje dostavljaju (upisuju) javni bilježnici.¹⁰⁰ Svaki je bilježnik koji potvrdi zadužnicu/bjanko zadužnicu dužan, kako određuje čl. 216. st. 2. OZ, relevantne podatke (iz čl. 216. st. 1. OZ) odmah elektroničkim putem priopćiti službi RZBZ-a.

RZBZ je samo ograničeno javan, jer su podaci koje sadrži povjerljive prirode. Njima se može koristiti FINA radi provjere istinitosti zadužnica/bjanko zadužnica kada se na temelju tih isprava traži prisilno namirenje, a kako određuje čl. 216. st. 4. OZ i s njim uskladen čl. 2. st. 6. PRZBZ te sudovi, odnosno druga nadležna tijela kada se pred njima vode postupci u vezi s zadužnicom/bjanko zadužnicom ili povodom njih.¹⁰¹

Drugim riječima, svrha uvođenja ovog registra bila je u osiguravanju efikasnog mehanizma provjere autentičnosti zadužnice odnosno bjanko zadužnice. S obzirom da se radi o vrlo snažnim instrumentima naplate, koji vrlo često mogu dovesti do ozbiljnih imovinskopravnih posljedica kada su aktivirani, kao i s obzirom na nažalost prisutnu praksu falsifikata, ovaj registar predstavlja novu branu takvom nezakonitom ponašanju, te na taj način štiti i vjerovnike i dužnike.

Zakonskim pravilima, jednako kao niti pravilima PRZBZ-a nije predviđeno da bi se izdavale ikakve isprave koje imaju značenje javnih isprava u vezi s podacima iz RZBZ. Jedino je, a prema odredbi čl. 9. st. 2. PRZBZ bilježnik koji je izvršio upis zadužnice/bjanko zadužnice u RZBZ ovlašten o tome na zahtjev stranke izdati potvrdu. FINA podatke o zadužnicama/bjanko zadužnicama pretražuje¹⁰² na temelju podataka o javnom bilježniku koji ovjerio potpis/potvrdio ispravu,¹⁰³ pa je RZBZ ustrojen s obzirom na osobu bilježnika koji je ovjerio potpis/potvrdio zadužnicu/bjanko zadužnicu.

Prema čl. 5. PRZBZ zadužnice/bjanko zadužnice registriraju se redoslijedom kojim ih bilježnici upisuju u Registar. Taj redoslijed nema značenje koje bi imao kod nekih drugih registara, npr. kod zemljišne knjige, jer se upisom u RZBZ ne osniva nikakav „prvenstveni red“ registriranih zadužnica/bjanko zadužnica da bi se na temelju upisa za vjerovnika ustrojio prvenstveni red namirenja. Činjenica upisa zadužnice/bjanko zadužnice, naime, pretpostavka je za upis u Očevidnik neizvršenih osnova za plaćanje¹⁰⁴, a upis u ONOP, za prisilno namirenje tražbine na temelju zadužnice/bjanko zadužnice na novčanim sredstvima ovršenika.

93 čl. 12. st. 1. PHUO

94 Ako je pogreška uzrokovana pogrešnim unosom, tada naravno nema niti odgovornosti HJK.

95 dalje: RZBZ

96 Narodne novine br. 112/12, dalje: OZ.

97 Sva tri Pravilnika objavljena su u Narodnim novinama br. 115/12.

98 dalje: POSBZ

99 čl. 1. st. 3. PRZBZ

100 čl. 2. st. 1. PRZBZ)

101 Prema čl. 7. PRZBZ podatke iz RZBZ dostavlja Komora na pisani zahtjev sudu ili drugom nadležnom tijelu u vezi s postupkom koji se pred njim vode.

102 Kada u Registru nije evidentirana zadužnica/bjanko zadužnica za koju je postavljen upit, ispis glasi: „nisu pronađeni odgovarajući podaci“ (čl. 11. st. 2. PRZBZ).

103 Čl. 11. st. 1. PRZBZ

104 dalje: ONOP, čl. 216. st. 8. OZ

Osnove za plaćanje FINA upisuje u Očevidnik prema trenutku (datumu, satu i minuti) primitka.¹⁰⁵ U skladu s čl. 7. ZPONS, FINA naloge za izvršavanje osnova za plaćanje (što su i zadužnice/bjanko zadužnice) daje onim redosljedom kojim su upisane u ONOP ako drugim zakonom nije drugačije propisano.

Registarska pravila zakonske i podzakonske naravi koja uređuju RZBZ ne sadrže nikakva posebna pravila u vezi s odgovornosti za nezakonit ili nepravilan upis u RZBZ. Pritom je potrebno razlikovati nekoliko situacija, ovisno o fazama komunikacije u kojima dolazi do pogreške.

To se odnosi na u pravom redu na odgovornosti javnog bilježnika za upis zadužnice ili bjanko zadužnice u RZBZ,¹⁰⁶ koja postoji zbog propuštanja ili pogrešnog evidentiranja postojanja zadužnice ili bjanko zadužnice. Tu se međutim ne radi o odgovornosti registarskog tijela, već o odgovornosti zbog propuštanja zakonske obveze registracije (u smislu dostave podataka). Što se tiče takve odgovornosti javnih bilježnika, prema čl. 42. st. 1. Zakona o javnom bilježništvu,¹⁰⁷ javni je bilježnik dužan naknaditi štetu koju je drugom prouzročio povredom svoje službene dužnosti.¹⁰⁸ Za prouzrokovanu štetu odgovara po općim pravilima za naknadu štete po kojima se odgovara za štetu koju su počinile službene osobe.¹⁰⁹ Izrijekom je isključena odgovornost država za štetu koju počinu javni bilježnik.^{110 111}

105 čl. 6. st. 2. Zakona o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima ovršenika, Narodne novine br. 91/10 i 112/12, dalje: ZPONS.

106 Prema čl. 2. st. 3. PRZBZ, javni je bilježnik ovlašten izvršiti naknadnu promjenu podataka dostavljenih RZBZ jedino u svrhu ispravka očite pogreške u pisanju, što će u RZBZ biti posebno naznačeno.

107 Narodne novine br. 78/93, 29/94, 162/98, 16/07 i 75/09, dalje: ZJB.

108 Iz obrazloženja odluke US, U-I/1262/00 od 14. ožujka 2001.: „...Javnobilježnička služba ima značenje javne službe temeljem ZJB-a, budući da njenu djelatnost čine poslovi koji se, u pravilu, obavljaju u javnom, općedruštvenom interesu. Zbog toga je funkcioniranje javnobilježničke službe kao javne službe i uređeno posebnim pravnim propisom, temeljem kojeg javni bilježnici, kao nositelji te službe, imaju svojstvo osoba javnog povjerenja, koji javnobilježničku službu moraju obavljati u skladu s Ustavom i zakonima. ... ZJB je odredbama čl. 42. posebno utvrdio odgovornost javnog bilježnika za štetu. Tako je propisano da je javni bilježnik dužan naknaditi štetu koju je drugom prouzročio povredom svoje službene dužnosti (st. 1.), za prouzrokovanu štetu javni bilježnik odgovara po općim pravilima za naknadu štete po kojima se odgovara za štetu koju su počinile službene osobe, a država ne odgovara za štetu koju počinu javni bilježnik (st. 2.). Iz toga slijedi da korisnik javnobilježničke usluge, u slučaju da mu javni bilježnik svojim radom nanese štetu, ima pravo na naknadu te štete na način i u postupku koji su utvrđeni mjerodavnim propisima...” Mrežna stranica: sljeme.usud.hr/usud/.../C1256A25004A262AC1256A11004965AE?..

109 Čl. 42. st. 2. ZJB

110 Čl. 42. st. 2. ZJB. Za osiguranje od odgovornosti javnih bilježnika, v. čl. 17. ZJB.

111 Javnobilježnički prisjednik i vježbenik odgovaraju kao i javni bilježnik za štetu koju prouzroče povredom službene dužnosti pri samostalnom obavljanju kakve radnje. S nima će solidarno odgovarati i javni bilježnik, ako ih je ovlastio da samostalno obave radnju. Javni bilježnik ima pravo regresa prema javnobilježničkom

Slično se može govoriti i o odgovornosti FINE za upis zadužnice/bjanko zadužnice u ONOP. Tu su moguća dva slučaja kada se vjerovnik neće moći namiriti iz zadužnice/bjanko zadužnice na novčanim sredstvima ovršenika: a) kada je FINA primila zadužnicu/bjanko zadužnicu potvrđenu nakon 15. listopada 2012. (jer se RZBZ vodi za zadužnice/bjanko zadužnice izdane ovog dana i kasnije) koja nije upisana u RZBZ, kada će ispis glasiti da nisu pronađeni odgovarajući podaci (čl. 11. st. 2. PRZBZ) i b) kada FINA primi zadužnicu/bjanko zadužnicu koja je upisana u RZBZ, ali su podaci iz papirnate zadužnice/bjanko zadužnice različiti od onih iz RZBZ. Prema čl. 2. st. 4. PRZBZ, u takvom je slučaju, FINA dužna prije daljnjeg postupanja izvršiti dodatnu provjeru zadužnice/bjanko zadužnice kod javnog bilježnika. Moguće je, u oba slučaja, da zbog nezakonitog ili nepravilnog rada FINE zadužnica izgubi prvenstveni red koji se računa od upisa u ONOP i za vjerovnika nastupi šteta po ostvarenje ovlasti na namirenje.

4.1.2.1. Propuštanje ili pogrešno evidentiranje činjenice postojanja zadužnice ili bjanko zadužnice

Odgovornost HJK kao registarskog tijela postoji u dva aspekta. S jedne strane HJK odgovara zbog propuštanja ili pogrešnog evidentiranja postojanja zadužnice ili bjanko zadužnice. S druge strane, HJK odgovara zbog povrede pravila o informiranju.

U prvom slučaju HJK odgovara samo ako su joj podaci dostavljeni na pravilan način, a ipak je iz nekog razloga došlo do propuštanja registracije ili do pogrešne registracije. Šteta koja uslijed toga nastane može biti ozbiljna, zbog toga jer, kao što je već istaknuto, upis u registar nije puke publicitetne naravi, već je indirektna pretpostavka za namirenje.

Odgovornost HJK je u ovom slučaju po općim pravilima odgovornosti za štetu, tj. po pravilima o presumiranoj krivnji.

4.1.2.2. Povreda dužnosti informiranja

Druga vrsta odgovornosti jest odgovornost HJK za dostavu podataka sudu ili nadležnom tijelu te dužnost čuvanja kao poslovne tajne podataka iz RZBZ, Čl. 6. PRZBZ određeno je da su osobe koje rade na obradi podataka u RZBZ, kao i osobe zaposlene u HJK, koje imaju pristup podacima u RZBZ, obvezne čuvati tajnu o tim podacima

prisjedniku i vježbeniku po općim pravilima o regresnoj odgovornosti službenih osoba. Za štetu koju prouzroče javnobilježnički prisjednik i vježbenik država ne odgovara (čl. 42. st. 3. ZJB).

Ukoliko HJK odbije dostaviti podatke koje je trebala dostaviti, pa zbog toga nastupi šteta, oštećenik bi mogao zahtijevati naknadu od HJK. Pritom će HJK redovito odgovarati za namjeru, jer je odbila dostaviti podatke. Isto vrijedi i za slučajeve u kojima j povrijeđena tajna, tj. kada su podaci učinjeni dostupni osobama koje na to nisu imale pravo. U ovim slučajevima povreda je specifična, jer se radi o povredi neimovinskog dobra (prava osobnosti), pa odgovornost postoji već na temelju štetne radnje, neovisno o imovinskoj (materijalnoj) šteti.

4.2. Upisnici koje vodi Hrvatska gospodarska komora

4. 2. 1. Očevidnik nekretnina i pokretnina koje se prodaju u ovršnom postupku

U skladu s čl. 1. st. 1. Zakona o Hrvatskoj gospodarskoj komori,¹¹² Hrvatska gospodarska komora je samostalna stručnopolovna organizacija, koja promiče, zastupa i uskladuje zajedničke interese svojih članica pred drevnim i drugim organima u zemlji i inozemstvu. Ima svojstvo pravne osobe¹¹³, čije su članice sve pravne i fizičke osobe koje obavljaju gospodarsku djelatnost sa sjedištem na području Republike Hrvatske.¹¹⁴ HGK-a obavlja određena javna ovlaštenja koja su utvrđena zakonom.¹¹⁵ Važno je napomenuti da potvrde, uvjerenja i druge isprave koje HGK-a izdaje u izvršavanju javnih ovlaštenja imaju karakter i značaj javnih isprava.¹¹⁶

Očevidnik nekretnina i pokretnina koje se prodaju u ovršnom postupku (dalje: očevidnik) je javan¹¹⁷ registar hrvatskog ovršnog prava, u kojem se evidentira činjenica da se na nekoj nekretnini i na određenim pokretninama vodi ovrha njihovom prodajom u ovršnom postupku. Temeljni i jedini pravni izvor koji uređuje ovaj registar je OZ.¹¹⁸ Predmet upisa je pravna činjenica da se na nekretnini ili na pokretnini provodi ovrha prodajom u ovršnom postupku, i s tim u vezi zakonom predviđeni podaci u vezi s tom nekretninom odnosno pokretninom u ovršnom postupku. Očevidnik obuhvaća podatke o svim nekretninama koje se prodaju u ovršnom

postupku, te o onim pokretninama čija procijenjena vrijednost prelazi iznos od 50,000.00 kn.¹¹⁹ ¹²⁰ U oba slučaja u očevidniku se posebno naznačuje i gdje se, kada i kako stvar može razgledati.¹²¹

HGK podatke dobiva od sudova koji vode ovršni postupak. Prema čl. 170. OZ sud koji vodi ovršni postupak dužan je Hrvatskoj gospodarskoj komori bez odgode dostaviti podatke koji se upisuju u očevidnik. Ako se prodaja obavlja preko javnog komisionara, tada je javni komisionar po istoj odredbi dužan HGK bez odgode dostaviti podatke o rješenju ovrši na pokretnima, strankama, naknadno procijenjenoj vrijednosti pokretnine, uvjetima pridaje, vremenu dražbe i načinu razgledanja pokretnine.

Pravni učinci upisa isključivo su publicitetnog karaktera. koji se ogledaju isključivo u činjenici da se učini prema svima vidljivim da se neka nekretnina odnosno pokretnina prodaje. Širenjem publiciteta postiže se veća obaviještenost javnosti, prvenstveno potencijalnih kupaca, zainteresiranih za sudjelovanje u ovršnom postupku, te na taj način osiguranje uspješnost dražbenih ročišta i u konačnici – uspješnosti namirenja ovrhovoditelja.

Propuštanje suda ili javnog komisionara da obavijesti očevidnik moglo bi imati značenje relativno bitne povrede odredaba ovršnog postupka, ako je takav propust mogao imati utjecaja na donošenje zakonite i pravilne odluke,¹²² ali tu se ne radi o odgovornosti HGK. Samo ako HGK ne bi izvršila upis u očevidnik po dostavljenoj obavijesti mogli bismo govoriti o eventualnoj odgovornosti. Tu bi, međutim, bilo izuzetno teško dokazati štetu, s obzirom da je izuzetno teško dokazati što bi se dogodilo da je upis bio obavljen, tj. uspostaviti uzročnu vezu između propuštanja upisa i štetne posljedice. Isto bi vrijedilo i u slučaju ako su evidentirani pogrešni podaci (npr. o vrijednosti, adresi, dražbi i sl.). Ako

119 Čl. 169. st. 1. OZ.

120 Očevidnik o nekretninama sadrži podatke o strankama, katastarskoj čestici, katastarskoj općini, površini i adresi nekretnine, podatak o tome što ona u naravi predstavlja, koje su veličine pojedini njezini dijelovi, o procijenjenoj vrijednosti, o drugim uvjetima prodaje i ročištu za dražbu. Očevidnik o pokretninama sadrži podatke o strankama, podatke kojima se ona može identificirati ako se radi o pojedinačno određenoj stvari, odnosno o njezinoj vrsti, količini i kvaliteti ako se radi o stvarima određenima po rodu i količini prema podacima iz zapisnika o pljenidbi, o procijenjenoj vrijednosti pokretne stvari, o drugim uvjetima prodaje i ročištu za dražbu. V. čl. 169. st. 2. i 3. OZ.

121 Čl. 169. st. 4. OZ.

122 Npr. u slučaju obustave ovrhe zbog nemogućnosti prodaje nekretnine na drugom dražbenom ročištu (čl. 97. st. 4. OZ) moglo bi se smatrati da je neobavješćavanje očevidnika moglo biti od utjecaja jer bi uz veći publicitet neka od dražbi uspjela; u slučaju donošenja rješenja o dosudi na temelju kasnije dražbe, pri čemu je nekretnina prodana po nižoj cijeni (čl. 97. st. 2. OZ), moglo bi se smatrati da je neobavješćavanje očevidnika moglo biti od utjecaja, jer bi uz veći publicitet nekretnina mogla biti prodana i na ranijoj dražbi, po većoj cijeni; i sl.

112 Narodne novine br. 66/91 i 73/91, dalje: ZHGK.

113 Čl. 1. st. 2. ZHGK

114 Čl. 2. st. 1. ZHGK

115 Čl. 11. st. 1. ZHGK

116 Čl. 11. st. 2. ZHGK

117 Svatko ima pravo uvida u očevidnik, i za to ne mora ni na koji način sudjelovati ili biti povezan sa ovršnim postupkom ili sa nekretninom ili pokretninom za koju želi izvršiti uvid, niti mora dokazivati pravni ili kakav drugi interes da bi izvršio uvid u očevidnik. Uvid u očevidnik moguće je ostvariti putem interneta na mrežnoj stranici.

118 V. čl. 169. et seq.

bi se uzročna veza pak uspjela dokazati, tada bi HGK odgovarala po općim pravilima o odgovornosti za štetu, tj. po sustavu presumirane krivnje.

4.3. Upisnici koje vode trgovačka društva

4.3.1. Depozitorij Središnjeg klirinškog depozitarnog društva

Središnje klirinško depozitarno društvo (dalje: SKDD) osniva se i posluje kao dioničko društvo u skladu s propisima koji uređuju osnivanje i poslovanje trgovačkih društava, ako Zakonom o tržištu kapitala¹²³ nije drukčije određeno (čl. 505. st. 1. ZTK).¹²⁴ Između ostalih djelatnosti (koje je dužno obavljati pod razumnim komercijalnim uvjetima i vodeći se načelom jednakosti svih osoba, čl. 506. st. 5. ZTK), SKDD-e obavlja poslove vođenja središnjeg depozitorija nematerijaliziranih vrijednosnih papira (čl. 506. st. 1. t. 1. ZTK), a u skladu s prethodnim odobrenjem Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (dalje: HANFA), čl. 506. st. 2. ZTK.¹²⁵

Sustav središnjeg depozitorija sastoji se od računalnog sustava i skupa postupaka koji omogućuju, između ostalog, i vođenje središnjeg depozitorija (čl. 515. st. 1. t. 1. ZTK). SKDD-e je dužno, a u skladu sa zahtjevom da sustav središnjeg depozitorija mora biti takav da je uvijek sa sigurnošću moguće provjeriti u korist i na teret kojeg računa je bio obavljen pojedinačni upis, čl. 515. st. 3. ZTK, poduzeti sve primjerene mjere koje su potrebne da bi se osiguralo neprekidno i redovito obavljanje svojih poslova, koristeći odgovarajuće sustave, sredstva i postupke, koji su proporcionalni vrsti i opsegu usluga i poslova koje obavlja (čl. 515. st. 4. ZTK). Dužno je, nadalje, zaštititi podatke kojima raspolaže od neovlaštenog korištenja, izmjene i gubitka te na sigurnom mjestu čuvati izvornu dokumentaciju, na temelju koje su obavljani upisi i to najmanje pet godina (čl. 516. ZTK).

Pravila Središnjeg klirinškog depozitarnog društva (dalje: Pravila SKDD)¹²⁶ sadrže neke odredbe o odgovornosti za štetu u vez s upisima. Tako prema čl. 26. st. 1. Pravila SKDD, SKDD-e odgovara za

svoje radnje koje se odnose na upis naloga ulagatelja odnosno vlasnika/nositelja računa i članova, a koji su dani na način i u rokovima određenim Pravilima i Uputom SKDD-a te za zaštitu cjelovitosti i sigurnosti podataka koji su sadržani na računima vrijednosnih papira. Međutim, SKDD ne odgovara za radnje članova koje se odnose na upise naloga ulagatelja odnosno vlasnika/nositelja računa te ne odgovara za nadzor uporabe i poslovanja sa skrbničkim računima, niti za međusobne odnose između članova i njihovih stranaka-nalogodavatelja.

To je manje-više i sadržano u Uputi Središnjeg klirinškog depozitarnog društva (dalje: Uputa SKDD)¹²⁷ gdje se konkretizira za pojedine slučajeve. Tako se u čl. 133. Upute SKDD, uređujući pravne učinke upisa u depozitorij, određuje da promjene pozicija koje nastanu upisom naloga u depozitorij imaju pravni učinak od dana kada je upis izvršen u sustavu SKDD-a. Član koji ima izravni pristup sustavu SKDD-a¹²⁸ odgovara za štetu koja nastane zbog nepravovremenog upisa ili upisa obavljenog protivno nalogu ili zakonu. Član odgovara i za štetu koja nastane zbog nepravovremene dostave naloga za upis SKDD-u, te zbog dostave nepotpunog naloga ili naloga za upis koji je protivan instrukcijama nalogodavatelja ili zakonu.

Što se tiče odgovornosti samog SKDD-e, u čl. 519. Upute SKDD određeno je da SKDD ne odgovara članu depozitorija, dioničarima odnosno ovlaštenicima na isplatu i/ili imateljima prava ili drugim osobama za štetu koja može nastati zbog bilo kojeg razloga, osim zbog pogrešnog obračuna za koji je odgovoran SKDD ili u slučaju zakašnjenja SKDD-a u predaji ispravno popunjenog naloga za prijenos. Ovakvo vrlo strogo isključenje odgovornost podložno je naravno kogentnim odredbama ZOO o odgovornosti za štetu, sukladno kojima se izvanugovorna odgovornost svakako ne bi mogla isključiti Uputom, dok bi se ugovorna odgovornost mogla isključiti u granicama dozvoljenog, a što je propisano u čl. 345. ZOO. Sukladno tome, odgovornost za namjeru ili krajnju nepažnju ne može se unaprijed isključiti ili ograničiti, dok se ni za običnu nepažnju takvo što ne bi moglo ugovoriti ako je sporazum proizašao iz monoploskog položaja dužnika ili neravnopravnog odnosa ugovornih strana. Također, SKDD ne odgovara niti zbog neispravnosti ili zakašnjenja u predaji naloga ako je isto posljedica zahtjeva, radnje ili propusta osoba ovlaštenih za obavljanje poslova platnog prometa, odnosno člana depozitorija ili trećih osoba, kao i u

123 Narodne novine br. 86/08, 146/08 i 74/09, dalje: ZTK.

124 Može se osnovati i kao Europsko društvo-Societas Europea (SE) sa sjedištem u Republici Hrvatskoj (čl. 505. st. 2. ZTK).

125 Prema čl. 506. st. 3. ZTK, vođenje središnjeg depozitorija znači obavljanje sljedećih upisa u središnji depozitorij: 1. upis u vezi s izdavanjem, prestankom postojanja ili zamjenom nematerijaliziranih vrijednosnih papira, 2. upis u vezi s prijenosom nematerijaliziranih vrijednosnih papira s jednog računa na drugi, 3. upis u vezi s upisom, promjenom ili brisanjem prava trećih na nematerijaliziranim vrijednosnim papirima i drugim pravnim učincima predmet kojih su nematerijalizirani vrijednosni papiri.

126 Utvrđena 15. prosinca 2011. na 1.206. sjednici Uprave SKDD-a, mrežna stranica: <http://www.skdd.hr/portal/f?p=100:7:0::NO>

127 Donesena 15. prosinca 2011. na 1.206. sjednici Uprave SKDD-a, s izmjenama od 10. travnja 2012. donesenim na 1.242. sjednici Uprave SKDD-a, mrežna stranica: <http://www.skdd.hr/portal/f?p=100:7:0::NO>

128 Pristup zapisima u depozitoriju imaju članovi SKDD-a. Članovi SKDD-a su članovi depozitorija i članovi sudionici (čl. 108. st. 2. Upute SKDD).

ostalim slučajevima oslobađanja od odgovornosti propisanim ZOO-om (V. i čl. 531. i čl. 680. Upute SKDD, u biti, istovjetnog sadržaja.).

Zaključak

Pitanje odštetnopravne zaštite zbog neodgovarajuće usluge hrvatskih privatnopravnih registara očigledno je ne samo izuzetno važno pitanje zbog vrlo ozbiljnih imovinskopravnih posljedica koje mogu nastupiti uslijed nemarnog (ili čak namjernog) postupanja registarskog tijela, nego i izuzetno kompleksno i nažalost podnormirano pravno područje. Koje opće opservacije i preporuke možemo nakon naše analize ponuditi?

Kao prvo, za uočiti je da hrvatski registarskopravni sustav obiluje vrlo različitim registrima, koji imaju vrlo različite funkcije, strukturu, sastav, a i raspored nadležnosti. Gotovo je nemoguće povući jednostavne crte razgraničenja: očekivali bismo, možda, da sudovi vode one privatnopravne registre u koje upis ima konstitutivan značaj za stjecanje, promjenu ili prestanak kakvog prava, ali to nije tako, jer, vidjeli smo, i neki upravnopravni upisnici imaju takvu funkciju (npr. upis založnog prava u evidenciju vozila), a i neki upisnici u nadležnosti trgovačkih društava (npr. upis kod SKDD). To ima i posljedicu da ne možemo općenito povući i pravila o odgovornosti koja bi razgraničavala jednostavno odgovornost države od odgovornosti ostalih registarskih tijela.

Kao drugo, pravila o odgovornosti za štetu države kao jednog od ključnih aktera je nejasno s obzirom da postoje ozbiljne prepirke kako u akademskoj zajednici, tako i na razini visokih sudova (Ustavnog i Vrhovnog suda) oko toga koji se sustav odgovornosti uopće primjenjuje (da li se radi o objektivnoj ili subjektivnoj odgovornosti za štetu). To, naravno ima vrlo ozbiljne implikacije ne samo po primatelje usluga, nego i po državu kao pružatelja s obzirom da ona nema adekvatnu predodžbu o tome koji stupanj zaštite od rizika se od nje očekuje da primijeni, kada govorimo o nezakonitom ili nepravilnom

radu njezinih tijela. Pored toga, kao što smo vidjeli, u nekim slučajevima je uspostavljena odgovornost države solidarnom sa drugim osobama (kao što je to slučaj sa Upisnikom osiguranja), dok kod drugih slučajeva njezina odgovornost nije propisana, premda se radi o tijelima s javnim ovlastima (kao što je to slučaj kod SKDD-a).

Kao treće, pravila o odgovornosti pojedinih tijela su raznovrsna, tako da se katkad primjenjuju pravila o objektivnoj, a katkada o subjektivnoj odgovornosti za štetu. Uglavnom su primjenjiva pravila o subjektivnoj odgovornosti po sustavu pretpostavljene krivnje. Nije u potpunosti jasno kojim kriterijem se zakonodavac vodio prilikom propisivanja pojedinog tipa odgovornosti. Bilo bi stoga korisno da se napravi određeni iskorak zakonodavca i da na jedinstven ili barem sistematičan način uredi pitanje ove odgovornosti. Možda bi u nekim slučajevima vrlo ozbiljnih posljedica odgovornost trebalo postrožiti, a možda bi u drugim slučajevima istu trebalo ublažiti.

Kao treće, niti pravila odgovornosti za isto tijelo nisu uvijek ista, nego ovise o vrsti povrede. Na primjer, kod zemljišne knjige, zakonodavac propisuje objektivnu odgovornost za štetu zbog nepravodobnog unošenja plobme, i to uslijed primjene pravila o zaštiti povjerenja. Radi se, dakle o ograničenom broju slučajeva. Slično je i kod odgovornosti za EOP zemljišnu knjigu. Ti odabrani slučajevi čini se da su bili potaknuti idejom zakonodavca da na stroži način usmjeri pažnju sudova upravo na te povrede, premda se danas, u sustavu jako sofisticirane tehnologije postavlja sve više pitanje opravdanosti takvog uređenja. Istovremeno, međutim, taj obrazac nije primijenjen i na ostale registre koji se koriste informacijskom tehnologijom. Zar oni ne moraju primjenjivati jednako strog standard kao i zemljišnoknjižni sud? Čini se da se o ovim pitanjima nije dovoljno razmišljalo prilikom sastavljanja propisa o registraciji. Svakako je korisno u pravnom sustavu imati mnogo toga registrirano, dostupno, pa čak i javno. Ne treba, međutim, zaboraviti, da svaki takav "projekt" zahtijeva sustavna pravila koja predviđaju barem minimalna rješenja za one slučajeve kada registarsko tijelo pogriješi. To je jedini ispravan put da se registru i registarskom tijelu dade i društveno povjerenje da su usluge koje pružaju – odgovarajuće.

Novela Zakona o zemljišnim knjigama u kontekstu (novih) prava i obveza javnih bilježnika

Marija Butković
javnobilježnička
prisjednica u
Opatiji

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zemljišnim knjigama, koji je Hrvatski sabor donio na sjednici 26. travnja 2013., objavljen je u Narodnim novinama br. 55/13 od 8. svibnja 2013., a stupio je na snagu 16. svibnja 2013. Tim izmjenama i dopunama Zakona unesene su u hrvatsko zemljišnoknjižno pravo neke bitne novine. Njihov je cilj olakšati i ubrzati zemljišnoknjižni postupak, prvenstveno informatizacijom zemljišnih knjiga i usklađivanjem katastarskoga i zemljišnoknjižnog stanja. Time će se ažurirati evidencija o pravnom stanju nekretnina, kao i skraćanjem postupaka povodom uloženih pravnih lijekova i uvođenjem Visokoga zemljišnoknjižnog suda Republike Hrvatske, kao specijaliziranog tijela drugog stupnja. U kontekstu tih izmjena i dopuna Zakona, i javni bilježnici dobili su neke nove ovlasti koje će svakako pridonijeti ostvarenju zacrtanih ciljeva i olakšati komunikaciju na relaciji stranka - sud.

Ključne riječi: zemljišne knjige, punomoćnik stranaka, podnošenje prijedloga elektroničkim putem, izdavanje zemljišnoknjižnih izvadaka

1. UVOD

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zemljišnim knjigama, koji je Hrvatski sabor donio na sjednici 26. travnja 2013., stupio je na snagu 16. svibnja 2013.¹ Značajne novine koje se prvenstveno odnose na zemljišnoknjižni postupak rezultat su važnih ciljeva koji se nastoje postići posljednjom novelom Zakona o zemljišnim knjigama², a ogledaju se u prvenstveno u potrebi informatizacije zemljišnih knjiga i usklađivanja katastarskoga i zemljišnoknjižnog stanja čime, će se ažurirati evidencija o pravnom stanju nekretnina.

U ovom će radu biti dan pregled samo onih novina, uvedenih posljednjim izmjenama i dopunama Zakona o zemljišnim knjigama, koje se neposredno tiču javnobilježničke službe ili koje na bilo koji način zahtijevaju uključivanje javnih bilježnika u realizaciju ciljeva koje je zakonodavac zamislio ostvariti tom novelom.

¹ Narodne novine br. 55/13

² Narodne novine br. 91/96, 68/98, 137/99, 114/01, 100/04, 107/07, 152/08, 126/10, 55/13, 60/13

2. TIJELA ODLUČIVANJA U ZEMLJIŠNOKNJIŽNIM POSTUPCIMA

Sukladno novom zakonskom uređenju općinski sudovi postaju zemljišnoknjižni sudovi prvog stupnja, čime se ukida izričito postojanje specijaliziranoga zemljišnoknjižnog odjela pri općinskom sudu, što je važno do sada. Ujedno, po prvi put se uvodi novo specijalizirano tijelo drugog stupnja - Visoki zemljišnoknjižni sud Republike Hrvatske. Tako novelirani članak 5. Zakona propisuje kako: „*Zemljišne knjige vodi općinski sud kao zemljišnoknjižni sud prvog stupnja. U zemljišnoknjižnom sudu može se osnovati jedan ili više odjela koji obavljaju poslove vođenja zemljišnih knjiga. Zemljišnoknjižnim odjelom rukovodi predsjednik odjela i voditelj odjela, koji je određen godišnjim rasporedom poslova. U svakom zemljišnoknjižnom sudu prvog stupnja vodi se poseban elektronički dnevnik zemljišnoknjižnih podnesaka (E-pisarnica). Zakonom se može propisati da poslove zemljišnoknjižnog suda obavlja jedan ili više općinskih sudova. O žalbama u zemljišnoknjižnim predmetima, kao i o*

žalbama protiv odluka o kojima odlučuje nadležni sud prvog stupnja u postupcima brisovne tužbe, tužbe za ispravak, tužbe za ispravak pogrešnog upisa i tužbe za opravdanje predbilježbe odlučuje Visoki zemljišnoknjižni sud Republike Hrvatske.“

3. DIGITALIZACIJA I ELEKTRONIČKO VOĐENJE ZEMLJIŠNIH KNJIGA

Najznačajnija novost propisana posljednjom novelom Zakona jest digitalizacija zemljišnih knjiga, odnosno vođenje zemljišnih knjiga u elektroničkom obliku.

S tim u vezi je i novelirani članak 6. koji izričito propisuje vođenje zemljišnih knjiga u elektroničkom obliku, čime se napušta do sada korišteno ručno vođenje zemljišnih knjiga, i to kako u odnosu na glavnu knjigu, tako i u odnosu na zbirku isprava. Dosadašnje zakonsko uređenje razumijevalo je digitalizaciju samo glavne knjige, dok su se zbirke isprava vodile ulaganjem isprave temeljem koje ju traži zemljišnoknjižni upis u zbirku isprava.

Novi članak 170.c Zakona predviđa vođenje svih zemljišnih knjiga u ručno vodenom obliku, kao i zbirke isprava koje se skeniraju i vode u digitalnom obliku, kao dio digitalne arhive zemljišnih knjiga, kada se za to ispune tehnički uvjeti. Sve pisane zemljišne knjige, pisane zbirke isprava i pisane zbirke zemljišnoknjižnih rješenja, čuvaju se kao dio pisane arhive zemljišnih knjiga. Povijesne podatke iz glavne knjige i podatke iz zbirke isprava, koje su prenesene u digitalni oblik, sudovi izdaju kao izvadak iz digitalne zemljišne knjige, odnosno ispis iz digitalne zbirke isprava. Zbirke isprava koje nisu prenesene u digitalni oblik, skeniraju se na zahtjev i nakon skeniranja postaju dio digitalne arhive.

Na ovu se materiju izričito nadovezuje već spomenuta odredba čl. 5. st. 2. koja predviđa vođenje posebnoga elektroničkog dnevnika zemljišnoknjižnih podnesaka (E-pisarnica) u svakom zemljišnoknjižnom sudu prvog stupnja, kao i odredba članka 120. Zakona koja, između ostalog, sada glasi: „Ako je predlagatelj u prijedlogu označio elektroničku adresu rješenje će se dostaviti i elektroničkom poštom. Oglasna ploča zemljišnoknjižnog suda vodi se i elektronički.“ Elektronički vodenu oglasnu ploču zemljišnoknjižni sudovi dužni su ustrojiti u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu posljednjih izmjena i dopuna Zakona o zemljišnim knjigama. Ujedno, novim člankom 120.b predviđeno je kako se dostava sudu elektroničkim putem smatra izvršenom u trenutku kad je prijedlog evidentiran na poslužitelju primatelja i kada se na mjestu gdje bi se u zemljišnoknjižnom ulošku trebao provesti upis učinilo vidljivim vrijeme primitka podneska (plomba).

Novelirani članak 168. Zakona predviđa vođenje zbirke zemljišnoknjižnih rješenja samo u elektroničkom obliku, a odluku o tome za svaki zemljišnoknjižni sud donosi ministar nadležan za poslove pravosuđa.

3.1. Izdavanje zemljišnoknjižnih izvadaka elektroničkim putem

Neposredna korist koja će proizaći iz ove promjene, prvenstveno za same stranke, u konačnici se ogleda u mogućnosti lakšeg izdavanja zemljišnoknjižnih izvadaka. S tim u vezi članak 170. Zakona izmijenjen je i sada propisuje sljedeće: „Uvid u zemljišnu knjigu ostvaruje se ili neposrednim uvidom ili izdavanjem zemljišnoknjižnog izvotka i ispisa iz zbirke isprava. Uvid u pomoćni popis ostvaruje se na način iz stavka 1. ovog članka ako osoba koja traži uvid učini vjerojatnim postojanje pravnog interesa za to. Zemljišnoknjižni izvadak iz stavka 1. ovoga članka na zahtjev stranke može izdavati svaki zemljišnoknjižni sud neovisno o mjesnoj nadležnosti za vođenje zemljišnih knjiga, kao i osobe iz članka 171. ovoga Zakona. Zemljišnoknjižni izvadak iz stavka 1. ovoga članka izdaje se elektroničkim putem temeljem zahtjeva ovlaštene osobe iz članka 171. ovoga Zakona osiguranog naprednim elektroničkim potpisom, a ovlaštena osoba nakon ispisa dobivenih podataka na papir stavlja svoj pečat, potpis, broj predmeta iz svojeg upisnika te naznaku o naplaćenim troškovima. Korisnici usluga iz prethodnog stavka plaćaju sudsku pristojbu i trošak elektroničkog pristupa. Na zemljišnoknjižni izvadak izdan sukladno odredbama ovoga članka od strane javnog bilježnika ne plaća se javnobilježnička pristojba. Odluku o danu početka izdavanja zemljišnoknjižnih izvadaka elektroničkim putem na način određen ovim člankom donosi ministar nadležan za poslove pravosuđa kada se za to ispune tehnički uvjeti.“

Velika promjena koju su donijele posljednje izmjene Zakona o zemljišnim knjigama ogleda se stoga u mogućnosti javnih bilježnika da izdaju zemljišnoknjižne izvotke na koje se neće plaćati javnobilježnička pristojba, stoga će za stranke kao krajnje korisnike to biti isto kao da izvadak traže kod suda. Elektroničko izdavanje zemljišnoknjižnih izvadaka omogućit će uvid u zemljišne knjige u realnome vremenu, dakle bilo kojem trenutku, slijedom čega se otklanja mogućnost rizika kod određenih pravnih poslova, primjerice kupoprodaje nekretnine³.

³ Tako i Milotić, I., Peranić, D., Izmjene i dopune Zakona o zemljišnim knjigama iz 2013. – pregled novih rješenja, nedorečenosti te izazova u pravnoj praksi, Pravo i porezi, broj 6, lipanj 2013., str. 13.

3.2. Podnošenje prijedloga i zastupanje stranka u zemljišnoknjižnim postupcima

Modus podnošenja zemljišnoknjižnih prijedloga također je prilično izmijenjen, bolje rečeno dopunjen mogućnošću da se on podnese elektroničkim putem. To je izričito i predviđeno člankom 97. st. 1. zakona, koji glasi: „Prijedlog za upis podnosi se u pisanom obliku neposredno ili putem pošte kao i elektroničkim putem uz napredni elektronički potpis, s time da je zemljišnoknjižni sud dužan zaprimiti svaki prijedlog bez obzira je li prikladan da se po njemu provede upis.“ Ujedno, za stranku prijedlog može podnijeti i javni bilježnik: „Prijedlog elektroničkim putem, kao punomoćnik stranke, može podnijeti javni bilježnik ili odvjetnik uz napredni elektronički potpis i na način propisan podzakonskim aktom. Prijedlog elektroničkim putem uz napredni elektronički potpis mogu podnijeti i druge pravne osobe koje imaju javne ovlasti kada se utvrdi da ispunjavaju uvjete iz podzakonskog akta iz članka 173.a ovog Zakona za elektronički pristup zemljišnoknjižnom sudu te kada to odobri ministar nadležan za poslove pravosuđa.“⁴

“Prijedlozi knjižnih upisa koji se podnose zemljišnoknjižnom sudu putem javnog bilježnika, odvjetnika kao i putem pravne osobe koja ima javne ovlasti, mogu se podnositi u obliku elektroničke prijave uz napredni elektronički potpis, a prijavi se prilažu elektronički prilozi koji su navedeni u prijedlogu. Osobe iz stavka 1. ovoga članka prijedloge za knjižni upis u zemljišnu knjigu putem elektroničke prijave, mogu podnositi nakon što se utvrdi da ispunjavaju tehničke uvjete za elektronički pristup zemljišnoknjižnom sudu i nakon što to odobri ministar nadležan za poslove pravosuđa. O ispunjenosti tehničkih uvjeta iz stavka 2. ovoga članka i odobrenju za podnošenje prijedloga u elektroničkom obliku odluku donosi ministar nadležan za poslove pravosuđa. Osobe iz stavka 1. ovoga članka dužne su omogućiti u svojim uredima javni pristup i uvid u zemljišnu knjigu u obavljanju poslova iz stavka 1. ovoga članka, a za izdavanje zemljišnoknjižnih izvadaka imaju pravo na naknadu, čija visina ne može premašiti visinu sudske pristojbe. Osobe iz stavka 1. ovoga članka jamče da su priložene elektroničke isprave istovjetne onima u papirnatom obliku.“⁵

Informatička pismenost javnih bilježnika, prisjednika, savjetnika i vježbenika, kao i ostalih djelatnika u javnobilježničkim uredima te potreba računalne i informatičke opremljenosti samih javnobilježničkih

ureda ovdje u potpunosti dolaze do izražaja, što je već i dokazano uspješnim projektom „e-Tvrtka“. „e-Tvrtka“ je usluga HITRO.HR-a koja omogućava elektroničko osnivanje društva s ograničenom odgovornošću i jednostavnog društva s ograničenom odgovornošću s temeljnim kapitalom u novcu iz bilo kojeg javnobilježničkog ili HITRO.HR ureda u Republici Hrvatskoj na bilo koji od trgovačkih sudova u roku od 24 sata. Osim usluga osnivanja d.o.o.-a i j.d.o.o.-a, uvedena je nova usluga putem e-Tvrtke, elektronička rezervacija imena ili naziva na bilo koji od trgovačkih sudova u Republici Hrvatskoj, iz bilo kojeg javnobilježničkog ili HITRO.HR ureda. Rok trgovačkom sudu za izdavanje potvrde odnosno obavijesti je tri (3) dana od dana podnošenja prijave s priložima. Usluge su od iznimne važnosti za gospodarstvo i predstavljaju prvu stepenicu u ostvarivanju ideje o dostupnosti suda korištenjem zaštićenih elektroničkih sustava te učinkovitijem, bržem rješavanju predmeta u sudovima⁶.

Zasada još nije specificirano koliki će trošak javni bilježnici zaračunavati pri sastavljanju prijedloga za uknjižbu i za zastupanje u tim postupcima te u koji će ih javnobilježnički upisnik upisivati, no za očekivati je da će se prijedlozi za uknjižbu upisivati u OU upisnik (opći poslovni upisnik ili repertorij), a izdane izvatke iz zemljišne knjige u OV upisnik (upisnik o ovjerama i potvrdama), jednako kao i izvatke iz sudskog registra koje bilježnici izdaju od samih početaka javnobilježničke službe u Republici Hrvatskoj. U opći poslovni upisnik upisuju se svi javnobilježnički akti, svi zapisnici o potvrdama i sva posvjedočenja prema odredbama članaka 110. – 113. Zakona o javnom bilježništvu kao i sve druge javnobilježničke radnje, osim onih koje se upisuju u posebne upisnike (o ovjerama i potvrdama po članku 82., u upisnik o protestima po članku 91., u upisnik poslova koje je sud ili koja druga vlast povjerala javnom bilježniku po članku 116., stavak 1. točka 6. Zakona o javnom bilježništvu)⁷. Upisnik o ovjerama i potvrdama (OV upisnik s pripadajućom pomoćnom knjigom) sadrži rubrike za upis sljedećih podataka: redni broj, datum ovjere ili potvrde, prezime, ime, OIB i adresa stranke, odnosno naziv ili tvrtka i sjedište stranke, podaci o zastupniku stranke, potpis odnosno rukoznak stranke, naznaka je li potpis ili rukoznak priznat ili dan pred javnim bilježnikom, naznaka o načinu utvrđivanja istovjetnosti stranke, vrsta ovjere ili potvrde, naziv isprave, a kod ovjere preslike i prijepisa, broj, datum i naziv izdavatelja, iznos pristojbe,

4 Vidjeti čl. 97. st. 5. Zakona o zemljišnim knjigama

5 Vidjeti čl. 171. Zakona o zemljišnim knjigama

6 e-Tvrtka, web stranice hitro.hr-a, <http://www.hitro.hr/Default.aspx?sec=72>, stanje na dan 25. lipnja 2013.

7 Vidjeti čl. 11. Javnobilježničkog poslovnika (Narodne novine br. 38/94, 82/94, 37/96, 151/05, 115/12)

iznos javnobilježničke nagrade te primjedbu⁸. Pomoćna knjiga uz upisnik o ovjerama i potvrdama (pk OV) sadrži sljedeće rubrike: redni broj, datum ovjere ili potvrde, prezime i ime stranke/svjedoka, odnosno naziv ili tvrtka stranke i potpis odnosno rukoznak stranke/svjedoka. Javni će bilježnik na dnu svake ispunjene stranice staviti svoj potpis⁹.

Uloga javnih bilježnika kod zastupanja u zemljišnoknjižnim postupcima tako se značajno povećala u odnosu na prijašnje zakonsko uređenje. Njima je sada zakonom izričito dana mogućnost da budu punomoćnici stranaka, što je u odnosu na dosadašnju situaciju velik napredak, jer je u praksi sudova bilo različitih stavova: od onih da javni bilježnici u potpunosti mogu zastupati stranke u zemljišnoknjižnim postupcima, zatim onih koji su javnim bilježnicima to omogućavali, ali samo u određenim slučajevima tj. pod određenim pretpostavkama, do u konačnici onih koji su to pravo nijekali javnim bilježnicima.

U prilog stavu koji je odobravao javnim bilježnicima zastupanje stranaka u zemljišnoknjižnim postupcima ide i odredba članka 4. Zakona o javnom bilježništvu¹⁰kojom je propisano: „*Javni bilježnik je ovlašten zastupati stranke u nespornim stvarima pred sudovima i drugim javnim tijelima ako su te stvari u neposrednoj vezi s kojom njegovom ispravom. U slučajevima iz stavka 1. ovoga članka javni bilježnik ima prava i dužnosti odvjetnika.*“ Ta mogućnost dana javnim bilježnicima nedvojbeno se odnosi na situacije kada je ispravu u konkretnom postupku javni bilježnik sastavio u obliku javnobilježničkog akta ili potvrdio (solemnizirao) privatnu ispravu koju mu je podnijela stranka.

Javnobilježnički akt kao jedna od vrsta javnobilježničkih isprava (uz javnobilježnički zapisnik i javnobilježničku potvrdu) ima snagu javne isprave, te na taj način imaju jaču dokaznu snagu od ostalih (privatnih) isprava. Za javnu ispravu smatra se da potječe od onoga tko je na njoj označen kao izdavalac i da je istinito ono što se u njoj potvrđuje ili određuje - dok se ne dokaže protivno. Pri sastavljanju javnobilježničkog akta javni bilježnik mora, ako je to moguće, ispitati jesu li stranke sposobne i ovlaštene za poduzimanje i sklapanje posla, objasniti strankama smisao i posljedice posla i uvjeriti se o njihovoj pravoj i ozbiljnoj volji. Javni bilježnik će izjave sudionika potpuno jasno i određeno sastaviti pismeno i onda sam pročitati strankama i neposrednim pitanjima uvjeriti se odgovara li sadržaj javnobilježničkog akta volji stranaka. Prilozi će

se uvijek pročitati, osim ako se stranke ne odreknu tog prava i izjave da su upoznate s njihovim sadržajem, što mora biti utvrđeno u javnobilježničkom aktu¹¹. Ako stranke hoće da se u javnobilježnički akt unesu nejasne, nerazgovjetne ili dvosmislene izjave, koje bi mogle dati povoda sporovima, ili koje ne bi bile pravno valjane ili bi se mogle pobijati, ili ne bi imale namjeravani učinak, ili bi se opravdano moglo smatrati kako im je svrha da se koja od stranaka ošteti, javni će bilježnik na to upozoriti sudionike i dati im odgovarajuće pouke. Ako oni ipak ostanu kod tih izjava, unijet će ih u javnobilježnički akt, ali će u tom aktu posebno napomenuti da je stranke upozorio na posljedice takvih izjava.¹²

Sudionici u pravnom poslu za kojeg nije predviđena obvezatna forma javnobilježničkog akta, mogu zatražiti od javnog bilježnika da potvrdi njihove privatne isprave o tom poslu. Tako potvrđena isprava ima snagu javnobilježničkog akta, a uz ispunjene pretpostavaka određenih u sadržaju ima i snagu ovršne isprave.¹³

Što se tiče „obične“ ovjere potpisa (legalizacije), Zakonom o javnom bilježništvu, između ostalog, propisano je sljedeće: „*Javni bilježnik može potvrditi da je stranka u njegovoj nazočnosti svojeručno potpisala pismeno, ili svoj rukoznak na njega stavila, ili da je potpis ili rukoznak, koji je već na pismenu, pred njim priznala kao svoj. Ovjera, s pozivom na poslovni broj zapisnika ili upisnika o ovjerama i potvrdama, staviti će se na izvornom pismenu uz naznaku na koji je način utvrđena istovjetnost te dodatak da je potpis ili rukoznak istinit, i uz datum, potpis i službeni pečat javnog bilježnika. Pri ovjeri potpisa javni se bilježnik treba upoznati sa sadržajem pismena samo utoliko ukoliko je to potrebno za popunjavanje rubrika upisnika o ovjerama i potvrdama; on nije odgovoran za sadržaj pismena niti je dužan ispitivati da li su sudionici ovlašteni na dotični posao. Javni bilježnik može ovjeriti i potpis na pismenu koje nije sastavljeno na službenom jeziku. Ako se ovjerava potpis osobe kao zastupnika koje pravne osobe ili javnog tijela, javni bilježnik može u ovjeri potvrditi da se ta osoba potpisala za pravnu osobu ili javno tijelo samo ako je on prethodno utvrdio da je ta osoba to ovlaštena učiniti.*“¹⁴

S gledišta Zakona o zemljišnim knjigama ovjera potpisa je dovoljna za provedbu upisa u zemljišnim knjigama, budući da će zemljišnoknjižni sud dopustiti uknjižbu samo na temelju javnih isprava ili privatnih isprava na kojima je istinitost potpisa

8 Vidjeti čl. 12. Javnobilježničkog poslovnika

9 Vidjeti čl. 12a Javnobilježničkog poslovnika

10 Narodne novine br. 78/93, 29/94, 162/98, 16/07, 75/09

11 Vidjeti čl. 57. Zakona o javnom bilježništvu

12 Vidjeti čl. 58. Zakona o javnom bilježništvu

13 Vidjeti čl. 59. Zakona o javnom bilježništvu

14 Vidjeti čl. 77. Zakona o javnom bilježništvu

ovjerovljena na način propisan posebnim zakonom, čemu je udovoljeno ako je ovjerovljen potpis one osobe čije se pravo ograničuje, opterećuje, ukida ili prenosi na drugu osobu¹⁵.

Kako pri ovjeri potpisa javni bilježnik nije obavezan ispitivati sadržaj pismena niti za njega odgovara, po nekim je stavovima vrlo upitno može li i u tim slučajevima javni bilježnik zastupati stranke¹⁶.

4. SADRŽAJ ISPRAVA POTREBNIH ZA PROVEDBU UPISA U ZEMLJIŠNIM KNJIGAMA

Sukladno noveliranom članku 44. Zakona: „Upisi u zemljišnu knjigu dopustit će se temeljem isprava koje nemaju očitih nedostataka koji dovode u sumnju njihovu vjerodostojnost. Ako se isprave sastoje od više listova, oni moraju biti tako spojeni da se ne može umetnuti ni jedan list. U ispravama temeljem kojih se zahtijeva upis, osobe protiv kojih i u čiju se korist upis zahtijeva, neovisno o tome kada su sastavljene, moraju biti navedene tako da ne postoji opasnost da ih se zamijeni s drugima, a moraju biti navedeni i mjesto, dan, mjesec i godina sastavljanja isprave. Isprave koje ne sadrže podatke o mjestu i vremenu sastavljanja, ali je na njima izvršena ovjera kod javnog bilježnika, smatraju se podobnim za provođenje upisa u smislu stavka 2. ovoga članka. Upis u zemljišnu knjigu dopustit će se i temeljem elektroničke isprave ako ispunjava uvjete iz stavka 1. i 2. ovoga članka. Elektronička isprava potpisana naprednim elektroničkim potpisom podnositelja prijedloga za upis elektroničkim putem, smatra se ispravom iz stavka 1. ovoga članka.“

Posebno je važno istaknuti kako će se na prijedlog za upis prava vlasništva, podnesen nakon isteka roka od 60 dana od dana stjecanja uvjeta za upis tog prava u zemljišnu knjigu ili knjigu položenih ugovora, a koji je ostvaren nakon stupanja na snagu posljednjih izmjena i dopuna Zakona o zemljišnim knjigama, sudske pristojbe za upis obračunati u peterostrukom iznosu sudske pristojbe za tu vr-

¹⁵ Vidjeti čl. 52. Zakona o zemljišnim knjigama

¹⁶ Vidjeti supra, bilješka 3.

stu upisa. To se ne odnosi na predlagatelje koji su prijedlog podnijeli do dana stupanja na snagu navedenih izmjena i dopuna Zakona. U konačnici to znači obvezu javnih bilježnika i djelatnika „grunтовнице“ da stranke makar upozore na navedenu odredbu, jer se nerijetko događa da predlagatelji tek godinama nakon stjecanja *titulusa* za upis prava vlasništva podnesu prijedlog za uknjižbu na provedbu ili to čak uopće ne učine. Stoga je za očekivati kako će ova odredba barem u određenoj mjeri pridonijeti stranačkoj disciplini, potrebnoj za konačnu realizaciju određenog (zemljišnoknjižnog) pravnog posla.

5. ZAKLJUČAK

Posljednja novela Zakona o zemljišnim knjigama donijela je brojne i bitne promjene za zemljišnoknjižno pravo općenito, a samim time i za javne bilježnike koji svojim djelovanjem neizostavno pridonose stvaranju zemljišnoknjižne prakse. Zakonom izričito predviđena mogućnost da oni budu punomoćnici stranaka u zemljišnoknjižnim postupcima, podnošenje prijedloga za uknjižbu elektroničkim putem i izdavanje zemljišnoknjižnih izvadaka, predstavljaju nove i velike ovlasti dane prvenstveno s ciljem bržeg, učinkovitijeg vođenja zemljišnoknjižnih postupaka. Dosadašnja javnobilježnička praksa s pravom daje za očekivati da će javni bilježnici taj ispit uspješno položiti.

PRAVNI IZVORI

- 1) Zakon o zemljišnim knjigama (Narodne novine br. 91/96, 68/98, 137/99, 114/01, 100/04, 107/07, 152/08, 126/10, 55/13, 60/13);
- 2) Zakon o javnom bilježništvu (Narodne novine br. 78/93, 29/94, 162/98, 16/07, 75/09);
- 3) Javnobilježnički poslovnik (Narodne novine br. 38/94, 82/94, 37/96, 151/05, 115/12);
- 4) Milotić, I., Peranić, D., Izmjene i dopune Zakona o zemljišnim knjigama iz 2013. – pregled novih rješenja, nedorečenosti te izazova u pravnoj praksi, Pravo i porezi, broj 6, lipanj 2013.;
- 5) www.hitro.hr

Nova pravila dostave u zemljišnoknjižnom postupku s osvrtnom na dostavu elektroničkim putem

UVOD

Zemljišnoknjižni postupak provodi se primjenom odredbi Zakona o zemljišnim knjigama koji osim materijalno-pravnih sadrži i procesno-pravne odredbe. Ako pojedino pitanje nije regulirano odredbama tog zakona, tada se primjenjuju odredbe izvanparničnog postupka, a tek podredno parničnog postupka. Pitanje dostave u zemljišnoknjižnom postupku svoju važnost ima kako u redovnim zemljišnoknjižnim postupcima odlučivanja o upisu određenoga knjižnog prava, tako i u posebnim postupcima kao što je pojedinačni ispravni postupak, postupak radi ispravljanja pogrešnog upisa, postupak obnove, osnivanja i dopune zemljišne knjige, tako i postupcima povezivanja knjige položenih ugovora i glavne knjige.

S obzirom na to da se do sada u tim postupcima u procesnom smislu primjenjuju parnična pravila o dostavi koja su zahtijevala dosta vremena oko uručenja pojedinih pismena ili odluka suda, a uvažavajući činjenicu da ovaj postupak sadrži određene svoje specifičnosti za razliku od redovnog parničnog ili izvanparničnog postupka, valjalo je razmisliti o promjeni pravila dostavljanja u zemljišnoknjižnom postupku. Izmijenjenim odredbama Zakona o zemljišnim knjigama pitanje dostave pismena u zemljišnoknjižnim postupcima prilagođava se potrebama tog postupka. Temeljna promjena je u tome da se sve dostave temelje na adresi iz prijedloga za postupanje suda, što znači da je teret utvrđivanja adrese dostave za sve sudionike postupka prebačen sa suda na predlagatelja.

U ovom radu osvrnut ćemo se na bitne novine oko dostave te posebno na problem dostave elektroničkim putem koji zahtijeva i elektroničku ispravu kao temelj upisa.

KLJUČNE RIJEČI

Dostava, elektronička dostava, elektronička isprava, elektronička trgovina.

NAČIN DOSTAVE U ZEMLJIŠNOKNJIŽNOM POSTUPKU PRIJE NOVELE ZAKONA O ZEMLJIŠNIM KNJIGAMA

U zemljišnoknjižnom postupku zemljišnoknjižni sud postupa po pravilima izvanparničnoga postupka, a podredno po pravilima parničnog postupka. Do takvog načina postupanja u zemljišnoknjižnim stvarima dolazi onda ako Zakonom o zemljišnim knjigama¹ nije drugačije određeno.² Dakle, u postupanju zemljišnoknjižnih sudova u

procesnom smislu najprije se primjenjuju odredbe ZZK-a, a potom pravila izvanparničnog postupka i tek podredno dolaze u primjenu i pravila parničnog postupka.

Prije novele ZZK-a zakon je sadržavao odredbe o dostavi koje su određivale pravila postupanja zemljišnoknjižnog suda u postupku dostave, ali ne i način dostave. Tako je odredbama ZZK-a³ bilo određeno da se rješenje u zemljišnoknjižnom postupku dostavlja predlagatelju, odnosno punomoćniku i osobama na čijoj se nekretnini stječe knjižno pravo i čija se knjižna prava prenose, opterećuju, ograničavaju ili ukidaju kao i osobi

Goran Milaković

sudac Županijskog suda u Bjelovaru

1 Narodne novine (91/96, Odluka USRH 137/99, 114/01, 100/04, 107/07, 152/08, Odluka USRH 126/10, 55/13 i 60/13; dalje ZZK)

2 Članak 91. Zakona o zemljišnim knjigama

3 Članak 120. ZZK-a

protiv koje je provedena zabilježba. Rješenja u zemljišnoknjižnom postupku dostavljaju se osobno. Daljnje odredbe ZZK-a⁴ određuju kome se dostavlja pojedino rješenje doneseno u tom postupku. Dakle, iz odredbi ZZK-a prije njegove novele nije bilo propisano na koji se način obavlja dostava u zemljišnoknjižnim postupcima, pa je s obzirom na nedostatak tih odredbi, u prvom redu bilo potrebno dostavu izvršiti po pravilima izvanparničnog postupka.

S obzirom na to da u Republici Hrvatskoj još uvijek nije donesen Zakon o izvanparničnom postupku u primjeni su i dalje pravna pravila Zakona o sudskom izvanparničnom postupku⁵, koja se primjenjuju na temelju Zakona o načinu primjene pravnih propisa, donesenih prije 6. travnja 1941.

U pogledu dostave Pravna pravila ZVP-a određuju da se dostavljanje u izvanparničnim pravnim stvarima obavlja po službenoj dužnosti tako kako to propisuje Gradanski parnični postupnik. Pravila o osobnoj dostavi važe samo onda kada to zakon naročito naređuje ili da sud smatra, da je zbog priloženih izvornih isprava ili iz kojeg drugog razloga potrebna veća opreznost.

S obzirom na takve odredbe, koje proizlaze iz navedenih Pravnih pravila, u zemljišnoknjižnom postupku u pogledu načina dostave primjenjuju se pravila Zakona o parničnom postupku. Takav način postupanja važi do donošenja novele ZZK-a, o čemu će više riječi biti nešto kasnije.

Pravila parničnog postupka u odnosu na dostavu propisuju koja su tijela dostavne službe⁶, postupanje suda prilikom dostave putem nekog od tijela dostave, način izvršenja dostave fizičkim i pravnim osobama te državnim tijelima, vojnim osobama, pripadnicima redarstvene službe i djelatnicima kopnenoga, riječnoga, pomorskoga i zračnog prometa, osobama u inozemstvu ili strancima koji uživaju pravo imuniteta, osobama lišenim slobode. Osim toga, propisana su pravila o vremenu dostave te način postupanja dostavnog tijela, kada se adresat ne zatekne tamo gdje se dostava treba izvršiti.

ZNAČAJ DOSTAVE U ZEMLJIŠNOKNJIŽNOM POSTUPKU

Zemljišnoknjižni postupak ima jednu svoju specifičnost koja predstavlja bitnu razliku u odnosu na ostale vrste postupaka. U tom postupku upisi u zemljišnu knjigu provode se prije dostave rješenja kojim se određuje upis i prije njegove pravomoćno-

sti. Žalba protiv rješenja o upisu ne odgađa njegovu provedbu. No kada se donese rješenje o upisu, tu mogu nastati određeni problemi oko izvršenja dostave, jer i zemljišnoknjižni predmet treba proći postupak arhiviranja do kojeg ne može doći bez utvrđenja pravomoćnosti odluke u tom postupku.⁷ Osim toga, u zemljišnoknjižnom postupku provode se i ročišta u posebnim postupcima kao što su obnova, osnivanje i dopuna zemljišne knjige, ispravni i pojedinačni ispravni postupak i povezivanje zemljišne knjige i knjige položenih ugovora. Upravo u tim postupcima pitanje dostave predstavlja važan dio postupka koji utječe i na načelo učinkovitosti postupka.

Naime, u ispravnom postupku, kao i u pojedinačnom ispravnom postupku, prijave i prigovori raspravit će se pred zemljišnoknjižnim sudom (rasprava za ispravak). Raspravu za ispravak će, po proteku roka za ispravak, po službenoj dužnosti zakazati i provesti zemljišnoknjižni sud glede svakoga pojedinoga zemljišnoknjižnog uloška na koji je stavljena prijava ili prigovor, a u vezi svih prijava i prigovora koji se odnose na njega.

No i prije započinjanja tog postupka treba izvršiti određene radnje u kojima se primjenjuju pravila o dostavi parničnog postupka. Tako je potrebno donijeti odluku o otvaranju ispravnog postupka i odluku o tome dostaviti strankama i onim upisanim nositeljima stvarnih prava, pa se već u ovom stadiju zemljišnoknjižnog postupka mogu pojaviti određeni problemi oko dostave.⁸

Zakonom je određeno kako činjenica da dostava nije uredno ili nije uopće izvršena ne daje prava osporavati valjanost knjižnog upisa. Onaj koji iz knjižnog upisa za sebe izvodi prava ili oslobodnja od obveze nije dužan dokazivati da je dostava izvršena. Takvom odredbom ne dolazi do onemogućavanja stranke, koja smatra da joj dostava nije uredno ili nije uopće izvršena, u ostvarivanju prava koja joj pripadaju u postupku, kao što bi to bio slučaj u parničnom ili drugom izvanparničnom postupku.⁹ Ta stranka svoja prava u zemljišnoknjižnom postupku može ostvarivati i u posebnom, parničnom postupku i to brisovnom tužbom, pa ako i nije uredno obaviještena o zemljišnoknjižnom postupku u kojem je došlo do upisa koji utječe na njezina knjižna prava, tada može svoja prava štiti u parničnom postupku. Ali, kada se radi o posebnim vrstama zemljišnoknjižnog postupka, kao što je ispravni, pojedinačni ispravni postupak, povezivanje zemljišne knjige s knjigom položenih ugovora i sl., tada se radi uspješnog održavanja

4 Članak 121. ZZK-a

5 Sl. novine 175 – XLV. od 1. 8. 1934.; dalje ZVP

6 Pošta, sudski službenik, nadležno tijelo uprave, javni bilježnik, sud (neposredno ili elektroničkim putem).

7 Vidjeti ZK poslovnik i sudski poslovnik

8 Npr. stranka odselila, nepoznata, umrla i sl.

9 Bitna povreda odredaba parničnog postupka postoji i onda kada stranci nezakonitim postupanjem, a osobito propuštanjem dostave nije dana mogućnost da raspravlja pred sudom.

rasprave treba omogućiti strankama da pristupe toj raspravi, a to je moguće učiniti samo izvršenom dostavom poziva za raspravu.

Tu se problemi javljaju onda kada stranka ne dođe na raspravu. U odnosu na ispravni i pojedinačni ispravni postupak na raspravu za ispravak pozivaju se osobno i oglasom na oglasnoj ploči suda sve osobe koje su podnijele svoje prijave i prigovore, osobe protiv čijih su upisa te prijave i prigovori podneseni, kao i osobe za koje prema sadržaju zemljišnih knjiga proizlazi da bi mogle imati pravni interes. Nenazočnost pozvanih osoba ne odgaga održavanje rasprave za ispravak niti znači da je nenazočna osoba povukla svoju prijavu ili prigovor, a niti da priznaje tuđe prijave ili prigovore. Zaštita nenazočnih osoba u tim postupcima osiguravala se postavljanjem privremenog zastupnika koji će u njihovo ime i o njihovu trošku sudjelovati u raspravi za ispravak i kojemu će biti dostavljena odluka. U primjeni ove odredbe u praksi je bilo dosta problema koji su se odnosili na pitanje postavlja li se privremeni zastupnik osobi koja je uredno pozvana na raspravu, a nije pristupila ili samo osobi koja nije primila poziv za raspravu te može li se privremeni zastupnik postaviti umrloj osobi.¹⁰ Na ta pitanja praksa je dala različite odgovore, a na žalost, u mnogim slučajevima je zbog nemogućnosti postavljanja privremenog zastupnika umrlim osobama, ispravni postupak završen prije donošenja meritorne odluke i to njegovom obustavom. Upravo na takve situacije poseban značaj će imati novelirane odredbe o dostavi, sadržane u Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o zemljišnim knjigama.¹¹

DOSTAVA U ZEMLJIŠNOKNJIZNOM POSTUPKU NAKON NOVELE ZZK-a

Izmijenjene odredbe ZZK-a bitno pojednostavljaju način dostave i time se odstupa od primjene odredbi parničnog postupka. U ovom dijelu norme zemljišnoknjižnog prava, sadržane u tom zakonu u procesnom dijelu, određuju pravila dostave koja se u bitnom mijenjaju od dosadašnjih pravila parničnog postupka, koja su se primjenjivala u zemljišnoknjižnom postupku.

Tako je sada propisano da će se rješenje u zemljišnoknjižnom postupku dostaviti predlagatelju, od-

nosno njegovu opunomoćeniku i osobama na čiju se nekretnini stječe knjižno pravo i čija se knjižna prava prenose, opterećuju, ograničavaju ili ukidaju, kao i osobi protiv koje je provedena zabilježba i to na adresu koju je predlagatelj naveo u prijedlogu. Do sada to nije bio slučaj, pa je zbog razlike u odnosu na podatke o adresi u prijedlogu, ispravi ili zemljišnoj knjizi, u mnogo slučajeva dolazilo do bezuspješnih i višestrukih pokušaja dostave.

Prijedlog za upis sada, između ostalih podataka, mora obvezno sadržavati ime i prezime, adresu i osobni identifikacijski broj osobe u čiju korist se treba provesti upis, kao i ime i prezime, adresu i osobni identifikacijski broj osobe protiv koje se upis provodi te osoba koje će trebati obavijestiti o rješenju.

S obzirom na stanje zemljišnih knjiga ili na druge opravdane razloge, moguće je da predlagatelj ne može pribaviti ove podatke o osobi u odnosu na koju se prijedlog podnosi, no tada će morati u prijedlogu to posebno naznačiti.

Postavlja se pitanje na koji će način tada zemljišnoknjižni sud postupiti pri dostavi. Bitni sadržaj isprave propisivao je Zakon i prije ove novele te je kao jedan od podataka o sadržaju isprave, koji predstavlja opću pretpostavku za upis, bio određen datum rođenja, matični broj i slično. Kada je u ispravi, koja je prije poslužila kao temelj upisa osobe u odnosu na koju se sada provodi upis, bio naznačen matični broj, tada predlagatelj može saznati i OIB osobe u odnosu na koju se provodi upis, a s obzirom na to da ima pravni interes može zatražiti podatke od policijske uprave o adresi te osobe. Dakle, ovo ne bi bio opravdani razlog za nenavodenje ove adrese u prijedlogu. No, ako je predlagatelj tako postupio i poduzeo ove radnje iz kojih proizlazi da je prije podnošenja prijedloga za upis pokušao doznati adresu protustranke, mišljenja smo da će tada to morati u prijedlogu i navesti i dokazati odgovorom policijske uprave o podnesenom zahtjevu. Tek tada bi se moglo smatrati da je predlagatelj poduzeo sve i da iz opravdanih razloga nije naznačio sve potrebno za sadržaj prijedloga, a ti podatci bitni su i za izvršenje dostave.

Kada se osoba kojoj treba biti dostavljeno pismeno ne zatekne na adresi iz prijedloga, dostavljač će ostaviti pismeno kod punoljetne osobe zatečene na adresi ili u poštanski sandučić ili pretinac, a u tom slučaju na dostavnici će se naznačiti dan i način dostave. U tom slučaju smatrat će se da je dostava obavljena protekom roka od 30 dana od dana dostave pismena.

Takvim načinom dostave, propisanog novelom Zakona, bitno se skraćuje vrijeme dostave. Naime, odredbama parničnog postupka u slučaju kada se

10 Vidjeti stručne članke autora Gorana Milakovića: Stranke u zemljišnoknjižnom ispravnom postupku, Novi informator br. 5858 i 5859 iz 2010. i Privremeni zastupnik u ispravnom postupku, IUS INFO od 13. siječnja 2011.

11 Narodne novine br. 55/13 i 60/13, člankom 49. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zemljišnim knjigama izmijenjen je članak 192. stavak 4. na način da će u slučaju neodazivanja uredno pozvanih osoba, zemljišnoknjižni sud donijeti odluku na temelju stanja spisa, pa se dakle više ne postavlja privremeni zastupnik nenazočnoj osobi.

osobna dostava pismena ne uspije obaviti prema odredbama članka 141. i¹² 142. ZPP-a, dostava će im se iznova pokušati obaviti na adresi njihova prebivališta u Republici Hrvatskoj prema podacima o njihovu prebivalištu, koji će se pribaviti iz evidencija Ministarstva unutarnjih poslova. Ako se ponovna dostava ne uspije obaviti ni na toj adresi, dostava se ponavlja nakon isteka roka od trideset dana, a ako se ni tada ne uspije izvršiti, tek tada se pismeno stavlja na oglasnu ploču suda. Procesna pravila parničnog prava poznaju i situaciju da se adresa navedena u tužbi prema podacima iz evidencija Ministarstva unutarnjih poslova ne razlikuje od adrese prebivališta, pa ako ta osoba nije prijavila adresu boravišta u RH, tada će se dostava pokušati izvršiti još jednom na adresi iz tužbe nakon isteka roka od petnaest dana. Ako ni tada dostava ne uspije, pismeno će se staviti na oglasnu ploču suda.

Iz ovih pravila o dostavljanju, kako ih određuje parnični zakon, vidljivo je da su dosta dugotrajna i znatno utječu na duljinu trajanja dostave, pa su svojstvena za parnični postupak u kojem se stranci mora omogućiti raspravljanje pred sudom radi zaštite njezinih subjektivnih prava. Subjektivna prava su temelj zaštite i u zemljišnoknjižnom postupku, no taj postupak ima svoje specifičnosti kako u postupanju suda prije ostvarenja tih prava stranaka, tako i u omogućavanju učinkovite zaštite tih prava u žalbenom postupku kao i podnošenjem posebnih tužbi kojima se štite takva prava.¹³ Posebnost tog postupka ogleda se i u tome da se provedba upisa obavlja prije pravomoćnosti rješenja o upisu, pa i prije njegove dostave strankama zemljišnoknjižnog postupka. Zbog toga se zakonodavac i odlučio na pojednostavljena pravila dostave u ovom postupku noveliranim odredbama o dostavi u zemljišnoknjižnom postupku.

NOVE ZAKONSKE ODREDBE O DOSTAVI U ZEMLJIŠNOKNJIŽNOM POSTUPKU

Rješenje u zemljišnoknjižnom postupku dostavit će se predlagatelju, odnosno njegovu opunomoćniku i osobama na čijoj se nekretnini stječe knjižno pravo i čija se knjižna prava prenose, opterećuju, ograničavaju ili ukidaju, kao i osobi protiv koje je provedena zabilježba. Rješenje o upisu dostavlja se nakon njegove provedbe. Rješenje u zemljišnoknjižnom postupku dostavlja se na adresu koju je predlagatelj naveo u prijedlogu. Kad se osoba kojoj se dostavlja pismeno ne zatekne na adresi iz

prijedloga, dostavljač će ostaviti pismeno kod punoljetne osobe zatečene na adresi ili u poštanski sandučić ili pretinac, a u tom slučaju se na dostavnici naznačuje dan i način dostave. Smatra se da je dostava obavljena protekom roka od 30 dana od dana dostave pismena iz stavka 4. ovog članka. Kad dostavljač prilikom pokušaja dostave dozna da postoje razlozi zbog kojih pismeno uopće nije moguće uručiti naslovljenoj osobi (npr. nepoznat, odselio, umro i sl.), pismeno će vratiti sudu uz naznaku razloga zbog kojih ga nije moguće dostaviti. Ako je pismeno vraćeno s naznakom nepoznat ili odselio, sud će pribaviti podatak iz evidencije Ministarstva unutarnjih poslova (MUP) o adresi primatelja i pismeno dostaviti na tu adresu. Ako MUP obavijesti sud da nema podataka o adresi primatelja, pismeno će se objaviti na oglasnoj ploči suda. Kad se pismeno vrati s naznakom da je primatelj pismena umro, a zemljišnoknjižni sud u roku od 60 dana od takvog saznanja nije primio obavijest o nasljednicima, pismeno će se objaviti na oglasnoj ploči suda. Smatrat će se da je dostava obavljena istekom 30 dana od dana stavljanja pismena na oglasnu ploču suda. Ako je prijedlog podnesen elektroničkim putem, pismena zemljišnoknjižnog suda dostavit će se predlagatelju elektronički, s time da se dostava smatra izvršenom u času zaprimanja pismena na poslužitelju predlagatelja. Kad je predlagatelj u prijedlogu označio elektroničku adresu, rješenje će se dostaviti i elektroničkom poštom. Oglasna ploča zemljišnoknjižnog suda vodi se i elektronički.

Iz ovih odredbi ZZK-a vidljivo je na koji će način zemljišnoknjižni sud postupati kada se primatelj pismena ne zatekne u svom stanu te kada je primatelj nepoznat ili je odselio, umro i sl.

Ovim pravilima o dostavi nije propisan način postupanja pri dostavi pravnoj osobi koja je upisana u određeni sudski ili drugi upisnik, te fizičkim osobama koje obavljaju određenu registriranu djelatnost (obrtnici, trgovci pojedinci, javni bilježnici, odvjetnici, liječnici i dr.). Parnična pravila o dostavi tim osobama znatno su jednostavnija od pravila dostave za fizičke osobe i obavljaju se tako da se pismena dostavljaju na adresu navedenu u tužbi odnosno u prijedlogu kada se radi o zemljišnoknjižnom postupku. Ako dostava na adresu navedenu u tužbi ne uspije, dostava će se obaviti na adresu sjedišta te osobe upisanu u upisniku. Kad dostava ne uspije niti tako, tada se obavlja stavljanjem pismena na oglasnu ploču suda. S obzirom na to da pravila o načinu dostave tim osobama nisu pobliže određena pravilima zemljišnoknjižnog postupka, smatramo da u tom slučaju treba i dalje primjenjivati parnična pravila.

¹² Vidjeti članak 141. i 142. Zakona o parničnom postupku koje propisuju pravila dostave kada se osoba kojoj treba uručiti pismeno ne zatekne u svom stanu.

¹³ Vidjeti pravila o brisovnoj tužbi

DOSTAVA ELEKTRONIČKIM PUTEM

Novelirane odredbe ZZK-a sadrže i odredbu o dostavi elektroničkim putem. Tako će se izvršiti dostava ako je prijedlog podnesen elektroničkim putem, pa će se tada pismena zemljišnoknjižnog suda dostaviti predlagatelju elektronički, s time da se dostava smatra izvršenom u času zaprimanja pismena na poslužitelju predlagatelja.

Kada se radi o dostavi prijedloga elektroničkim putem, s obzirom na činjenicu da uz prijedlog treba dostaviti i ispravu koja je temelj određenog upisa, postavlja se pitanje može li ta isprava po svojim svojstvima biti elektronička isprava. Ovdje treba posebno naglasiti da je za postupanje u zemljišnoknjižnom postupku i odlučivanju bitno da stranka dostavi izvornik isprave ili njezinu ovjerenu presliku. Noveliranim odredbama ZZK-a određeno je i to da će se upis u zemljišnu knjigu dopustiti i temeljem elektroničke isprave, ako ispunjava uvjete koje u pogledu sadržaja isprave važe i za isprave u pisanom obliku. Elektronička isprava potpisana naprednim elektroničkim potpisom podnositelja prijedloga za upis elektroničkim putem, smatra se ispravom koja zadovoljava opće pretpostavke za upis.

Kada se radi o elektroničkoj ispravi, koja bi trebala poslužiti kao temelj upisa, tada su bitna pravila o načinu nastanka te isprave, njenom sadržaju i pretpostavke koje joj daju dokaznu snagu.¹⁴

Zakonom o elektroničkoj ispravi uređuje se pravo fizičkih i pravnih osoba na uporabu elektroničke isprave u svim poslovnim radnjama i djelatnostima te u postupcima koji se vode pred tijelima javne vlasti u kojima se elektronička oprema i programi mogu primjenjivati u izradi, prijenosu, pohrani i čuvanju informacija u elektroničkom obliku, pravna valjanost elektroničke isprave te uporaba i promet elektroničkih isprava. Odredbe ovoga Zakona ne primjenjuju se u onim slučajevima gdje se drugim zakonima izričito traži uporaba isprava na papiru.

BITNE ZNAČAJKE ELEKTRONIČKE ISPRAVE

Elektronička isprava ima istu pravnu snagu kao i isprava na papiru, ako se njezina uporaba i promet provode u skladu s odredbama ovoga Zakona. **Elektronička isprava** ima pravnu valjanost kao i isprava na papiru ako:

- je izrađena, otpremljena, primljena, čuvana i pohranjena primjenom dostupne informacijske tehnologije (računalni i srodni uređaji i programi)

- u potpunosti ispunjava zahtjeve sadržane u članku 6. ovoga Zakona
- sadrži osnovnu građu utvrđenu u članku 7. ovoga Zakona¹⁵
- se može prikazati u obliku koji je sukladan obrascu utvrđenom u članku 8. ovoga Zakona.¹⁶

Svaki pojedinačni primjerak elektroničke isprave, koji je potpisan elektroničkim potpisom, smatra se u smislu ovoga Zakona izvornikom. Elektronička isprava ne može imati elektroničku presliku (presliku u elektroničkom obliku). Ako ista osoba izradi dvije i više isprava s istim sadržajem, od kojih je jedan primjerak izrađen u elektroničkom obliku, a drugi izrađen na papiru, te se isprave smatraju neovisnim. U tim slučajevima isprava izrađena na papiru ne smatra se preslikom elektroničke isprave. Preslika elektroničke isprave na papiru izrađuje se ovjerom ispisa vanjskog obrasca prikaza elektroničke isprave na papiru uz primjenu postupaka predviđenih zakonom i drugim propisima.

Ovjeru ispisa elektroničke isprave na papiru u postupcima, koje vode tijela javne vlasti u okviru svoje nadležnosti, obavljaju ovlaštene osobe u tijelima javne vlasti, a u svim ostalim slučajevima ovjeru ispisa elektroničke isprave na papiru obavlja javni bilježnik. Ispis na papiru koji se ovjerava kao preslika elektroničke isprave mora obvezno sadržavati oznaku da se radi o preslici odgovarajuće elektroničke isprave. Izvornik elektroničke isprave kao i njena preslika na papiru, izrađena sukladno članku 10. ovoga Zakona, imaju istovjetnu pravnu snagu i mogu se ravnopravno koristiti u svim radnjama za koje se traži uporaba isprava u izvornom obliku ili u obliku ovjerene preslike.

Za sve radnje u kojima se zakonom ili drugim propisima izričito traži javnobilježnička ovjera ispra-

¹⁵ Članak 7.

Grada elektroničke isprave sastoji se obvezno od dva neodvojiva dijela:

– općeg dijela kojeg čini predmetni sadržaj (informacije u elektroničkom obliku) isprave. Uključuje i naslov primatelja ako je elektronička isprava namijenjena otpremi imenovanom primatelju,

– posebnog djela kojeg čine jedan ili više ugrađenih elektroničkih potpisa i podatci o vremenu nastajanja (završetka izrade) elektroničke isprave, kao i druga dokumentacijska svojstva.

¹⁶ Članak 8.

(1) Elektronička isprava u procesima prikazivanja sadržaja, kao i u tijeku rukovanja sadržajima ugrađenim u elektroničku ispravu, sadrži obvezno unutarnji i vanjski obrazac prikaza.

(2) Unutarnji obrazac prikaza sastoji se od tehničko-programskog obrasca zapisivanja sadržaja u elektroničkom obliku na medij koji zadržava ili prosljeđuje elektroničku ispravu.

(3) Vanjski obrazac sastoji se od vizualnoga i razumljivoga prikaza sadržaja elektroničke isprave na zaslonu računalnih ili drugih elektroničkih uređaja, na papiru ili drugom materijalnom predmetu proizvedene (odvojene) iz zapisa u elektroničkom obliku na mediju iz stavka 2. ovoga članka.

¹⁴ Vidjeti Zakon o elektroničkoj ispravi (Narodne novine 150/2005).

va na papiru, ne može se dostavljati elektronička isprava ili njegova preslika na papiru.

Kada se u knjigovodstvenim poslovima primjenjuju elektroničke isprave, sukladno odredbama ovoga Zakona, poslovi knjigovodstva i revizije mogu se u potpunosti temeljiti na uporabi elektroničkih isprava, ako posebnim propisima nije drukčije određeno. U postupcima koji se vode pred tijelima javne vlasti i arbitražama kao dokaz mogu se koristiti i elektroničke isprave. Kod ocjene ispravnosti elektroničke isprave moraju se uzeti u obzir pojedinosti o njezinoj izradi, pohrani, prijenosu, čuvanju, vjerodostojnosti i nepromjenjivosti. Uporaba elektroničkih isprava obavlja se u skladu s odredbama Zakona o elektroničkim ispravama. Uporaba elektroničkih isprava ne smije niti jednoj strani uključenoj u poslove razmjene elektroničkih isprava ograničavati poslovanje ili je dovoditi u neravnotežan položaj. U radnjama pri uporabi i prometu elektroničkih isprava može se koristiti bilo koja dostupna i upotrebljiva informacijsko-komunikacijska tehnologija, ako zakonom ili drugim propisima nije izričito određeno koja se tehnologija mora primjenjivati. Informacijski sustav koji se primjenjuje u radnjama s elektroničkim ispravama mora imati odgovarajuću zaštitu osobnih podataka u skladu s odredbama zakona i drugih propisa koji uređuju zaštitu osobnih podataka. Za svaku elektroničku ispravu mora u svim radnjama s elektroničkom ispravom postojati mogućnost provjere njezine vjerodostojnosti, izvornosti i nepromjenjivosti. Svaka radnja s elektroničkom ispravom unutar dokumentacijskog ciklusa mora se označiti jedinstvenom oznakom i svojstvima koji se moraju ugraditi u elektroničku ispravu. Radnja iz stavka 1. ovoga članka mora osigurati izravnu povezanost prethodne i sljedeće radnje s elektroničkom ispravom. Elektroničke isprave izrađuju se elektroničkim sustavima pripreme, oblikovanja i pohrane informacijskih sadržaja u elektronički zapis. Elektroničke isprave u radnjama njihove izrade koje čine polazište za radnje vezane za njihovu otpremu i čuvanje, potpisuju se elektroničkim potpisom tvorca elektroničke isprave ili osobe koju je tvorac za to ovlastio.

Elektronička isprava smatra se otpremljenom kada je:

- osobno otpremljena od pošiljatelja, ili
- otpremljena od osobe koju je pošiljatelj ovlastio za radnje otpreme, ili
- otpremljena od informacijskog sustava pošiljatelja, odnosno informacijskog sustava osobe koju je pošiljatelj ovlastio za te poslove.

Elektronička isprava smatra se primljenom kada je:

- osobno zaprimljena od primatelja, ili
-

- zaprimljena od osobe koju je primatelj ovlastio za radnje prijema, ili
- zaprimljena od informacijskog sustava primatelja, odnosno informacijskog sustava osobe koju je primatelj ovlastio za te poslove.

U slučajevima kada se traži potvrda prijema elektroničke isprave, primatelj mora potvrditi prijem u roku sukladno prethodnom zahtjevu pošiljatelja o obavijesti prijema. Potvrdu prijema primatelj mora izvršiti propisanom radnjom kojom u materijalnom obliku potvrđuje prijem elektroničke isprave, uključujući i automatizirane sustave potvrđivanja prijema.

Kad u vremenu određenom od strane pošiljatelja nije zaprimljena potvrda prijema poslani elektroničke isprave, pošiljatelj je dužan obavijestiti primatelja da nije zaprimio potvrdu prijema poslani elektroničke isprave. Ako ni po isteku vremena, utvrđenog tim zakonom, pošiljatelj ne primi od primatelja potvrdu o prijemu poslani elektroničke isprave, takva elektronička isprava smatra se neposlanom. Nakon što pošiljatelj od primatelja poslani elektroničke isprave zaprimi potvrdu o prijemu, takva se elektronička isprava smatra zaprimljenom od strane primatelja. Primatelj u sadržaj potvrde o prijemu elektroničke isprave unosi i obavijesti o sukladnosti primljene elektroničke isprave s tehničkim zahtjevima koje su pošiljatelj i primatelj sporazumno prihvatili.

Te zakonske odredbe odnose se isključivo na radnje otpreme i prijema elektroničkih isprava i ne uređuju sadržaj elektroničke isprave i druge okolnosti nastale otpremom i prijemom elektroničke isprave. Vrijeme otpreme elektroničke isprave smatra se vrijeme kada je elektronička isprava izašla iz informacijskog sustava pošiljatelja te ušla u informacijski sustav koji nije pod kontrolom pošiljatelja, ili osobe koja radi prema ovlasti pošiljatelja. Vrijeme prijema elektroničke isprave smatra se vrijeme kada je poslana elektronička isprava ušla u informacijski sustav primatelja, ili informacijski sustav osobe koja radi prema ovlasti primatelja. U slučajevima kada se traži potvrda prijema elektroničke isprave, vrijeme prijema elektroničke isprave smatra se vrijeme kada je primatelj poslao potvrdu prijema elektroničke isprave. Vrijeme prijema i otpreme upisuje se u posebni dio grade elektroničke isprave i nije dopušteno mijenjanje stvarnog vremena prijema i otpreme elektroničke isprave. Stvarno vrijeme koje bilježi informacijski sustav mora biti usklađeno s vremenom koje objavljuje tijelo ovlašteno za službeno mjerenje točnog vremena u Republici Hrvatskoj. Prikaz stvarnog vremena kojega bilježi informacijski sustav mora biti usklađen s hrvatskom normom za prikazivanje datuma i vremena.

Uporaba elektroničkih isprava smatra se pravovrijednom ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- da elektronička isprava sadrži podatke o stvaratelju, pošiljatelju i primatelju te podatke o vremenu otpreme i prijema
- da elektronička isprava kroz cijeli dokumentacijski ciklus sadrži isti unutarnji i vanjski obrazac koji je oblikovan pri njenoj izradi i koji mora ostati nepromijenjen kroz bilo koje radnje u postupcima njezine otpreme i uporabe
- da je elektronička isprava u bilo kojem trenutku dostupna i čitljiva ovlaštenim fizičkim i pravnim osobama.

Posebni postupci uporabe elektroničkih isprava u odnosu na opis građe odnosno obrasca prikaza uređuju se zakonima i drugim propisima kojima se uređuje poslovna dokumentacija unutar pojedinačnih djelatnosti.

UTJECAJ ODREDBI ZK-a NA STVARANJE ELEKTRONIČKE ISPRAVE ILI ISPRAVE U ELEKTRONIČKOM OBLIKU PODOBNE ZA ZEMLJIŠNOKNJIŽNO POSTUPANJE

Odredbama ZK-a ¹⁷određeno je da privatna isprava, da bi bila podobna za zemljišnoknjižno postupanje, mora imati ovjerenu istinitost potpisa na način propisan posebnim zakonom.¹⁸ Smatra se da odredbe ovog zakona utječu na izradu isprave u elektroničkom obliku koja bi bila podobna za zemljišnoknjižno postupanje. Iako ZK u svojim izmijenjenim odredbama svojstvo isprave za upis daje elektroničkoj ispravi potpisanoj elektroničkim potpisom podnositelja prijedloga, treba napomenuti kako se radi o potpisu samo jedne strane ugovora i to podnositelja prijedloga, a to će redovito biti osoba u čiju korist treba provesti određeni upis, odnosno koja stječe određeno knjižno pravo. No za podobnost isprave za upis, prema odredbama Zakona o zemljišnim knjigama, traži se da je ovjeren potpis one osobe čije se pravo ograničuje, opterećuje, ukida ili prenosi na drugu osobu. Tu treba dodati još jedan ograničavajući čimbenik u izradi isprave za upis u elektroničkom obliku.

Naime, odredbama Zakona o elektroničkoj trgovini određeno je područje primjene tog zakona tako da se njime uređuje pružanje usluga informacijskog društva, odgovornost davatelja usluga informacijskog društva, te pravila u vezi sa sklapanjem ugovora u elektroničkom obliku. Taj zakon

sadrži odredbe vezane za oblik i valjanost ugovora u elektroničkom obliku. Tako se propisuje da je sklapanje ugovora moguće elektroničkim putem, odnosno u elektroničkom obliku, da se ponuda i prihvata ponude može dati elektroničkim putem, odnosno u elektroničkom obliku, te da se u tim slučajevima takvom ugovoru neće osporiti pravna valjanost samo na temelju činjenice da je sastavljen u obliku elektroničke poruke, odnosno u elektroničkom obliku.

Međutim, ovim zakonom izričito je propisano da se njegove odredbe u pogledu sklapanja ugovora u elektroničkom obliku neće primjenjivati na sljedeće ugovore:

- imovinske, predbračne, odnosno bračne ugovore i druge ugovore koje uređuje Obiteljski zakon
- ugovore o opterećenju i otudenju imovine za koje je potrebno odobrenje centra za socijalnu skrb
- ugovore o ustupu i raspodjeli imovine za života, ugovore o doživotnom uzdržavanju, ugovore o dosmrtnom uzdržavanju i sporazume u vezi s nasljeđivanjem, ugovore o odricanju od nasljedstva, ugovore o prijenosu nasljednog dijela prije diobe, oporučne poslove i druge ugovore koje uređuje Zakon o nasljeđivanju
- darovne ugovore
- ugovore o prijenosu prava vlasništva na nekretninama ili druge pravne poslove kojima se uređuju stvarna prava na nekretninama, osim ugovora o najmu i zakupu nekretnina
- druge ugovore za koje je posebnim zakonom propisano da se sastavljaju u obliku javnobilježničkog akta, odnosno isprave
- druge ugovore za koje je posebnim zakonom ili propisom donesenom na temelju zakona izričito određena uporaba vlastoručnog potpisa u dokumentima na papiru ili ovjera vlastoručnog potpisa
- ugovore i očitovanja volje jamaca, ako je jamac osoba koja djeluje izvan svoje trgovačke, poslovne ili profesionalne djelatnosti.

Dakle, vidljivo je da postoje zakonska ograničenja za sklapanje ovih ugovora koji su tipični za zemljišnoknjižno postupanje i gotovo svi predstavljaju temelj za postupanje u tom postupku u elektroničkom obliku. Postavlja se i pitanje mogućnosti sastavljanja elektroničke isprave, kako to sada određuje novelirani ZK-om, koja bi bila sastavljena u obliku propisanom za njihovu valjanost.

Ovdje treba posebno naglasiti ograničenja u sastavljanju elektroničke isprave kako to propisuje Zakon o elektroničkoj ispravi. Tim je zakonom određeno da za sve radnje u kojima se zakonom

¹⁷ Članak 52. Zakona o zemljišnim knjigama

¹⁸ Poseban zakon koji određuje način ovjeravanja isprave je Zakon o javnom bilježništvu

ili drugim propisima izričito traži javnobilježnička ovjera isprava na papiru, ne može se dostavljati elektronička isprava ili njegova preslika na papiru. Odredbama Zakona o zemljišnim knjigama¹⁹ određeno je da će zemljišnoknjižni sud dopustiti uknjižbu samo na temelju javnih isprava ili privatnih isprava na kojima je istinitost potpisa ovjerovljena na način propisan posebnim zakonom. Tome je udovoljeno onda ako je ovjerovljen potpis one osobe čije se pravo ograničuje, opterećuje, ukida ili prenosi na drugu osobu.

Poseban zakon koji regulira tu materiju je Zakon o ovjeri rukopisa, potpisa i prijepisa²⁰ koji određuje da je za dokaz istinitosti potpisa potrebno da podnositelj isprave pred ovlaštenom osobom vlastoručno potpiše ispravu ili da izjavi kako je potpis koji se već nalazi na ispravi njegov potpis. Na isti način se utvrđuje istinitost rukoznaka tj. otiska prsta. Za ovjeru potpisa traži se i to da ovlaštena osoba koja ovjerava potpis²¹ prethodno utvrdi identitet podnositelja pomoću osobne iskaznice ili putovnice.

Kada je Zakon o elektroničkoj ispravi bio u saborskoj proceduri postavljalo se i pitanje treba li u tom zakonu brisati onaj dio koji govori o ograničenjima u sastavljanju elektroničke isprave, kada je posebnim zakonom utvrđena uporaba isprava isključivo na papiru uz vlastoručni potpis, no predlagatelj zakona je bio mišljenja kako takav prijedlog ne treba prihvatiti jer se ovim zakonom ne narušava djelovanje drugih zakona, već se za takve slučajeve provode odgovarajuće promjene u zakonima kojima se za sada traži uporaba isprava na papiru kao i vlastoručni potpis.²²

Važeće odredbe Zakona o zemljišnim knjigama ne određuju pravila koja određuju oblik i valjanost ugovora u elektroničkom obliku, a niti bitne pretpostavke za pružanje usluga informacijskog društva, odgovornost davatelja usluga informacijskog društva. Ove pretpostavke za postupanje pri pružanju usluga informacijskog društva, važne za sklapanje ugovora u elektroničkom obliku, sadržane su u posebnom zakonu²³, a taj zakon se ne primjenjuje na veliku većinu, pa možemo reći na gotovo sve ugovore koji se pojavljuju u zemljišnoknjižnim postupcima, te se nameće pitanje rješavanja ovog problema da bi zaista u zemljišnoknjižnom postupku došlo do potpune i učinkovite primjene pravila o dostavi i u odnosu na ugovore u elektroničkom obliku. S obzirom na to da odredbe Zakona o zemljišnim knjigama, koje govore o

načinu ovjere potpisa osobe čije se pravo ograničuje, opterećuje, ukida ili prenosi na drugu osobu, vidljivo je da su te odredbe u koliziji s odredbama noveliranog zakona koje govore o elektroničkoj ispravi kao ispravi koja treba sadržavati opće pretpostavke za valjanost isprave. No ne određuje na koji način bi trebalo sastaviti tu ispravu da bi iz nje bilo vidljivo kako je sastavljena i od osobe koja prenosi svoje pravo na drugu osobu i da je ta osoba ovjerila svoj potpis pred javnim bilježnikom.

S obzirom na sadašnja zakonska rješenja, nameće se zaključak kako za ugovore o prijenosu prava vlasništva na nekretnini kao i za druge ugovore koji utječu na knjižna prava, a po svojim su svojstvima dvostrano obvezni ugovori, ne postoji mogućnost njihova zaključenja u elektroničkom obliku, a niti u obliku elektroničke isprave, već se u obliku elektroničke isprave mogu stvoriti samo jednostrana očitovanja volje ili prijedlozi koji su usmjereni na ostale vrste upisa kao što je npr. zabilježba.

DOSTAVA PISMENA ELEKTRONIČKIM PUTEM U DRUGIM POSTUPCIMA

Dostava pismena elektroničkim putem moguća je i u postupku pred trgovačkim sudom. Posljednjim izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku²⁴ dopuštena je dostava pismena elektroničkim putem koja se obavlja putem informacijskog sustava posredovanjem organizacije koja obavlja djelatnost elektroničke dostave. U postupku pred trgovačkim sudovima podnesak se može podnijeti u elektroničkom obliku. Podnesak u elektroničkom obliku mora biti potpisan naprednim elektroničkim potpisom u skladu s posebnim propisima. Podnesak u elektroničkom obliku potpisan naprednim elektroničkim potpisom smatrat će se vlastoručno potpisanim.

Podnesak u elektroničkom obliku podnosi se na propisanom obrascu tako da se elektroničkim putem pošalje središnjem informacijskom sustavu. Informacijski sustav automatski potvrđuje primitak podneska podnositelju. Dan predaje podneska informacijskom sustavu smatra se danom predaje sudu kojemu je upućen.

Kad podnesak podnesen elektroničkim putem nije prikladan za obradu na sudu (nema odgovarajući format), sud će elektroničkim putem obavijestiti podnositelja o propisanom obliku formata u elektroničkom obliku i naložiti da podnesak ispravi.

Ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) uspostavlja jedinstveni informacijski sustav.

19 Članak 52. Zakona o zemljišnim knjigama

20 Narodne novine br. 6/74, 47/90 i 72/94

21 Sada su to javni bilježnici

22 Vidjeti obrazloženje uz prijedlog Zakona o elektroničkoj ispravi

23 Zakon o elektroničkoj trgovini

24 Narodne novine 25/13, članak 492.c

Sadržaj i oblik obrasca te pretpostavke za podnošenje podnesaka u elektroničkom obliku, oblike zapisa podnesaka u elektroničkom obliku (formate) te organizaciju i djelovanje informacijskog sustava propisat će pravilnikom ministar nadležan za poslove pravosuđa.

U postupku pred trgovačkim sudovima dostava se može obaviti elektroničkim putem.

Kad stranka izjavi kako je suglasna da joj se dostava u postupku pred trgovačkim sudovima dostavu obavlja elektroničkim putem, sud će toj stranci dostavu obavljati elektroničkim putem putem jedinog informacijskog sustava.

Stranka može zatražiti da joj se dostava pismena elektroničkim putem obavlja dostavom u siguran elektronički poštanski pretinac, čiju će adresu navesti u svom zahtjevu, koji može postaviti običnim podneskom ili podneskom u elektroničkom obliku.

Ta adresa sigurnoga elektroničkoga poštanskog pretinca jednakovrijedna je adresi prebivališta odnosno sjedišta stranke. Ako stranka pismeno uputi sudu sigurnim elektroničkim putem, smatrat će se, dok ne priopći drugačije, kako je suglasna da joj se dostava obavlja sigurnim elektroničkim putem.

Ako sud utvrdi da dostava u siguran elektronički poštanski pretinac nije moguća, dostavit će pismeno na drugi način i navesti razlog za takvu dostavu.

Ministar nadležan za poslove pravosuđa propisom iz članka 492.a stavka 5. ovoga Zakona propisuje što je siguran elektronički put i koji se podnesci šalju i dostavljaju sigurnim elektroničkim putem.

Iznimno od stavka 3. ovoga članka dostava državnim tijelima, odvjetniku, javnom bilježniku, sudskom vještaku, sudskom procjenitelju, sudskom tumaču, stečajnom upravitelju i drugim osobama odnosno tijelima kojima se zbog prirode njihova posla može očekivati viši stupanj pouzdanosti (obveznim sudionicima elektroničkog pravnog prometa) uvijek se obavlja elektroničkim putem u siguran elektronički poštanski pretinac.

Popis osoba i tijela iz prethodnog stavka određuje i objavljuje Ministarstvo na svojoj internetskoj stranici (popis obveznih sudionika elektroničkog pravnog prometa). Obvezni sudionici elektroničkog pravnog prometa moraju otvoriti siguran poštanski pretinac i Ministarstvu priopćiti svaku promjenu adrese sigurnoga poštanskog pretinca u skladu s pravilnikom koji će o tome donijeti ministar nadležan za poslove pravosuđa. Službenom adresom sigurnoga elektroničkoga poštanskog pretinca smatra se adresa koja je objavljena na popisu.

Dostava se obavlja tako da informacijski sustav automatski šalje adresatu u njegov siguran elektronički poštanski pretinac²⁵ pismeno, koje adresat mora preuzeti u roku od petnaest dana, a predviđene su i zakonske posljedice u slučaju nepostupanja po toj odredbi.²⁶ Informacijski sustav istodobno s uručenjem pismena šalje adresatu koji je sudu priopćio elektroničku adresu, na tu adresu automatski i informativnu poruku kojom ga obavještava da je pismeno u informacijskom sustavu i da ga adresat mora preuzeti u roku od petnaest dana računajući od dana kada mu je bilo poslano u njegov sigurni elektronički poštanski pretinac. Adresat pismeno preuzima iz informacijskog sustava tako da upotrebom kvalificiranog certifikata za napredni elektronički potpis dokaže svoju istovjetnost, obavi uvid u sigurni elektronički poštanski pretinac i naprednim elektroničkim potpisom potpiše dostavnicu. Dostava je obavljena danom preuzimanja pismena, a ako adresat ne preuzme pismeno, smatra se da je dostava obavljena istekom roka od 15 dana od dana kada je pismeno pristiglo u siguran elektronički poštanski pretinac.

Odredbe ovog zakona sadrže još jednu bitnu novinu koja se može iskoristiti u budućem postupanju u zemljišnoknjižnom postupku.²⁷

Naime, po istim pravilima dostave elektroničkim putem može se izvršiti i dostava onih pismena koji imaju izvornike u fizičkom obliku, ako je elektronički (skenirani) prijepis koji je izrađen na temelju izvornika u fizičkom obliku potpisan naprednim elektroničkim potpisom suda potvrđen kvalificiranim certifikatom.

ZAKLJUČAK

Ugovor zaključen u elektroničkom obliku ima određene posebnosti u odnosu na opća načela koja propisuju pravila obveznog prava u dijelu koji se odnosi na sklapanje ugovora. Te se posebnosti očituju u tome da ponuditelj sklapanja ugovora u elektroničkom obliku može biti samo zakonom određena osoba koja je davatelj usluge i radi se o pravnoj ili fizičkoj osobi koja pruža usluge informacijskog društva. Davatelj te usluge može biti trgovačko društvo, trgovac pojedinac ili obrtnik. Dakle, davatelj usluge je trgovac i on mora biti registriran za obavljanje usluga informacijskog društva i upisan u sudski registar ili registar obrtnika. Korisnik

²⁵ Ministar nadležan za poslove pravosuđa propisuje što je siguran elektronički put i koji se podnesci šalju i dostavljaju elektroničkim putem.

²⁶ Članak 492. c stavak 5. ZIDZPP-a

²⁷ U odnosu na takvo postupanje potrebna je izmjena i dopuna ZZK-a ili ZPP-a i u odnosu na redovne postupke u kojem slučaju bi se i te odredbe mogle primjenjivati u zemljišnoknjižnom postupku.

usluge je svaka fizička ili pravna osoba koja pruža usluge informacijskog društva. Sklapanje ugovora u elektroničkom obliku izrijekom je isključeno za vrste ugovora kao što su imovinski, predbračni, odnosno bračni ugovori i druge ugovori koje uređuje Obiteljski zakon, ugovori o opterećenju i otuđenju imovine za koje je potrebno odobrenje centra za socijalnu skrb, ugovori o ustupu i raspodjeli imovine za života, ugovori o doživotnom uzdržavanju, ugovori o dosmrtnom uzdržavanju i sporazumi u vezi s nasljeđivanjem, ugovori o odricanju od nasljedstva, ugovori o prijenosu nasljednog dijela prije diobe, oporučni poslovi i drugi ugovori koje uređuje Zakon o nasljeđivanju, darovni ugovori, ugovori o prijenosu prava vlasništva na nekretninama ili drugi pravni poslove kojima se uređuju stvarna prava na nekretninama, osim ugovora o najmu i zakupu nekretnina, drugi ugovore za koje je posebnim zakonom propisano da se sastavljaju u obliku javnobilježničkog akta, odnosno isprave, ugovori i očitovanja volje jamaca, ako je jamac osoba koja djeluje izvan svoje trgovačke, poslovne ili profesionalne djelatnosti. Sve ove vrste ugovora najčešće se i javljaju u zemljišnoknjižnom pravu i predmet su odlučivanja kao temelji za upis u zemljišne knjige. S obzirom na to da se ove vrste ugovora ne mogu zaključiti u elektroničkom obliku, postavlja se pitanje primjene novih pravila o dostavi prijedloga za upis u elektroničkom obliku, jer uz taj prijedlog treba dostaviti i ispravu u elektroničkom obliku, a novelirani zakon u tom dijelu potrebnih pretpostavki za valjanost takve isprave samo upućuje na opće pretpostavke za valjanost

isprave kakve vrijede i za ispravu u pisanom obliku. Dakle, izmjenama ZZK-a nije određeno tko može biti davatelj usluga informacijskog društva, kao i druge pretpostavke za mogućnost sklapanja ugovora koje su predmet upisa u zemljišne knjige u elektroničkom obliku, kao što to propisuje Zakon o elektroničkoj trgovini.

S obzirom na to da nedostatak propisa koji omogućuje sklapanje ovih vrsta ugovora u elektroničkom obliku, nameće se kao prijelazno rješenje elektronički prijepis (skeniranje) ugovora koji su predmet postupanja u zemljišnoknjižnim postupcima i to njihovih izvornika na kojima je ovjerovljen potpis stranke koja otuđuje nekretnine ili su zadovoljene druge pretpostavke koje poseban zakon traži za takve ugovore (javnobilježnički akt, suglasnost centara za socijalnu skrb i sl.) te potom certificiranje takvih ugovora od strane osoba kojima su dane te ovlasti, čime bi takvi ugovori imali onu autentičnost koja se zahtijeva za zemljišnoknjižni postupak. A i daljnje postupanje i dostava zemljišnoknjižnom sudu imala bi potpuni učinak i u pogledu tih isprava i to elektroničkim putem.

Propisi:

Zakon o zemljišnim knjigama

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zemljišnim knjigama

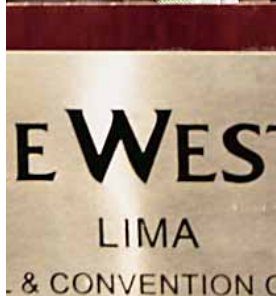
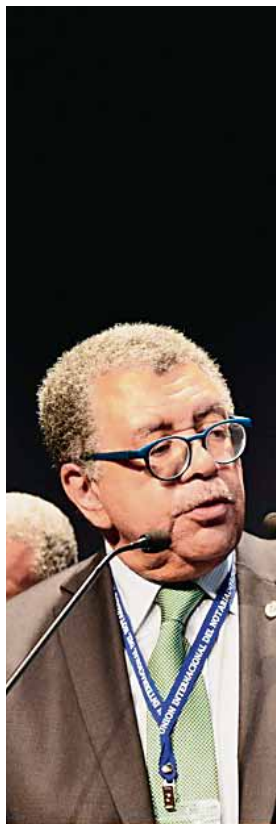
Zakon o parničnom postupku

Zakon o elektroničkoj trgovini

Zakon o elektroničkoj ispravi

Predviđeni učinak noveliranih pravila o dostavi

DOGAĐANJA

UINL

9-12. 10. 2013.

Lima, Peru

**Dobrodošlica Hrvatskoj
u CNUE
26. 9. 2013.**

Bruxelles

ENN

26. 4. 2013.

Zagreb

SKUPŠTINA

11. 5. 2013.

Hvar

UDRUGA

25. 5. 2013.

Vodice

Prijem povodom ulaska u punopravno članstvo HJK u Vijeće notarijata EU (CNUE)

Foto©Alain Bienenstock

Kao član delegacije Hrvatske javnobilježničke komore – u kojoj su još bili: predsjednica HJK *Lucija Popov*, predsjednica HJA *Jožica Matko Ruždjak*, članovi UO HJK *Nada Kemec* i *Ivan Maleković*, član Povjerenstva za međunarodnu suradnju *Iva Kemec Kokot*, nacionalni predstavnik u Europskoj notarskoj mreži *Josip Gović*, te prevoditeljica gđa. *Ines Meštrović*, prisustvovao sam Prijemu povodom ulaska HJK u punopravno članstvo Vijeća notarijata EU (dalje: CNUE), sjednici srednjeeuropske notarske inicijative Hexagonale (dalje: Hexagonala) – dana 26.9.2013.g., kao i sjednici Glavne Skupštine Vijeća notarijata EU - dana 27.9.2013. g., a iz tijeka tih događanja izdvajam nastavno navedeno:

Lucija Popov i Frank Molitor

Ivan Crnčec

1. Prijem povodom ulaska HJK u punopravno članstvo CNUE-a

Nakon što je HJK u statusu promatrača od rujna 2004.g. pratila rad CNUEa i postupno se integrirala u aktivnosti i Projekte (npr. Europska notarska mreža, Europska mreža nacionalnih testamentarnih registara, EU Direktorij notara, Nasljednopravne stranice – koje su naknadno uključene na e-justice portal, EUFides i sl.), te nakon što je Glavna Skupština CNUEa na sjednici dana 14.12.2012.g. jednoglasno donijela Odluku da se HJK, sa danom ulaska Hrvatske u punopravno članstvo EU, prima u punopravno članstvo CNUEa, upriličen je Prijem povodom primanja u punoprav-

Paraskevi Michou

no članstvo u novom prostoru sjedišta CNUE-a u Briselu, Av. de Cortenberg, 120.

Prijemu su – uz navedenu delegaciju HJK, nazočili:

- iz Hrvatske: stalni predstavnik - veleposlanik u Stalnom predstavništvu Republike Hrvatske u EU g. *Mato Škrabalo*, pomoćnik Ministra pravosuđa RH g. *Ivan Crnčec*, prva tajnica u Stalnom predstavništvu Republike Hrvatske u EU za područje građanskih prava gđa. *Nataša Šarić*;

Mato Škrabalo

Frank Molitor

- iz EU institucija: direktorica Direkcije za građansko pravosuđe EK gđa. *Paraskevi Michou*, dužnosnik u Direkciji za građansko pravosuđe EK g. *Stephan Matyk*;
- predsjednik CNUEa g. *Frank Molitor*, te predsjednici uglavnom svih Notarijata članica CNUEa;
- generalna Tajnica CNUEa gđa. *Clarice Marten*, zajedno sa timom svojih pomoćnika;

Prisutnima su se obratili predsjednik CNUEa g. *Frank Molitor*, stalni predstavnik - veleposlanik u Stalnom predstavništvu Republike Hrvatske u EU g. *Mato Škrabalo*, direktorica Direkcije za građansko pravosuđe EK gđa. *Paraskevi Michou*, pomoćnik Ministra pravosuđa RH g. *Ivan Crnčec*, te predsjednica HJK *Lucija Popov*, koji su, uz čestitke HJK za stjecanje statusa punopravnog člana, govorili o povijesnom razvoju hrvatskog Javnog bilježništva i njegovim perspektivama u okviru CNUEa, aktivnostima i Projektima CNUEa, o važnosti notarske profesije i EU Notarijata za reguliranje odnosa između građana i pravnih osoba u EU – posebice na području nasljednog, obiteljskog, trgovačkog prava, zaštite prava ranjivih odraslih osoba, prometovanja nekretnina i tsl., kao i o potrebi nastavka djelovanja CNUEa u legislativnim aktivnostima institucija EU koje su od značaja za područje notarijata.

Prisutnima na Prijemu uručeni su prigodni pokloni HJK – licitarsko srce, Penkalina tehnička olovka i brošura o hrvatskom Javnom bilježništvu, nakon čega je uslijedilo druženje uzvanika uz domjenak.

2. Sjednica Hexagonale

2.1. Uoči sjednice Hexagonale u prostorijama predstavništva austrijske Notarske komore u Briselu, Av. de Cortenberg 172., održan je *radni ručak – rasprava sa Temom: „Europsko trgovačko pravo – u kojem pravcu dalje?“*. U raspravi su, uz ostale, sudjelovali predstavnik Odjela za trgovačko pravo u okviru Direkcije za građansko pravosuđe EK, *prof. dr. Günter H. Roth* sa Sveučilišta u Innsbrucku, drugi uzvanici, ako i delegacije članica Hexagonale.

U raspravi je rečeno da EK priprema propise na području trgovačkog prava koji za cilj imaju potaknuti rast gospodarstva na području čitave EU, uz omogućavanje jednostavnog osnivanja društava kapitala i osoba – uključujući i povezana društva sa sjedištima u više država članica EU, te mogućnost jednostavne i brze promjene sjedišta na području EU, a pri tom EK pažljivo utvrđuje sve okolnosti i pretpostavke i s tim u vezi kontaktira sa svim sudionicima toga procesa – uključujući u EU Notarijate. Kod toga vrijednosti na kojima se inzistira ili koje se žele razviti jesu: pravna sigurnost i efikasnost u poduzetništvu i gospodarstvu uopće.

2.2. U ovoj godini Hexagonalom (članice su Notarijati: Austrije, Češke, Slovačke, Mađarske, Slovenije i Hrvatske) predsjednica HJK *Lucija Popov*, koja je otvorila i vodila sjednicu.

Glavna tema na sjednici bila je promjena Statuta CNUEa, a u raspravi, u kojoj su sudjelovali predstavnici svih članica Hexagonale, bilo je riječi o: izboru predstavnika članica u Izvršno tijelo CNUEa, preuzimanju statusa predsjedanja/potprijedanja CNUEom, vremenskim ograničenjima za ponovno predsjedanje iste članice itsl.. Usvojen je zajednički stav svih članica Hexagonale da se na sjednici

Glavne Skupštine CNUEa – koja se održavala sutradan i na kojoj se raspravljalo upravo o Statutu, pokuša obraniti pravo članice CNUEa koja ne može ili ne želi prihvatiti predsjedanje CNUEom da zadrži pravo predlaganja za predsjedatelja neke druge članice. Taj je stav uspješno i „obranjen“ na sjednici GS CNUEa.

Slijedeća sjednica Hexagonale održat će se dana 13.12.2013.g. u Briselu.

3. Sjednica Glavne Skupštine CNUE-a

Delegacija HJK u sastavu: predsjednica *Lucija Popov*, član UO HJK *Ivan Maleković* i potpisani, prisustvovala je sjednici CNUEa – po prvi puta u svojstvu punopravnog člana, sa pravom glasa.

Na sjednici je izabran za predsjednika CNUEa u 2014.g. predstavnik belgijskog Notarijata g. *André Michielsens*, te je izabran i potpredsjednik za istu godinu (koji onda stječe i status predsjednika za slijedeću 2015.g.) aktualni predsjednik francuskog Notarijata g. *Tarrade*.

Na Dnevnom redu sjednice, između ostalih, bile su i ove Teme: kretanje Javnih isprava u EU, projekt o prekograničnom prometovanju nekretnina EUFides, priprema publikacije o nasljednom pravu, program edukacije Formanote, EU Direktorij notara, obiteljsko pravo, te nasljednopravne stranice u e-justice Portalu.

Nakon vrlo opširne rasprave o promjenama Statuta – u kojoj su sudjelovale gotove sve članice, kao i HJK, prihvaćena je inicijativa tzv. „malih“ Notarijata da se u izmijenjenom Statutu za članicu koja je na redu da preuzme predsjedanje CNUEom, a ona to ne može/ne želi učiniti, zadrži pravo predlaganja predsjedavajućeg.

Odlučeno je da se na ovoj sjednici neće glasovati o predloženim promjenama, već da će se o toj točki odlučivati na sjednici GS CNUEa koja će se održati u Briselu dana 14.12.2013.g.

U Puli, listopada 2013.g.

Denis Krajcar, javni bilježnik
predsjednik Povjerenstava za Međunarodnu suradnju
HJK i predstavnik HJK u CNUEu

Josip Gović, Iva Kemec Kokot i Jožica Matko Ruždjak

Ukorak s razvojem modernih tehnologija

Naglasci iz prigodnoga govora Lucije Popov, predsjednice Hrvatske javnobilježničke komore, u Bruxellesu na domjenku-recepciji koji su kolege iz CNUE-a priredili u čast primanja hrvatskog notarijata u punopravno članstvo Vijeća notarijata EU-a

(...) Javno bilježništvo se na hrvatskim područjima pojavilo vrlo rano, tako da se prvi pristavi spominju u listinama hrvatskih narodnih vladara još u 10. stoljeću. Međutim, tijekom povijesti tradicija notarijata na našim prostorima nije bila kontinuirana, a zbog rascjepkanosti hrvatskih zemlja nedostajao joj je jedinstveni razvoj. Također, zbog utjecaja različitih pravnih krugova imamo drugačija pravna uređenja institucije javnih bilježnika u Istri, Dalmaciji, Hrvatskoj i Slavoniji te Medimurju i Baranji.

U Dalmaciji, Istri i u obalnom području Republike Hrvatske javno bilježništvo se naročito snažno razvijalo u gradovima, počevši od 12 st., tako da statuti dalmatinskih i istarskih gradova (Korčulanski statut, Statut Grada Zadra i dr.) govore o notarskom pozivu i sadrže velik broj odredaba o notarima i notarskim ispravama koje su imale javnu snagu (što je vidljivo i iz teških kazni koje csu slijedile one koji bi krivotvorili javnobilježničku ispravu). Javno bilježništvo u obalnom području današnje Hrvatske bilo je prvo pod

mletačkim utjecajem, zatim kratko vrijeme francuskim. Francuska uprava je tu nastojala proširiti svoj Zakon o notarijatu (*Loi 25 ventose an XI*), pa su po uzoru na njega sastavljeni pravilnici o bilježništvu. Nakon francuske vlasti u 19. st. Dalmacija i Istra našle su se u sklopu Habsburške Monarhije te je u Istri 1850., a u Dalmaciji 1871. uveden austrijski bilježnički red, koji je regulirao djelatnost javnih bilježnika.

S druge strane, na području kontinentalne Hrvatske do 19. st. bilježničku djelatnost su obavljali kaptoli, koji su 1231. g. postali institucija javne vjere s ovlastima da sastavljaju, pišu, prepisuju i izdaju sve vrste javnih i privatnopravnih isprava sa svojim pečatom. Na tom području 1858. g. stupa na snagu (drugi) austrijski Bilježnički red, prestaje djelatnost kaptola te je to početak djelovanja moderno uređene javnobilježničke službe. U Medimurju i Baranji, koji su bili pod ugarskim utjecajem, od 1874. g. javnobilježnička djelatnost bila je uređena Zakonskim člankom 35. koji je

donio Ugarski sabor.

Nakon ulaska Hrvatske u Kraljevinu SHS (Jugoslaviju) 1930. g. donesen je novi Zakon o javnom bilježništvu koji se primjenjivao i na području tadašnje Hrvatske, da bi najprije uspostavljen NDH, a potom poslije osnivanju socijalističke Jugoslavije, nakon završetka Drugoga svjetskog rata, javno bilježništvo na cijelom području nove države bilo ukinuto.

Javnobilježnička služba ponovno se uvodi na području RH Zakonom o bilježništvu, koji je donesen 1993. g., te je od tada u ovih gotovo 20 godina prepoznata kao ravnopravni dio pravosuđa, javna služba koja preventivno djeluje i pridonosi javnom boljitku, što je službi omogućilo širenje kompetencija. Tako su javni bilježnici u RH odmah na početku svoga djelovanja reformama Zakona o trgovačkim društvima dobili velike ovlasti na tom polju prava, a uloga javnih bilježnika kod nastanka, promjena i prestanka (statusnih promjena) trgovačkih društava postala je nezaobilazna.

Godine 2003., donošenjem novog Zakona o nasljeđivanju javnim bilježnicima je kao sudskim povjerenicima povjereno provođenje ostavinskog postupka, dok su reformama ovršnog zakona javni bilježnici nadležni za provođenje ovrhe na temelju vjerodostojne isprave, odnosno u postupcima osiguranja.

Ovogodišnja edukacija u znaku europskog prava

Sadašnja je tendencija javnobilježničke službe u RH da se ide ukorak s razvojem modernih tehnologija koje bi još više pridonijele afirmaciji javnog bilježništva, ali i olakšale te ubrzale rad javnih bilježnika, zatim olakšale građanima pristup informacijama, naravno ne nauštrb pravne sigurnosti i djelotvornosti. U tom smislu Hrvatska javnobilježnička komora već je započela aktivnosti nizom projekata od kojih su neki dovršeni, a neki su pred ostvarenjem poput uvođenje zajedničkoga informacijskog sustava za sve javne bilježnike, zatim obveza vođenja

elektroničkih knjiga i imenika za sve javnobilježničke urede, povezivanje elektroničke baze podataka Komore s bazama podataka

MUP-a, Ministarstva uprave, Ministarstva financija kao i zemljišnih knjiga. Javni bilježnici već imaju pristup registru trgovačkih društava, dok Komora vodi dva registra: Hrvatski upisnik oporuka i Registar zadužnica i bjanko zadužnica. Pri tome se unutar Komore ne zanemaruje niti potreba stalne edukacije svih zaposlenih u javnobilježničkim uredima i u tom smislu je prožet cijeli ovogodišnji program Hrvatske javnobilježničke akademije, kojoj je zadaća permanentna edukacija javnih bilježnika, posvećena upravo europskom pravu i institutima europskog prava. Tako su hrvatski javni bilježnici spremno dočekali početak primjene zajedničke stečevine EU-a (*acquis communautaire*).

Hrvatski javni bilježnici i Komora ostvaruju i značajnu međunarodnu djelatnost. HJK je 1997. postao članicom UINL-a, Međunarodne unije latinskog notarijata, te putem svojih predstavnika sudjeluje u radu njegovih tijela (CAE Komisiji, Glavnog vijeća). U radu CNUE-a Komora od 2004. sudjeluje u statusu promatrača, dok je od 2007. punopravni član Europske notarske mreže, najznačajnijeg projekta

CNUE-a. To je hrvatskom bilježništvu, prije nego što je postalo punopravni član CNUE-a, omogućilo da zajedno s ostalim notarijatima sudjeluje u radu na zajedničkim projektima, od kojih je neke prepoznala i Europska komisija, a uključeni su i na portal *E-Justice*.

U konačnici, postavlja se pitanje o tome što hrvatski notarijat može ponuditi kao punopravni član CNUE-a, te kako može pridonijeti europskoj obitelji notarijata? I ovdje se možemo prisjetiti povijesti. Prije svega, možemo reći kako su hrvatski intelektualci i znanstvenici tijekom povijesti izravno i neizravno pridonijeli profesiji javnog bilježništva.

Mali znak pažnje - suvenir koji ste primili, kao sudionici ove svečanosti, ima svoje posebno značenje. **Slavoljub Penkala**, hrvatski inovator smislio je nešto bez čega ne možemo zamisliti notarsku profesiju: mehaničku olovku, nalivpero s krutom tintom i suhi žig. Bez našega velikog vizionara **Nikole Tesle** teško bi na sjednici CNUE-a raspravljali o cirkuliranju elektroničkih isprava, smišljali nove web-portale, mogli voditi različite registre te raspravljati putem videolinka. Naposljetku, teško je zamisliti profesionalnoga javnog bilježnika bez jednoga modnog dodatka (kravate), kojeg su prvo koristili hrvatski vojnici u 17. st., a svijetom

proširili Francuzi, dajući mu ime upravo po Hrvatima.

Jasno, naši inovatori kod rada na svojim izumima nisu prvo na pameti imali javnobilježničku službu, već opći napredak. Tome treba težiti i naša služba, imati želju i volju i viziju za napretkom u našem segmentu djelovanja. A naša pozornica je pozornica preventivnog pravosuđa, gdje javni bilježnici moraju omogućiti građanima pravnu sigurnost odnosno sprječavanje svakog oblika zloupotrebe i preveniranje sporova.

Hrvatski notarijat želi napredovati

Hrvatski notarijat nije velik, nema kontinuiranu tradiciju i razvijene notarske institute poput neki drugih notarijata. Međutim, hrvatski notarijat ima želju za napretkom, volju za kontinuiranim učenjem i usvajanjem pozitivnih primjera. I zbog toga ulazak u CNUE za hrvatski notarijat ima veliko značenje jer, kao i na drugim europskim razinama, tu se nalazi akumulacija znanja, javnobilježničkog znanja, koje u duhu međusobne suradnje možemo još više nadograđivati i tako kontinuirano rasti na nacionalnoj i europskoj razini, a sve u korist onih radi kojih javnobilježnička služba postoji - europskih građana.

Sljedeće godine obilježava-

mo 20. obljetnicu hrvatskog notarijata, Nekima će to izgledati kratko, ali nama, prvim imenovanim javnim bilježnicima, to je dugo razdoblje koje je iziskivalo puno rada, učenja i snalaženja. Stoga s ponosom danas mogu reći da smo se savjesno i profesionalno izborili za naš status i postali prepoznatljiviji, nezaobilazni dio pravosudnog sustava RH i svih njezinih građana.

Ponekad pomislim kako smo trebali pomalo "ostarjeti" u službi da bi nas građani, pa i neke institucije, prepoznali kao vrsne pravnike, odnosno javne bilježnike latinskog tipa notarijata, a ne samo puke „udarače pečata“.

No to je put koji je trebalo proći, i danas stoga želim posebno zahvaliti našem Ministarstvu pravosuđa, koje nas je na tome putu podržavalo, pratilo i poticalo, kako u rastu kompetencija, tako i u razvoju cjelokupne službe. Iskreno se nadam da će tako biti i u našoj europskoj budućnosti!

Na kraju, želim zahvaliti svim predsjedništvima CNUE-a te svim notarijatima koji su nas ovih godina stalno i bezrezervno podržavali na našem putu k punopravnom članstvu. Veselimo se i budućoj suradnji, prvoj već sutra na sjednici Glavne skupštine. Ujedno sve uvjeravam da će u hrvatskom notarijatu uvijek imati dobroga sugovornika i suradnika. (...)

Fotografije i dio teksta s Kongresa uredništvu časopisa poslao: Stjepan Šaškor

27. Međunarodni kongres javnih bilježnika

Lima, Peru, 9.-12. listopada 2013.

Međunarodna unija latinskog notarijata (UINL) okupila je više od tisuću sudionika na 27. kongresu bilježnika iz približno 90 različitih zemalja sa svih pet kontinenata, za uspostavu stručnih i prijateljskih odnosa i razmjenu informacija te iskustava u svakodnevним bilježničkim poslovima. Posebna tema Kongresa bila je uspostavljanje kontakata i promicanje odnosa s nacionalnim notarijatima. Također nastojao se uspostaviti odnos s organizacijama koje nisu dio europskog pravnog sustava, kako bi se s njima moglo surađivati u područjima od zajedničkog interesa.

Peru kao domaćin otvorio je posebnu stranicu putem portala www.juntadedecanos.org.pe kako bi se gosti sudionici Kongresa što ugodnije osjećali u ovoj latinsko-američkoj zemlji.

Kongres su otvorili predsjednik notarske organizacije Perua, dr. Enrique Becerra Palomino kao domaćin, te predsjednik UINL-a dr. Jean-Paul Decorps.

Daniel Sédar Senghor

U uvodnim pozdravnim govorima naglašen je značaj jačanja pravne sigurnosti kroz djelovanje bilježnika u globalnim svjetskim odnosima i vezama koje proizlaze uplivom novih tehnologija u bilježnički posao.

Teme odabrane za ovaj Kongres bile su: starenje populacije, posebno u Europi, te posljedice na notarsku aktivnost, obiteljsko pravo, bračni režimi, nasljeđivanje, uređenje u slučaju zdravstvenoga stanja u kojemu se život produljuje medicinskim tretmanom, ugovorno pravo, međugeneracijski ugovori i dr.

Raspravljalo se dakako i o pitanjima od kojih treba spomenuti otvaranje Unije prema drugim notarijatima, rasprava o novom etičkom kodeksu notarijata, proširenju i financiranju Unije, a izabrana su i nova tijela UINL. Valja svakako spomenuti izbor Daniela Sédara Senghora za predsjednika kojeg smo i predstavili na početnim stranicama ovog broja časopisa.

Uvodno izlaganje domaćina dr. Enriquea Becerra Palomina, predsjednik notarske organizacije Perua.

On je u svom govoru obraćajući se sudionicima Kongresa naglasio tri prioriteta posla bilježništva: znanstveni pristup uzimajući u obzir konkurentnost i vjerodostojnost bilježničke profesiji u deset ciljanih zemalja.

Drugo uhvatiti korak u prilagodavanju novim tehnologijama, (digitalni potpis, minimalno korištenje tiskanih materijala i objava javnih isprava u elektroničkom zapisu). Nove tehnologije pružaju mogućnost i smanjenja troškova putovanja putem video konferencija, foruma, blogova i sl.

Treća napomena iz uvodnog govora odnosila se na jačanje privatno-javnog partnerstva. Na kraju zaključio je kako smatra da postoji prostor za afirmaciju stručnosti rada bilježništva. To je put prema naprijed bez obzira tko je na čelu ove organizacije. Naglasio je također da bi i više žena nego danas trebale naći svoje mjesto u tijelima UINL.

Jedan od najvažnijih odluka donesenih od strane Upravnog odbora UINL je odobravanje članstva za šest novih zemalja koje prakticiraju latinskih model notarijata. Ovom međunarodnom tijelu će se tako pridružiti *Crna Gora, Kosovo, Ukrajina, Mongolija, Madagaskar i Vijetnam.*

U našoj delegaciji bila su tri člana: *Stjepan Šaškor*, hrvatski predstavnik u UINL, *Sanda Pandža*, potpredsjednica HJK i *Aleksandra Micelli*, bilježnica iz Novigrada.

Predsjednik Vijeća notarijata Francuske, *Jean Tarrade*, najavio je 28. međunarodni kongres bilježnika u Parizu 2016. godine.

PAZI SLIKA

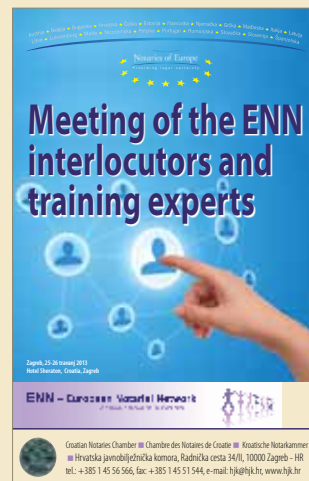
Program XXVII. Kongresa

Gradski centar Lime

10. sastanak Europske notarske mreže

Zagreb, 25. i 26. travnja 2013.

Europska notarska mreža najznačajniji je projekt CNUE-a (Vijeća notarijata EU-a). Mreža je zamišljena kao pomoć europskim javnim bilježnicima i građanima pri rješavanju međugraničnih pitanja.

Europska notarska mreža sastoji se od predstavnika 21 države članice CNUE-a te Hrvatske javnobilježničke komore koja je punopravni član od samog stvaranja mreže 2007. godine. Sastanci predstavnika te mreže organiziraju se dvaput na godinu, a svaka država predstavljena je svojim interlokutorom.

U Zagrebu je sastanak otvorila *Lucija Popov*, predsjednica

ca Hrvatske javnobilježničke komore, a bili su nazočni i: predsjednik CNUE-a i luksemburškog notarijata *Frank Molitor*, zatim potpredsjednik Međunarodne unije latinskog notarijata (UINL) *Ernesto Tarragon*, predstavnik Europske komisije *Stephan Matyk*, glavni tajnik Europske pravosudne mreže u građanskim i trgovačkim stvarima, pomoćnik ministra pravosuđa *RH dr. sc. Vanja Bilić*, te hrvatska predstavnica u Europskoj pravosudnoj mreži u građanskim i trgovačkim stvarima *Larisa Kralj* (Ministarstvo pravosuđa).

Na sastanku je *Stephanu Matyku*, koji je prije obavljao

dužnost koordinатора Europske notarske mreže i predstavnika austrijske notarske komore u Bruxellesu dodijeljena zahvala za njegov izu-

zetan prinos javnobilježničkoj službi u Republici Hrvatskoj.

18. redovna sjednica Skupštine Hrvatske javnobilježničke komore

Hvar, hotel Amfora 11. svibnja 2013.

U povijesnom gradu Hvaru održana je redovna sjednica Skupštine HJK, kojoj su nazočili i skupu se obratili: *Ante Galić*, predsjednik Visokoga upravnog suda RH, *Pjerino Bebić*, gradonačelnik Grada Hvara, *Željko Paršić*, predsjednik Općinskog suda u Starigradu te predstavnik Hrvatske odvjetničke komore *Ivo Grga*, odvjetnik iz Splita. Sjednica Skupštine prihvatila je Proračun Hrvatske javnobilježničke komore za 2013. godinu koji je obrazložila **Sanda Pandža** (na slici).

Radno predsjedništvo

Pjerino Bebić

Ivo Grga

Lucija Popov

Redovna izborna sjednica Skupštine Udruge prisjednika savjetnika i vježbenika

Vodice, 25. svibnja 2013.

Na sjednici Skupštine su kao gosti nazočili: predsjednica Komore *Lucija Popov* koja se skupu obratila pozdravnim govorom, zatim potpredsjednica Komore *Sanda Pandža* te član Upravnog odbora Odvjetničkog zbora Grada Zagreba *Ivan Kobaš*.

Na sjednici Skupštine dana je razrješnica dosadašnjim tijelima te su izabrani novi predsjednik i predstavnici Udruge u tijelima Komore na mandat od tri godine.

Za predsjednika Udruge prisjednika, savjetnika i vježbenika izabran je *Duje Ordulj*, javnobilježnički prisjednik iz Zagreba.

Za predstavnicu Udruge u Upravnom odboru Komore izabrana je *Danira Margeta Nuber*, javnobilježnička prisjednica iz Trogira.

Za predstavnika Udruge u Povjerenstvu za stalno stručno usavršavanje izabran je *Kristian Hukelj*, javnobilježnički prisjednik iz Zagreba.

Za predstavnicu Udruge u Povjerenstvu za međunarodnu suradnju izabrana je *Iva Kemec Kokot*, javnobilježnička savjetnica iz Slavonskog Broda.

Za predstavnicu Udruge u Etičkom povjerenstvu izabrana je *Vesna Lelas*, javnobilježnička prisjednica iz Zagreba.

Za predstavnike Udruge u Skupštini Komore izabrani su:

Iz redova javnobilježničkih prisjednika:

Kristian Hukelj, javnobilježnički prisjednik iz Zagreba

Daniela Božić, javnobilježnička prisjednica iz Zagreba

Ivan Jurić, javnobilježnički prisjednik iz Zagreba

Boro Bubnjić, javnobilježnički prisjednik iz Zagreba

Ivana Mrsin, javnobilježnička prisjednica iz Bjelovara

Vesna Lelas, javnobilježnička prisjednica iz Zagreba

Suada Jašarević, javnobilježnička prisjednica iz Zagreba

Danira Margeta Nuber, javnobilježnička prisjednica iz Trogira

Ana Pavković, javnobilježnička prisjednica iz Trogira

Vanja Popov, javnobilježnički prisjednik iz Zagreba

Iz redova javnobilježničkih savjetnika:

Viktorija Nikolić, javnobilježnički savjetnik iz Zagreba

Jure Plećaš, javnobilježnički savjetnik iz Metkovića

Valerija Pernar, javnobilježnički savjetnik iz Zagreba

Iz redova javnobilježničkih vježbenika:

Domagoj Brekalo, javnobilježnički vježbenik iz Požege

Hrvoje Marošević, javnobilježnički vježbenik iz Županje

Duje Ordulj, novoizabrani predsjednik Udruge

Na sjednici Skupštine izabrani su i predstavnici Udruge u zborovima te su izmijenjena Pravila Udruge prisjednika, savjetnika i vježbenika. Nakon radnog dijela održane su sportske igre.

Prisutnost predsjednice pozdravio je Boro Bubnjić

Sjednici je prisustvovao velik broj članova Udruge

Prisega novih bilježnika

Zagreb, 15. srpnja 2013.

Temeljem Zakona o javnom bilježništvu (čl. 15.) svečanost polaganja prisege novoimenovanih javnih bilježnika održan je u Ministarstvu pravosuđa uz prisutnost ministra pravosuđa *Orsata Miljanića*, predsjednika Vrhovnog suda *Branka Hrvatina* i predsjednice HJK *Lucije Popov*.

Prisutni su bilježnici prisegli da će svoju javnobilježničku službu obavljati savjesno, pošteno i nepristrano, u skladu s Ustavom i zakonima Republike Hrvatske.

Novoimenovani javni bilježnici su:

- Robert Baletić, Opatija
- Darja Bošnjak, Zagreb
- Konstantin Dika, Krapina
- Mario Franjić, Bjelovar
- Mate Juroš, Imotski
- Milica Kolar, Korenica
- Sandra Marinović, Blato
- Mate Mudrovčić, Otočac
- Martina Naletilić, Slunj
- Jelena Skoblar, Zadar
- Gordana Večerić, Pregrada

Nikola Tadić, novoizabrani predsjednik Zbora

Zagreb, 12. lipnja 2013.

Na poziv predsjednika Zbora *Mladena Matoša* održan je zajednički javnobilježnički zbor Grada Zagreba, Zagrebačke županije, Karlovačke županije i Krapinsko-zagorske županije.

Uz izvještaj o radu Zbora i njegovih tijela u proteklom razdoblju, u skladu s izbornom procedurom, izglasana je razrješenica njegovim tijelima te je osnovana Izborna komisija za provođenje izbora.

Za novog predsjednika Zbora JB izabran je *Nikola Tadić*, javni bilježnik iz Zagreba.

Priznanje kolegi Igoru Lučevu

Kornati, 27. travnja 2013.

Bilježnici Dalmatinskog zbora skupili su se kako bi odali priznanje omiljenom i dragom kolegi Igoru Lučev, bilježniku u Šibeniku, koji je tih dana otišao u zasluženu mirovinu i stekao status "bilježnika u miru".

I. Lučev nije samo uvaženi kolega koji je sudjelovao radu tijela Komore, nego i jedan od onih prvih bilježnika koji su začeli našu službu. Pripadnik je one hrabre prve generacije koja je ostavila dobro poznate i uhodane poslove te se upustila u „avanturu“, zvanu javnobilježnička služba.

On je nadasve i naš prijatelj. Izlet na Kornate iskorišten je i da bi se prisutni bilježnici iz

Dalmatinskog zbora poklonili žrtvi vatrogasaca poginulih na tom otočju. Kod križa improviziranog od jarbola leuta (napravljen vrlo originalno i decentno), ostavljeno je cvijeće i iskazan dužni pijetet. Komornom ugodaju pripomogla je i kišica koja je neprekidno padala. Vječna im slava!

Inače, ovakva, pa makar i neformalna druženja, jačaju našu službu i uspostavljaju ne samo kolegijalne, već i neraskidive prijateljske veze.

Nadamo se da će do sljedećega takvog susreta doći i prije odlaska nekog budućega časnoga kolege u mirovinu.

Teo Karabotić Milovac

Multilateralni hospicij u Bonnu

Izvešće s hospitacije na kojoj su bili naši prisjednici

Morana Kasun, javnobilježnička prisjednica u Karlovcu

Katarina Datković Mendrila, javnobilježnička savjetnica u Rijeci

Iva Kemec Kokot, javnobilježnička savjetnica u Slavonskom Brodu

Njemačka zaklada za međunarodnopravnu suradnju (*Deutsche Stiftung für interationale rechtliche Zusammenarbeit, IRZ*) u suradnji s njemačkom Saveznom javnobilježničkom komorom (*Bundesnotarkammer, BNotK*) i pokrajinskim javnobilježničkim komorama (*Landesnotarkammern*) i ove je godine, 9. - 26. lipnja, organizirala program stručne izobrazbe – hospicij u Bonnu.

Prvenstveni cilj hospicija je upoznavanja s njemačkim propisima vezanim uz nadležnosti javnih bilježnika, javnobilježničkom praksom te načinom rada tamošnjih javnobilježničkih ureda. Program je namijenjen javnim bilježnicima, javnobilježničkim prisjednicima, savjetnicima i vježbenicima s područja srednje, istočne i južne Europe. Tako su na ovogodišnjem hospiciju sudjelovali kolege iz Mađarske, Poljske, Litve, Rumunjske, Češke, Bosne i Hercegovine, Ruske Federacije i Hrvatske.

Program je osmišljen tako da se u prvom (teorijskom) dijelu odnosno tjednu sudionici upoznaju s propisima Savezne Republike Njemačke, a koji reguliraju javnobilježničku službu te propise koji se odnose na javnobilježničke nadležnosti. Drugi (praktični) tjedan svaki sudionik je proveo na stručnoj praksi kod određenoga javnog bilježnika kako bi stekao uvid u rad njemačkih javnih bilježnika. Program je završen izlaganjem svakog sudionika o onome što je vidio i naučio, uspoređujući to s nacionalnim pravom i praksom.

Kako su predavanja bila iznimno sadržajna, izdvojile smo samo neke teme o kojima ćemo izložiti u ovome izvještaju, a to su: elektronički pravni promet, organizacija javnog bilježništva u SR Njemačkoj, potvrđivanje javnih isprava odnosno sastavljanje javnobilježničkih akata te ukratko prikazati ono što nas se posebno dojmilo u radu i organizaciji njemačkih javnih bilježnika.

Tjedan predavanja je započeo izlaganjem o elektroničkome pravnom prometu pa je tako izloženo da *BnotK-u*¹ pripadaju različite ustanove i upravna tijela, koja obavljaju odnosno ispunjavaju važne funkcije za društvo općenito, ali i za javne bilježnike u sklopu njihovih nadležnosti, a to su: Centralni registar anticipiranih punomoći (*Zentrales Vorsorgeregister*), Centralni registar oporuka (*Zentrales Testamentsregister*), Njemački javnobilježnički institut (*Deutshes Notarinstitut*), *NotarNET GmbH*, Služba za certificiranje (*Zertifizierungsstelle*).

Sigurno jednu od najvažnijih uloga ima trgovačko društvo *NotarNET GmbH* koje je osnovao *BnotK*, a s ciljem kako bi omogućio javnim bilježnicima sigurnu internetsku vezu te jednostavniji pristup elektroničkome pravnom prometu. Stoga su u tom vidu osmišljena dva programa: XNotar i SigNotar, s time da je SigNotar integriran u XNotar. Ti programi slični su programima koje javni bilježnici koriste u Republici Hrvatskoj, no možemo reći da su njemačke inačice izrazito sofisticiranije. Programi omogućavaju izradu akata, računa, ovjere potpisa, vođenje elektroničkih upisnika i imenika, pregled otvorenih računa za druge osobe i drugo. Povezan je s registrom oporuka i registrom anticipiranih punomoći. Osim toga, putem XNotar-a je moguće pristupiti sudskom registru i zemljišnim knjigama. XNotar omogućuje svojim korisnicima da u slučaju nedoumice u pravnim stvarima izvrše uvid u Centralni registar stručnih mišljenja, u čijem fondu postoji oko 20 000 mišljenja, odnosno odgovora na upit javnih bilježnika. U tijeku je poboljšane verzije programa koji bi omogućio javnim bilježnicima izravno podnošenje zahtjeva za upis u zemljišne knjige, uz dostavu isprava na temelju kojih se upis može provesti. Trenutno je moguće

¹ Predavanje o elektroničkome pravnom prometu održao je dr. Andreas Goetze, voditelj trgovačkog društva *NotarNET GmbH*.

podnošenje prijedloga za uknjižbu elektroničkim putem, a isprave na temelju kojih se treba provesti upis dostavljaju se naknadno u papirnatom obliku.

Za razliku od ostalih europskih zemalja s latinskim tipom notarijata, gdje javni bilježnici obavljaju isključivo javnobilježničku službu, u Njemačkoj postoje dvije vrste javnih bilježnika: javni bilježnici koji obavljaju samo dužnost javnog bilježnika (*Nurnotar*) te javni bilježnici koji uz javnobilježničku dužnost obavljaju i odvjetničku dužnost (*Anwaltsnotar*).² Ova je razlika uvjetovana povijesnim razlozima. Primjerice, sustav *Nurnotar* pretežno obuhvaća pokrajine koje su se nalazile na području nekadašnjeg DDR-u, dok u pokrajinama koje su se nalazile na području BRD-a prevladavaju *Anwaltsnotari*.

Organizacija javnobilježničke službe, posebice postupak te uvjeti imenovanja javnih bilježnika, uvjeti koje javnobilježnički prisjednici moraju ispuniti, prilično su različiti u odnosu na naša rješenja. Javnobilježnički ispit nije uvjet da kandidat postane javnobilježnički prisjednik ili javni bilježnik. Nakon položenog pravosudnog ispita, kandidat se može javiti na natječaj koji objavi *BnotK* za određenu pokrajinu, u kojoj će se prema određenim statistikama otvoriti javnobilježničko mjesto. Dakle, javnobilježnički prisjednik se postaje bez položenoga javnobilježničkog ispita te je svakom prisjedniku osigurano javnobilježničko mjesto. Javnobilježnički ispit se polaže samo u pokrajinama u kojima je javni bilježnik ujedno i odvjetnik. Također, dio plaće javnobilježničkom prisjedniku isplaćuje *BnotK*, a dio država s kojom je u službeničkom odnosu. Na natječaj za javnog bilježnika mogu se prijaviti javnobilježnički prisjednici te javni bilježnici, koji nisu zadovoljni s mjestom u kojem trenutno obavljaju službu. Također, zanimljivo je napomenuti da kandidati koji su navršili šezdeset godina starosti u trenutku isteka roka prijave na natječaj ne mogu postati javni bilježnici. S kandidatima razgovora komisija sastavljena od 8 članova (javni bilježnici i članovi pravosuđa). Nakon imenovanja javnog bilježnika, prva kontrola rada javnog bilježnika obavlja se nakon dvije godine od imenovanja, a nakon toga svake četiri godine.

Njemački pravni sustav ne poznaje potvrđivanje (solemnizaciju) privatne isprave.³ Kada stranka donese već sastavljenu privatnu ispravu, javni bilježnik element javnosti toj ispravi daje jedino u formi javnobilježničkog akta te zaračunava naknadu u punom iznosu. Pri sastavljanju javnobilježničkog akta javni bilježnik je dužan stranci ispravu pročitati te je upozoriti na moguće posljedice. Nakon sastavljanja javni bilježnik zadržava izvornik isprave, a stranci izdaje otpravke. Stranka se potpisuje na kraju isprave, dok se prilozi parafiraju na svakoj stranici samo u slučaju da je riječ o prilogima koji se sastoje od više stranica. Priloge nije obvezno čitati strankama.

Drugi tjedan hospicija, svaki sudionik je proveo u drugom gradu diljem Njemačke. Tako je Morana Kasun, javnobilježnička prisjednica iz Karlovca svoj dio hospicija provela u javnobilježničkom uredu, javnog bilježnika Berndta Günzela u Neustadtu (Saska). Neustadt je manje mjesto od svega 14 000 stanovnika, a suočeno je s problemom stalnog smanjenja njegova broja. Tako su donedavno u Neustadtu postojala dva javnobilježnička ureda, no nakon odlaska u mirovinu jednoga od javnih bilježnika, javnobilježnička komora Saske je odlučila da se novi javni bilježnik neće imenovati.

Autoricu se posebno dojmio način zakazivanja termina kod javnog bilježnika, koji se u pravilu održavaju dva do tri tjedna od zahtjeva stranke za određivanjem datuma prijema stranke. Prije finaliziranja javnobilježničkog akta, javni bilježnik u pravilu održava dva ili više susreta sa strankama kako bi utanačio do posljednjeg detalja sve njegove odredbe. Finalni nacrt akta javni bilježnik dužan je predati strankama 14 dana prije potpisivanja, što ujedno predstavlja zakonom propisani minimalni rok. Sve isprave koje se odnose na stjecanje nekretnina moraju biti sastavljene u obliku javnobilježničkog akta. Svaki javnobilježnički akt, javni

2 Dr. Alfred Göbel, sudac na Gornjem zemaljskom sudu u Kölnu i dr. Till Bremkamp, voditelj Rajnske bilježničke komore u Kölnu, održali su predavanje o temi „Uređenje pravosuđa i javnog bilježništva uključujući javnobilježnički nadzor“ te „Organizacija i zadaća bilježničke komore“.

3 Javni bilježnik iz Kölna, dr. Jürgen Kallrath održao je predavanje o temi „Postupak izdavanja javnobilježničke potvrde“.

bilježnik ili suradnik javnog bilježnika u prisutnosti javnog bilježnika mora pročitati od riječi do riječi, a stranke ga na kraju potpisuju punim imenom i prezimenom. Ako netko od stranaka ne razumije njemački jezik dovoljno je da drugi, tko zna jezik stranke, prevede sadržaj isprave. Dakle, nije potreban stalni sudski tumač, ali ipak oprez mora biti prisutan.

U javnobilježničkim uredima ne postoje upisnici ovjera, upisuju se samo brojevi javnobilježničkih akata (kod nas OU), a onda ovjera potpisa dobiva podbroj (npr. javnobilježnički akt ima broj 603, ovjera potpisa nakon akta ima broj 603/1, 603/2, 603/3 i tako sve dalje do novog broja javnobilježničkog akta tj. 604).

Katarina Datković Mendrila, javnobilježnička savjetnica iz Rijeke provela je stručnu praksu kod javnog bilježnika Konrada Seldera iz Altenburga (pokrajina Thüringen, dio nekadašnjeg DDR-a). Javni bilježnik Konrad Selder radi u dijelu Njemačke u kojem javni bilježnik ima dužnost samo javnog bilježnika (*Nurnotar*). U svojoj kancelariji zapošljava pravnicu koja obračunava troškove javnog bilježnika kod sastavljanja isprava te račune dostavlja strankama. Pri ovjeri potpisa utvrđuje se vrijednost radnje te se visina nagrade i naknade određuje prema vrijednosti radnje, s time da postoji gornja granica od 130 eura. Osim pravnice koja se brine o obračunu troškova, zaposleno je pet službenika koji primaju stranke i pripremaju nacрте isprava te se u tu svrhu školuju kod pokrajinske bilježničke komore, koja u cijelosti snosi troškove osposobljavanja. Program školovanja traje tri godine, a predavanja traju tjedan dana svaki šesti tjedan. Nacrti isprava šalju se strankama prije potpisivanja te se stranke naručuju za ovjere i finaliziranje javnobilježničkog akta. Na taj način se izbjegavaju gužve u uredima i puno kvalitetnije

obavljaju poslovi. Većinu posla javnog bilježnika čine ugovori o kupoprodaji nekretnina, za koje je u Njemačkoj nadležan isključivo javni bilježnik (kao i za oporuke, bračni ugovori, skrbničke punomoći, nasljedni ugovori i razne izjave). Ako su pri sastavljanju isprava prisutne osobe koje ne govore službeni jezik (njemački), nije potrebna prisutnost stalnoga sudskog tumača, već je dovoljno da je stranka došla u pratnji osobe koja dobro poznaje jezik na kojem se stranka obraća. Tako sam prilikom gostovanja u Altenburgu imala priliku tumačiti ispravu pisanu na službenom jeziku, strankama koje govore isključivo talijanski jezik. U Njemačkoj stranke ne potpisuju upisnik ovjera i javnobilježničkih akata, već se upisnik vodi isključivo elektroničkim putem te se mora izlistati na kraju godine i zaključiti potpisom javnog bilježnika.

Iva Kemec Kokot, javnobilježnička savjetnica provela je stručnu praksu u pokrajini Schleswig-Holstein, na samom sjeveru Njemačke, u gradu Kielu. Javni bilježnik dr. Matthias Zillmer ujedno je i odvjetnik (*Anwaltsnotar*). Partner je u odvjetničkom društvu s još dvojicom kolega, ali javnobilježničku službu obavlja samo on. Po definiciji, javni bilježnici nisu zastupnici stranaka, nego neovisni i nepristrani povjerenici stranaka, pa je takav oblik javnobilježničke službe naizgled neprirodan. Neovisnost i nepristranost javni bilježnici, a koji su ujedno i odvjetnici, nastoje održati poštujući zakonska ograničenja. Tako javni bilježnici, koji su ujedno i odvjetnici, ne mogu sudjelovati u ulozi javnog bilježnika u poslovima gdje su prije imali ulogu odvjetnika. Također, u konkretnom primjeru, dr. Matthias Zillmer ne može obavljati posao javnog bilježnika u vezi s poslovima u kojima su njegovi partneri sudjelovali kao odvjetnici jedne od stranaka u pravnom poslu. Kako bi se osigurala neovisnost i nepristranost, javni bilježnik prije sa-

stavljanja samog akta mora pitati naglas stranke je li on sudjelovao prije između tih stranaka u pravnim poslovima kao odvjetnik.

Dr. Matthias Zillmer za sada nema javnobilježničkog prisjednika, a u poslu mu pomažu dvije službenice, koje mu i inače pomažu u odvjetničkim poslovima. Svaki ponedjeljak jedan od mlađih kolega pravnik iz ureda izvještava javnog bilježnika o svim novostima u zakonodavstvu, vezano uz poslove javnog bilježnika. U pogledu izrade akata, zanimljiva je činjenica da pri čitanju konačnog nacrtu javnobilježničkog akta stranke mogu unijeti određene izmjene, koje javni bilježnik potom ručno upisuje neposredno kraj dijela koji se mijenja, a stranke po završetku čitanja, ako su suglasne, potpisuju takav javnobilježnički akt (koji se smatra izvornikom te ostaje u javnobilježničkom spisu). Službenica javnog bilježnika naknadno izrađuje otpravak javnobilježničkog akta u konačnoj verziji s posljednjim izmjenama te otpravak šalje strankama poštom.

Osim toga, dr. Zillmer omogućio je da sudjelujem u sastavljanju javnobilježničkog akta i potrebnih

prijava u predmetu u kojemu dvije njemačke državljanke, koje žive i rade na Kanarskim otocima, žele osnovati jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću u Njemačkoj, ali sa sjedištem na Kanarima. Naravno, stranke ne žele doći u Njemačku pa su iz naizgled jednostavnog predmeta proizašla brojna složena pitanja, kao npr. može li španjolski konzulat ovjeriti prijavu za upis društva u sudski registar, uzimajući u obzir činjenicu da se ne radi o običnoj ovjeri potpisa budući da prema njemačkim propisima stranke moraju biti poučene o značenju izjava koje u samoj prijavi daju. Posebno se zahvaljujem dr. Zillmeru i njegovoj obitelji što su mi omogućili zanimljivu i poučnu stručnu praksu.

Ovim putem bismo se posebno zahvalile organizatorima ovoga hospicija, a posebno gospodama Brigitte Liebermann i Viktorii Nolte, koje su nam svaki dan učinile posebnim te potpomogle zbližavanju sudionika hospicija, organizacijom mnogobrojnih druženja i izleta. Budući da se ovaj hospicij održava svake godine, potičemo sve kolege da se prijave jer, osim upoznavanja kolega iz okolnih zemalja, naučit će mnogo o njemačkom pravu, a kroz to i o našem nacionalnom pravu.

Eutanazija pravde ili Quo vadis Mundo?

Radoslav Vuković
javni bilježnik
u Omišu

Sintagmu eutanazija pravde upotrebljavao sam kao odvjetnik krajem osamdesetih i početkom devedesetih prošlog stoljeća, uglavnom u žalbenim podnescima, uvijek kada sam bio razočaran pravorijekom i kada sam smatrao da su neki suštinske norme apstrahirane, odnosno kada bi autori pravorijeka u obrazloženju izvodili verbalnu gimnastiku da njihov apsolutno neprihvatljiv stav probaju opravdati. Tako bi se pitao: Zašto suspendirati ili ukloniti propis koji obilježava neki konkretan pravni odnos? Zbog toga sam smatrao da takvi autori svojom dobrom voljom i slobodnom sviješću nanose "smrt" pravdi tj. eutanaziraju iskonsku pravdu.

U časopisu Hrvatske javnobilježničke komore broj, 10 izdanim u studenom 2000. godine, objavljen je moj rad „Obol nove upravnosudske prakse u promicanju principa pravne države“, gdje je sadržan zadnji odlomak: Uvjerena da više nećemo olako govoriti „normalno je stanje da je gotovo sve nenormalno“ (bilo koji segment življenja), te da će se sve manje kod nas pojavljivati apatična destrukcija kojoj je izvorište u superiornijoj nenormalnosti, a s druge strane da ćemo manje omisivnim ponašanjem činiti eutanaziju pravde, a time da nećemo živjeti *alter ego*, već radikalniji iskon pravde“.

Te natruhe nisu bile proročanskoga karaktera jer nije došlo do željenog „radikalnijeg iskona pravde“, već se nažalost radikalizirala nepravda!

Ovim uratkom nastavljam uvodne zamisli, pak na čitača želim utjecati da unutar svog djelokruga uvijek koristi Ateninu vagu, povez i mač.

Moramo spoznati: Pravo je egzaktna, a ne apstraktna kategorija, pogodna za tvorbu nekritičkim umovima i malicioznim duhovima! Dosljedno u svom radu prvenstveno moramo primjenjivati maksime: – Radi onako da načelo tvog djelovanja bude svevremeni opći zakon, ili: – Čini onako kako misliš da je pravedno, iako te može bitno očekuje kazna za

taj akt. Dakle, uvijek moramo bdjeti nad pravdom, jer u protivnom će zavladata princip: *Ubi vis impedit, non prodest ratio* (gdje sila vlada, razum ne koristi). Dakle, za normalnu čovjekovu perzistenciju jedino je prihvatljiva sila razuma i nikakva druga sila. Uostalom, poštujući u aplikaciji pravne norme, starorimsku maksimu: *In libero populo imperiale-gum potenti ora sunt quan hominum – Lucius Livius* (u slobodnoj državi jače su zapovijedi zakona nego ljudi) tada poštujemo glavno načelo pravne države i u punini jačamo pravnu državu.

Govorimo li o pravdi, to se ona može na više načina i s više gledišta determinirati, no nekoliko potonjih sentencija definiraju je, kao egzemplarno: *Honeste vivere, alterum non laedere, suum cuique tribuere* (pošteno živjeti, drugog ne vrijeđati, svakom njegovo dati). Ili vrlo slična uzrečica: *Iustitia est constans et perpetua voluntas isus suum cuique tribuendi* (pravda je stalna i trajna volja svakome dati pravo koje mu pripada)! Autor obje je postglosator Dominitius Ulpianus. Ili pak: *Ius est ars boni et oequi* (pravna znanost je umijeće dobrog i pravednoga, – autor Publius Luventius Celzsius. Ili sintagma glosatora Iuliusa Paulusa: *Non omne quod licet honestum est* (nije sve pošteno što je po pravu dopušteno)!

Jeste li ste uopće u svom životu ikada čuli za maksimu: Poginuti ću za pravdu? Ta uzrečica obilježava svakodnevije kolijevke statutarne moralnosti među pripadnicima Poljičke Knežije radi održavanja pravdoslijeda propisanog arhaičnim izražajem Poljičkog Statuta. Pandan tome moralitijeku je starolatinska uzrečica: *Fiat iustitia et pereat Mundus* (neka bude pravda, iako je svijet propasti, misli se – makar svijet propao) koja u svojoj kontrapunktnosti afirmira ovo poljičko naravoučenje, jer su se luciferi kao zagovornici propadnuća povukli pred navalom barem jednog prednjeg pravdoljupca, pak do današnjih dana, usprkos, opstoji pravdoređe. U tom kontekstu potrebno je iskazati natruhu:

Crudelius est quam mori semper timere mortem (bojati se uvijek smrti, strašnije je no umrijeti).

Svaki bezvremeni suvremenik postavlja upite o opstojnosti čovjeka – svijeta, te se pita koja je to kohezijska tajna veza kojom neprekidno uznapreduje čovjekoljubiv poredak?

Većina individua nedvojbeno zaključuje kako je stereotipno pravdoljublje mistična spona koja odbacuje sve centrifugalne silnice življenja te svijet upire prema centripentumu egzistencije. No postoje destabilizatorske silnice i destruktivci koji narušavaju uspostavljene ekvilibrije, ali hvala Bogu njihov učinak ne prelazi u suštinsko kataklizmičko ponašanje koje bi ravnotežu dobra suspendiralo na veći vremenski interval ili temeljito supremistički potrla! Naime, samo jednom da se dogodi prevaga krivdoljublja i zloćudoreda, tada zacijelo nastupa apokalipsa i svijet može otići u disperziju vakuuma!

Nakon ove kontemplarne kognitivne premise, svi se dalje imanentno pitamo: Je li je naše djelovanje obilježeno svijetom zla ili cvijetom pravednosti? Dakle, je li naš usud pozitivistički egzemplar ili alijetorno nihilističan? Dosljedno, neprekidno preispitujemo svoj *carpe diem*, ili dakle “kopamo po vlastitoj savjesti” o svojim učincima. Uglavnom odgovaramo eklatantnom samoobranom, *a priori* pravdajući sebe i svoje delik(a)tno ponašanje, iako u dubini savjesnog bića neumitno ustvrdimo da smo narušili etičke postulate koji nas razlikuju od stvorenja s animalnim instiktima.

Ergo, ispitujemo je li je naš uradak pripomogao eutanaziji pravde, odnosno gdje nepodnošljivom lakoćom osakaćujemo etički sustav vrijednosti pridonoseći luciferskom planu, gdje se od embrija zla rađa demon koji satire mnoge civilizacijske vrline. Prednje se nastavno razvija u dvooblične dijabolične spodobе gdje postajemo aktivni ili pasivni eutanizatori.

Aktivnih eutanizatora ima dva tipa, prvi su oni koji izravno i samosvjesno „ubijaju“ pravdu, a drugi predstavljaju mogule koji potiču druge osobe na nepravdu, dakako, sve radi svojih osobnih statusnih ili materijalnih probitaka.

Pasivnih eutanizatora također ima dvije skupine. U prvu skupinu spadaju oni koji uoče nepravdu i izobličenje istine, a ništa ne poduzimaju da spriječe haraćenje odiozuma, dakako neki iz straha, a ve-

ćina zbog koristoljublja. Druga grupa pasivnih eutanizatora pravde preteže onečišćenim prostranstvima, a u njoj je dominantna podskupina koja ne želi imati kritički sud o pravdovrijednostima - već samo životinjari, a druga grupa pasivaca apriorno daje vjerodajnice zemaljskim pseudoapoteozama. No rezultanta obiju podvrsta je da tom pasivnošću potiču nove jahače apokalipse, ili pak postojeće sijače neetičnosti pospješuju u nesmiljenim veherentnim udarima.

In fine, sa strepnjom se pitam hoće lisveprisutni utilitarističko-hedonističko-komformistički modus vivendi nadjačati naivce u metodici obrane pravdoljublja, kojih življenje hropti od novovalnih ataka i tereta.

U kontekstu toga upitajmo se koliko mi kao pravni praktičari svakodnevno ubadamo u esenciju pravdosnažja, odnosno eutanaziramo “Božicu pravde” i skidamo obrambeni štit smjernim raritetnim čuvarima “Grala pravde”. *Ad concreto*, koliko smo svaki od nas imanentno u svojoj judikaturi svjesno, a još više nesvjesno eutanazirali pravdu, tj. krucijalnu pragmu življenja. Posebice koliko mi sudjelujemo običnodnevljem u drugim sferama življenja kao reprezentanti dobra, a istodobno podvalimo samom sebi, svom Bogu i svojim herojima i tako radi pseudočasti krivotvorimo raznorazne izborne rezultate, uživajući lažnu slavu koja predstavlja otrov ubojitog za samog proizvođača i koji neumitno dovodi do vlastitog ništavila.

Najzad, dijalektičko pitanje je: Je li eutanaziranjem pravde, dobrovoljno ubijamo bitak življenja?

Eho, potresa tog pitanja, pravodobno će osvijestiti sve nas da se pravdotrenutno budemo ponašali, kako bi održali svaku svjetlost življenja, pa tako nećemo ostaviti crnokroničko naslijeđe potomcima i neće trebati zazivati psalam 129.: Ako na bezakonje budeš gledao Gospode: Gospode, tko će ostati!

Uvjerena sam da nećemo stremiti sudnjem danu te da ćemo pojačati i podići kočnice, zaustaviti pad u Hadov ambis. Uostalom, davno sam zapisao: “Kad je uz čovjeka pravda, onda on ima nepresušan vratak snage koji u krijeposti Božjoj otječe i pred sobom ruši sve nepravde i utvare”.

Zaključiti se može da, dok je pravde, dotad je čovječanstva.

HRVATSKA JAVNOBILJEŽNIČKA KOMORA

ZAGREB, Radnička cesta 34

Tel.: 01/4556-566, faks 01/4551-544

E-mail: hjk@hjk.hr

<http://www.hjk.hr>

POPIS JAVNIH BILJEŽNIKA

10000 ZAGREB (01)

Andrašić Damir, Prilaz Ivana Visina 5
tel. 655 59 05 fax. 655 58 28
e-mail: damir.andrasic@zg.t-com.hr
Dražen Markuš, jb prisjednik

Ankon Jasminka, Nehajska 22
tel. 301 76 93, fax. 301 76 93
e-mail: jasminka.ankon@zgt-com.hr
Snježana Torić, jb prisjednik
Vedran Horvat, jb prisjednik

Baković Marija, M.Matošeca 3
tel. 373 13 76, fax. 373 59 25
e-mail: jb-m.bakovic@zg.t-com.hr
Milijana Baburić, jb prisjednik
Ivana Baburić Katalinić, jb prisjednik
Viktorija Nikolić, jb savjetnik
Lana Puljčan, jb vježbenik

Barbarić Sanja, Ivana Šibla 13
tel. 663 61 70 fax. 663 62 70
e-mail: barbaric.sanja@zg.t-com.hr
barbaric.sanja@notar-barbaric.hr
Duje Ordulj, jb prisjednik

Bošnjak Darja, Poljička 27
tel. 615 43 22, fax. 615 43 23
e-mail: zdenko.frid@zg.t-com.hr
Ana Škarić, jb prisjednik
Svjetlana Pleić, jb savjetnik

Brozović Škrinjarić Štefica, Remetinečki gaj 2F
tel/fax. 614 13 85
e-mail: javni.biljeznik.brozovic@zg.t-com.hr
Jadranka Kuić Humek, jb prisjednik
Dragana Bošnjak Kovačević, jb vježbenik
Marija Baković, jb vježbenik

Burec Mladen, Trg Stjepana Konzula 1
tel. 239 55 44 fax. 234 45 35
e-mail: mladen.burec@zg.t-com.hr
Božo Miletić, jb prisjednik
Ivana Kozar, jb prisjednik
Valentino Koščak, jb savjetnik
Nikica Matan, jb vježbenik

Čaklović Ljubica, Ilica 253
tel. 370 30 35, fax. 370 33 97
e-mail: notar.caklovic@zg.t-com.hr
Daniela Božić, jb prisjednik

Čavajda Zorka, Radnička cesta 48
tel. 483 16 70, fax. 604 04 45
e-mail: notar-cavajda@zg.t-com.hr
Tatjana Kralj, jb prisjednik
Melita Čondrić, jb prisjednik
Mija Žužul, jb vježbenik
Filip Milak, jb vježbenik

Čerić Velimir, Ul. Hrvat. proljeća 65
tel. 298 98 22, fax. 292 30 89
e-mail: biljeznik.ceric@zg.t-com.hr
Dolores Svitlanović, jb vježbenik

Dabelić Marina, Vukovarska 284, tel. 230 30 58
e-mail: biljeznik-dabelic@email.t-com.hr
Gordana Relić-Gutenberger, jb prisjednik
Despot Zorka, Lastovska 12, tel. 618 07 10, fax. 618 09 56
e-mail: notar.zdespot@gmail.com
Davor Dukat, jb prisjednik

Dolinar Nenad, Varšavska 4/II
tel. 483 00 95, fax. 483 00 96
e-mail: nenad.dolinar@zg.t-com.hr
Martina Šugar, jb prisjednik

Draškić Lada, Frana Petrića 1
tel. 481 32 01, fax. 481 34 02
e-mail: javni.biljeznik.lada.draskic@zg.t-com.hr
Aleksandra Martinović, jb prisjednik
Blaženka Plečaš, jb prisjednik
Jelena Gvoždanović, jb savjetnik

Dujmović Iva, Jurišićeva 21, tel/fax. 481 45 19
e-mail: javni-biljeznik-iva-dujmovic@zg.t-com.hr
Renata Marković, jb prisjednik

Džankić Pero, Ul. grada Vukovara 269G,
tel. 618 03 50, fax. 618 03 61
e-mail: notar@notardzankic.hr
Martina Plastić, jb prisjednik
Ivana Podobnik, jb savjetnik

Gajski Alemka, Mandrovićeva 17
tel. 231 13 32, fax. 234 57 17
e-mail: info@notargajski.hr
Boža Svedrec, jb prisjednik
Nadija Jeić, jb prisjednik
Dubravka Rakitničan, jb savjetnik
Jelena Gajski, jb vježbenik
Petra Kaleb Čerber, jb vježbenik

Galić Radojka, Čikoševa 3, tel./fax. 244 25 73
e-mail: galicr@zg.t-com.hr
Goranka Mališa, jb prisjednik
Marina Bukovčak, jb savjetnik

Galović Stanislava, Miroslava Milića 4,
tel. 388 17 57, fax. 388 17 80
e-mail: notar.galovic@hi.t-com.hr
Tomislav Garofulić, jb prisjednik
Gorana Blaić Hebrang, jb prisjednik

Glibota Milan, Trnjanska cesta 23, tel/fax. 615 19 60
e-mail: notar-glibota@zg.t-com.hr
Vedrana Jaković, jb prisjednik
Marija Glibota, jb savjetnik
Luka Glibota, jb vježbenik

Grladinović Dubravka, Draškovićeva 13
tel/fax. 461 23 16
e-mail: biljeznik-grladinovic@email.t-com.hr
Ivana Macanić, jb prisjednik
Mirna Ivković, jb prisjednik

Herceg-Miličević Ljiljana, Jurišićeva 1
tel. 492 12 20, fax. 492 12 21
e-mail: javni.biljeznik.herceg@gmail.com
Ivana Herceg, jb prisjednik
Zvezdana Popović, jb prisjednik
Matej Herceg, jb vježbenik

Horvat-Pernar Željka, Savska cesta 9
tel/fax. 482 95 70
e-mail: notar-pernar@zg.t-com.hr
Ernita Obuljen, jb prisjednik
Valerija Pernar, jb savjetnik

Hukelj Anica, Mrazovićeva 6/I
tel. 481 99 55, fax. 481 99 51
e-mail: notar-hukelj@zg.t-com.hr
Kristian Hukelj, jb prisjednik
Marija Soko, jb prisjednik
Marina Mesić, jb vježbenik

Jakić Branko, Zelinska 3, tel/fax. 611 46 44
e-mail: branko.jakic@notar-jakic.hr
Marko Elijaš, jb prisjednik
Mihovil Vukša, jb vježbenik
Ivan Jakić, jb vježbenik
Ivana Gulić, jb vježbenik
Mia Leko, jb vježbenik

Jakobović Gordana, Ilica 176, tel/fax. 377 73 17
e-mail: notar-jakobovic@zg.t-com.hr
Ljerka Gec, jb prisjednik
Sinja Maja Oštrek, jb prisjednik

Jelavić Zoran, Hrvatskog proljeća 40, tel/fax. 291 36 08
e-mail: zoran.jelavic@zg.t-com.hr
Tamara Kaiser, jb prisjednik
Ivana Drnić, jb vježbenik

Ježek Mladen, Šoštarićeva 8/III, tel./fax. 492 96 41
e-mail: mladen.jezek2@zg.t-com.hr
Danaja Đebicki, jb prisjednik
Tomislav Žabek, jb savjetnik
Branimir Jazbec, jb vježbenik

Jukić Nevenka, Unska 2a,
tel. 617 09 33, 617 09 34
e-mail: nevenka.jukic@zg.t-com.hr

Jurić Marijan, Savska cesta 56,
tel. 617 71 34, fax. 617 72 07
e-mail: marijan.juric2@zg.t-com.hr
Marija Bartolić, jb prisjednik
Ivan Jurić, jb prisjednik
Marija Čatić, jb vježbenik

Juroš Alen, Dankovečka 8, tel. 298 94 94
e-mail: notarjuros@zg.t-com.hr

Kelečić Vesna, Zagrebačka avenija 104 c/III,
tel. 387 80 88, fax. 387 81 07
e-mail: biljeznik.kelecic@post.t-com.hr
Tina Petrić, jb prisjednik
Željka Štefanić, jb vježbenik

mr. sc. Knego-Rogina Jadranka, Argentinska 4,
tel/fax. 345 19 46
e-mail: j.b.knego@gmail.com
Vika Despot Roso, jb prisjednik
Marija Pezer, jb prisjednik
Krešimir Rogina, jb vježbenik
Margareta Žabčić, jb vježbenik

Kutija-Kušpilić Renata, Maksimirska 3,
tel. 239 59 84, fax. 239 59 85
e-mail: renata-kutija-kuspilic@zg.t-com.hr
Nikolina Milešević, jb prisjednik

Lisonek Ilinka, Trg Hrvat. velikana 4,
tel. 481 04 93, fax. 487 15 48
e-mail: ilinka.lisonek@zg.t-com.hr
Sanja Kodrnja, jb prisjednik
Suada Jašarević, jb prisjednik
Sandra Nikolov, jb prisjednik
Zrinka Akalović, jb vježbenik

Lovrić Biserka, Grižanska 6,
tel. 295 52 10, fax. 295 52 12
e-mail: biserka.lovric@zg.t-com.hr

Franka Kralj, jb prisjednik
Božica Jagoić Tukša, jb savjetnik
Andrea Kurilić, jb vježbenik

Marčinko Vladimir, Palmotićeveva 43a
tel. 483 96 27, fax. 492 11 20
e-mail: vladimir.marcinko@zg.t-com.hr
Tanja Kapitan, jb prisjednik
Tena Genc, jb prisjednik
Iva Kršić, jb savjetnik
Marija Streny, jb vježbenik

Maroslavac Željka, Av. Dubrovnik 12,
tel. 655 13 73, fax. 654 81 51
e-mail: zmaroslav@inet.hr
Gordana Manojlović, jb prisjednik
Irena Marić, jb prisjednik
Sandra Bednaršek, jb savjetnik

Martinović Igor, Petrinjska 14,
tel. 492 02 51, fax. 492 03 99
e-mail: igor.martinovic6@zg.t-com.hr
Mirela Kovačević, jb vježbenik

Matijević Tomislav, Vukovićeveva 11, tel. 370 01 99
e-mail: ured@notar-matijevic.hr
Ivica Vuković, jb prisjednik

Matko Ruždjak Jožica, Kneza Višeslava 2,
tel. 461 17 60, fax. 462 28 33
e-mail: jozica.matko-ruzdjak@zg.t-com.hr
Sanja Vladušić, jb prisjednik
Nataša Marijanović, jb prisjednik
Vida Baranović, jb savjetnik

Matoš Mladen, Ilica 297,
tel. 377 92 06, 377 65 60, fax. 374 56 78
e-mail: mladen.matos@notar-matos.hr
Željka Belić, jb prisjednik
Medina Karahasanović, jb prisjednik

Modrušan Kornelija, Draškovićeveva 8, tel. 481 43 53
e-mail: kornelija.modrusan@zg.t-com.hr

Pandža Sanda, Kačićeva 9,
tel. 484 07 03, fax. 484 63 37
e-mail: ured@notar-pandza.hr
Snježana Pavlović Rajčević, jb prisjednik
Sandra Mikinac, jb prisjednik

Parlov Ivan, Ozaljska 21,
tel. 309 73 33, fax. 309 83 33
e-mail: notar-parlov@zg.t-com.hr
Ivana Jerković, jb prisjednik

Pejović-Fumić Lidija, Gundulićeveva 31,
tel. 484 67 95 fax. 485 46 90
e-mail: lpejovic@inet.hr

Picukarić Željka, Boškovićeveva 12, tel. 481 00 95
e-mail: zeljka.picukaric@zg.t-com.hr
Tina Čepo, jb vježbenik

Popov Lucija, Iblerov trg 2/II, tel/fax. 455 27 02
e-mail: notar-popov@zg.t-com.hr
Tea Pavičić Gracin, jb prisjednik
Vanja Popov, jb prisjednik
Željka Rebić, jb savjetnik
Ivana Cicvarić, jb vježbenik

Pučar Vesna, Miramarska 24,
tel. 615 51 91, 615 51 94, fax. 615 51 90
e-mail: v.pucar@notar-pucar.hr
Ozren Ivković, jb prisjednik
Ivana Cvetković, jb prisjednik
Vedran Vujanović, jb savjetnik
Marina Tremac, jb vježbenik

Ranogajec Branko, Heinzelova 40, tel. 450 08 88
e-mail: notar-ranogajec@zg.t-com.hr
Domagoj Ranogajec, jb prisjednik

Ribarić Obrenija, Nikole Tesle 16, tel/fax. 485 50 84
e-mail: jb-ribaric@zg.t-com.hr
Marija Antolin, jb prisjednik
Suzana Turčić, jb prisjednik
Ivana Blaić, jb savjetnik

mr. sc. Rotim Jozo, Trg J.F.Kennedyja 6b,
tel. 238 36 40, fax. 238 36 41
e-mail: biljeznik-rotim@biljeznik-rotim.hr
Boro Bubnjić, jb prisjednik
Ivan Rotim, jb vježbenik
Nevena Cota, jb vježbenik

Sabol Terezija-Zinka, Turinina 5,
tel. 480 20 80, fax. 660 39 92
e-mail: notar.sabol@gmail.com
Marina Babić Katić, jb prisjednik
Marijana Čosić, jb prisjednik
Jan Mikuličić, jb savjetnik

Serda Pavlović Suzana, Maksimirska 38, tel. 231 01 30
e-mail: suzana.serda-pavlovic1@zg.t-com.hr
Biserka Hrvatina, jb savjetnik

Sudar Duško, Frankopanska 2A,
tel. 484 78 69, fax. 481 53 18
e-mail: notar-sudar@zg.t-com.hr
Katarina Dilber, jb prisjednik
Tihana Sudar, jb prisjednik
Suzana Ilić Musić, jb savjetnik
Igor Sudar, jb vježbenik

mr.sc.Svedrović-Kilibarda Ljubinka, Ilica 139a,
tel. 377 93 00, fax. 377 95 00
e-mail: biljeznik-lj.svedrovic@zg.t-com.hr

Šarčević Vladimir, Tratinska 79/I,
tel. 302 26 12, fax. 309 43 32
e-mail: biljeznik-sarcevic@zg.t-com.hr
Ivana Vrcić, jb prisjednik

Šaškor Stjepan, Petrinjska 4, tel/fax. 481 05 35
e-mail: stjepan.saskor@zg.t-com.hr
Vesna Lelas, jb prisjednik
Katarina Sokić, jb prisjednik
Borna Balta, jb vjezbenik

Škrinjar Kos Senija, Vlaška 103, tel/fax. 466 50 78
e-mail: senija.skrinjar@zg.t-com.hr
Marijana Dekanić, jb prisjednik
Andrijana Plenča, jb savjetnik

Štefčić Jasna, Zajčeva 1, tel/fax. 242 28 66
e-mail: jasna.stefcic@zg.t-com.hr

Tadić Nikola, Prilaz Đ. Deželica 23,
tel. 482 64 40, fax. 482 65 12
e-mail: nikola@notar-tadic.hr
Jelena Maržić Benzia, jb prisjednik
Skala Sandra, jb prisjednik
Maša Morić, jb savjetnik
Matea Radišić, jb vjezbenik
Martina Šarić, jb vjezbenik

Trkman Pajić Mirjana, Škrčeva 39, tel/fax. 230 23 35
e-mail: notar.trkmanpajic@yahoo.com
Jana Pajić, jb prisjednik

Valić Katica, Trg N. Š. Zrinskog 17,
tel. 487 30 60, fax. 487 30 51
e-mail: ured@notar-valic.hr
Nada Jukić, jb prisjednik
Tomislav Knez, jb prisjednik
Kristijan Krznarić, jb vjezbenik

Vodopija Čengić Ljiljana, Rudeška cesta 173,
tel. 388 85 16, fax. 388 85 17
e-mail: vodopija.cengic.ljiljana.javni.biljeznik@zg.t-com.hr
Nevenka Šimac, jb prisjednik
Marina Sente, jb savjetnik

Zajec Vlasta, Trg K. Tomislava 4,
tel. 485 27 07, fax. 485 27 08
e-mail: vlastazajec@inet.hr
Sanja Lovrić, jb prisjednik
Domagoj Balentin, jb prisjednik
Jelica Čeliković, jb savjetnik
Matea Markesina, jb vjezbenik

Zorić Jasna, Dugoselska 12, tel./fax. 231 13 31
e-mail: jb-j.zoric@zg.t-com.hr
Anamarija Baljkas Hrgić, jb prisjednik
Nikolina Gažić jb prisjednik
Ivana Galić, jb savjetnik
Ivona Tomičić, jb vjezbenik

Žitko Janko, Poljička 12,
tel. 611 73 03, fax. 617 64 71
e-mail: javnibin@inet.hr

Žitko Jasna, Milana Amruša 7/II,
tel. 481 01 65, fax. 481 31 66
e-mail: notar.jasna.zitko@zg.t-com.hr
Ivana Jović, jb prisjednik

Živković Iva i Škaričić-Sinčić Lada, Gajeva 2/IV,
tel. 487 60 71, fax. 481 29 67
e-mail: javnobiljeznicki.ured.zivkovic-sincic@email.t-com.hr
Sabrina Kafedžić, jb prisjednik
Anita Škurjanec, jb prisjednik
Kristina Mikulić, jb savjetnik
Barbara Živković, jb savjetnik

31300 BELI MANASTIR (031)

Milas David, Kralja Tomislava 39,
tel. 742 242, fax. 742 240
e-mail: notar-milas@os.t-com.hr
Krešimir Milas, jb prisjednik

23420 BENKOVAC (023)

Dražina Martina, Trg Alojzija Stepinca 14,
tel. 682 264, fax. 682 261
e-mail: javni.biljeznik.martina.drazina@zd.t-com.hr

23210 BIOGRAD NA MORU (023)

Kvartuč Dušan, Obala P. Krešimira IV bb, tel/fax. 383 021
e-mail: javni-biljeznik-dusan-kvartuc@zd.t-com.hr

43000 BJELOVAR (043)

Čulo Poljak Marija, Trg E. Kvaternika 2, tel. 220 696
e-mail: j.b.m.culo.poljak@bj.t-com.hr

Dujmović Martina, P. Preradovića 8/I, tel. 241 250
e-mail: notar.martina.dujmovic@gmail.com
Ivana Mrsin Kusturin, jb prisjednik

Franjić Mario, Ul. A. K. Miošića 28a,
tel. 221 251, fax. 221 252
e-mail: notar-franjic@bj.t-com.hr

Kustić Marija, A. Starčevića 5b, tel/fax. 242 145
e-mail: jb.marija.kustic@bj.t-com.hr
Sandra Naumovska, jb prisjednik
Natalija Batinac, jb prisjednik

20271 BLATO (020)

Marinović Sandra, Ulica 85. broj 18, tel. 852 739
e-mail: sandra.marinovic.javni.biljeznik@du.t-com.hr

52460 BUJE (052)

Nazarević Snježana, Trg J. Broza Tita 1,
tel. 721 743, fax. 721 744
e-mail: snjezana.nazarevic@pu.t-com.hr
Dijana Akrap, jb prisjednik

52420 BUZET (052)

Ivković Miodrag, Trg Fontana 2,
tel. 695 712, fax. 662 929
e-mail: notar@notar-ivkovic.com
Mario Brajdić, jb prisjednik

51250 CRIKVENICA (051)

Boras Koko, Ul. K. Zvonimira 29, tel/fax. 241 952
e-mail: javni.biljeznik.koko.boras@ri.t-com.hr

40000 ČAKOVEC (040)

Crnčec Jasenka, I. G. Kovačića 6, tel/fax. 311 507
e-mail: jb-jasenka.crncec@ck.t-com.hr
Latinka Ivošević, jb prisjednik
Tatjana Pavlic Blažon, jb savjetnik
Tena Crnčec, jb vježbenik

Jalšovec Sanda, Valenta Morandinija 13, tel. 310 688
jb.jalšovec.sanda@ck.t-com.hr

Kvakan Ivan, R. Boškovića 21, tel/fax. 390 733
e-mail: kvakan.ivan.javni.biljeznik@ck.t-com.hr
Jelena Bogdan Kvakan, jb savjetnik
Petar Kvakan, jb prisjednik

Marodi Ivan, Matice hrvatske 14, tel/fax. 390 477
e-mail: ivan.marodi@ck.t-com.hr
Katarina Posavec, jb prisjednik
Sandra Marodi, jb vježbenik
Marija Jambrović, jb vježbenik

Zvonarek Mirjana, Park Rudolfa Krokepa 2, tel. 390 750
e-mail: zvonarek.javni.biljeznik@cj.t-com.hr
Tamara Horvat, jb prisjednik

51219 ČAVLE (051)

Šeškar Vesna, Čavle 78, tel. 545 326
e-mail: notar.seskar@ri.t-com.hr
Željka Tuškan Bregovac, jb prisjednik
Jelena Papić Trbović, jb prisjednik
Ivana Došen, jb vježbenik

43240 ČAZMA (043)

Torbašinović Ljerko, Trg čazm. kaptola 9,
tel. 772 342, fax. 227 040
e-mail: ljerko.torbasinovic@bj.t-com.hr

31326 DARDA (031)

Kovač Marija, Sv.Ivana Krstitelja 91, tel/fax.741 151
e-mail: mkovac.biljeznik@gmail.com

43500 DARUVAR (043)

Cop Mladen, Trg K. Tomislava 1, tel/fax. 333 512
e-mail: notar.cop@bj.t-com.hr

51300 DELNICE (051)

Mihelčić Nikola, Amerikanska 3, tel/fax. 811 812
e-mail: javni-biljeznik-nikola-mihelcic@ri.t-com.hr

49240 DONJA STUBICA (049)

Cividini Marija, Trg M. Gupca 25, tel/fax. 286 268
e-mail: jbm-cividini@kr.t-com.hr
Maja Baković, jb prisjednik

31540 DONJI MIHOLJAC (031)

Đurđević Dinko, Trg A. Starčevića 11, tel/fax. 632 527
e-mail: javni-biljeznik-d-djurđjevic@os.t-com.hr
Zrnka Stamoska, jb prisjednik

22320 DRNIŠ (022)

Buva Dijana, Nikole Tesle 17a,
tel. 886 749, fax. 886 593
e-mail: buva.dijana.javni.biljeznik@si.t-com.hr

20000 DUBROVNIK (020)

Bronzan Luce, Vukovarska 24,
tel. 411 292, fax. 311 943
e-mail: luce.bronzan@gmail.com
Iva Carić, jb prisjednik

Mozara Nikša, Vukovarska 17,
tel. 638 570, fax. 638 574
e-mail: jb.ured@biljeznik-mozara.hr
Jelena Škrabo, jb prisjednik
Matea Šagarjelo, jb savjetnik

Radović Ivo, Vukovarska 19, tel. 492 050
e-mail: notar@radovic.com.hr
Marina Kristović, jb prisjednik
Nina Burić, jb vježbenik

Stanić Anđelko, Dr A. Starčevića 20,
tel. 357 777, fax. 357 946
e-mail: andjelko.stanic@du.t-com.hr
Nada Pirjać, jb prisjednik
Iva Radović, jb vježbenik

Viden Nikša, Vukovarska 22,
tel. 412 644, fax. 311 566
e-mail: niksa.vidjen@du.t-com.hr
Anto Lozančić, jb prisjednik

47250 DUGA RESA (047)

Bišćanin Zdravka, Bana Josipa Jelačića 7,
tel.841075, fax.8410079
e-mail: notar.pesut@gmail.com

10370 DUGO SELO (01)

Copić Krešimir, Dragutina Domjanića 1, tel. 275 44 79
e-mail: kresimircopic@yahoo.com
Natalija Pavlović, jb prisjednik

Perić Slavica, J. Zorića 8,
tel. 277 56 20, fax. 277 56 21
e-mail: notar-slavica.peric@zg.t-com.hr
Andreja Tanasković, jb prisjednik
Marija Dajak, jb vježbenik
Dejan Elvedi, jb vježbenik

31400 ĐAKOVO (031)

Brač Nikola, Ulica pape Ivana Pavla II 8, tel/fax. 810 605
e-mail:javni.biljeznik.brac@os.t-com.hr

Crnov David, Ul.Pape Ivana Pavla II 9/I, tel/fax. 815 136
e-mail:crnov.david.javni.biljeznik@os.t-com.hr

Ratinčević Pavao, Stjepana Radića 4, tel/fax. 814 325
e-mail: jb-pavao.ratincevic@os.t-com.hr

48350 ĐURĐEVAC (048)

Matulec Darko, Kralja Tomislava 2, tel/fax. 813 891
e-mail: notar.darko.matulec@hi.t-com.hr

Šimčić Ankica, Trg Sv.Jurja 1, tel/fax. 811 811
e-mail:simcic.ankica.javni.biljeznik@kc.t-com.hr
Iva Markov, jb vježbenik

43280 GAREŠNICA (043)

Bilandžija Marko, Trg Hrv. branitelja 6, tel/fax. 532 476
e-mail: notar.bilandzija@hi.t-com.hr

44400 GLINA (044)

Bukovac Marina, S. i A. Radića 12, tel/fax. 882 625
e-mail: marina.bukovac.javni.biljeznik@sk.t-com.hr

53000 GOSPIĆ (053)

Fajdić Mile, Kaniška 9, tel/fax. 573 337
e-mail:mile.fajdic@gs.t-com.hr

Zdunić Boris, Popa Frana Biničkog 10, tel/fax. 574 862
e-mail: javni-biljeznik-zdunic@gs.t-com.hr
Marija Grivičić, jb savjetnik
Marijana Živković, jb vježbenik

43200 GRUBIŠNO POLJE (043)

Luketić Ivo, A.G.Matoša 3, tel/fax. 485 025
e-mail: ivo.luketic@bj.t-com.hr

44430 HRVATSKA KOSTAJNICA (044)

Pličanić Gordana, Nine Marakovića 69, tel/fax. 851 229
e-mail: javni.biljeznik.plicanic@sk.t-com.hr
Belma Pličanić, jb savjetnik

32236 ILOK (032)

Šimunić Tomislav, Dr Franje Tuđmana 50, tel. 590 300
e-mail: javni.biljeznik.simunic.ilok@email.t-com.hr
Marko Šimunić, jb vježbenik
Anita Bošnjak, jb vježbenik

21260 IMOTSKI (021)

Juroš Mate, Šetalište Stjepana Radića 8, tel/fax. 672 561
e-mail: biljeznik.juros@gmail.com

Ujević Petar, Ante Starčevića 17, tel/fax. 670 001
e-mail: javni.biljeznik.petar.ujevic@st.t-com.hr

42240 IVANEC (042)

Šagi-Belcar Nada, Ak.Ladislava Šabana 5, tel. 782 104
e-mail: nada.sagi-belcar@vz.t-com.hr

Danijela Marković, jb prisjednik
Vedrana Žitnjak, jb vježbenik

10310 IVANIĆ GRAD (01)

Mišković Marijan, Moslavačka 12, tel. 288 86 88
e-mail: marijan.miskovic@vk.t-com.hr

10450 JASTREBARSKO (01)

Volarić Stjepan, Braće Kazić 7, tel. 628 39 69
e-mail: notar-stjepan.volaric@zg.t-com.hr
Ivana Širanović Vulić, jb prisjednik

47000 KARLOVAC (047)

Antić Ivanka, Josipa Šipuća 1, tel. 844 262
e-mail: notar.antic@post.t-com.hr
Ines Antić, jb prisjednik

Augustinović Marina, V. Nazora 6, tel. 615 466
e-mail: jb-marina.augustinovic@ka.t-com.hr

Tranfić Željka, V. Nazora 6, tel. 615 466
e-mail: jb-zeljka.tranfic@hi.t-com.hr
Ivana Lipošćak, jb prisjednik

Bubaš-Magličić Nina, I. G. Kovačića 2, tel. 616 111
e-mail: nina.bubas-maglicic@ka.t-com.hr
Alen Alić, jb savjetnik

Plavetić Snježana, Domobranska 6, tel/fax. 600 605
e-mail:jb-plavetic@ka.t-com.hr

Žaja Blanka, Gundulićeva 8, tel. 615 920, fax. 615 940
e-mail: notar.blanka.zaja@ka.t-com.hr
Morana Kasun, jb prisjednik

51215 KASTAV (051)

Mavrinac Radosna, Trg Matka Laginje 1, tel. 691 070
e-mail: notar.mavrinac@ri.t-com.hr
Martina Lučić, jb prisjednik
Iva Paškvan Opačić, jb prisjednik

21216 KAŠTEL STARI (021)

Donika-Stanojević Joško, Obala K. Tomislava 26, tel. 232 333
e-mail:javni-biljeznik-donika@st.t-com.hr
Tatjana Perić, jb prisjednik
Marija Katić, jb savjetnik

49290 KLANJEC (049)

Čižmek Mirko, Trg mira 11, tel. 550 331
e-mail: mirko.cizmek@kr.t-com.hr

22400 KNIN (022)

Čujec Josip, Tvrtkova 3, tel. 662 673
e-mail: josip.cujec@si.t-com.hr

48000 KOPRIVNICA (048)

Bakrač Nikola, Opatička 5, tel. 622 755
e-mail: notar-bakrac@kc.t-com.hr

Ostović Marina, A. Nemčića 4a, tel. 623 820
e-mail: marina.ostovic@kc.t-com.hr

Papac Ljubica, A. Nemčića 1/I, tel. 626 817
e-mail: ljubica.papac@kc.t-com.hr
Antonia Torma, jb prisjednik

Pavlović Ronald, Križevačka 5, tel/fax. 622 440
e-mail: notar-pavlovic@kc.t-com.hr

20260 KORČULA (020)

Kaliman Ivna, Kovački prolaz 25, tel. 715 758
e-mail: ivna-kaliman-javni-biljeznik@du.t-com.hr
Petra Fabijanović, jb vježbenik
Dajana Sardelić, jb vježbenik

53230 KORENICA (O53)

Kolar Milica, Pere Šnjarića 11, tel/fax. 776 571
e-mail: milica.kolar@email.t-com.hr

51221 KOSTRENA (051)

Flego Davorka, Žuknica 1b,
tel. 289 700, fax. 289 007
e-mail: davorka.flego.javni.biljeznik@ri.t-com.hr
Andrea Nikolić, jb vježbenik

49000 KRAPINA (049)

Bjelčić Damir, Ljudevita Gaja 8, tel. 373 064
e-mail: damir.bjelcic@kr.t-com.hr
Martina Majcen, jb prisjednik
Martina Mrzlečić, jb vježbenik

Dika Konstantin, Kardinala Stepinca 6, tel. 300 307
e-mail: konstantin.dika@kr.t-com.hr

48260 KRIŽEVCI (048)

Jelić-Veršić Nataša, Baltičeva 4,
tel. 682 890, fax. 271 340
e-mail: jb-natasa-jelic.versic@kc.t-com.hr
Ana Benko Budja, jb prisjednik
Jelena Velić, jb vježbenik

Tušek Višnja, I. Z. Dijankovečkog 9,
tel. 681 700, fax. 271 218
e-mail: visnja.tusek@gmail.com
Željka Skalički Širko, jb prisjednik

51500 KRK (051)

Katunar Zrinski Miljenka, Trg bana J.Jelačića 5, tel/fax.
520 536
e-mail: katunar.zrinski@hi.t-com.hr
Andrej Pavešić, jb prisjednik
Kristijan Trinajstić, jb vježbenik
Marin Valković, jb vježbenik

mr.sc. Ružić Mirko, Stjepana Radića bb, tel/fax. 221 674
e-mail: ruzic.mirkojavni.biljeznik@ri.t-com.hr
Sandra Turčić, jb savjetnik

44320 KUTINA (044)

Malačić Mira, Hrvat.branitelj 11,
tel.681 500, fax. 676 500
e-mail: jb-mira.malacic@sk.t-com.hr
Tina Puškaš, jb savjetnik
Maja Relić, jb vježbenik

Medić Mato, Trg K.Tomislava 7, tel. 683 525
e-mail: javni.biljeznik.medic.mato@.sk.t-com.hr
Iva Medić, jb vježbenik

Mokry-Uroić Dubravka, Kolodvorska 2, tel. 630 288
e-mail: dubravka.mokry-uroic@sk.t-com.hr

52220 LABIN (052)

Terković Branko, Rudarska 7,
tel. 851 141, fax. 851 142
e-mail: javni.biljeznik.branko.terkovic@hi.t-com.hr
Čekada Lara, jb prisjednik

Udovičić Rita, Zelenice 18/I, tel. 852 013
e-mail: notar-udovicic@pu.t-com.hr

51415 LOVRAN (051)

Radmila Mandić, Šetalište M. Tita 35, tel. 293 426
e-mail: notarlovran@ri.t-com.hr
Patricija Radetić, jb savjetnik

42240 LUDBREG (042)

Radašić Kruno, Miroslava Krlježe 27, tel. 810 125
e-mail: kruno.radasic.j.b@vz.t-com.hr
Lidija Bačani, jb prisjednik

21300 MAKARSKA (021)

Barbić Ante, Ul. 4. svibnja 533 br. 1, tel. 615 500
e-mail: notar-a.barbic@hi.t-com.hr
Anamarija Arapović Vranješ, jb prisjednik

Pejković Ante, Ul. Stjepana Radića 7, tel. 615 257
e-mail: notar.pejkovic@inet.hr
Anja Pejković, jb prisjednik
Lora Pejković, jb vježbenik

51550 MALI LOŠINJ (051)

Marković Božo, Braće Vidulić 2-6,
tel. 233 047, fax. 520 401
e-mail: bozo.markovic@ri.t-com.hr
Filip Marković, jb vježbenik

20350 METKOVIĆ (020)

Pandža Joško, A. Starčevića 9, tel./fax. 681 154
e-mail: biljeznik-pandza@email.t-com.hr

Plečaš Vedran, Trg K.Tomislava 3/I, tel. 681 177
e-mail: notarvedranplecas@gmail.com
Jure Plečaš, jb savjetnik

40315 MURSKO SREDIŠĆE (040)

Hoblaj Ruža, Trg braće Radića 8a, tel. 543 300
e-mail: notar.hoblaj@ck.t-com.hr
Hana Hoblaj, jb vježbenik

31500 NAŠICE (031)

Godžirov Boris, Pejačevićev trg 11, tel. 615 100
e-mail: boris.godzirov@os.t-com.hr
Ivna Godžirov, jb savjetnik

Mandić Ljerka, Braće Radića 6,
tel. 612 092, fax. 612 093
e-mail: j.b.ljerka.mandic@hi.t-com.hr
Lana Kusturić Škurla, jb vježbenik
Marija Habuda Bučanac, jb prisjednik

35400 NOVA GRADIŠKA (035)

Jelinić Stanka, Karla Dienesha 3, tel/fax. 363 388
e-mail: javni-biljeznik-s.jelinic@sb.t-com.hr
Domagoj Strinavić, jb prisjednik

Zima Dražen, Trg kralja Tomislava 5, tel/fax. 361 961
e-mail: notar.drazen.zima@sb.t-com.hr
Dražen Orešković, jb prisjednik

52466 NOVIGRAD (052)

Micelli Aleksandra, Trg Pozzetto 19,
tel. 757 043, fax. 726 232
e-mail: info@notar-micelli.hr
Antonija Škarda, jb savjetnik

42220 NOVI MAROF (042)

Vidović-Džidić Nada, Zagrebačka 2,
tel. 612 244, 205 244, fax. 205 243
e-mail: nada.vidovic-dzidic1@vz.t-com.hr
Valentina Žugec, jb prisjednik

51259 NOVI VINODOLSKI (051)

Tus Jelena, Korzo Vinodolskog zakona br. 50A,
tel/fax. 245 503, e-mail: jelena.tus@ri.t-com.hr

44330 NOVSKA (044)

Derek Ante, Trg L. I. Oriovčanina 18/1, tel/fax. 601 515
e-mail: javni.biljeznik.ante.djerek@sk.t-com.hr
Nives Drobnjak, jb vježbenik

47300 OGULIN (047)

Brčić Mirjana, Vladimira Nazora 23, tel/fax. 525 444
e-mail: biljeznik-m.brcic@ka.t-com.hr

21310 OMIŠ (021)

Vuković Radoslav, Četvrt Ž. Dražojevića bb,
tel/fax. 861 753
e-mail: jb-radoslav.vukovic@st.t-com.hr

51513 OMIŠALJ (051)

Kučar Neven, Put mora 1, tel/fax. 841 126
e-mail: javni.biljeznik.neven.kucar@ri.t-com.hr
Kenan Hadžiomerović, jb vježbenik

51419 OPATIJA (051)

Beletić Robert, Maršala Tita 75,
tel. 711 280 fax. 272 939
e-mail: notar.beletic@ri.t-com.hr
Marija Butković, jb savjetnik

Šuran Nataša, Maršala Tita 80,
tel. 272 955, fax. 271 738
e-mail: jb-natasa.suran@ri.t-com.hr
Morana Čavka Markiš, jb vježbenik

33515 ORAHOVICA (033)

Novčić Antun, Trg pl. Mihalovića 2, tel/fax. 674 336
e-mail: jb-antun-novacic@vt.t-com.hr

49243 OROSLAVJE (049)

Tadić Petar, Ul. Milana Prpića 65, tel/fax. 284 362
e-mail: petar.tadic1@kr.t-com.hr
Romuald Kantoci, jb prisjednik

31000 OSIJEK (031)

Arambašić Biserka, Kapucinska 17/I,
tel. 214 660, fax. 214 661
e-mail: notar.arambasic@os.t-com.hr
Vjenceslav Arambašić, jb prisjednik
Marija Šarić, jb prisjednik

Borić Mirjana, Jakova Gotovca 13,
tel. 202 200, fax. 202 204
e-mail: notar-mirjana.boric@os.t-com.hr
Ivana Kovačević, jb prisjednik
Aleksandra Pipek, jb prisjednik
Vedran Borić, jb savjetnik

Dumančić Dragica, Vrt J. Truhelke 3, tel/fax. 201 277
e-mail: jbdumancic@yahoo.com
Marijan Dumančić, jb prisjednik
Rahela Kovačić, jb prisjednik

Kokić Anamarija, Trg slobode 3/I, tel. 204 027
e-mail: amkjavni.biljeznik@os.t-com.hr

Kovačev Tatjana, Europske avenije 4, tel/fax. 206 605
e-mail: tatjana.kovacev@os.t-com.hr
Janjić Dora, jb prisjednik
Boris Brnjevarac, jb savjetnik

Pavelić-Musa Zdenka, Županijska 13, tel/fax. 200 808
e-mail: pavelic-musa.javni.biljeznik@os.t-com.hr
Ljiljana Vodopija, jb prisjednik

Perić Lidija, Kapucinska 25/I, tel/fax. 201 110
e-mail: lidija.peric@inet.hr
Mijo Perić, jb prisjednik
Jasminka Pavlov, jb prisjednik
Antonija Rako, jb savjetnik

Popović Mandica, Trg A. Starčevića 10, tel. 650211
e-mail: javni.biljeznik.mandica.popovic@os.t-com.hr
Sanja Popović, jb vježbenik

Rok Verica, Kapucinska broj 23/I,
tel/fax. 700 707, 205 211
e-mail: javni.biljeznik.rok.verica@gmail.com
Lana Albert Majstorović, jb prisjednik

Šimašek Zlatko, Vijenac Paje Kolarića 2, tel./fax. 215 650
e-mail: simasek.zlatko.javni.biljeznik@os.t-com.hr

Šustić Hrvatinić, Hrvatske Republike 31b, tel.213 213
e-mail: sustic.hrvatini@os.t-com.hr
Sumba Peček, jb prisjednik

53220 OTOČAC (053)

Mudrovčić Mato, Bartola Kašića 8, tel./fax. 053/773-366
e-mail: notar.mudrovvic@gs.t-com.hr

47280 OZALJ (047)

Ivić Jenkač Tea, Zrinskih i Frankopana 15, tel/fax. 732 048
e-mail: javni.biljeznik.ivic.tea@ka.t-com.hr

23290 PAG (023)

Škunca Elizabeta, Podmir bb, tel. 612 281, fax. 616 905
e-mail: elizabeta.skunca@zd.t-com.hr

34550 PAKRAC (034)

Grgurić-Rukavina Dubravka, Trg bana Jelačića 6, tel/fax.
412 905
e-mail: dubravka.grguric-rukavina@po.t-com.hr

52000 PAZIN (052)

Blečić Marija, Jože Šurana 6, tel/fax. 621 544
e-mail: jb-marija.blecic@pu.t-com.hr
Marijan Paulišić, jb prisjednik
Deana Matković, jb savjetnik

Jeromela Mauša Nataša, Dinka Trinajstića 2

tel/fax. 621 111
e-mail: biljeznik.natasa@hi.t-com.hr
Tijana Belac, jb prisjednik
Andrea Zgrablić, jb vježbenik

44250 PETRINJA (044)

Antoš-Kovačićek Višnja, Dr Franje Tuđmana 7
tel/fax. 814 587
e-mail: jb-visnja.antos-kovacicek@sk.t-com.hr
Zrinka Kovačićek, jb vježbenik
Vjekoslav Andrić, jb prisjednik

33405 PITOMAČA (033)

Andal-Mlinarić Brigita, Trg Kralja Tomislava bb
tel/fax. 801 561
e-mail: jbudredbam@email.t-com.hr
Marina Mlinarić, jb vježbenik

10451 PISAROVINA (01)

Barbarić Petar, Trg Stjepana Radića 4/I, tel/fax. 629 18 69
e-mail: barbaric.petarjavni.biljeznik@zg.t-com.hr

20340 PLOČE (020)

Zderić Tomislav, Neretvanskih gusara 12, tel/fax. 670 323
e-mail: biljeznik.zderic@gmail.com

44317 POPOVAČA (044)

Greblo Vladimir, Trg grofa Erdedyja 28, tel/fax. 670 771
e-mail: vladimir.greblo2@optinet.hr

52440 POREČ (052)

Ferenc Tanja, Trg slobode 2,
tel. 452 905, fax. 428 210
e-mail: jb-tanja.ferenc@pu.t-com.hr
Marjana Kirin, prisjednik

Hrvatinić Marija, 8.marta 1, tel. 433 258

e-mail: marija.hrvatini@pu.t-com.hr
Tina Kalac, jb prisjednik
Morena Gojtanić, jb savjetnik

Pahović Đordano, Trg Joakima Rakovca 5, tel. 442 163

e-mail: notar-pahovic@pu.t-com.hr
Sabina Parenčan, jb prisjednik
Maksimilijan Pahović, jb vježbenik

34000 POŽEGA (034)

Bagarić Niko, Ul. Sv. Florijana 6, tel/fax. 272 551
e-mail: niko.bagaric@po.t-com.hr
Marijana Perić, jb prisjednik

Brekalo Ante, Dragutina Lermana 6,

tel. 313 153, fax. 313 152
e-mail: javni.biljeznik.ante.brekalo@po.t-com.hr
Domagoj Brekalo, jb vježbenik
Ivana Kronšteter, jb vježbenik

mr.sc.Včelik Mario, Primorska 2, tel/fax. 251 640

e-mail: biljeznik-vcelik@po.t-com.hr
Ksenija Hudeček, jb prisjednik
Matea Včelik, jb vježbenik

40323 PRELOG (040)

Balaban Marijan, Trg Sv.Florijana 20,
tel. 646 200, fax. 645 155
e-mail: marijan.balaban@optinet.hr

Blažeka Ljiljana, Glavna 26, tel/fax. 645 062

e-mail: ljiljana.blazeka@inet.hr
Andreja Pavleković, jb prisjednik
Tamara Blagus, jb vježbenik

49218 PREGRADA (049)

Večerić Gordana,Kostelgradska 9, tel/fax. 377 884
e-mail: ured@notar-veceric.hr

52100 PULA (052)

Crljenica Alida, Ćirilometodske družbe 1, tel/fax. 215 625
e-mail: notar-crljenica@pu.t-com.hr
Sandra Bilić, jb prisjednik
Maja Crljenica Štimac, jb savjetnik

Kopić Nansi, Anticova 9/I, tel/fax. 217 808

e-mail: notar.nansi@pu.t-com.hr
Vedran Franković, jb prisjednik
Tena Kopić, jb savjetnik
Tijana Celija, jb vježbenik

Krajcar Denis, Flanatička 10, tel/fax. 215 315
e-mail: notar.krajcar@pu.t-com.hr
Mladen Meničanin, jb prisjednik
Željko Valenta, jb prisjednik

Kukučka Ivan, Jurja Žakna 4b,
tel. 544 755, fax. 213 097
e-mail: notarpula@pu.t-com.hr
Danijela Diković Komadina, jb prisjednik
Miroslav Kutlača, jb savjetnik

Obrovac Skira Sonja, Laginjina ulica 2, tel. 211 260
e-mail:sonja.obrovac.skira@pu.t-com.hr
Jelena-Kristina Cindrić Bačac, jb prisjednik

Paić-Čerin Marina, Olge Ban 8,
tel. 215311, fax. 380 804
e-mail: marina.paic-cerin@notar-cerin.hr
Duško Bambić, jb prisjednik
Marko Vitasović, jb savjetnik

Perković Divna, Mletačka 2,
tel. 217 505, fax. 522 316
e-mail: notar.d.perkovic@pu.t-com.hr
Iva Pauro, jb savjetnik

Pliško Mirna, Smareglina ul. br.7,
tel. 210 511, fax. 522 377
e-mail: jb-mirna.plisko@hi.t-com.hr
Ivan Regvat, jb prisjednik
Vesna Perković, jb savjetnik
Filip Komel, jb vježbenik

51280 RAB (051)

Radić Ermina, Mali Palit bb, tel/fax. 725 498
e-mail: javnibin@inet.hr
Draženka Pičuljan, jb prisjednik

51000 RIJEKA (051)

Banić Miroslav, Korzo 4/II, tel/fax. 338 114
e-mail: miroslavbanic@inet.hr
Petar Banić, jb savjetnik

Borčić Jadranka i Sokolić-Ožbolt Olga

Užarska 28-30/II, tel/fax. 212 513
e-mail: notari-borcic-sokolic@ri.t-com.hr
Danijela Miloš Novak, jb prisjednik
Kristina Grižon, jb savjetnik
Martina Klarin, jb vježbenik
Sanja Bugarinović, jb vježbenik

Čuzela Vesna, Korzo 18,
tel. 339 686, fax. 322 969
e-mail: notar-cuzela@notar-cuzela.hr
Milena Čehajić, jb prisjednik
Sunčica Žužić Kovačić, jb prisjednik
Marin Jugovac, jb vježbenik
Marina Cvitan, jb vježbenik
Maja Grgić, jb vježbenik
Sara Madžarov, jb vježbenik

Grozđanić-Dekleva Marija, Korzo 35/I, tel/fax. 336 727
e-mail: notar.grozdanic-dekleva@ri.t-com.hr
Loris Baričević, jb prisjednik
Nikolina Grozđanić, jb savjetnik
Hrvoje Hauptert, jb vježbenik

Legović Gordana, Rudolfa Strohala 3,
tel. 322 922, fax. 321 052
e-mail: notar.legovic@ri.t-com.hr
Veronika Fućak Zvonarić, jb prisjednik
Silvija Perišić, jb savjetnik

Lovrović Lečić Vera, Fiorello la Guardia 25
tel/fax. 212 665
e-mail: jbvll@ri.t-com.hr
Nada Jovanić, jb prisjednik
Katarina Datković, jb savjetnik
Ivan Dobrović, jb vježbenik

Marinković Žaklina, Korzo 22, tel. 323 409
e-mail:notar.zaklinamarinkovic@hotmail.com

Panjковиć Velibor, Ante Starčevića 4,
tel. 317 370, fax. 317 076
e-mail: velibor.panjkovic@ri.t-com.hr
Danijela Duran Šunić, jb prisjednik
Tamara Mihalović, jb prisjednik
Nataša Babić, jb vježbenik
Branka Ramić, jb vježbenik
Romana Miculinić, jb vježbenik

Paravić Darko, Gnambova 2/II, tel/fax. 330 532
e-mail: jb-paravic@ri.t-com.hr
Blanka Kosjek Rumora, jb prisjednik
Marin Belavić, jb savjetnik
Marin Bartulović, jb vježbenik

Pejnović Stevan, Ribarska 2/2, tel. 214 783
e-mail: notar.pejnovic@ri.t-com.hr
Kovačić Vesna, jb savjetnik

Sablić Dorčić Marina, Ciottina 5, tel. 494 169
e-mail: biljeznik.sablic-dorcic@optinet.hr
Vesna Matković, jb prisjednik
Ana Sabljak, jb savjetnik

Smojver-Bašić Anđelka, Školjić 2, tel/fax. 335 890
e-mail: jb-andjelka-smojver-basic@ri.t-com.hr
Željko Bašić, jb prisjednik

Švegović Vesna, Titov trg 10, tel/fax. 335 753
e-mail: javni-biljeznik-vesna-svegovic@ri.t-com.hr
Ivana Pahljina, jb vježbenik

Vrsalović Zoran, Korzo 40, tel. 322 211, fax. 322 393
e-mail:javni.biljeznik.zoran.vrsalovic@ri.t-com.hr
Ana Huserik Zujić, jb prisjednik
Andrea Batelić, jb prisjednik
Valentin Jakovac, jb vježbenik

52210 ROVINJ (052)

Dušić Davor, Ul. Carera 20, tel/fax. 818 051
e-mail: notar-dusic@pu.t-com.hr
Morana Erak Dušić, jb prisjednik

Zujić Rino, N.Quarantotto bb,
tel. 830 008, fax. 840 197
e-mail: rino.zujic@pu.t-com.hr
Tatjana Burić, jb prisjednik

10430 SAMOBOR

Frković Gordana - Jožinec Ljubica
Trg K. Tomislava 13/I, tel/fax. 336 62 10
e-mail: javni.biljeznici.samobor@zg.t-com.hr
Dubravka Leļjak Hršak, jb prisjednik
Kristina Župančić, jb prisjednik

Palinić-Čulin Sandra, Gajeva 35,
tel. 332 65 86, fax. 332 65 87
e-mail: notar-palinic@zg.t-com.hr
Maja Peris, jb prisjednik

Remenarić Slavko, Trg K. Tomislava 10,
tel. 338 72 43, fax. 338 72 45
e-mail: biljeznik.remenaric@email.t-com.hr
Elvira Belošević, jb prisjednik

53270 SENJ (053)

Vrban Zvonimir, Pavlinski trg 17, tel/fax. 881 759
e-mail: notar-vrban@gs.t-com.hr
Eda Biondić, jb prisjednik

10360 SESVETE (01)

Batušić-Šlogar Zinka, Vladimira Ruždjaka 8
tel. 205 82 88, fax. 205 82 99
e-mail: zinka.batusic-slogar1@zg.t-com.hr
Ana Gerić, jb prisjednik
Daniela Vuković, jb vježbenik

Čergar Milka, Ninska 1,
tel. 200 05 82, fax. 201 02 91
e-mail: milka.cergar@zg.t-com.hr
mr.sc. Ante Kravar, jb prisjednik
Marija Čukelj, jb savjetnik
Katarina Ivančić, jb vježbenik
Mirjana Škarica, jb vježbenik

Ledić Sanja, Ninska 3,
tel. 200 55 50, 200 55 52, fax. 200 55 17
e-mail: jav.biljeznik.ledic@zg.t-com.hr
Javorka Zaplatić, jb prisjednik
Darja Kaleb Gavran, jb savjetnik

Vuger Ignac, Karlovačka c. 2., tel/fax. 200 88 28
e-mail: ignac.vuger@zg.t-com.hr
Joško Pervan, jb prisjednik
Andrija Vuger, jb vježbenik

21230 SINJ (021)

Delonga Vladimir, Trg dr Franje Tuđmana 7,
tel/fax. 825 900
e-mail: vladimir.delonga@st.t-com.hr

Romac Ana, Put Petrovca 12/2,
tel. 823 081, fax. 826 022
e-mail: ANAROMAC971@gmail.com
Marijana Buljan, jb prisjednik

44000 SISAK (044)

Briševac Imprić Gordana, Trg Lj. Posavskog 3
tel. 522 909
e-mail: gordana.brisevac.impric.javni.biljeznik@sk.t-com.hr
Ana Podoreški, jb savjetnik

Čubelić Šimac Sanja, S. i A. Radića 34, tel/fax. 521 228
e-mail: j.b.cubelic.simac.sanja@sk.t-com.hr
Domagoj Ocvarek, jb prisjednik

Kraljičković Ivica, S. i A. Radića 25, tel/fax. 523 363
e-mail: ivica.kraljickovic@sk.t-com.hr
Dragutin Habulin, jb prisjednik
Silvija Harambašić, jb vježbenik

Marković Ivan, S. i A. Radića 1, tel/fax. 523 694
e-mail: ivan.markovic@sk.t-com.hr
Maja Tomazinić Grahovac, jb prisjednik

Stojanović Natalija, S i A. Radića 6/6,
tel. 522 708, fax. 522 723
e-mail: natalija.stojanovic@sk.t-com.hr
Marko Bebek, jb vježbenik

35000 SLAVONSKI BROD (035)

Bračun Miroslav, Ul. P. Krešimira IV br. 3,
tel. 449 467, fax. 449 468
e-mail: mioslav.bracun@sb.t-com.hr
Mira Relić, jb prisjednik
Zvonimir Bračun, jb prisjednik

Čečatka Robert-Anton, Trg pobjede 19,
tel. 449 498, fax. 404 140
e-mail: robert-anton.cecatka@st.t-com.hr
Leo-Mario Pavić, jb vježbenik

Kemec Nada, Trg pobjede 22,
tel. 410 299, fax. 415 344
e-mail: nada.kemec@sb.t-com.hr
Blanka Marjanac, jb prisjednik
Iva Kemec Kokot, jb savjetnik

Lukačević Mario, Matije Gupca 30,
tel. 445 805, fax. 445 833
e-mail: lukacevic.mario@sb.t-com.hr

Medunić Ruža, Trg pobjede 10, tel. 440 616
e-mail: javni.biljeznik.ruza.medunic@sb.t-com.hr
Katarina Oreč, jb prisjednik

33520 SLATINA (033)

Krpačić Mato, Trg Sv. Josipa 9, tel/fax. 550 665
e-mail: biljeznik-krpacic@vt.t-com.hr

47240 SLUNJ (047)

Naletilić Martina, Trg dr.Franje Tudmana 8
tel. 400-008, fax. 400-009
e-mail: notar.naletilic@gmail.com

21210 SOLIN (021)

Ivančić Marija, Kralja Zvonimira 75, tel/fax. 210 548
e-mail: jb.marija.ivancic@st.t-com.hr
Snježana Ludvajić, jb prisjednik
Maja Maleš Talaja, jb prisjednik

Jurišić Boško, Kralja Zvonimira 85, tel/fax. 213 286
e-mail: javni.biljeznik.bosko.jurisc@st.t-com.hr
Yvonne Zlatař Šunjić, jb prisjednik
Srđan Dvornik, jb vjeźbenik

21000 SPLIT (021)

Bilan Vedrana, Kneza Lj. Posavskog 17/I, tel/fax. 321 505
e-mail: jb.v.bilan@st.t-com.hr
Vesna Ogorevc, jb prisjednik
Vesna Radovan, jb prisjednik

Bradarić Ivan, Obala Hrv. nar. preporoda 9
tel/fax. 345 859
e-mail: notar-ivan-bradacic@st.t-com.hr
Pero Berić, jb prisjednik
Ivana Bradarić, jb prisjednik

Čipčić Mila, Gundulićeva 20, tel/fax. 380 122
e-mail: notar.mila.cipcic@email.t-com.hr
Sandra Jelavić, jb prisjednik
Matea Herceg, jb vjeźbenik

Dragun Helena, Škrape 53,
tel. 530 902, fax. 530 988
e-mail:javni.biljeznik.helena.draun@st.t-com.hr
Milka Tošić, jb prisjednik

Karabotić-Milovac Teo, Kavanjinova 4,
tel. 339 888, fax. 339 890
e-mail: teo.karabotic-milovac@st.t-com.hr
Marko Pavičić, jb prisjednik

Kekez Nevenka, Hrvatske mornarice 1B,
tel. 485 255, fax. 322 361
e-mail: biljeznik.kekez@st.t-com.hr
Dunja Brajčić, jb prisjednik
Irena Šimunović, jb prisjednik

Kovačević Borica, Ivana Gundulića 44/II, tel/fax. 362 497
e-mail: jb-borica.kovacevic@st.t-com.hr

Makelja-Šuljić Jagoda, Šimićeva 2, tel/fax. 371 442
e-mail: biljeznik-makelja-suljic@st.t-com.hr
Dražen Makelja, jb prisjednik
Jagoda Vuković, jb prisjednik

Matačić Jasna, Rudera Boškovića 9, tel/fax. 482 509
e-mail: jasna.matacic@st.t-com.hr
Ivana Vućemilović Vranjić, jb vjeźbenik

Milić-Štrkalj Zrinka, Domov. rata 27b,
tel. 485 776, fax. 322 455
e-mail: javni.biljeznik.milic-strkalj@st.t-com.hr
Ana Vukojević, jb prisjednik

Pavlović Dalibor, Klaićeva poljana 3,
tel. 772 948, fax. 772 943
e-mail:dalibor.pavlovic@st.t-com.hr
Anita Gudelj Juričić, jb savjetnik
Gojka Damjanić, jb vjeźbenik

Popovac Mirjana, Mažuranićevo šet. 13, tel/fax. 317 401
e-mail: javni-biljeznik-m.popovac@st.t-com.hr
Ana Zaninović Popovac, jb vjeźbenik
Ivana Brkljačić Malenica, jb savjetnik

Mr. sc. Puljiz Zoja, Mažuranićevo šetalište 14,
tel. 322 495, fax. 347 000
e-mail: jb.zoja.puljiz@hi.t-com.hr
Snježana Felzer-Puljiz, jb prisjednik
Lucija Buljan, jb savjetnik

Rubić Mira, Domovinskog rata 11, tel/fax. 348043
e-mail: jb-mira.rubic@st.t-com.hr

Šarić Ilija, Hrvatske bratske zajednice 3a,
tel. 480 341, 480 358
e-mail: saric.ilija.javni.biljeznik@st.t-com.hr
Matijana Paradžik, jb prisjednik
Rozika Dajak, jb savjetnik

mr. sc. Šuško Ante, Domovinskog rata 3, tel./fax. 348 104
e-mail: jb.susko@hi.t-com.hr
Ivana Barišić, jb prisjednik

Zlokić Ante, Velebitska 26, tel/fax. 534 528
e-mail:jb-slobodan-zlokic@st.t-com.hr
Kornelija Valjan, jb prisjednik

21300 SUPETAR (021)

Kuzmanić Ervin, Ratac 2, tel/fax. 630 555,
e-mail: ervin.kuzmanic@st.t-com.hr
Dinko Martinović, jb prisjednik
Ivana Miletić, jb savjetnik
Danijel Bezmalinović, jb vjeźbenik

21460 STARI GRAD (021)

Plenković Jadranka, Sv. Rok bb, tel/fax. 765 547
e-mail: jadranka.plenkovic@st.t-com.hr

10380 SVETI IVAN ZELINA (01)

Rački Branka, Trg Ante Starčevića 14/II, tel/fax. 206 09 37
e-mail: branka.racki@zg.t-com.hr
Ivan Rački, jb savjetnik

22000 ŠIBENIK (022)

Malenica Ljiljanka, Fra Stjepana Zlatovića 18,
tel. 331 812, fax. 331 819
e-mail: javni.biljeznik.ljiljanka.malenica@si.t-com.hr

Nakić Nevenka, A. Starčevića 5, tel. 212 265
e-mail: nevenka.nacic@hi.t-com.hr
Neven Nakić, jb prisjednik
Sanja Veštić, jb vježbenik

Bukić Vinko, v.d. jb, S. Radića 79a,
tel. 330 025, fax. 330 116
e-mail: notar-lucev@si.t-com.hr

Vuletin Vojislav, Vladimira Nazora 15,
tel. 212 096, fax. 213 190
e-mail: javnibiljeznik.vuletin@si.t-com.hr
Marko Vuletin, jb prisjednik
Sunčica Vuletin, jb savjetnik
Ana Čvrljak, jb vježbenik

21220 TROGIR (021)

Biuk Željena, Matije Gupca 1/II, tel/fax. 885 397
e-mail: zeljana.biuk@st.t-com.hr
Velebita Erkapčić, jb prisjednik
Slavija Mihovilčević, jb vježbenik

Žanko Petar, Matije Gupca 1/I tel/fax. 885 330
e-mail: notar.petar.zanko@st.t-com.hr
Danira Margeta-Nuber, jb prisjednik
Ana Pavković, jb prisjednik
Ivana Bartulica Antulov, jb savjetnik

52470 UMAG (052)

Krajina Željko, Trgovačka 1,
tel. 743 464, fax. 743 463
e-mail: notarumag@gmail.com
Fabiana Kliman, jb prisjednik
Anita Lovrić, jb prisjednik
Nina Šorgo, jb vježbenik

31550 VALPOVO (031)

Gagro Ružica, Trg kralja Tomislava 10, tel. 663 555
e-mail: notar.r.gagro@os.t-com.hr
Pavao Gagro, jb prisjednik
Maja Gagro Bošnjak, jb savjetnik

Grgić Jelena, Vij. 107. brigade HV 3,
tel. 650 100, fax. 650 190
e-mail: jelena.grgic-notar@email.t-com.hr

42000 VARAŽDIN (042)

Benc Rankica, Vrazova 8c,
tel. 211 400, 212 558, fax. 211 400
e-mail: rankica.benc@vz.t-com.hr
Lidija Metlikovec, jb prisjednik
Jelena Valdec Plantak, jb savjetnik

Čmrlec-Kišić Biserka, Mihanovićeva 2, t
el. 211 662, fax. 211 699

e-mail: biserka.cmrlec-kisic@vz.t-com.hr
Marija Peručić Jošić, jb prisjednik
Natalija Kaselj Tušek, jb savjetnik
Tea Cimerman, jb vježbenik

Duić Melanija, Franjevački trg 17,
tel. 212 214, fax. 200 985
e-mail: melanija.duic@vz.t-com.hr
Andreja Levatić Marin, jb prisjednik
Željka Poljak Tuholjak, jb prisjednik
Lana Pavković Rendić, jb savjetnik

Madarić Koraljka, Kapucinski trg 2/I,
tel. 201 323, fax. 201 329
e-mail: madjaric.koraljka.javni.biljeznik@vz.t-com.hr
Melita Gerbus, jb prisjednik
Emilija Ivetić, jb vježbenik

Rauš-Klier Zvezdana, Anina 2,
tel. 212 812, fax. 200 672
e-mail: zvezdana-raus.klier@vz.t-com.hr
Barbara Viličić Peharda, jb prisjednik
Iva Cimerman, jb vježbenik

Mihinjač Lana, v.d. jb, Braće Radića br. 6, tel/fax. 212 833
e-mail: jbbs@optinet.hr
Iva Zadrović, jb prisjednik
Bojana Štrlek Vočanec, jb savjetnik
Martina Ivek, jb vježbenik

Trstenjak Stjepan, Trg slobode 1,
tel. 300 550, fax. 300 552
e-mail: stjepan.trstenjak@gmail.com
Ana Brezovec, jb savjetnik

Vajdić-Sevšek Jagoda, Pavlinska 5, tel/fax. 320 015
e-mail: jagoda.sevsek-vajdic@vz.t-com.hr
Jasenska Pjevac, jb prisjednik
Sunčica Gložinić, jb prisjednik

10410 VELIKA GORICA (01)

Jurlina Marko, Ulica kralja Dmitra Zvonimira 10,
tel/fax. 622 10 97, fax. 622 15 52
e-mail: ured@notar-jurlina.hr
Iva Brazda, jb prisjednik
Mirna Rob, jb vježbenik

Maleković Ivan, Trg kralja Tomislava 7
tel. 622 21 23, fax. 622 52 66
e-mail: notar-malekovic@zg.t-com.hr
Bernarda Meštrović, jb prisjednik
Ivana Švegar, jb prisjednik
Sabine Živković, jb vježbenik
Maja Grgurić, jb vježbenik

Mirčetić Nives, N. Šopa 41,
tel. 622 52 77, fax. 623 25 83
e-mail: nives.mircetic@zg.t-com.hr
Martina Begović, jb prisjednik

Spevec Ranka, Trg K.Tomislava 39,
tel. 621 38 69, fax. 625 11 06
e-mail: jb.ranka.spevec@zg.t-com.hr
Jasminka Vrba, jb prisjednik

32100 VINKOVCI (032)

Kovač Mirodar, Trg B. J. Šokčevića 1, tel/fax. 334 235
e-mail: kovac-mirodar-javni-biljeznik@vk.t-com.hr
Nikola Perković, jb prisjednik

Mendeš Marijan, Duga ulica broj 10/I, tel/fax. 334 221
e-mail: jb-miric-zelimir@vk.t-com.hr
Tomislava Komesarović, jb vjezbenik

Vajcl Alen, Duga ulica 8,
tel. 338 285, fax. 338 118
e-mail:javni.biljeznik.alen.vajcl@gmail.com

Vulić Nikola, Vladimira Nazora 13, tel/fax. 338 050
e-mail:nikola.vulic@vu.t-com.hr
Lejla Šutalo, jb vjezbenik

33000 VIROVITICA (033)

Filipović-Kovačić Dubravka, Andrije Kačića Miošića 2,
tel/fax. 726 850
filipovic-kovacic.dubravka.javni.biljez@vt.t-com.hr
Tomislav Vuković, jb vjezbenik
Ivana Pavošević, jb vjezbenik

Nadž Ema, Antuna Mihanovića 26,tel/fax.800-635
e-mail: nadj.ema.javni.biljeznik@vt.t-com.hr

21480 VIS (021)

Mladineo Margarita, Šetalište Stare Isse 2
tel/fax. 718 088
e-mail: jb.m.mladineo@hi.t-com.hr
Anita Krvavica, jb vjezbenik

52463 VIŠN-JAN (052)

Poropat Anka, Trg slobode 1,
tel. 427 852, fax. 427 854
e-mail: notar.poropat@hi.t-com.hr
Ksenija Gambiroža, jb prisjednik
Ailin Brgudac, jb savjetnik

22211 VODICE (022)

Gojanović Aljoša, Obala Juričev Ive Cote 27,
tel. 441 644, fax. 440 944
e-mail: aljosa.gojanovic@si.t-com.hr

10340 VRBOVEC (01)

Koretić Dubravka, Ul. poginulih branitelja bb
tel/fax. 279 28 92
e-mail: javni.biljeznik.dubravka.koretic@si.t-com.hr
Stela Bajić, jb savjetnik

21276 VRGORAC (021)

Kristić Ivan, Tina Ujevića 13,
tel. 675 160, 098 448 795
e-mail: ivan.kristic@st.t-com.hr

32000 VUKOVAR (032)

Arambašić Boro, I. G. Kovačića 2/I
tel. 441 988, fax. 441 989
e-mail: jb-boro.arambasic@vk.t-com.hr
Duška Uzelac, jb prisjednik
Ivana Stočko, jb prisjednik
Jelena Arambašić, jb vjezbenik

Kovačić Jelica, Trg Kralja Tomislava 1, tel/fax. 421 278
e-mail: kovacic.jelica.javni.biljeznik@vu.t-com.hr

Ore Vojislav, Dr Franje Tudmana 5,
tel. 413 304, fax. 443 331
e-mail: notar.vore@vu.t-com.hr
Branislava Jovanović, jb prisjednik

49210 ZABOK (049)

Martinić Javorka, Matije Gupca 47/I, tel/fax. 221 152
e-mail:javni.biljeznik.martinic@kr.t-com.hr

Podgajski Vlasto, Matije Gupca 70,
tel. 221 168, fax. 501 197
e-mail: vlasto.podgajski@kr.t-com.hr
Jadranka Kramar, jb prisjednik

23000 ZADAR (023)

Brkić Emil, Ul.Domovin.rata 3,
tel. 231 383, fax. 231 481
e-mail: emil.brkic@zd.t-com.hr
Ivana Gadža Beganović, jb prisjednik
Tina Perin Crnošija, jb savjetnik

Grdović Silvana, Zrinsko Frankopanska 38,
tel.300 646, fax.300 648
e-mail: silvana.grdovic@zd.t-com.hr

Grigillo Ramljak Darija, Dalmat.sabora 2, tel/fax. 213 000
e-mail: darija.grigillo-ramljak@zd.t-com.hr
Josipa Zubčić, jb prisjednik
Ana Ramov, jb savjetnik

Hrabra Suzana, Don Ive Prodana 4, tel. 312 166
e-mail:suzana.hrabra@zd.t-com.hr

Kolega-Zubčić Alkica, Stjepana Radića 42b
tel/fax. 300 900
e-mail: notar-zubcic@zd.t-com.hr
Dragana Marčina, jb prisjednik
Filip Zubčić, jb savjetnik
Tereza Skelin, jb vjezbenik
Tina Magaš, jb vjezbenik

Marčina Vera, 112.brigade br.3, tel/fax. 314 665
e-mail: notar.marcina@zadar.net
Goran Marčina, jb prisjednik
Ana Mihić, jb savjetnik
Ana Svorcina, jb vjezbenik

Mišković mr. sc. Davor, Ul. Mihovila Klaića 7
tel/fax. 311 111
e-mail: notar-davor-miskovic@zd.t-com.hr

Skoblar Jelena, Sv.Vinka Paulskog 32
tel. 628 901, 628 902 fax. 628 903
e-mail: jelena@notar-skoblar.hr

10290 ZAPREŠIĆ (01)

Adžija Ivan, Baltazara A. Krčelića 15,
tel. 331 08 75, fax. 331 08 76
e-mail: ivan.adzija@zg.t-com.hr
Lidija Kolombo, jb prisjednik
Mirta Adžija, jb prisjednik

Poljak Estera, Tržna 12,
tel.331 45 94, fax. 331 45 93
e-mail:javni.biljeznik.esterapoljak@os.t-com.hr
Željko Petrušić, jb prisjednik

49250 ZLATAR (049)

Bartolek Zvonimir, Trg Slobode 2, tel/fax. 466 808
e-mail: javni.biljeznik.bartolek.zvonimir@kr.t-com.hr

Pozaić Đurdica, Zagrebačka 15a, tel/fax. 467 077
e-mail: djurdjica.pozaic@kr.t-com.hr
Martina Preis, jb savjetnik

52341 ŽMINJ (052)

Pucić Patricia, Pazinska 2/h, tel/fax. 846 530
e-mail: biljeznik.pucic@pu.t-com.hr
Vedrana Kliman, jb savjetnik

32270 ŽUPANJA (032)

Kaluder Mladen, Veliki Kraj 59, tel/fax. 830 130
e-mail: kaludjer.mladen.javni.biljeznik@vk.t-com.hr
Marija Karalić, jb savjetnik

Marošević Kata, Josipa bana Jelačića 1, tel/fax. 832 793
e-mail: marosevic-kata-jb@vk.t-com.hr
Hrvoje Marošević, jb vježbenik

JAVNI BILJEŽNIK

NAKLADNIK
HRVATSKA JAVNOBILJEŽNIČKA
KOMORA - ZAGREB

ZA NAKLADNIKA
LUCIJA POPOV

**GLAVNI I ODGOVORNI
UREDNIK**
IVAN MALEKOVIĆ

UREĐIVAČKI ODBOR

JADRANKA BORČIĆ
JOSIP GOVIĆ
IVAN MALEKOVIĆ
STJEPAN ŠAŠKOR

ADRESA HJK I UREDNIŠTVA
ZAGREB, Radnička cesta 34/II
TEL.: 01/4556-566
FAKS: 01/4551-544
E- mail:hjk@hjk.hr
http://www.hjk.hr

OBLIKOVANJE I PRIPREMA
Vanja Obad

TISAK
DENONA d.o.o.
ZAGREB

SADRŽAJ

Iz STRUKE

<i>Uvodnik</i>	3
<i>Daniela Sédar Senghor</i> Novi predsjednik Međunarodne unije latinskog notarijata	5
<i>Klaus Woschnak</i> Javnobilježnička reforma u Srednjoj Europi od 1989. do 1995. iz austrijske perspektive	7
<i>Duje Ordulj</i> Nužne su nam stalne stručne izobrazbe	17
<i>Gabrijela Mihelčić</i> Europski ovršni nalog - nova vrsta ovršne isprave	21
<i>Iva Kemec Kokot</i> Europski ovršni naslov	36
<i>Hano Ernst i Gabrijela Mihelčić</i> Odštetnopravna zaštita zbog neodgovarajuće usluge privatnopravnih registara u hrvatskom pravu	49
<i>Marija Butković</i> Novela Zakona o zemljišnim knjigama u kontekstu (novih) prava i obveza javnih bilježnika	66
<i>Goran Milaković</i> Nova pravila dostave u zemljišnoknjižnom postupku s osvrtom na dostavu elektroničkim putem	71

DOGAĐANJA

Prijem povodom ulaska u punopravno članstvo HJK u Vijeće notarijata EU (CNUE)	82
Naglasci iz govora Lucije Popov: Ukorak s razvojem modernih tehnologija	84
27. Međunarodni kongres javnih bilježnika	86
10. sastanak Europske notarske mreže	88
18. redovna sjednica Skupštine Hrvatske javnobilježničke komore	89
Redovna izborna sjednica Skupštine Udruge prisjednika savjetnika i vježbenika	91
Prisega novih bilježnika	92
Nikola Tadić, novoizabrani predsjednik Zbora	93
Priznanje kolegi Igoru Lučevu	93
<i>M. Kasun, K. Datković Mendrila i I. Kemec Kokot</i> Multilateralni hospicij u Bonnu	94
<i>Radoslav Vuković</i> Eutanazija pravde ili Quo vadis Mundo?	98

POPIS JAVNIH BILJEŽNIKA REPUBLIKE HRVATSKE	101
---	-----